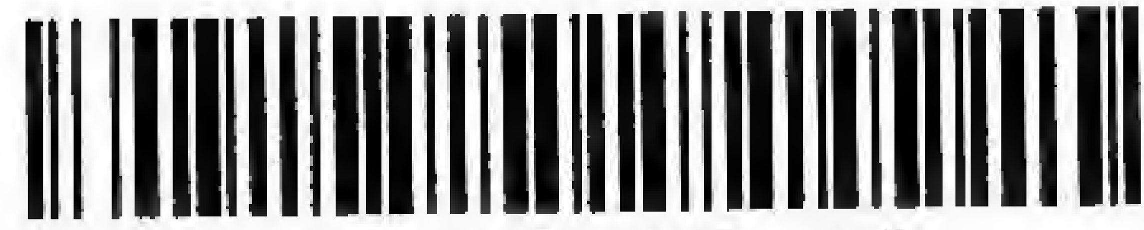

סדר

ה ק י נ ו ת

לתשעה באב׃

Die

Trauergesänge

für

Tischah beab

nebst allen dazu gehörigen Gebeten,

nach polnischem Ritus.

Auf's Genaueste nach Handschriften corrigirt und mit deutscher Uebersetzung begleitet

von

S. Baer.

„Ich verwandle ihre Trauer in Wonne und tröste sie, erfreue sie nach ihrem Kummer."
(Jirmia, 31, 13.)

Rödelheim,
Druck u. Verlag von J. Lehrberger & Comp.
1875.

סדר

הקינות לתשעה באב

עם

מגלת איכה וקריאת התורה וכל התפלות

לפי מנהג בני פולין.

הכל מוגה בעיון גדול על פי כ"י וסדורים ישנים גם מתורגם אשכנזית

על ידי

יצחק בן אריה יוסף דוב.

S. Baer.

והפכתי אבלם לששון ונחמתים,
ושמחתים מיגונם:
(ירמיה ל"א, י"ג.)

רעדעלהיים,

דרוקק אונד פערלאג פאן י. לעהרבערגער אונד קאמפאגניע.

1875.

Bei der Bearbeitung der hier folgenden Kinnoth nach *polnischem* Ritus wurden dieselben Grundsätze befolgt, wie bei jenen nach deutschem Ritus (Rödelheim 1863). Auch hier wurde nicht allein eine elegante und dabei möglichst wortgetreue Verdeutschung des Textes angestrebt, sondern auch und mehr noch darauf geachtet, den Text selbst, auf Grund alter Handschriften, rein und richtig herzustellen. Wie sehr aber eine solche Purification nöthig gewesen, dies wird ein Jeder, der die vorliegende Ausgabe mit ähnlichen andern vergleicht, leicht erkennen.

Biebrich, im Monat Nißan 5635.

S. Baer.

סדר תשעה באב.

ט' באב אינו חל באחד מימי בד"ו, ואם חל בשבת נדחה ליום א'.

בערב ט"ב נוהגים לאכול בחצות היום או קודם מנחה סעודה קבועה ולהרבות בה קצת מאכלים, אבל הסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול עוד אחריה אוכלין אחר חצות, ונוהגין לישב על גבי קרקע כאבל, אבל א"צ לחלוץ מנעלים עד הלילה, גם מותר לחזור ולישב על הספסל אחר סעודה מפסקת אם עדיין יום, וצריך ליזהר שלא ישבו שלשה יחד על שולחן אחד שלא יתחייבו בכוס לזימון, אלא ישב כל אחד לבדו, אפילו בחדר אחד, ויברך כל אחד לעצמו. אם חל ט"ב בשבת או באחד בשבת אוכל בשר ושותה יין בסעודה מפסקת ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו, אלא שצריך להפסיק מבעוד יום, ולא ירבה בה שמחה. אע"פ שאכל סעודה מפסקת מותר לחזור ולאכול עד בין השמשות אא"כ קבל עליו בפירוש שלא לאכול עוד היום. בחול צריך לחלוץ מנעלים קודם תפלת ערבית מיד כשיחשך היום, אבל בשבת אין חולצין אלא לאחר ברכו, מפני כבוד שבת, מלבד החזן שחולץ קודם ברכו.

אין נפילת אפים במנחה, ובשבת א"א צ"צ, ונוהגים שא"א גם פרקי אבות.

בערבית ט"ב הולכין לביהכ"נ ומסירין הפרוכת ואין מדליקין רק נר אחד לפני התיבה ועוד נר א' שאם יכבה ידליקוהו ממנו, ומתפללין בקול דממה ודרך בכי כאבלים, ואין אומרים נחם ולא עננו, ואם חל במ"ש אומרין הבדלה בחונן הדעת. אחר תפלת לחש אומר ש"ץ קדיש שלם בלא תתקבל (ויש קהלות קדיש תתקבל, ויש קהלות חצי קדיש) ויושב לארץ וקורא מגילת קינות בלא ברכה, ובכל איכה מגביה קולו יותר בבכי ויללה, וכשמגיע לפסוק השיבנו אומרים אותו הקהל בקול רם ואח"כ מסיים החזן וחוזרין הם לאמרו פעם ב', וכן הש"ץ אחריהם, ואח"כ אומרי' פיוטי הקינות ובתשלומם יקום הש"ץ ויעמוד לפני העמוד ואומרי' ואתה קדוש, ק"ש בלי תתקבל, עלינו, ק"י. וכשחל במ"ש א"א ויהי נועם ולא ויתן לך, והש"ץ אחר שסיים תפלת לחש ואמר קדיש פושט ידיו לאור הנר ומברך בורא מאורי האש, וכן היחיד, אבל אין מברכין על הבשמים, גם נוהגין שלא לברך הבנים, ואז במוצאי ט"ב מבדילין על הכוס בפה"ג והמבדיל, אבל אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים. אבל תוך שבעת ימי אבלתו מותר לו לילך לביה"כ לשמוע הקינות.

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

דער פָֿארבעטער רופֿט׃

ס׳ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

ק״ח בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וועהרענד דעמען בעטעט דיא געמיינדע לייזע׃

ק׳ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים, בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים, וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים, וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה, גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה, יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

והוא Er, der Allbarmherzige, vergibt die Missethat und vertilgt nicht: er wendet oft seinen Zorn ab, und nie läßt er seinen ganzen Grimm erwachen. Ewiger, hilf! König, erhöre uns am Tage unseres Flehens!

Der Vorbeter ruft:

ברכו Preiset den Ewigen, den Hochgepriesenen!

Die Gemeinde:

Gepriesen sei der Ewige, der Hochgepriesene, in Ewigkeit!

Während dessen betet die Gemeinde leise:

Gepriesen und gerühmt, verherrlicht, hochgelobt und erhaben ist der Name des Königs aller Könige, des Heiligen, gelobt sei er! Er ist der Erste und er ist der Letzte, und außer ihm gibt es keinen Gott. Macht ihm Bahn, ihm, der in den Wolken fährt, sein Name ist Jah, frohlocket vor ihm! Erhaben ist sein Name über alles Lob und allen Preis. Gepriesen sei der Name seiner verherrlichten Majestät in Ewigkeit! Hochgepriesen sei der Name des Ewigen von nun an bis in Ewigkeit!

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, auf dessen Geheiß die Abende dämmern! In Weisheit erschließt er die Himmelspforten und mit Einsicht wechselt er die Stunden und wandelt die Zeiten; er ordnet die Sterne in Abtheilungen am Firmament nach seinem Willen; er ist Schöpfer von Tag und Nacht, rollt hinweg das Licht vor der Finsterniß und die Finsterniß vor dem Licht; so führt er hinweg den Tag und führt herbei die Nacht, und scheidet zwischen Tag und Nacht — Ewiger Zebaoth ist sein Name! Er, der Allmächtige, der ewig lebt und währt, walte über uns in Ewigkeit. Gelobt seist Du, Ewiger, der die Abende dämmern läßt!

אהבה Unendliche Liebe hast Du dem Hause Israels, Deinem Volke, erwiesen; Lehre und Gebote, Gesetze und Rechte hast Du uns gelehrt. Darum, Ewiger, unser Gott, wenn wir uns niederlegen und wenn wir aufstehen, sprechen wir von Deinen Gesetzen, und freuen uns der Worte Deiner Lehre und Deiner Gebote immerdar; denn sie sind unser Leben und die Dauer unserer Tage; in ihnen wollen wir forschen Tag und Nacht. Mögest Du Deine Liebe uns nicht entziehen in Ewigkeit! Gelobt seist Du, Ewiger, der sein Volk Israel liebt!

(יחיד אומר אל מלך נאמן.)

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

(V. Mos. 6, 4.)

Höre, Israel, der Ewige, unser Gott, ist ein einiges ewiges Wesen!

Gelobt sei der Name seiner glorreichen Majestät immer und ewig!

Du sollst den Ewigen, deinen Gott, lieben von ganzem Herzen, von ganzer Seele und von ganzem Vermögen! Die Worte, die ich dir jetzt befehle, sollen dir stets im Herzen bleiben; du sollst sie deinen Kindern einschärfen und davon reden, wenn du in deinem Hause sitzest und wenn du auf dem Wege gehest, wenn du dich niederlegst und wenn du aufstehst; binde sie zum Zeichen an deine Hand, trage sie als Stirnband zwischen deinen Augen und schreibe sie auf die Pfosten deines Hauses und an deine Thore.

(V. Mos. 11, 13.) Werdet ihr also meinen Geboten gehorchen, die ich euch jetzt gebe, dem Ewigen, euern Gott, von euerm ganzen Herzen und von eurer ganzen Seele zu lieben und ihm zu dienen, so will ich euerm Lande Regen geben zur rechten Zeit, Frühregen und Spätregen, damit du dein Getreide, deinen Most und dein Oel einsammelst, und will für dein Vieh Gras wachsen lassen auf deinem Felde, daß du zu essen habest im Ueberflusse. Hütet euch aber, daß euer Herz nicht bethört werde, daß ihr etwa abfallet und andern Göttern dienet und sie anbetet! Der Zorn des Ewigen würde über euch entbrennen, er würde den Himmel verschließen, daß kein Regen sei, die Erde würde ihr Gewächs nicht hervorbringen, und ihr würdet gar bald zu Grunde gehen, fern von dem vortrefflichen Lande, das euch der Ewige geben will. Nehmet diese meine Worte euch zu Herzen und zu Gemüthe, bindet sie zum Zeichen an euere Hand und traget sie als Stirnband zwischen euern Augen; lehret sie eure Söhne, davon zu reden, wenn du in deinem Hause sitzest und wenn du auf dem Wege gehest, wenn du dich niederlegst und wenn du aufstehst; schreibe sie auf die Pfosten deines Hauses und an deine Thore! damit ihr und eure Kinder auf dem Erdreiche, welches der Ewige euern Vätern zugeschworen, ihnen zu geben, lange Jahre bleiben möget, solange der Himmel über der Erde sein wird.

במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש להפסיק אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע הא'.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד־
מְלָכִים, מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים, הָאֵל
הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אֹיְבֵי
נַפְשֵׁנוּ, הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־
אֵין מִסְפָּר. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט
רַגְלֵנוּ. הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל
כָּל־שֹׂנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתֹת
וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם, הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־
בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת
עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם
וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם, מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

(IV. Mos. 15, 37.) Der Ewige sprach zu Mosche wie folgt: Rede zu den Kindern Israels und sage ihnen, sie sollen, bei allen ihren Nachkommen, an die Ecken ihrer Kleider Schaufäden machen und an diese Eckenschaufäden eine Schnur aus dunkelblauer Wolle befestigen. Diese sollen euch zu Schaufäden dienen, daß ihr sie sehet und euch aller Gebote des Ewigen erinnert und sie befolget, nicht aber euerm Herzen und euern Augen nachwandelt, die euch auf Abwege führen. Damit ihr euch all meiner Gebote erinnert und sie befolget, und ihr heilig seiet euerm Gotte. Ich bin der Ewige, euer Gott, der ich euch aus dem Lande Egypten herausgeführt, um euer Gott zu sein. Ich, der Ewige, euer Gott!

אמת Wahr ist dies Alles und bewährt, und feststehend für uns! Er, der Ewige ist unser Gott, und Keiner außer ihm, und wir sind Israel, sein Volk. Er ist es, der uns aus der Hand so mancher Regenten befreit hat; Er, unser König, der uns der Gewalt aller Tyrannen entrissen; Er, der Allmächtige, der unsere Quäler bestraft und all' unseren Seelenfeinden Vergeltung erwiedert; Er, der unerforschlich große Dinge vollführt und unzählige Wunderthaten; Er ist es, der unsere Seele am Leben erhält und unseren Fuß nicht wanken läßt; Er, der uns die Höhe unserer Feinde hat besteigen lassen und der unser Glückshorn hoch erhoben über Alle, die uns gehaßt; der für uns Wunder und Rache geübt an Pharao, Zeichen und Wunderdinge im Lande der Söhne Chams; der in seinem Grimme alle Erstgebornen Egyptens schlug und aus ihrer Mitte sein Volk Israel herausführte zu ewiger Freiheit; der seine Söhne mitten durch das Schilfmeer führte, und ihre Verfolger und Feinde in den Abgrund versenkte. — Als seine Kinder diese seine Allgewalt sahen, da brachen sie in Lieder und Lobgesänge aus und huldigten seiner Herrschaft mit freudigem Willen. — Mosche und die Kinder Israels stimmten Dir ein Loblied an mit großer Freude, und sie Alle sprachen:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים, וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן, וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה, וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד׃

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃ יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃ וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ

מי „Wer ist unter den Mächten, o Ewiger, wie Du? wer ist wie Du? verherrlicht in Heiligkeit, furchtbar im Ruhme, Wunderthäter!" Deine Herrschaft sahen Deine Kinder, als Du das Meer vor Mosche gespalten — „Dies ist mein Gott!" so stimmten sie an und sprachen:

„Der Ewige wird regieren immer und ewig!" — Und also heißt es ferner: „Ja, der Ewige hat Jakob befreit und ihn erlöst aus der Hand des Stärkern." Gelobt seist Du, Ewiger, der Israel erlöst hat!

השכיבנו Laß, Ewiger, unser Gott, uns niederlegen in Frieden, und laß uns wieder aufstehen, unser König, zum Leben; breite über uns aus die Hütte Deines Friedens, vervollkommne uns durch Deinen guten Rath, und hilf uns um Deines Namens willen. Beschütze uns, wende von uns ab Feind, Pest, Schwert, Hunger und Kummer, entferne jeden Widersacher, vor unserem Angesichte und in unserem Rücken, und birg uns unter dem Schatten Deiner Flügel; denn Du, o Gott, bist unser Hüter und Retter; Du, o Gott, bist ein gnädiger und barmherziger König! Behüte unsern Ausgang und unsern Eingang zum Leben und zum Frieden, von nun an bis in Ewigkeit. Gelobt seist Du, Ewiger, der sein Volk Israel behütet in Ewigkeit!

ברוך Gelobt sei der Ewige in Ewigkeit! Amen! Amen! Gelobt sei der Ewige von Zion aus, der in Jerusalem thront! Hallelujah! Gelobt sei der Ewige, Gott, der Gott Israels, der allein Wunder thut; auf ewig gelobt sei der Name seiner Majestät, daß seine Herrlichkeit die ganze Erde erfülle! Amen! Amen! — Ewig währt des Ewigen Ruhm! an seinen Werken hat er Wohlgefallen. Gepriesen sei der Name des Ewigen von nun an bis in Ewigkeit! Nie wird der Ewige sein Volk verlassen, seines großen Namens halben; denn der Ewige hat es betheuert, euch zu seinem Volke zu machen. — Als das ganze Volk (die Erscheinung*) sah, da fiel Jeder auf sein Angesicht und rief: „Der Ewige ist der wahre Gott! der Ewige ist der wahre Gott!" — Der Ewige wird König sein über die ganze Erde, dann wird der Ewige einig und sein Name einig sein. Deine Güte, Ewiger, walte über uns, wie wir auf Dich harren! Hilf uns, Gott unserer Heils, sammle und errette uns aus den Völkern, zu danken dem Namen Deiner Heiligkeit und uns zu rühmen Deines Lobes! — Alle Völker,

*) I. Könige 18, 38. 39.

יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם· בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה· בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ· בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים, אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת, בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ· יְיָ מֶלֶךְ, יְיָ מָלָךְ, יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו: חצי קדיש.

שמנה עשרה

לערבית לשחרית ולמנחה.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ

die Du geschaffen, werden kommen und sich vor Dir bücken, Herr, und Deinen Namen ehren! denn groß bist Du und thuest Wunder, Du, Gott, Du ganz allein! Wir, Dein Volk und Deiner Weide Schafe, wir danken unaufhörlich Dir, verkünden für und für Dein Lob.

Gelobt sei der Ewige am Tage, gelobt sei der Ewige des Nachts, gelobt sei der Ewige, wenn wir uns niederlegen, gelobt sei der Ewige, wenn wir aufstehen. Denn in Deiner Hand sind die Seelen der Lebenden und der Todten! Ja, in seiner Hand ist die Seele aller Lebenden und der Geist jedes fleischlichen Geschöpfes! Deiner Hand empfehl' ich meinen Geist; Du erlösest mich, Ewiger, Gott der Wahrheit! Unser Gott im Himmel, einige Deinen Namen, bestätige auf immer Dein Reich und regiere uns in Ewigkeit!

יראו Mögen unsere Augen es sehen, und unser Herz sich erfreuen, und unsere Seele frohlocken ob Deiner treuen Hilfe, wann zu Zion verkündet wird: „Dein Gott regiert!" Der Ewige regiert, der Ewige hat regiert, der Ewige wird regieren in Ewigkeit! Denn Dein ist das Reich, Du regierest ewiglich in Herrlichkeit! wir haben keinen König außer Dir! Gelobt seist Du, Ewiger, dessen Majestät immerfort regieret! ewiglich wird Er regieren über uns und über seine Werke alle!

Herr, öffne meine Lippen, und mein Mund verkünde Deinen Ruhm!

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter, Gott Abrahams, Gott Isaaks und Gott Jakobs; großer, mächtiger und furchtbarer Gott! Herr in den Höhen! der Wohlthaten erzeiget in Güte, als Eigenthümer des Weltalls, der gedenket der Frömmigkeit der Urväter, und ihren spätesten Enkeln einen Erlöser bringet, um seines Namens willen, in Liebe — König, Helfer, Retter und Schild! Gelobt seist Du, Ewiger, Schild Abrahams!

אתה Mächtig bist Du in Ewigkeit, o Herr! Du belebst die Todten wieder, mächtiger Retter!

מכלכל Deine Gnade ernährt die Lebenden, Deine unendliche Barmherzigkeit läßt die Todten wieder aufleben. Du bist der Wankenden Stütze, der Kranken Heil und Befreier der Gefesselten. Du hältst treulich Deine Zusage Jenen, die in der Erde

לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ קו"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ ח' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. קו"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. קו"ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃ ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה׃

אַן מוצאי שבת ווירד פֿאָלגענדעס הינצוגעזעטצט:

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ מַדַּע תּוֹרָתֶךָ׃ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ׃ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים מִכָּל־חֵטְא וּמְנֻקִּים מִכָּל־עָוֹן וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ:

(וְ)חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

schlummern. Wer ist wie Du, allmächtiger Gott! Wer ist Dir ähnlich? König, der da tödtet und wieder belebet und Heil aufkeimen läßt. Deiner Verheißung getreu, belebst Du einst die Todten wieder! Gelobt seist Du, Ewiger, der die Todten belebt!

אתה Du bist heilig, heilig Dein Name, Dich preisen Heilige täglich! Selah! Gelobt seist Du, Ewiger, Allmächtiger, Heiliger!

Keduscha bei der lauten Wiederholung der Tefilla.

נקדש (Vorb.) Wir heiligen Deinen Namen auf Erden, wie man in hohen Himmeln ihn heiligt; wie geschrieben steht durch Deinen Propheten: Und Einer rief dem Andern zu und sprach:

(Gem. u. Vorb.) „Heilig, heilig, heilig ist der Ewige Zebaoth, voll ist die ganze Erde seiner Herrlichkeit!"

(Vorb.) Ihnen gegenüber ruft's: „Gelobt!"

(G. u. V.) „Gelobt sei die Herrlichkeit Gottes an ihrer Stätte!"

(Vorb.) Und in Deinen heiligen Worten heißt es:

(G. u. V.) „Der Ewige regieret ewiglich, dein Gott, o Zion, von Geschlecht zu Geschlecht. Hallelujah!"

(Vorb.) Von Geschlecht zu Geschlecht verkünden wir Deine Größe, und in alle Ewigkeit feiern wir Deine Heiligkeit. Dein Lob, o Gott, weiche nicht aus unserem Munde immer und ewig; denn Gott, König, groß und heilig bist Du. Gelobt seist Du, Ewiger Allmächtiger, Heiliger!

אתה Du begünstigt den Erdensohn mit Erkenntniß und ertheilst dem Sterblichen Vernunft!

Am Sabbath-Ausgange wird Folgendes eingeschaltet:

אתה Du hast uns begünstigt mit Erkenntniß Deiner Lehre und uns gelehrt, die Gesetze Deines Willens zu befolgen! Du hast, Ewiger, unser Gott, unterschieden zwischen heilig und gemein, zwischen Licht und Finsterniß, zwischen Israel und den Völkern, zwischen dem siebenten Tag und den sechs Werktagen! Unser Vater, unser König, o laß die uns entgegenkommenden Tage zum Glücke beginnen, frei von jeder Sünde, rein von jeder Missethat und hangend an Deiner Verehrung!

O, so begünstige uns denn mit Deiner Erkenntniß, Vernunft und Klugheit! Gelobt seist Du, Ewiger, Spender der Erkenntniß!

השיבנו Führ' uns zurück, o Vater, zu Deiner Lehre, nähere uns Deinem Dienste wieder, o König, und bring' uns durch vollkommene Buße zu Dir zurück! Gelobt seist Du, Ewiger, dem die Buße gefällt!

סלח Vergib uns, o Vater, wenn wir gesündigt, verzeih' uns, o König, wenn wir gefrevelt haben! Du bist ja ein vergebender und verzeihender Gott! Gelobt seist Du, Ewiger, Allgnädiger, der so oft verzeiht!

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

הש"ץ בחזרת התפלה אומר כאן עננו.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל־תֵּפֶן אֶל־רִשְׁעֵנוּ. וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע: כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל־תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה

ראה O, schaue unser Elend an, führe unsere Streitsache und erlöse uns bald, um Deines Namens willen! Du bist ja der mächtige Retter! Gelobt seist Du, Ewiger, Erretter Israels!

Bei der lauten Wiederholung wird Folgendes eingeschaltet:

עננו Antworte uns, Ewiger, antworte uns an diesem unserem Fasttage denn wir sind in großer Noth! Kehre Dich nicht an unseren Frevel, verbirg nicht Dein Antlitz vor uns, entziehe Dich nicht unserem Flehen. Sei uns doch nah, wenn wir Dich anrufen, laß Deine Gnade über uns walten zu unserem Troste. Erhöre uns, bevor wir zu Dir rufen! — so wie es heißt: „Sie haben noch nicht gerufen, und ich antworte schon, noch reden sie, und schon erhöre ich!" — Denn Du bist es, Ewiger, der da antwortet zur Zeit der Bedrängniß, erlöst und errettet zu jeder Zeit der Noth und der Drangsal! Gelobt seist Du, Ewiger, der da antwortet zur Zeit der Bedrängniß!

רפאנו Heile Du uns, Ewiger, dann sind wir geheilt, hilf Du uns, dann wird uns geholfen sein; Du bist ja unser Ruhm! Schaffe vollkommene Genesung allen unseren Wunden! denn nur Du, allvermögender König, bist ein treuer und erbarmungsvoller Arzt. Gelobt seist Du, Ewiger, der die Kranken seines Volkes Israel heilt!

ברך Segne, Ewiger, unser Gott, dieses Jahr und dessen Früchte aller Art zum Wohlgedeihen, spende Segen auf die Fläche des Erdreichs! sättige uns mit Deiner Milde und segne gegenwärtiges Jahr, wie eines der segenreichsten Jahre! Gelobt seist Du, Ewiger, der die Jahre segnet!

תקע Blase das große Schophar zu unserer Befreiung, erhebe das Panier zur Sammlung unserer Vertriebenen und vereinige uns sämmtlich aus den vier Enden der Erde! Gelobt seist Du, Ewiger, der die Verstoßenen seines Volkes Israel sammelt!

השיבה Setze unsere Richter wieder ein, wie vormals und unsere Räthe, wie in frühern Zeiten, und verbanne von uns Kummer und Verdruß! Regiere Du allein uns, Ewiger, mit Gnade und Barmherzigkeit und spreche uns schuldlos bei'm Gerichte! Gelobt seist Du, Ewiger, König, der Recht und Gerechtigkeit liebt!

ולמלשינים O, daß doch den Verleumdern keine Aussicht bliebe, alle Unheilstifter mit Einemmale zu Grunde gingen und sämmtlich schnell ausgerottet würden! Lähme die Gewalt

תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל־זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ בָּטָחְנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. *) למנחה ט״ב כאן נחם בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל

---

*) ט״ב מנחה ווירד היער פאָלגענדעס הינצוגעזעטצט:

נַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאֶת־אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלָיִם וְאֶת־הָעִיר הָאֲבֵלָה וְהֶחֳרֵבָה וְהַבְּזוּיָה וְהַשּׁוֹמֵמָה. הָאֲבֵלָה מִבְּלִי בָנֶיהָ. וְהֶחֳרֵבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ. וְהַבְּזוּיָה מִכְּבוֹדָהּ. וְהַשּׁוֹמֵמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. וְהִיא יוֹשֶׁבֶת וְרֹאשָׁהּ חָפוּי כְּאִשָּׁה עֲקָרָה שֶׁלֹּא יָלָדָה. וַיְבַלְּעוּהָ לִגְיוֹנוֹת. וַיִּירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי פְסִילִים. וַיָּטִילוּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לֶחָרֶב. וַיַּהַרְגוּ בְזָדוֹן חֲסִידֵי עֶלְיוֹן. עַל־כֵּן צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ. לִבִּי לִבִּי עַל חַלְלֵיהֶם מֵעַי מֵעַי עַל חַלְלֵיהֶם. כִּי אַתָּה יְיָ בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ. כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְנַחֵם צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

der Uebermüthigen, brich und bändige sie, damit sie gedemüthigt werden bald, in unseren Tagen! Gelobt seist Du, Ewiger, der Feinde zerschmettert und Tyrannen demüthigt!

על Ueber die Rechtschaffenen und Frommen, über die Aeltesten Deines Volkes, des Hauses Israel, über den Ueberrest seiner Schriftgelehrten, über jeden tugendhaften Weltbürger, sowie über uns Alle, laß doch Dein Erbarmen rege werden, Ewiger, unser Gott! Ertheile herrlichen Lohn Allen, die mit Zuversicht Deinem Namen vertrauen, und laß uns mit ihnen der Zukunft theilhaft werden! Laß uns nie beschämt werden, denn wir vertrauen auf Dich! Gelobt seist Du, Ewiger, der Frommen Stütze und Zuversicht!

ולירושלים Einst wirst Du nach Jerusalem, Deiner Stadt, erbarmungsvoll zurückkehren und darin wohnen, wie Du es verheißen. O, baue sie nächstens in unseren Tagen wieder auf zu einem immerwährenden Gebäude und begründe bald darin David's Thron!*) Gelobt seist Du, Ewiger, der Jerusalem erbauet!

את O, laß ihn bald aufblühen, den Sprößling Deines Knechtes David, laß sein Glückshorn sich hoch erheben durch Dein Heil! Täglich harren wir Deines Heils! Gelobt seist Du, Ewiger, der des Heiles Horn blühen läßt!

שמע Höre unsere Stimme, Ewiger, unser Gott, schone, erbarme Dich unser und nimm unser Gebet mit Barmherzigkeit

*) Zu Mincha wird hier Folgendes eingeschaltet:

נחם Tröste, Ewiger, unser Gott, die Trauernden Zions, die Trauernden Jerusalems und die traurige, öde, verachtete und verwüstete Stadt; traurig über den Verlust ihrer Kinder, öde von Wohnungen, verachteter Ehre und von Einwohnern entblößt, sitzt sie mit verhülltem Haupte, wie eine unfruchtbare Frau, die nie Kinder geboren! Legionen haben sie verheert, Götzendiener haben sie in Besitz genommen, Dein Volk Israel haben sie mit dem Schwerte niedergestürzt und muthwillig erschlagen die Frommen des Allerhöchsten! Darum weint Zion bitterlich, und laut jammert Jerusalem: O mein Herz, mein Herz! — sie sind erschlagen! o Mitleid, Mitleid! — sie sind erschlagen! — Du hast es, Ewiger, in Feuer auflodern lassen, und mit Feuer wirst Du es einst wieder befestigen! Denn so lautet die Verheißung: (Zach. 2, 9.) „Und ich werde ihr sein, spricht der Ewige, eine Feuermauer ringsumher, und meine Herrlichkeit wird in ihr wohnen!" Gelobt seist Du, Ewiger, Zions Tröster und Wiedererbauer Jerusalems! O, laß ꝛc. ꝛc.

בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה׃ וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ׃

צו מנחה זעטצט דיא געמיינדע היער עננו היין.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל־תֵּפֶן אֶל־רִשְׁעֵנוּ. וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע׃ כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה׃

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר׃ נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם׃ הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

und Wohlgefallen an! Du bist ja der Allmächtige, der Gebete und Flehen vernimmt! Laß uns, o König, nicht unerhört von Dir zurückkehren!

Zu Mincha wird hier Folgendes eingeschaltet.

ענני Antworte uns, Ewiger, antworte uns an diesem unserem Fasttage, denn wir sind in großer Noth! Kehre Dich nicht an unseren Frevel verbirg nicht Dein Antlitz vor uns, entziehe Dich nicht unserem Flehen. Sei uns doch nah, wenn wir Dich anrufen, laß Deine Gnade über uns walten zu unserem Troste. Erhöre uns, bevor wir zu Dir rufen! — so wie es heißt: „Sie haben noch nicht gerufen und ich antworte schon, noch reden sie, und schon erhöre ich!" — Denn Du bist es, Ewiger, der da antwortet zur Zeit der Bedrängniß, erlöst und errettet zu jeder Zeit der Noth und der Drangsal!

Du bist es ja, der Du mit Barmherzigkeit die Gebete Deines Volkes Israel venimmst! Gelobt seist Du, Ewiger, der da erhöret das Gebet!

רצה Zeige Wohlgefallen, Ewiger, unser Gott, an Deinem Volke Israel und dessen Gebet! führe den Opferdienst wieder ein in den Chor Deines Tempels, nimm Israels Opfer — seine Gebete — mit Liebe und Wohlgefallen an! O, möge Dir der Dienst Deines Volkes Israel immerdar wohlgefällig sein:

O, mögen unsere Augen es sehen, wann Du mit Erbarmen nach Zion zurückkehrst! Gelobt seist Du, Ewiger, der seine Majestät einst wieder in Zion thronen läßt!

מודים Wir bekennen Dir, daß Du, der Ewige, unser und unserer Väter Gott bist in Ewigkeit. Du bist der Hort unseres Lebens, der Schild unseres Heils für und für! Wir danken Dir und lobpreisen Dich für unser Leben, das nur von Dir abhangt, für unsere Seelen, die Du aufbewahrst, für Deine Wunderdinge, die wir täglich vor uns haben, für Deine Wunderthaten und für Deine Wohlthaten zu allen Zeiten — des Abends, des Morgens und des Mittags. Allgütiger, nie hat sie aufgehört, Deine Barmherzigkeit! nie endet Deine Gnade, Allbarmherziger! Dir vertrauen wir ewiglich!

מודים Wir bekennen Dir, daß Du der Ewige, unser und unserer Väter Gott bist, unser Schöpfer, Schöpfer des Anbeginns. Benedeiung und Dank Deinem großen und heiligen Namen, der Du uns bei'm Leben und aufrecht erhalten! So laß' uns ferner leben und erhalte uns, sammle unsere Vertriebenen zu den Vorhöfen Deines Heiligthums, Deine Gesetze zu befolgen, nach Deinem Willen zu handeln und Dir mit ganzem Herzen zu dienen, da wir Dir dankbar sind, Gelobt seist Du, aller Danklieder würdiger Gott!

ועל Für dies Alles sei Dein Name gelobt und hochgepriesen, Du, unser König, immer und ewig!

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש"ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

בשחרית ובמנחה אומרים זה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ· כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם· וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

בערבית אומרים זה.

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם· כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם· וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי· נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: למנחה מוסיפים כאן רבון זה:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים· גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ· בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם אָדָם חוֹטֵא מַקְרִיב קָרְבָּן, וְאֵין מַקְרִיבִים מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מְכַפֵּר· וְעַכְשָׁו יָשַׁבְתִּי בְּתַעֲנִית וְנִתְמַעֵט חֶלְבִּי וְדָמִי· יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵי חֶלְבִּי וְדָמִי שֶׁנִּתְמַעֵט הַיּוֹם כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיו לְפָנֶיךָ עַל־גַּב הַמִּזְבֵּחַ וְתִרְצֵנִי:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: קדיש לפי המנהג.

לאחר תפלת ערבית יושבין על הארץ ואומרין מגלת איכה בקול נהי ובכי.

Und Alles, was lebt, möge Dir danken und Deinen Namen in Wahrheit preisen, Gott, unsres Heils und unsrer Hilfe! Selah! Gelobt seist Du, Ewiger, Allgütiger ist Dein Name, und Dir allein geziemet Dank!

Der Vorbeter bei der lauten Wiederholung:

אלהינו Unser Gott und Gott unserer Väter, segne uns mit dem dreifachen Segen, welcher in der durch Deinen Diener Mosche geschriebenen Lehre enthalten ist, und welcher gesprochen wurde durch Aharon und seine Söhne, Deine geheiligten Priester — wie es heißt: „Gott segne dich und behüte dich! Gott lasse sein Antlitz dir leuchten und sei dir gnädig! Gott wende sein Antlitz dir zu und gebe Dir Frieden!

Zum Morgen- u. Minchagebet.

שים Gib Frieden, Glück und Segen, Huld und Gnade und Erbarmen, uns und Deinem ganzen Volke Israel! Segne uns sämmtlich, o Vater, mit dem Lichte Deines Antlitzes! denn mit dem Lichte Deines Antlitzes gabst Du uns, Ewiger, unser Gott, die Lehre des Lebens, Liebe zur Tugend und Vollkommenheit, Segen, Erbarmen, Leben und Frieden. Möge es Dir gefallen, Dein Volk Israel zu jeder Zeit und Stunde mit Deinem Frieden zu segnen!

Zum Abendgebet.

שלום Mögest Du Deinem Volke Israel allgemeinen Frieden geben für ewige Zeiten! denn Du, o König, bist der Herr alles Friedens! Möge es Dir gefallen, Dein Volk Israel zu jeder Zeit und Stunde mit Deinem Frieden zu segnen!

Gelobt seist Du, Ewiger, der sein Volk Israel segnet mit Frieden!

אלהי Mein Gott, bewahre vor Bösem meine Zunge, und meine Lippen vor betrüglich Reden! Laß meine Seele gegen meine Lästerer gelassen und gegen Jeden geduldig sein, wie Staub der Erde! Oeffne mein Herz Deiner Lehre, daß sich meine Seele nach Erfüllung Deiner Gebote bestrebe! Vernichte der Boshaften Entwürfe wider mich und vereitle ihr Vorhaben! Thue es Deines Namens willen, Deiner Rechte willen, Deiner Heiligkeit willen, Deiner Lehre willen! Auf daß errettet werden Deine Lieben, laß mir Deine Rechte beistehen und erhöre mich!

Zu Mincha schaltet man Folgendes ein:

רבון Weltenherr! Dir ist bekannt und offenbar, daß, zur Zeit als der Tempel noch stand, der Sünder ein Opfer brachte und blos das Fett und Blut davon Dir weihete, und Du ihm verziehest. Nun habe ich durch Fasten mein eigenes Fett und Blut verringert. Mögest Du darum diese Verringerung meines Fettes und Blutes heute so wohlgefällig aufnehmen, als hätte ich es auf dem Altar geopfert, und mögest Du mir gnädig sein! —

Wohl mögen Dir gefallen die Reden meines Mundes, die Gedanken meines Herzens Dir, Ewiger, mein Hort und mein Erlöser! Er, der unter seinen Himmelschören Eintracht erhält, erhalte auch uns und ganz Israel den Frieden! Amen! Es sei Dein Wille, o Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter, den heiligen Tempel bald, in unseren Tagen, wieder zu erbauen, daß Jeder seinen Antheil an Deinem Gesetze nehme!

1 אֵיכָ֣ה ׀ יָשְׁבָ֣ה בָדָ֗ד הָעִיר֙ רַבָּ֣תִי עָ֔ם הָיְתָ֖ה כְּאַלְמָנָ֑ה
2 רַבָּ֣תִי בַגּוֹיִ֗ם שָׂרָ֙תִי֙ בַּמְּדִינ֔וֹת הָיְתָ֖ה לָמַֽס׃ בָּכ֨וֹ תִבְכֶּ֜ה
בַּלַּ֗יְלָה וְדִמְעָתָהּ֙ עַ֣ל־לֶֽחֱיָ֔הּ אֵֽין־לָ֥הּ מְנַחֵ֖ם מִכָּל־אֹהֲבֶ֑יהָ
3 כָּל־רֵעֶ֙יהָ֙ בָּ֣גְדוּ בָ֔הּ הָ֥יוּ לָ֖הּ לְאֹיְבִֽים׃ גָּלְתָ֨ה יְהוּדָ֤ה
מֵעֹ֙נִי֙ וּמֵרֹ֣ב עֲבֹדָ֔ה הִ֚יא יָשְׁבָ֣ה בַגּוֹיִ֔ם לֹ֥א מָצְאָ֖ה מָנ֑וֹחַ
4 כָּל־רֹדְפֶ֥יהָ הִשִּׂיג֖וּהָ בֵּ֥ין הַמְּצָרִֽים׃ דַּרְכֵ֨י צִיּ֜וֹן אֲבֵל֗וֹת
מִבְּלִי֙ בָּאֵ֣י מוֹעֵ֔ד כָּל־שְׁעָרֶ֙יהָ֙ שֽׁוֹמֵמִ֔ין כֹּהֲנֶ֖יהָ נֶאֱנָחִ֑ים
5 בְּתוּלֹתֶ֥יהָ נוּג֖וֹת וְהִ֥יא מַר־לָֽהּ׃ הָי֨וּ צָרֶ֤יהָ לְרֹאשׁ֙ אֹיְבֶ֣יהָ
שָׁל֔וּ כִּֽי־יְהוָ֥ה הוֹגָ֖הּ עַ֣ל־רֹב־פְּשָׁעֶ֑יהָ עוֹלָלֶ֛יהָ הָלְכ֥וּ שְׁבִ֖י
6 לִפְנֵי־צָֽר׃ וַיֵּצֵ֥א מִבַּת־צִיּ֖וֹן כָּל־הֲדָרָ֑הּ הָי֣וּ שָׂרֶ֗יהָ כְּאַיָּלִים֙
7 לֹא־מָצְא֣וּ מִרְעֶ֔ה וַיֵּלְכ֥וּ בְלֹא־כֹ֖חַ לִפְנֵ֥י רוֹדֵֽף׃ זָֽכְרָ֣ה
יְרוּשָׁלַ֗͏ִם יְמֵ֤י עָנְיָהּ֙ וּמְרוּדֶ֔יהָ כֹּ֚ל מַחֲמֻדֶ֔יהָ אֲשֶׁ֥ר הָי֖וּ מִ֣ימֵי
קֶ֑דֶם בִּנְפֹ֧ל עַמָּ֣הּ בְּיַד־צָ֗ר וְאֵ֤ין עוֹזֵר֙ לָ֔הּ רָא֣וּהָ צָרִ֔ים שָׂחֲק֖וּ
8 עַ֥ל־מִשְׁבַּתֶּֽהָ׃ חֵ֤טְא חָֽטְאָה֙ יְר֣וּשָׁלַ֔͏ִם עַל־כֵּ֖ן לְנִידָ֣ה הָיָ֑תָה
כָּל־מְכַבְּדֶ֤יהָ הִזִּיל֙וּהָ֙ כִּֽי־רָא֣וּ עֶרְוָתָ֔הּ גַּם־הִ֥יא נֶאֶנְחָ֖ה
9 וַתָּ֥שָׁב אָחֽוֹר׃ טֻמְאָתָ֣הּ בְּשׁוּלֶ֗יהָ לֹ֤א זָֽכְרָה֙ אַחֲרִיתָ֔הּ
וַתֵּ֣רֶד פְּלָאִ֔ים אֵ֥ין מְנַחֵ֖ם לָ֑הּ רְאֵ֤ה יְהוָה֙ אֶת־עָנְיִ֔י כִּ֥י הִגְדִּ֖יל
10 אוֹיֵֽב׃ יָדוֹ֙ פָּ֣רַשׂ צָ֔ר עַ֖ל כָּל־מַחֲמַדֶּ֑יהָ כִּֽי־רָאֲתָ֤ה גוֹיִם֙ בָּ֣אוּ
11 מִקְדָּשָׁ֔הּ אֲשֶׁ֣ר צִוִּ֔יתָה לֹא־יָבֹ֥אוּ בַקָּהָ֖ל לָֽךְ׃ כָּל־עַמָּ֤הּ
נֶאֱנָחִים֙ מְבַקְּשִׁ֣ים לֶ֔חֶם נָתְנ֧וּ מַחֲמוֹדֵיהֶ֛ם בְּאֹ֖כֶל לְהָשִׁ֣יב
12 נָ֑פֶשׁ רְאֵ֤ה יְהוָה֙ וְֽהַבִּ֔יטָה כִּ֥י הָיִ֖יתִי זוֹלֵלָֽה׃ ל֣וֹא אֲלֵיכֶם֮
כָּל־עֹ֣בְרֵי דֶ֒רֶךְ֒ הַבִּ֣יטוּ וּרְא֗וּ אִם־יֵ֤שׁ מַכְאוֹב֙ כְּמַכְאֹבִ֔י אֲשֶׁ֥ר
13 עוֹלַ֖ל לִ֑י אֲשֶׁר֙ הוֹגָ֣ה יְהוָ֔ה בְּי֖וֹם חֲר֥וֹן אַפּֽוֹ׃ מִמָּר֛וֹם שָֽׁלַח־
אֵ֥שׁ בְּעַצְמֹתַ֖י וַיִּרְדֶּ֑נָּה פָּרַ֨שׂ רֶ֤שֶׁת לְרַגְלַי֙ הֱשִׁיבַ֣נִי אָח֔וֹר

Kapitel 1.

Ach, wie so einsam liegt sie da, die Stadt, die einst so 1
volkreich war! sie ist geworden gleich einer Wittwe. Sie, die
so mächtig unter Völkern, so herrschend unter Staaten war,
ist zinsbar worden! Sie weinet, weinet in der Nacht, auf 2
ihrer Wange ihre Thräne — und Keiner tröstet sie von allen
ihren Freunden; ihr treulos wurden die Gespielen alle, sie
wurden ihr zu Feinden. Vor Elend wandert Juda aus; vor 3
vieler Dienstbarkeit. Da sitzt sie unter Völkern und findet nir-
gends Ruhe; es treffen die Verfolger sie mitten unter Drang-
sal. — Die Straßen Zions trauern, daß Niemand mehr zum 4
Tempel kömmt; all ihre Thore sind verödet, voll Jammer ihre
Priester, bekümmert ihre Jungfrauen, und sie — voll bittren
Schmerzes. Zum Haupte wurden ihre Dränger, befriedigt 5
ihre Feinde — denn Gott hat sie betrübt, ob ihrer Sünden
Menge; es gehen ihre Kinder gefangen vor dem Dränger her.
Entschwunden ist der Tochter Zions all' ihre Herrlichkeit; es 6
wurden ihre Fürsten wie Rehe, welche keine Weide fanden,
und gingen kraftlos her vor dem Verfolger. Jerusalem gedenkt 7
in ihres Elends, ihres Jammers Tagen all ihrer Reize, die
da waren in frühern Tagen, da nun ihr Volk gefallen in des
Drängers Hand und Keiner sie errettet. Sie sehen es, die
Dränger, und scherzen über ihren Sturz. — Gesündigt hat 8
Jerusalem, darum ward sie zum Scheusal, verschmähen ihre
Ehrer sie, da sie gesehen ihre Blöße; drum weicht sie schluchzend
selbst zurück. Ihr Flecken haftet ihr am Saume — sie hat den 9
Ausgang nicht bedacht und stürzt nun wundersam und Niemand
tröstet sie. — „O schaue, Ewiger, mein Elend! wie triumphirt
der Feind!" — Es streckt der Dränger seine Hand nach ihren 10
Schätzen allen, ja, Heiden sah sie dringen in ihr Heiligthum,
von denen Du geboten, daß nie sie kommen sollen in die Ge-
meinde Dir. Es seufzet all ihr Volk, nach Brod verlangend, 11
sie geben ihre Schätze hin für Speise, das Leben zu erhalten. —
„O siehe, Herr, und schaue, wie ich entwürdigt bin!" — Nicht 12
über euch komm' es, all ihr Vorübergehende! Schaut her und
seht, ob wohl ein Wehe meinem Wehe gleicht, das mir gesche-
hen, womit mich Gott betrübt am Tage seines grimmen Zor-
nes. — Vom Himmel sandte er Glut mir in die Knochen, 13
die sie verzehrte, er spannt' ein Netz zu meinen Füßen, er

נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל־הַיּוֹם דָּוָה׃ נִשְׂקַד עֹל פְּשָׁעַי בְּיָדוֹ 14
יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי הִכְשִׁיל כֹּחִי נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־
אוּכַל קוּם׃ סִלָּה כָל־אַבִּירַי ׀ אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי קָרָא עָלַי 15
מוֹעֵד לִשְׁבֹּר בַּחוּרָי גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי לִבְתוּלַת בַּת־יְהוּדָה׃
עַל־אֵלֶּה ׀ אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי ׀ עֵינִי יֹרְדָה מַּיִם כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי 16
מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי הָיוּ בָנַי שׁוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב׃ פֵּרְשָׂה 17
צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו
הָיְתָה יְרוּשָׁלִַם לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם׃ צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי פִיהוּ 18
ק׳ העמים מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־*עַמִּים וּרְאוּ מַכְאֹבִי בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי
הָלְכוּ בַשֶּׁבִי׃ קָרָאתִי לַמְאַהֲבַי הֵמָּה רִמּוּנִי כֹּהֲנַי וּזְקֵנַי 19
בָּעִיר גָּוָעוּ כִּי־בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם׃ רְאֵה 20
יְהוָה כִּי־צַר־לִי מֵעַי חֳמַרְמָרוּ נֶהְפַּךְ לִבִּי בְּקִרְבִּי כִּי מָרוֹ
מָרִיתִי מִחוּץ שִׁכְּלָה־חֶרֶב בַּבַּיִת כַּמָּוֶת׃ שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה 21
אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי כָּל־אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ כִּי אַתָּה
עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי׃ תָּבֹא כָל־רָעָתָם 22
לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי כִּי־
רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דַוָּי׃

ב אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ ׀ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם 1
אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הֲדֹם־רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ׃
ק׳ ולא בִּלַּע אֲדֹנָי *לֹא חָמַל אֵת כָּל־נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ 2
מִבְצְרֵי בַת־יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ׃ גָּדַע 3
בָּחֳרִי־אַף כֹּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב
וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ 4
כְּאוֹיֵב נִצָּב יְמִינוֹ כְּצָר וַיַּהֲרֹג כֹּל מַחֲמַדֵּי־עָיִן בְּאֹהֶל בַּת־

scheucht' mich rückwärts, er macht mich irre, immer leidend.
Schwer liegt in seiner Hand das Joch meiner Frevel — sie 14
steigen rankend auf an meinem Halse; so schwächt er meine
Kraft. Der Herr ließ mich in Hände fallen, wo ich nicht wi-
derstehen kann. Der Herr zertrat all meine Starken in meiner 15
Mitte, ließ wider mich ein Aufgebot ergehen, um zu vernichten
meine Jugend; die Kelter trat der Herr der jungfräulichen
Tochter Juda's. Darüber weine ich, mein Aug', mein Aug' 16
zerfließt in Thränen, denn fern ist mir ein Tröster, der meine
Seele labte; bestürzt sind meine Söhne, denn mächtig ist der
Feind. — Sie ringt die Hände, Zion, es tröstet Niemand 17
sie; um Jakob rings befehligte die Feinde ihm der Herr, in
deren Mitte Jerusalem zum Scheusal ward. Gerecht ist er, 18
der Ewige! denn widerspenstig war ich ihm. O hört, ihr Völker
alle! o sehet meinen Schmerz! es wandern meine Jungfrauen
und Jünglinge in die Gefangenschaft! Ach, meine Schmeichler 19
rief ich an — sie haben mich betrogen! Ach, meine Priester,
meine Alten vergehen in der Stadt, sie betteln Nahrung sich,
das Leben zu erhalten. Sieh', Herr, wie bang mir ist! es 20
brennt mein Eingeweide, mein Herz im Leibe dreht sich —
denn ich war widerspenstig. — Von außen machte kinderlos
das Schwert, von innen — wie der Tod. — Sie hören, wie 21
betrübt ich bin, und Keiner tröstet mich, mein Unglück hören
alle meine Feinde, frohlocken, daß Du es gethan. — O brächtest 22
Du den Tag, den Du bestimmt, daß werden sie, was ich jetzt
bin! daß all ihr Böses vor Dich komme, Du ihnen thuest,
wie Du mir gethan, ob aller meiner Frevel! — Denn viel
sind meine Klagen, und leidend ist mein Herz!

Kapitel 2.

Ach, wie umwölkt' der Herr in seinem Zorne die Tochter 1
Zion's! Er schleuderte vom Himmel hin zur Erde die Zierde
Israels, er dachte nicht des Schemels seiner Füße am Tage
seines Zornes! Der Herr zerstörte ohne Schonung die Woh- 2
nungen von Jakob alle; in seinem Grimme riß er nieder der
Tochter Juda Vesten und machte sie dem Boden gleich, —
das Reich sammt seinen Fürsten schwächte er. Er hieb in 3
seinem Grimme nieder die ganze Hoheit Israels, zog vor dem
Feinde seine Hand zurück — da brannte es in Jakob wie ein
lodernd Feuer, verzehrend rings umher. Er spannte seinen 4
Bogen, wie ein Feind, stand, wie ein Dränger, da mit seiner
Rechten und brachte alle Lust der Augen um; in's Zelt der

5 צִיּוֹן שָׁפַךְ כָּאֵשׁ חֲמָתוֹ׃ הָיָה אֲדֹנָי כְּאוֹיֵב בִּלַּע יִשְׂרָאֵל
בִּלַּע כָּל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת מִבְצָרָיו וַיֶּרֶב בְּבַת־יְהוּדָה
6 תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה׃ וַיַּחְמֹס כַּגַּן שֻׂכּוֹ שִׁחֵת מוֹעֲדוֹ שִׁכַּח יְהוָה ׀
7 בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת וַיִּנְאַץ בְּזַעַם־אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן׃ זָנַח אֲדֹנָי ׀
מִזְבְּחוֹ נִאֵר מִקְדָּשׁוֹ הִסְגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ
8 קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית־יְהוָה כְּיוֹם מוֹעֵד׃ חָשַׁב יְהוָה ׀ לְהַשְׁחִית
חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן נָטָה קָו לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ מִבַּלֵּעַ וַיַּאֲבֶל־חֵל
9 וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ׃ טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ אִבַּד וְשִׁבַּר
בְּרִיחֶיהָ מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם־נְבִיאֶיהָ לֹא־
10 מָצְאוּ חָזוֹן מֵיְהוָה׃ יֵשְׁבוּ לָאָרֶץ יִדְּמוּ זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן הֶעֱלוּ
עָפָר עַל־רֹאשָׁם חָגְרוּ שַׂקִּים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רֹאשָׁן בְּתוּלֹת
11 יְרוּשָׁלָםִ׃ כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חֳמַרְמְרוּ מֵעַי נִשְׁפַּךְ לָאָרֶץ
כְּבֵדִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי בֵּעָטֵף עוֹלֵל וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה׃
12 לְאִמֹּתָם יֹאמְרוּ אַיֵּה דָּגָן וָיָיִן בְּהִתְעַטְּפָם כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת
13 עִיר בְּהִשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל־חֵיק אִמֹּתָם׃ מָה אֲעוּדֵךְ מָה
אֲדַמֶּה־לָּךְ הַבַּת יְרוּשָׁלַםִ מָה אַשְׁוֶה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ בְּתוּלַת
14 בַּת־צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ׃ נְבִיאַיִךְ חָזוּ
לָךְ שָׁוְא וְתָפֵל וְלֹא־גִלּוּ עַל־עֲוֺנֵךְ לְהָשִׁיב שְׁבִיתֵךְ וַיֶּחֱזוּ
15 לָךְ מַשְׂאוֹת שָׁוְא וּמַדּוּחִים׃ סָפְקוּ עָלַיִךְ כַּפַּיִם כָּל־עֹבְרֵי
דֶרֶךְ שָׁרְקוּ וַיָּנִעוּ רֹאשָׁם עַל־בַּת יְרוּשָׁלָםִ הֲזֹאת הָעִיר
16 שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלִילַת יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃ פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם
כָּל־אֹיְבַיִךְ שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ־שֵׁן אָמְרוּ בִּלָּעְנוּ אַךְ זֶה הַיּוֹם
17 שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃ עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמָם בִּצַּע
אֶמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי־קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל וַיְשַׂמַּח עָלַיִךְ

Tochter Zion's goß seinen Grimm wie Feuersgluth er aus.
Der Herr ist worden wie ein Feind, hat Israel zertrümmert, 5
zertrümmert alle seine Burgen, vernichtet seine Vesten, gehäuft
in Judas Tochter Gewimmer und Jammer. Ach, er zerwühlte 6
seine Hütte, wie den Garten, zerstörte seine Stiftung. In
Zion ließ der Ewige vergessen so Feiertag wie Sabbath, ver-
warf in seines Zornes Eifer so König wie den Priester. Der 7
Herr gab seinen Altar auf, verwarf sein Heiligthum, er über-
gab der Hand des Feindes die Mauern ihrer Burgen! —
Sie jauchzten in dem Hause Gottes, wie sonst an einem Fest-
tag! — Ach, wohlbedacht verdarb der Herr der Tochter Zion's 8
Mauer! er zog die Richtschnur, er ward nicht müde des Zer-
störens, verödet' Wall und Mauer — sie wurden insgesammt
vernichtet! Es sanken in den Boden ihre Thore, er brach, zer- 9
schmettert' ihre Riegel; ihr König, ihre Fürsten unter Heiden
gesetzlos! selbst ihre Seher erlangen kein Gesicht vom Ewigen!
Am Boden sitzen schweigend die Aeltesten der Tochter Zion's, 10
sie streuen Staub auf's Haupt, sie gürten Säcke um; das Haupt
zur Erde senken die Jungfrauen Jerusalem's! In Thränen 11
schmelzen meine Augen, es brennt mein Inneres; zur Erde
hin fließt meine Leber, ob meines Volkes Unglück, da Kind
und Säugling schmachten auf offnen Straßen, zu ihren Müttern 12
sprechen: „Wo ist denn Korn und Wein?" — wenn Leichen
gleich auf offnen Weg sie sinken, wenn sich ihr Geist ergießt
in ihrer Mütter Schoos. — Wen soll zum Zeugen ich dir 13
stellen? wie soll ich dich vergleichen, Jerusalaim's Tochter? was
soll ich ähnlich finden dir, um dich zu trösten, o Jung-
frau, Tochter Zions? groß ist dein Unglück wie das Meer —
wer kann dich heilen? Ach, deine Seher! sie haben falsch und 14
nichtig dir geweissagt, sie haben nicht enthüllet deine Sünden,
auf daß du dich bekehrtest! und sie weissagten dir nur falsche
und verderbliche Gesichte! Es schlagen alle, die vorübergehen, 15
die Händ' ob dir zusammen, und zischend schütteln sie das
Haupt ob dir, Jerusalaim's Tochter: „Ist dies die Stadt, von
der man sprach, daß sie der Schönheit Krone, die Wonne sei
für alle Welt?" Jetzt sperren gegen dich den Rachen auf all' 16
deine Feinde und zischen, knirschen mit den Zähnen, und
sprechen: „Ja, wir haben sie verschlungen! Ha, diesen Tag,
den wir erwartet, wir haben ihn erstrebt, gesehen!" — Der
Ew'ge hat vollführt, was er beschlossen, vollzogen seine Dro- 17
hung, die er ergehen ließ seit lange — er riß darnieder, schonte
nicht, ließ über dich die Feinde triumphiren, hob deiner Gegner

אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃ צָעַק לִבָּם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־ 18
צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם וָלַיְלָה אַל־תִּתְּנִי פוּגַת
ק׳ בַלַּיְלָה לָךְ אַל־תִּדֹּם בַּת־עֵינֵךְ׃ קוּמִי רֹנִּי בַלַּיִל* לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת 19
שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ
עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃ רְאֵה יְהוָה 20
וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם־תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם עֹלֲלֵי
טִפֻּחִים אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃ שָׁכְבוּ לָאָרֶץ 21
חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ בְּיוֹם
אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוּרַי מִסָּבִיב 22
וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אַף־יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי
וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם׃

אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃ אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ ג 1
חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃ אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃ בִּלָּה 2 3 4
בְּשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר עַצְמוֹתָי׃ בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ וּתְלָאָה׃ 5
בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא 6 7
הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי׃ גָּדַר 8 9
ק׳ אֲרִי דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה׃ דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִיֵה* 10
בְּמִסְתָּרִים׃ דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי שֹׁמֵם׃ דָּרַךְ 11 12
קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃ הֵבִיא בְּכִלְיוֹתָי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ 13
הָיִיתִי שְּׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃ הִשְׂבִּיעַנִי 14 15
בַמְּרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃ וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר׃ 16
וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה׃ וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי 17 18
ק׳ וְתָשׁוֹחַ וְתוֹחַלְתִּי מֵיְהוָה׃ זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃ זָכוֹר 19 20
תִּזְכּוֹר וְתָשִׁיחַ* עָלַי נַפְשִׁי׃ זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן 21

stolzes Horn! — Da ruft ihr Herz zum Herrn. — O Du, 18
der Tochter Zion Veste, laß Thränen fließen, wie ein Bach,
bei Tag und Nacht, nicht gönne dir Erholung, laß nicht dein
Auge rasten! Auf, klage in der Nacht, bei'm Anfang der Nacht- 19
wachen, ergieße vor dem Angesicht des Herrn dein Herz, wie
Wasser; zu ihm erhebe deine Hände, für Deiner Kinder Leben,
die hungernd schmachten an alle Straßenecken: „O siehe, 20
Gott! ach, schaue! mit wem verfuhrst Du jemals so? ob Frauen
ihre Frucht verzehrt, der Windel angehörige Kleine! ob je im
Heiligthum des Herrn erschlagen worden Priester und Prophet!
Zu Boden hingestreckt sind Knab' und Greis, durch's Schwert 21
gefallen Jünglinge und Jungfrau'n! Du würgtest an dem Tage
Deines Grimmes, Du schlachtetest, Du schontest nicht, riefst, 22
wie zu einem Feste, all meine Schrecken um mich her! da war
am Tag von Gottes Zorne nicht Rest, noch Flüchtling. Die
ich gepfleget und erzogen, mein Feind hat sie vertilgt!" —

Kapitel 3.

Ich, der Mann, sah das Elend, ich sah seines Grimmes Geißel. 1
Mich, mich treibt er und führt mich umher in lichtlosem Dunkel, 2
und streckt abermals und jeden Tag seine Hand aus gegen mich. 3
Das Fleisch, die Haut macht er mir verwesen, zermalmet meine 4
Knochen. Ach, er baut um mich her und thürmet Bittres und 5
Drangsal, läßt im Finsteren mich gleich Längstverstorbenen 6
ruhen! Er umsperrte mich, auf daß ich nicht entweiche, und 7
häufte meine Banden. — Auch wenn ich jammere und flehe, 8
bleibt verworfen mein Gebet. — Er versperrt die Wege mir 9
mit Steinen, verschüttet die Pfade, stellt mir nach, dem Bären 10
gleich, dem Löwen ähnlich im Dickicht! Meine Pfade verwir- 11
rend, lenkt er mich ab, macht mich irre, spannt seinen Bogen 12
und stellt mich auf als Ziel dem Pfeile, und bringt in meine 13
Nieren die Söhne seines Köchers. — Meinem ganzen Volke 14
ward ich ein Spott, sein alltägiges Hohnlied. Ach, er sättigt 15
mich mit Bitterkeit, berauscht mich mit Wermuth, stumpft mir 16
mit Kiesel die Zähne und wälzet umher mich in Asche. Da 17
verzweifelt am Frieden mein Geist, ich gebe das Heil auf, 18
und spreche: dahin ist mein Sieg und meine Hoffnung in Gott.
Eingedenk meines Elends meines Jammers, des Wermuths 19
und der Galle — diese Erinnerung fassend, erliegt in mir 20
meine Seele. Doch dies erwiedere ich meinem Herzen, und 21

אוֹחִיל׃ חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא־תָמְנוּ כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמָיו׃ 22
חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃ חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי 23 24
עַל־כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃ טוֹב יְהוָה לְקֹוָו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃ טוֹב 25 26
וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃ טוֹב לַגֶּבֶר כִּי־יִשָּׂא עֹל 27
בִּנְעוּרָיו׃ יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃ יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ 28 29
אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃ יִתֵּן לְמַכֵּהוּ לֶחִי יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה׃ כִּי לֹא 30 31
יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃ כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו׃ כִּי 32 33
לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיַּגֶּה בְּנֵי־אִישׁ׃ לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל 34
אֲסִירֵי אָרֶץ׃ לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט־גָּבֶר נֶגֶד פְּנֵי עֶלְיוֹן׃ לְעַוֵּת 35 36
אָדָם בְּרִיבוֹ אֲדֹנָי לֹא רָאָה׃ מִי זֶה אָמַר וַתֶּהִי אֲדֹנָי לֹא 37
צִוָּה׃ מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב׃ מַה־יִּתְאוֹנֵן אָדָם 38 39
חָי גֶּבֶר עַל־חֲטָאָו׃ נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־ 40
יְהוָה׃ נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל־כַּפָּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם׃ נַחְנוּ 41 42
פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃ סַכֹּתָה בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ 43
הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה׃ סְחִי 44 45
וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב הָעַמִּים׃ פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל־ 46
אֹיְבֵינוּ׃ פַּחַד וָפַחַת הָיָה לָנוּ הַשֵּׁאת וְהַשָּׁבֶר׃ פַּלְגֵי־מַיִם 47 48
תֵּרַד עֵינִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃ עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין 49
הֲפֻגוֹת׃ עַד־יַשְׁקִיף וְיֵרֶא יְהוָה מִשָּׁמָיִם׃ עֵינִי עוֹלְלָה 50 51
לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי׃ צוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם׃ 52
צָמְתוּ בַבּוֹר חַיָּי וַיַּדּוּ־אֶבֶן בִּי׃ צָפוּ־מַיִם עַל־רֹאשִׁי אָמַרְתִּי 53 54
נִגְזָרְתִּי׃ קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃ קוֹלִי שָׁמָעְתָּ 55 56
אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃ קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָּ 57
אָמַרְתָּ אַל־תִּירָא׃ רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃ 58

darum noch hoffe ich: Die Gnade Gottes ist noch nicht zu 22
Ende, sein Erbarmen hört nie auf, erneuert sich jeden Morgen! 23
Ja, groß ist deine Treue! — Der Ewige ist mein Theil! so 24
spricht mein Geist, drum harr' ich seiner. Gütig ist Gott den 25
auf ihn Hoffenden, der Seele, die ihn sucht! Wohl dem, der 26
geduldig auf des Ewigen Hilfe wartet! Wohl dem Manne, 27
wenn er tragen lernt ein Joch in seiner Jugend, wenn er ein- 28
sam sitzt und duldet, was Er ihm auferlegt, wenn seinen Mund 29
in Staub er hält — vielleicht ist Hoffnung da! — wenn er 30
die Wange reicht dem Schläger, sich sättiget mit Beschimpfung.
Denn nicht auf immer verläßt der Herr — sondern er betrübt, 31 32
und erbarmt sich gnadenvoll wieder. Denn nicht mit Vorsatz 33
quält er und betrübt die Menschenkinder, als wollte er zer- 34
malmen unter seinen Füßen alle Gefesselten der Erde. Beugen 35
des Mannes Recht ist wider den Willen des Höchsten, zu un- 36
terdrücken den Menschen in seiner Rechtssache billigt nie der
Herr. Wer sprach's jemals? wann war's? Nie hat der Herr 37
es geboten! Kommt nicht aus dem Munde des Höchsten so 38
Böses als Gutes? — Was will der Mensch, der Mann im 39
Leben sich beklagen, wenn seine Sünden noch an ihm haften?
Laßt uns unsern Wandel untersuchen, erforschen, und zurück- 40
kehren zu dem Ewigen! Laßt uns das Herz sammt den Händen 41
zu Gott im Himmel erheben: „Wir, wir frevelten und wider- 42
setzten uns; Du, Du verziehest nicht. Du hast in Zorn Dich 43
gehüllt, uns verfolgt und gewürgt ohne Schonung, hast in 44
Gewölk Dich gehüllt, daß kein Gebet zu Dir dringe, hast uns 45
zum Abscheu und Ekel gemacht unter den Völkern! Ach, wie 46
sperren den Rachen auf gegen uns all unsere Feinde! Angst 47
und Unfall ward uns, Zerrüttung und Trümmer! Ach, in 48
Ströme zerfließt mein Auge ob dem Sturze meines Volkes;
unaufhörlich rinnt mein Auge, ohne Unterbrechung, — bis 49 50
hernieder schaut der Ewige und herrabblickt aus dem Himmel. —
Mich hat mein thränend Auge mehr entstellt als alle Töch- 51
ter meiner Stadt. — Unverdient scheuchen die Feinde mich 52
umher, gleich einem Vogel, kürzen im Kerker mein Leben 53
und werfen auf mich mit Steinen. Das Wasser strömt 54
über meinem Haupte zusammen — ich sprach: ich bin ver-
nichtet! — — Da ruf' ich Deinen Namen, Ewiger! aus 55
der tiefen Grube — Du hörest meine Stimme, entziehest 56
nicht Dein Ohr, wenn ich um meine Rettung zu Dir flehe,
nah'st am Tage, da ich Dich rufe, sprichst: Sei unbesorgt! 57
kämpfest meine Lebenskämpfe, Herr, erlösest mein Leben. — 58

59 60 רָאִיתָה יְהוָה עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי׃ רָאִיתָה כָּל־נִקְמָתָם
61 כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לִי׃ שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל־מַחְשְׁבֹתָם
62 63 עָלָי׃ שִׂפְתֵי קָמַי וְהֶגְיוֹנָם עָלַי כָּל־הַיּוֹם׃ שִׁבְתָּם וְקִימָתָם
64 הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם׃ תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה כְּמַעֲשֵׂה
65 66 יְדֵיהֶם׃ תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת־לֵב תַּאֲלָתְךָ לָהֶם׃ תִּרְדֹּף בְּאַף
וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה׃

ד

1 אֵיכָה יוּעַם זָהָב יִשְׁנֶא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי־
2 קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃ בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים
3 בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי־חֶרֶשׂ מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר׃ גַּם־תַּנִּין*
חָלְצוּ שַׁד הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן בַּת־עַמִּי לְאַכְזָר כִּי *עֵנִים בַּמִּדְבָּר׃
4 דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל־חִכּוֹ בַּצָּמָא עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פֹּרֵשׂ
5 אֵין לָהֶם׃ הָאֹכְלִים לְמַעֲדַנִּים נָשַׁמּוּ בַּחוּצוֹת הָאֱמֻנִים
6 עֲלֵי תוֹלָע חִבְּקוּ אַשְׁפַּתּוֹת׃ וַיִּגְדַּל עֲוֺן בַּת־עַמִּי מֵחַטַּאת
7 סְדֹם הַהֲפוּכָה כְמוֹ־רָגַע וְלֹא־חָלוּ בָהּ יָדָיִם׃ זַכּוּ נְזִירֶיהָ
מִשֶּׁלֶג צַחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם׃
8 חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכְּרוּ בַּחוּצוֹת צָפַד עוֹרָם עַל־
9 עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה כָעֵץ׃ טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי־חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב
10 שֶׁהֵם יָזוּבוּ מְדֻקָּרִים מִתְּנוּבֹת שָׂדָי׃ יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת
11 בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן הָיוּ לְבָרוֹת לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃ כִּלָּה יְהוָה
אֶת־חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיַּצֶּת־אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל
12 יְסוֹדֹתֶיהָ׃ לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְ*כֹל יֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי יָבֹא
13 צַר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃ מֵחַטֹּאת נְבִיאֶיהָ עֲוֺנוֹת כֹּהֲנֶיהָ
14 הַשֹּׁפְכִים בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃ נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ
15 בַּדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם׃ סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ

Du sahest, Ewiger, meine Kränkung; so führe denn meine 59
Rechtssache! Du sahest all ihre Rachgier, all ihre Gedanken 60
gegen mich, hörtest ihr Lästern, Ewiger, all ihr Sinnen wider 61
mich, die Reden meiner Gegner und ihr Trachten gegen mich 62
alle Tage! Ihr Sitzen und ihr Aufstehen schaue! — ich bin 63
der Stoff ihres Sanges. Mögest Du ihnen vergelten, o Gott, 64
nach dem Werk ihrer Hände, ihnen Herzbetrübniß und Deinen 65
Fluch ihnen geben! Verfolge im Zorne und tilge sie unter 66
dem göttlichen Himmel hinweg! —

Kapitel 4.

Ach, verdunkelt ward das Gold und entstellt das köstliche 1
Geschmeide, hingeschüttet heil'ge Steine an dem Ende jeder
Straße! Zions theure Kinder, hochgeschätzt gleich Gold, ach, 2
wie sind sie irdenen Gefäßen, Töpferwerken gleich geworden! —
Krokodille selbst entblößen ihre Brüste, um zu säugen ihre Jun- 3
gen; aber meines Volkes Tochter, sie ward grausam, Straußen
ähnlich in der Wüste! Lechzend klebt des Säuglings Zung' am 4
Gaumen, Kleine fordern Brod, Niemand reicht es ihnen. Die 5
sonst Leckerbissen aßen, schmachten in den Straßen, die erzogen
wurden auf Purpur, lagern nun auf Koth! — Größer wohl 6
muß das Verbrechen sein der Tochter meines Volkes als die
Sünde Sedom's, das doch unversehn verkehrt ward, wo doch
keine Hände bebten! — Ihre Edlen waren blendender als 7
Schnee, klarer noch als Milch, röther ihr Ansch'n als Korallen
wie Saphir war ihre Bildung. Dunkler ist als schwarz ihr 8
Anblick nun, nicht mehr kenntlich auf den Straßen; ihre
Haut klebt an den Knochen, ausgedörrt wie Holz! — Glück- 9
licher die Weggerafften durch das Schwert, als die Weg-
gerafften durch den Hunger, die durchbohrt verbluten muß-
ten wegen Mangel an Feldesfrucht! — Zarter Frauen eigne 10
Hände kochen ihre Kinder, daß sie ihnen Labung werden —
so zerrüttet ist die Tochter meines Volkes! — Gott hat seinen 11
Grimm entladen, ausgeschüttet seines Zornes Glut, und ein
Feuer angesteckt in Zion, das verzehrte ihre Besten. Nimmer 12
glaubten das die Könige der Erde, alle Weltbewohner nicht,
daß ein Feind, ein Dränger könne dringen in die Thore von
Jerusalem. — Ob der Sünden ihrer Seher, ob der Frevel 13
ihrer Priester, die in ihr vergossen der Gerechten Blut, irren 14
blind sie in den Straßen, blutbefleckt, daß man ihre Kleider
nicht berühren kann. „Fort, Unreine!" ruft man ihnen zu; 15

סוּרוּ סוּרוּ אַל־תִּגָּעוּ כִּי נָצוּ גַּם־נָעוּ אָמְרוּ בַּגּוֹיִם לֹא יוֹסִפוּ
לָגוּר׃ פְּנֵי יְהוָה חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא 16
נָשָׂאוּ *זְקֵנִים לֹא חָנָנוּ׃ *עוֹדֵינָה תִּכְלֶינָה עֵינֵינוּ אֶל־עֶזְרָתֵנוּ 17
הָבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צִפִּינוּ אֶל־גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ׃ צָדוּ צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת 18
בִּרְחֹבֹתֵינוּ קָרַב קִצֵּנוּ מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי־בָא קִצֵּנוּ׃ קַלִּים הָיוּ 19
רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמָיִם עַל־הֶהָרִים דְּלָקֻנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ׃
רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם אֲשֶׁר אָמַרְנוּ 20
בְּצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃ שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת־אֱדוֹם יוֹשֶׁבֶתִי* בְּאֶרֶץ 21
עוּץ גַּם־עָלַיִךְ תַּעֲבָר־כּוֹס תִּשְׁכְּרִי וְתִתְעָרִי׃ תַּם־עֲוֺנֵךְ בַּת־ 22
צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֺנֵךְ בַּת־אֱדוֹם גִּלָּה עַל־
חַטֹּאתָיִךְ׃ זְכֹר יְהוָה מֶה־הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה* וּרְאֵה אֶת־ ה 1
חֶרְפָּתֵנוּ׃ נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים׃ יְתוֹמִים 2 3
הָיִינוּ *אֵין אָב אִמֹּתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת׃ מֵימֵינוּ בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ 4
עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ׃ עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ *לֹא הוּנַח־ 5
לָנוּ׃ מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם׃ אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ 6 7
*אֵינָם *אֲנַחְנוּ עֲוֺנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ׃ עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָנוּ פֹּרֵק 8
אֵין מִיָּדָם׃ בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר׃ 9
עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת רָעָב׃ נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ 10 11
בְּתֻלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה׃ שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא 12
נֶהְדָּרוּ׃ בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ׃ זְקֵנִים 13 14
מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם׃ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ 15
נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחֹלֵנוּ׃ נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ 16
כִּי חָטָאנוּ׃ עַל־זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ 17
עֵינֵינוּ׃ עַל הַר־צִיּוֹן *שֶׁשָּׁמֵם שׁוּעָלִים הִלְּכוּ־בוֹ׃ 18

fort! hinweg! berühret nichts!" Ja sie flüchten, ja sie fliehen;
denn die Völker sprechen: „Länger dürfen sie nicht weilen! Sie 16
hat Gottes Zorn zersprengt, sieht nicht mehr nach ihnen, weil
sie Priester nicht geachtet, weil sie Greise nicht geschont!" — —
Unsre Augen schmachten nach Hilfe noch, doch vergeblich; unsre 17
Hoffnung war gerichtet auf ein Volk, das nichts vermochte.
Ach, sie hemmten unsre Schritte so, daß auf den eignen Straßen 18
wir nicht gehen konnten; unser Ende naht! voll sind unsre
Tage, denn das End' ist da! Schnell sind unsre Verfolger, 19
schneller als des Himmels Adler; setzen uns auf Bergen nach,
lauern auf uns in der Wüste. Unser Lebensodem, er, des 20
Herrn Gesalbter, ward in ihrem Netz gefangen! Ach, wir
wähnten, unter seinem Schutze würden wir unter Völkern uns
erhalten! — — Freu' dich nur und jauchze nur, du Tochter 21
Edoms, die du wohnst im Lande Uz!! auch zu dir gelangt
der Kelch, du berauschest dich! du entleerst dich! — — Ja, 22
gebüßt ist dein Verbrechen, Tochter Zion's! Er wird nicht
mehr dich vertreiben! — Dein Verbrechen ahndet er, Tochter
Edom's, Deine Laster deckt er auf!

Kapitel 5.

Denke, Herr, was uns geschehen! schau' doch, sieh' doch 1
unsre Schmach an! Unser Erbtheil, Fremden ist es zugefallen, 2
unsre Häuser — den Barbaren! Vaterlose Waisen sind wir, 3
Wittwen gleich sind unsre Mütter! Wasser trinken wir um 4
Geld, unser Holz kommt für Bezahlung! Ueber Hals sind 5
wir verfolgt, sind erschöpft und rasten nimmer; machen uns 6
zur Stütz' — Egypten, Assur, Brod nur zu gewinnen! Unsre 7
Ahnen fehlten, sie sind hin — wir, wir büßen ihre Frevel.
Knechte herrschen über uns, Nichts befreit aus ihrer Hand. 8
Mit Gefahr gewinnen wir uns Brod, ob dem Schwerte in 9
der Wüste. Unsre Haut brennt wie ein Ofen, vor des Hun- 10
gers Gluthen. — Frauen schänden sie in Zion, Jungfrau'n 11
in Jehuda's Städten, hängen eigenhändig — Fürsten, schonen 12
nicht der Greise Ansehn. Jünglinge die schleppen Mühlsteins- 13
lasten, Knaben wanken unter Holz. Fort sind Aelteste vom 14
Thore, fort die Jugend vom Gesange; fort ist unsres Herzens 15
Wonne, unser Tanz verwandelt, ach! in Trauer. Von dem 16
Haupt fiel uns die Krone — Wehe uns, daß wir gesündigt!
Darum leidet unser Herz, darum dunkeln unsre Augen, weil 17
verheert ist Zion's Berg, Füchse schweifen d'rauf umher. — 18

19 20 אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר: לָמָּה לָנֶצַח
תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים: ויאמר הקהל השיבנו, ואח"כ החזן ומסיים המגלה.
21 הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָ* חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:
22 כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד:

הקהל חוזר לאמר השיבנו ואח"כ החזן: הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

ואח"כ יאמר זכור וכו'.

א זְכֹר יְיָ מֶה־הָיָה לָנוּ.	אוֹי.
הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת־חֶרְפָּתֵנוּ.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים.	אוֹי.
בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב.	אוֹי.
אִמּוֹתֵינוּ מְקוֹנְנוֹת בְּחֹדֶשׁ אָב.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
מֵימֵינוּ בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ.	אוֹי.
כִּי נִסּוּךְ הַמַּיִם בָּזִינוּ.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
עַל־צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ.	אוֹי.
כִּי שִׂנְאַת חִנָּם רָדָפְנוּ.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד.	אוֹי.
וְאַשּׁוּר צָדְנוּ כְּצַיָּד.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם.	אוֹי.
וַאֲנַחְנוּ סוֹבְלִים אֶת־עֲוֹנָם.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָנוּ.	אוֹי.
כִּי שִׁלּוּחַ עֲבָדִים בִּטַּלְנוּ.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ.	אוֹי.
כִּי קָפַצְנוּ מֵעֲנִיֵּי יָדֵנוּ.	אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:

Du, o Herr, Du thronest ewig, für und für besteht Dein Thron; warum willst Du ewig uns vergessen, uns verlassen auf so lange Zeiten?! — Führ' uns zurück, o Gott, zu Dir; laß zurück uns kehren, erneu', wie vormals, unsre Tage! Wolltest Du uns ganz verwerfen, wolltest gar zu sehr uns zürnen? — Führ' uns zurück, o Gott, zu Dir! laß zurück uns kehren, erneu', wie vormals, unsre Tage!

זכור Denke, Herr, was uns geschehen! Wehe!
Schau' doch, siehe unsere Schmach! Wehe was ist uns geschehen!
Unser Erbtheil fiel Barbaren zu — Wehe!
Ausländern unsere Häuser — Wehe, was ist uns geschehen!
Waisen wurden wir, vaterlos — Wehe!
Unsere Mütter klagen drob im Monat Ab —
Wehe, was ist uns geschehen!
Wasser können nur um's Geld wir trinken — Wehe!
Weil die Wassergießungsopfer wir vernachlässigt —
Wehe, was ist uns geschehen!
Ueber Hals sind wir verfolgt — Wehe!
Denn Eigennutz hatten wir verfolgt —
Wehe, was ist uns geschehen!
Egypten reichten wir die Hand — Wehe!
Und Aschur — doch wie der Jäger jagten sie uns.
Wehe, was ist uns geschehen!
Unsre Väter fehlten, sie sind hin — Wehe!
Und wir, wir büßen ihre Frevel — Wehe, was ist uns geschehen!
Knechte herrschen über uns, Wehe!
Weil wir das Freilassen der Knechte unterlassen hatten.
Wehe, was ist uns geschehen!
Mit Gefahr gewinnen wir unser Brod — Wehe!
Weil den Armen wir die Hand verschlossen —
Wehe, was ist uns geschehen!

עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ· אוֹי·
כִּי כְבוֹדָם בְּקָלוֹן הֵמִירוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ· אוֹי·
כִּי אִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמְּאוּ וְזִנּוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ· אוֹי·
כִּי גְזֵלַת הֶעָנִי חָמְסוּ וְגָזְלוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ· אוֹי·
כִּי בְּבֵית זוֹנָה נִמְצָאוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ· אוֹי·
כִּי מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה עִוְּתוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ· אוֹי·
כִּי נִבְטְלוּ עוֹלֵי רְגָלֵינוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ· אוֹי·
כִּי נִשְׂרַף בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
עַל זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ· אוֹי·
כִּי נִטַּל כְּבוֹד בֵּית מַאֲוַיֵּנוּ· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:
עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם· אוֹי·
כִּי נִתַּן עָלָיו שִׁקּוּץ מְשֹׁמֵם· אוֹי מֶה־הָיָה לָנוּ:

אַתָּה יְיָ לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר: לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים:

קהל ואח"כ חזן.

הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

חזן כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד:

קו"ה הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

Unsere Haut brennt nun wie ein Ofen — Wehe!
Weil ihre Ehre sie für Nichtigkeit vertauschten.
Wehe, was ist uns geschehen!
Frauen wurden geschändet in Zion — Wehe!
Weil Einer mit des Andern Weib gebuhlet —
Wehe, was ist uns geschehen!
Fürsten wurden aufgehenkt an den Händen — Wehe!
Weil sie des Armen Theil gewaltsam raubten —
Wehe, was ist uns geschehen!
Jünglinge mußten Mühlsteine schleppen — Wehe!
Weil in den Häusern der Unzucht sie sich aufgehalten —
Wehe, was ist uns geschehen!
Fortgebracht wurden die Aeltesten vom Thore — Wehe!
Denn der Waisen und Wittwen Recht hatten sie verdreht.
Wehe, was ist uns geschehen!
Aufgehört hat unsre Herzenswonne — Wehe!
Fort sind unsre Festwallfahrer — Wehe, was ist uns geschehen!
Gefallen ist unsres Hauptes Krone — Wehe!
Verbrannt ist unser heiliger Tempel —
Wehe, was ist uns geschehen!
Darüber leidet unser Herz — Wehe!
Daß hinweg ist die Herrlichkeit vom Hause unsrer Sehnsucht —
Wehe, was ist uns geschehen!
Daß verheert ist Zions Berg — Wehe!
Daß abschäulicher Gräuel auf ihn gestellt ward!
Wehe, was ist uns geschehen!

Du, o Herr, Du thronest ewig, für und für besteht Dein Thron; warum willst Du ewig uns vergessen, uns verlassen auf so lange Zeiten?! — Führ' uns zurück, o Gott, zu Dir! laß zurück uns kehren, ernen', wie vormals, unsre Tage! Wolltest Du uns ganz verwerfen, wolltest gar zu sehr uns zürnen? — Führ' uns zurück, o Gott, zu Dir! laß zurück uns kehren, erneu', wie vormals, unsre Tage!

במוצאי שבת מוסיפין כאן איך מפי וכו'.

ב אֵיךְ מִפִּי בֵּן וּבַת· הֲגוֹת קִינוֹת רַבַּת· תְּמוּר שִׁירִים וְחֶדְוַת· וִיהִי נֹעַם נִשְׁבַּת· בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: אוֹי כִּי נִגְזְרָה גְּזֵרָה· בָּחֳרִי אַף וְגַם עֶבְרָה· וְאַפּוֹ בָּנוּ חָרָה· וּבָעֲרָה חֲמָתוֹ כְּלַבַּת· וִיהִי נֹעַם וכו': אוֹי כִּי בָתֵּינוּ שַׁסּוּ· וּבְתוּלוֹתֵינוּ עֻנּוּ· וּפָנֵינוּ נִשְׁתַּנּוּ· וְגַם הָשְׁחֲרוּ כְּמַחֲבַת· וִיהִי נֹעַם וכו': אוֹי כִּי שַׁדּוּנוּ צָרִים· וְגַם הִפִּילוּ בָנוּ פְּגָרִים· בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים· הָיוּ נְצוּרִים כְּבָבַת· וִיהִי נֹעַם וכו': אוֹי כִּי נָפְלָה עֲטֶרֶת· וְגָבְרָה כַּתֵּף סוֹרֶרֶת· וְחָדַל הוֹד וְתִפְאֶרֶת· צִמְצוּם שֶׁכֶן חִבַּת· וִיהִי נֹעַם וכו': אוֹי כִּי נֻטְּלָה מְנוֹרָה· וּקְטֹרֶת לְבוֹנָה הַטְּהוֹרָה· וְנִבְזֶה גָּזִית מְיֻקָּרָה· אָכְלָה אֶרֶץ זָבַת· וִיהִי נֹעַם וכו':

ע"ס א"ב. בפראג וקראקא אין אומרים זו.

ג אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל־אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל אַרְמוֹן כִּי נִטַּשׁ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל בֵּיתִי כִּי נֶהֱרָס. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל־אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל גְּזֵרוֹת כִּי נִפָּצוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל דְּבִיר כִּי נִשְׂרַף. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל הֲדוּרִים כִּי נִכְחֲדוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה: עַל וָוִים כִּי הָבְקָעוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל זִלְעָפוֹת כִּי הָגְבָּרוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל חֶרְפָּה כִּי הָגְדָּלָה. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל טוּרֵי אֶבֶן כִּי הָפְרָשׁוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל יְלָדִים כִּי נִפְזָרוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל כַּעַס כִּי הִרְבָּה. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל לִמּוּדִים כִּי נִמְנָעוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל מְלָכִים כִּי נִמְאָסוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל נְדִיבִים כִּי פַּסּוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל שָׂרִים כִּי שֻׁדָּדוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל עֲנָוִים כִּי הוּבָשׁוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל פְּדוּיִם כִּי גָלוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל צְמוּדִים כִּי נִפְרָדוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל

אך Ach! dem Munde meiner Söhne und Töchter entströmen der Klagelieder viele, statt der freudigen Gesänge, und das Lied der Lieblichkeit*) ertönet nicht bei'm Ausgange des Sabbathes. Ach! schrecklich wüthend traf das Verhängniß ein; Gottes Zorn entbrannte wider uns, sein Grimm loderte in Flammen auf, und das Lied der ꝛc. ꝛc. Ach! die Feinde kehrten unsere Häuser um, schwächten unsre Jungfrauen. Unser Angesicht ward verändert, dem schwarzen Roste ähnlich, und das Lied der ꝛc. ꝛc. Ach! die Dränger überfielen uns und thürmten als Leichen auf die dem Augapfel gleich geschätzten edlen Söhne Zions, und das Lied der ꝛc. ꝛc. Ach! die Krone ist gefallen! des Feindes Macht nahm über Hand; die glanz- und prachtvolle Wohnung, einst von Gott zur Residenz erkoren, hat aufgehört, und das Lied ꝛc. ꝛc. Ach! weggenommen ist der Leuchter sammt dem reinen Räucherwerk; entweihet ist der kostbare Bau, ausgesogen das fruchtbare Land, und das Lied der ꝛc. ꝛc.

אוי Wehe uns, daß wir gesündigt! Einsam sitzen wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob des Palastes, der zerstört ist, sitzen einsam wir und weinen; ob des niedergerissenen Hauses sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Verhängnisse, die sich so ausgebreitet, sitzen einsam wir und weinen; ob des Chores, das verbrannt ist, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Prachtsäulen, die dahin sind, sitzen einsam wir und weinen; ob des abgerissenen Goldschmucks sitzen einsam wir und weinen! Ja, darum weine ich! — Ob der gewaltigen Gluthen sitzen einsam wir und weinen; ob der Schmach, die so groß geworden, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Brustschildsteine, die von uns schieden, sitzen einsam wir und weinen; ob der Kleinen, die zerstreut sind, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob des Grames, der sich häufte, sitzen einsam wir und weinen; ob der Schulen, die geschlossen, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Könige, die verachtet worden, sitzen einsam wir und weinen; ob der Edlen, die aufgehört, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Fürsten, die sie würgten, sitzen einsam wir und weinen; ob der Frommen, die beschämt wurden, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Erstgebornen, die in die Verbannung zogen, sitzen einsam wir und weinen; ob der Gefährten, die getrennt wurden, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Gottgetreuen,

---

*) Der mit den Worten „Es sei die Lieblichkeit" (ויהי נעם) beginnende 91. Psalm, der dem Ausgangsgebete des Sabbathes gewöhnlich hinzugefügt wird, am Tischah beab aber wegbleibt.

קְרוֹבִים כִּי נִרְחָקוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל רַבִּים כִּי נִמְעָטוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל אֵלֶּה אֶבְכֶּה: עַל שְׁלֵמִים כִּי טֻלְטָלוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל תְּמִידִים כִּי בָטָלוּ. נֵשֵׁב בָּדָד וְנִבְכֶּה. עַל־אֵלֶּה אֶבְכֶּה:

במשקל י׳ תנועות בכל חרוז.

ד בְּלֵיל זֶה יִבְכָּיוּן וְיֵילִילוּ בָּנַי. לֵיל חָרַב בֵּיתִי וְנִשְׂרְפוּ אַרְמוֹנַי. וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יֶהְגּוּ בִיגוֹנַי. וְיִבְכּוּ הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְיָ: בליל זה. בְּלֵיל זֶה תְּיֵלִיל מַר עֲנִיָּה נִבְדֶּלֶת. וּמִבֵּית אָבִיהָ כְּהַיּוֹם נֶחְדֶּלֶת. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְנִסְגַּר הַדֶּלֶת. וְהָלְכָה בַּשִּׁבְיָה בְּכָל פֶּה נֶאֱכֶלֶת. בְּיוֹם שִׁלְּחָהּ בְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת וְאוֹכֶלֶת. וְיָצְאָה גַחֶלֶת וְאֵשׁ מֵאֵת יְיָ: בליל זה. בְּלֵיל זֶה הַגַּלְגַּל סִבֵּב הַחוֹבָה. רִאשׁוֹן גַּם שֵׁנִי בֵּיתִי נֶחֱרָבָה. וְעוֹד לֹא רֻחָמָה בַּת הַשּׁוֹבֵבָה. הִשְׁקָתָה מֵי רוֹשׁ וְאֶת בִּטְנָהּ צָבָה. וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ וְגַם נָשְׁתָה טוֹבָה. גְּדוֹלָה הַשִּׂנְאָה מֵאֵת אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ. וּבְאַלְמְנוּת חַיּוּת כְּאִשָּׁה נֶעֱזָבָה. וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ: בליל זה. בְּלֵיל זֶה קָדַרְתִּי וְחָשְׁכוּ הַמְּאוֹרוֹת. לְחָרְבַּן בֵּית קָדְשִׁי וּבִטּוּל מִשְׁמָרוֹת. בְּלֵיל זֶה סַבּוּנִי אֲפָפוּנִי צָרוֹת. וְגַם קָרָא מוֹעֵד בְּדִין חָמֵשׁ גְּזֵרוֹת. בְּכִי חִנָּם בָּכוּ וְנִקְבַּע לַדּוֹרוֹת. יַעַן הָיְתָה סִבָּה מֵאֵת יְיָ: בליל זה. בְּלֵיל זֶה אֵרְעוּ בוֹ חָמֵשׁ מְאֹרָעוֹת. גָּזַר עַל אָבוֹת בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת. וְדָבְקוּ בוֹ צָרוֹת מְצֵרוֹת וְגַם רָעוֹת. יוֹם מוּכָן הָיָה בִּפְגוֹעַ פְּגָעוֹת. וְהֶעֱמִיד הָאוֹיֵב וְהֵרִים קוֹל זְוָעוֹת. קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְיָ:

בליל זה יבכיון ויילילו בני וכו׳.

weit weg Entfernten sitzen einsam wir und weinen; ob der Großen, die vermindert wurden, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich! — Ob der Vollkommnen, unstät umher Irrenden, sitzen einsam wir und weinen; ob der täglichen Opfer, die nun aufgehört, sitzen einsam wir und weinen! Ja, darob weine ich!

In dieser Nacht weinen und klagen meine Kinder über jene Nacht, wo mein Haus zerstört wurde und meine Paläste verbrannten. Das ganze Haus Israel seufzet in Jammer und beweinet den Brand, den der Ewige angezündet. In dieser Nacht klagt bitter das arme, getrennte Israel, das jetzt von seines Vaters Haus verbannt ist. Hinausgestoßen wurde es und die Thür verschlossen, und in die Gefangenschaft mußte es wandern, des Feindes Rachen preis gegeben, am Tage, wo es vertrieben ward durch das verzehrende verheerende Feuer, und der Ewige Feuerbränder unter es schleudern ließ. In dieser Nacht brachte des Schicksals Rad die Strafe über uns, und zerstört ward der Tempel, so das erste, so das zweitemal und noch ward kein Erbarmen der verirrten Tochter. Mit Wermuth wurde sie getränkt, der ihren Leib aufschwellte, und so aus dem Hause geschickt. Schon gibt sie die Besserung auf, denn groß ist das Leiden, das der über sie verhängte, der sie früher so geliebt. Im elenden Wittwenleben, als verstoßenes Weib, spricht Zion: der Ewige hat mich verlassen! In dieser Nacht wurde ich betrübt und mein Licht erlosch, mein Heiligthum wurde zerstört und die heiligen Aemter aufgehoben. In dieser Nacht umringten mich mannigfache Leiden, fünf Unglücksfälle[1]), welche Gott schon vorher über uns bestimmt. Denn ohne Ursache verbrachten einst unsere Vorfahren diese Nacht mit Weinen und der Rathschluß des Ewigen bestimmte sie zu einem dauernden Weinen. — In dieser Nacht trafen fünf Unfälle ein, die Gott den Vätern schon angedroht, als sie ausgeartet waren. Schwere und drückende Leiden brachte dieser längst verkündete Tag, schreckliche Begegnisse in Menge. Der Feind erhob sich und rief mit seiner Donnerstimme: „Auf, denn dieses ist der Tag, den der Ewige bestimmt!"

---

[1]) Am neunten Ab ward über Israel in der Wüste das Verhängniß ausgesprochen, nicht in das verheißene Land zu kommen, an diesem Tage wurde sowohl der erste als auch der zweite Tempel zerstört, auch die Festung Bethor wurde an diesem Tage eingenommen und die Stadt umpflügt (Talm. Thaanith 26).

על משקל עשר עשר תנועות, וחתום בראשי החרוזים שלמה, הוא שלמה גבירול.

ה שׁוֹמְרוֹן קוֹל תִּתֵּן מְצָאוּנִי עֲוֹנַי · לְאֶרֶץ אַחֶרֶת יְצָאוּנִי בָנַי ·
וְאָהֳלִיבָה תִּזְעַק נִשְׂרְפוּ אַרְמוֹנַי · וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ:
לֹא לָךְ אָהֳלִיבָה חֲשׁוֹב עָנְיֵךְ כְּעָנְיִי · הֲתַמְשִׁילִי שִׁבְרֵךְ
לְשִׁבְרִי וּלְחָלְיִי · אֲנִי אָהֳלָה סוּרָה בָּגַדְתִּי בְקָשְׁיִי · וְקָם
עָלַי כַּחֲשִׁי וְעָנָה בִי מֶרְיִי · וּלְמִקְצַת הַיָּמִים שִׁלַּמְתִּי נִשְׁיִי ·
וְתִגְלַת פִּלְאֶסֶר אָכַל אֶת פִּרְיִי · חֲמוּדוֹתַי הִפְשִׁיט וְהִצִּיל
אֶת עֶדְיִי · וְלַחֲלַח וּלְחָבוֹר נָשָׂא אֶת שִׁבְיִי · דּוֹמִי אָהֳלִיבָה
וְאַל תִּבְכִּי כְּבִכְיִי · (אֲנִי נַדְתִּי לְרָחוֹק וְדַיְלִי זוֹדַיִי ·) שְׁנוֹתַיִךְ
אָרְכוּ וְלֹא אָרְכוּ שָׁנַי · וְאָהֳלִיבָה תִּזְעַק נִשְׂרְפוּ אַרְמוֹנַי · וַתֹּאמֶר צִיּוֹן
עֲזָבַנִי יְיָ: מְשִׁיבָה אָהֳלִיבָה אֲנִי כֵּן נֶעֱקַשְׁתִּי · וּבְאַלּוּף
נְעוּרַי כְּאָהֳלָה בָּגַדְתִּי · דּוֹמִי אָהֳלָה כִּי יְגוֹנִי זָכַרְתִּי ·
בָּגַדְתְּ אַתְּ אַחַת וְרַבּוֹת בָּגַדְתִּי · אֲנִי בְּיַד כַּשְׂדִּים
פְּעָמַיִם נִלְכַּדְתִּי · וּשְׁבִיָּה עֲנִיָּה לְבָבֶל יָרַדְתִּי · וְנִשְׂרַף
הַהֵיכָל אֲשֶׁר בּוֹ נִכְבַּדְתִּי · וּלְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּבָבֶל
נִפְקַדְתִּי · וְשַׁבְתִּי לְצִיּוֹן עוֹד וְהֵיכָל יִסַּדְתִּי · גַּם זֹאת
הַפַּעַם מְעַט לֹא עָמַדְתִּי · עַד לְקָחַנִי טִיטוּס וְכִמְעַט
אָבַדְתִּי · וְעַל כָּל הָאֲרָצוֹת נָפְצוּ אֶת הֲמוֹנָי ·
וְאָהֳלִיבָה תִּזְעַק נִשְׂרְפוּ אַרְמוֹנַי · וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ: הַחוֹמֵל
עַל דָּל חֲמוֹל עַל דַּלּוּתָם · וּרְאֵה שׁוֹמְמוּתָם וְאֹרֶךְ
גָּלוּתָם · וְאַל תִּקְצוֹף עַד מְאוֹד וּרְאֵה שִׁפְלוּתָם · וְאַל לָעַד
תִּזְכּוֹר עֲוֹנָם וְסִכְלוּתָם · רְפָא נָא אֶת שִׁבְרָם וְנַחֵם אֲבֵלוּתָם ·
כִּי אַתָּה סִבְרָם וְאַתָּה אֱיָלוּתָם · חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כִּימֵי קַדְמוֹנַי ·
לְכוּ נָא וְנָשׁוּבָה כִּי נִחַם יְיָ · וְלֹא תֹאמַר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ:

Laut ruft Schomron[1]): „mich trafen meiner Sünden Strafen, in fremdes Land wurden mir die Kinder verbannt!" Ahaliba[2]) jammert: „meine Paläste sind niedergebrannt!" und Zion spricht: „ja, Gott hat sich von mir gewandt!" — Nicht doch, Ahaliba! Willst du dein Leid dem meinigen gleich stellen? willst du dein Unglück mit meinem Unglück, meinem Elende vergleichen? Ich, Ahala[2]) wich treulos und widerspenstig ab von Gott; drum trat mein Abfall gegen mich auf, zeugte meine Widerspenstigkeit gegen mich und bald mußte ich büßen meine Schuld. Thiglathpileser verzehrte meine Habe, beraubte meiner Kostbarkeiten meines Schmuckes mich, und führte mich gefangen nach Chalach und Chabor ab[3]). Drum schweige, Ahaliba, du hast nicht, wie ich, zu weinen; ich mußte in die Ferne irren und hatte Leiden die Fülle. Du lebtest lange daheim, doch meine Zeit war kurz." — Ahaliba erwiedert: „Auch ich habe verkehrt gehandelt, war wie Ahala untreu meinem Jugendfreunde. Drum schweige, Ahala, wenn ich meines Kummers gedenke. Nur einmal mußtest du auswandern, ich zu wiederholtenmalen. Ich wurde zweimal von den Chaldäern ergriffen und mußte gefangen nach Babel in's Elend wandern und verbrannt wurde mein herrlicher Tempel. Zwar wurde ich nach 70 Jahren wieder bedacht und kehrte wieder nach Zion zurück und gründete das Heiligthum wieder. Aber auch diesmal, da kaum ich festgesetzt mich hatte, nahm mich Titus weg und zerstreute mein Volk in alle Länder und fast wäre ich zu Grunde gegangen." — Der Du der Gebeugten Dich erbarmest, Herr, o erbarme Dich unseres Elends! Siehe herab auf die Verwüstung, die dauernde Verbannung! Zürne nicht so sehr, o schaue die Erniedrigung und gedenke nicht auf immer unsre Missethat und Thorheit! O heile unsre Wunde, o laß Trost den Trauernden werden, denn Du bist ihre Hoffnung und Stärke; erneuere uns der Vorzeit glücklichen Tage! — So kommet und lasset uns zurückkehren zu Gott, er wird uns trösten, und Zion wird nicht ferner sprechen: Gott hat mich verlassen! —

---

1) Samaria, hier metonymisch für das Reich Israel.

2) Ahaliba, Beiname Jerusalem's, metonymisch für das Reich Juda. Ahala, Beiname Samaria's. Siehe Jechesk. 23, 4.

3) Siehe 2. Kön. 17, 6.

ו עַד אָנָה בְּכִיָּה בְצִיּוֹן • וּמִסְפֵּד בִּירוּשָׁלָיִם •
תְּרַחֵם צִיּוֹן • וְתִבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם:

ע"ס א"ב.

אָז בַּחֲטָאֵינוּ חָרַב מִקְדָּשׁ • וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ נִשְׂרַף הֵיכָל:
בָּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ קָשְׁרָה מִסְפֵּד • וּצְבָא הַשָּׁמַיִם נָשְׂאוּ קִינָה:
גַּם בָּכוּ בְּמָרָה שִׁבְטֵי יַעֲקֹב • וְאַף מַזָּלוֹת יִזְּלוּ דִמְעָה:
דִּגְלֵי יְשֻׁרוּן חָפוּ רֹאשָׁם • כִּימָה וּכְסִיל קָדְרוּ פְּנֵיהֶם:
הֶעְתִּירוּ אָבוֹת וְאֵל כְּלֹא שׁוֹמֵעַ • צָעֲקוּ בָנִים וְלֹא עָנָה אָב:
וְקוֹל הַתּוֹר צוֹעֵק בְּמָרָה • רוֹעֶה נֶאֱמָן לֹא הִטָּה אֹזֶן:
זֶרַע קֹדֶשׁ לָבְשׁוּ שַׂקִּים. וּצְבָא הַשָּׁמַיִם שַׂק הוּשַׁת כְּסוּתָם:
חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדַר • וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם:
טָלֶה רִאשׁוֹן צוֹעֵק בְּמַר נֶפֶשׁ • עַל כִּי כְבָשָׂיו לַטֶּבַח הוּבָלוּ:
יְלָלָה הִשְׁמִיעַ שׁוֹר בַּמְּרוֹמִים • עַל כִּי בְּכוֹר שׁוֹר שַׁחוּ קַרְנָיו:
כּוֹכַב תְּאוֹמִים חָלָה מִכַּעַס • כִּי דַּם אַחִים נִשְׁפַּךְ כַּמָּיִם:
לָאָרֶץ בִּקֵּשׁ לִנְפּוֹל סַרְטָן • כִּי הִתְעַלַּפְנוּ צְחֵה צָמָא:
מָרוֹם נִרְעַשׁ מִקּוֹל אַרְיֵה • כִּי שַׁאֲגָתֵנוּ עָלְתָה לַמָּרוֹם:
נֶהֶרְגוּ בְתוּלוֹת גַּם בַּחוּרִים • עַל כֵּן בְּתוּלָה קָדְרָה פָנֶיהָ:
סִבֵּב מֹאזְנַיִם וּבִקֵּשׁ תְּחִנָּה • כִּי נִכְרַע לָנוּ כַּף מָוֶת מֵחַיִּים:
עַקְרָב לָבַשׁ פַּחַד וּרְעָדָה • כִּי בְּעַקְרַבִּים יִסְּרוּנוּ צָרֵינוּ:
פְּלָגֵי מַיִם הוֹרִידוּ דִמְעָה כַּנַּחַל • כִּי אוֹת בַּקֶּשֶׁת לֹא נִתַּן לָנוּ:
צָפוּ מַיִם עַל רֹאשֵׁנוּ • וּבִדְלִי מָלֵא חִכֵּנוּ יָבֵשׁ:
קָרַבְנוּ קָרְבָּן וְלֹא נִתְקַבָּל • וּגְדִי פָּסַק שְׂעִיר חַטָּאתֵנוּ:
רַחֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן • וּמִזַּל דָּגִים הֶעְלִים עֵינָיו:
שָׁכַחְנוּ שַׁבָּת בְּלִבּוֹת שׁוֹבָבִים • שַׁדַּי שָׁכַח כָּל צִדְקוֹתֵינוּ:
תְּקַנֵּא לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה • וְתָאִיר לְרַבָּתִי עָם מְאוֹר נָגְהָךְ:

Wie lange noch wird Zion weinen, und Klage sein in Jerusalem? O erbarme Dich Zion's und erbaue wieder die Mauern Jerusalem's!

Damals ward unserer Sünden willen das Heiligthum zerstört, wegen unsrer Missethat das Allerheiligste verbrannt. In der Stadt, wo sonst sie sich zur Freud' vereinten, war jetzt nichts als Klage, und selbst des Himmels Heer stimmte Trauerlieder an. Ja, bitter weinten Jakobs Stämme, so, daß auch in höhern Sphären man sich der Thränen nicht erwehren konnte. Jeschurun's Lager hatte das Haupt in Trauer verhüllt — und die Plejaden und Orion[1]) verloren ihren Glanz. — Die Väter flehten — Gott hörte nicht, die Kinder schrieen — es antwortete nicht der Vater, die verscheuchte Taube (Israel[2]) klagte bitter — doch der treue Hirte neigte nicht sein Ohr. Mit Säcken umgürtete sich der heilige Stamm, und selbst das himmlische Heer legte Trauer an; verfinstert ward die Sonne, dunkel der Mond, strahlenlos die Sterne. Des Thierkreises Widder[3]) blöckte klagend, da man seine Lämmer hin zur Schlachtbank führte; jammernd brüllte der Stier, da seine erstgebornen Stiere[4]) hingestreckt und zerrissen wurden. Es erkrankten vor Kummer die Zwillinge, als der Brüder Blut wie Wasser floß; der Krebs, er wollt' zur Erde fallen, als dahin wir schwanden verschmachtend vor Durst. Der Himmel erbebte vor dem Gebrülle des Löwen, da unser Wehgeschrei in die Höhe stieg. Jungfrauen und Jünglinge wurden gemordet, drum verhüllte die Jungfrau ihr Angesicht. Es drehte sich die Wage und flehte um Erbarmen, als statt des Lebens Tod uns zugewogen ward. Der Scorpion zitterte, zagte und bebte, als mit Scorpionen[5]) uns die Feinde geiselten. Es kehrte sich das Angesicht des Bogenschützen um, als der Fels den Bogen spannte wie ein Feind. Es schrie der Wassermann, als das Gewässer unsre Häupter überfluthete und bei vollem Eimer unser Gaumen trocken war. Trauernd ließ der Steinbock seine Stimme hören, als das Opfer aufgehört und keine Ziegenböcke mehr unsre Sünden tilgen konnten. Angst und Zittern überkam das Bild der Fische, da wie Fische wir im Netz gefangen waren. Wir haben die Feste vergessen und den Sabbath entweihet, darum hat der Allmächtige uns der Hand des Feindes überliefert und uns zerstreut. O bring' doch bald Erlösung uns, beschleunige Deine Hilfe; sprich über Jerusalem aus: „ich kehre wieder erbarmungsvoll zu ihr zurück!"

1) Namen zweier Sternbilder. Amos 5, 8.
2) S. Kimchi zu Ps. 74, 19. Nach dem Chaldäer zu Hohesl. 2, 12, läßt sich auch übersetzen: „die Stimme ihres Fürsprechers erhob sich flehentlich."
3) Der Dichter läßt nun in seiner bildlichen Sprache sämmtliche zwölf Zeichen des Thierkreises (י״ב מזלות) nacheinander um den Sturz des israelitischen Staates klagen.
4) Nach 5. M. 33, 17,
5) Eine dem Scorpionstachel ähnliche Knute. 1. Könige 12, 11.

תְּרַחֵם צִיּוֹן כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וּתְכוֹנְנֶהָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. תְּמַהֵר יְשׁוּעָה וְתָחִישׁ גְּאֻלָּה. וְתָשׁוּב לִירוּשָׁלַםִ בְּרַחֲמִים רַבִּים: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. לָכֵן כֹּה־אָמַר יְיָ שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַםִ בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וְקָוֶה* יִנָּטֶה עַל־יְרוּשָׁלָםִ: וְנֶאֱמַר. עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד תְּפוּצֶנָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם יְיָ עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָםִ: וְנֶאֱמַר. כִּי־נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה:

*) יתיר ה׳.

עומדים מעל הארץ, והש״ץ יעמוד לפני העמוד ומתחילין ואתה קדוש וכו׳ (תמצא בסוף הסדר לשחרית) ואח״כ קדיש שלם בלי תתקבל. עלינו. ק״י.

O erbarme Dich Zion's wieder, wie Du gesprochen, und begründe es, wie Du verheißen hast. Bringe bald die Hilfe, beschleunige die Erlösung und kehre nach Jerusalem zurück in Deiner großen Barmherzigkeit. Wie es heißt: „Fürwahr, so spricht der Ewige, ich kehre erbarmungsvoll nach Jerusalem zurück, mein Haus soll darin wieder gebaut werden, spricht der Ewige Zebaoth; die Bauschnur soll dann wieder an Jerusalem angelegt werden" (Sechar. 1, 16). Ferner heißt es: „Rufe auch noch Folgendes aus: So spricht der Ewige Zebaoth: meine Städte werden noch überfließen vom Guten, und es tröstet der Ewige Zion und erwählt Jerusalem wieder" (das. 1, 17). Ferner heißt es: „Ja, es tröstet der Ewige Zion, tröstet alle ihre Verwüstungen; er macht ihre Wüsten dem Eden und ihre Steppen dem Garten Gottes gleich. Wonn' und Freude wird dann dort gefunden, Dank und Lobgesang" (Jes. 51, 3).

סדר שחרית לתשעה באב·

בשחרית תשעה באב משכימין לבית הכנסת ומסדרין הברכות ופרשיות הקרבנות כסדרן בכל יום, רק שמתפללים הכל בקול דממה כדרך האבלים. ואין מתעטפים בטלית, ואין מניחים תפלין (לכן גם ברכת עוטר ישראל בתפארה אין לאומרה בשחרית כי אם במנחה, ויש מן המדקדקים שגם אין אומרים ברכה שעשה לי כל צרכי), וקורין שמע בברכותיה ועומדין להתפלל תפלת שמנה עשרה בלחש ואין אומרים עננו ולא נחם, והש"ץ חוזר התפלה ואומר עננו בין גואל לרופא ברכה בפני עצמה ואם לא אמרה שם יאמרה בשומע תפלה, (ומן הדין ראוי לומר גם נחם בשחרית אלא שברוב קהלות נהגו להמתין מלאמרו עד תפלת מנחה, ויש קהלות שגם עננו אינו אומר בשחרית), ואינו אומר ברכת כהנים, ובסיום התפלה אומר הש"ץ ח ק, ואין אומרים תחנון, (וברוב פולין גם אין אומרים אל ארך אפים אף כשהוא יום ה'), ומוציאין ס"ת וקורין בו ג' אנשים בסדר ואתחנן בפ' כי תוליד בנים, כהן עד ובכל נפשך, לוי עד מלבדו, ישראל והוא המפטיר עד סוף הפסקא, ואין אומרים מי שברך לעולים לתורה, ואחר סיום הקריאה אומר הש"ץ ח"ק (ומשונה קדיש זה שאומר אותו אחר שקרא השלישי המפטיר מפני שהוא ממכין הקרואים ואי אפשר להפסיק ביניהם), וגוללים את ס"ת ומפטירין אסף אסיפם בנגון בכי ומברך לאחריה ג' ברכות עד מגן דוד, ומחזירין ס"ת להיכל, ויושבים על הארץ ואומרים הקינות, ובשעת הקינות אסור לספר ולצאת חוץ לבית הכנסת כדי שלא יפסיק לבו מן האבלות, וחותמים הקינות בפסוקי נחמה כמו בערבית, ואח"כ אומרים אשרי (ואין אומרים למנצח) ואומרים ובא לציון ומדלגין את פסוק ואני זאת בריתי וגו' ומתחילין ואתה קדוש וגו' ואומרים קדיש שלם בלא תתקבל, ואח"כ קוראים בישעיה סמן ל"ד קרבו גוים וכו' עד ונסו יגון ואנחה, ואומרים עלינו, ק"י. ואין אומרים שירים ומזמורים. בשם מילה מלין אחר גמר הקינות לאחר שכבר אמרו פסוקי נחמה, ואבי הבן והמוהל והסנדק מותרים ללבוש בגדי שבת.

ביי'ם איינטריטט אין דיא זינאגאגע שפריכט מאן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃

מאן געהט מיט אנשטאנד היניין אונד שפריכט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃

נאך דעם איינטריטט אין דיא זינאגאגע שפריכט מאן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ׃
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדּוּתוֹ׃
אֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ׃
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ׃
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם, וְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ׃
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ׃
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ׃
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ׃
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ׃
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ׃
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ׃
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ׃
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ׃

Gebet.

Bei'm Eintritt in die Synagoge spricht man:

Im Vertrauen auf Deine große Güte betrete ich Dein Haus, bücke mich in Ehrfurcht vor Dir in dem Tempel Deiner Heiligkeit.

Man geht mit Anstand hinein und spricht:

Laßt uns in Gottes Haus voll Ehrfurcht treten!

Nach dem Eintritt in die Synagoge spricht man:

Wie lieblich sind deine Zelte, Jakob, deine Wohnungen, Israel! Im Vertrauen auf Deine große Güte betrete ich Dein Haus, bücke mich in Ehrfurcht vor Dir in dem Tempel Deiner Heiligkeit. Ewiger, ich liebe Deines Hauses Stätte, den Ort, wo Deine Herrlichkeit thronet. Hier bete ich an, beuge ich das Knie und verneige mich vor dem Ewigen, meinem Schöpfer. Hier richte ich mein Gebet zu Dir empor, o Ewiger, zur Gnadenzeit. Gott! in Deiner großen Güte erhöre mich und gewähre mir Deinen zuverlässigen Beistand!

1. Hochgelobt sei der lebendige Gott, und gepriesen; er ist, aber sein Dasein ist nicht in Zeit.
2. Er ist einzig; keine Einheit gleicht der seinen, unbegreiflich und unendlich ist das Wesen seiner Einheit.
3. Er hat nicht die Form eines Körpers, hat nichts des Körpers; unvergleichlich ist seine Heiligkeit.
4. Er ist der Urheber aller Wesen, der Erste, dem nichts vorangegangen.
5. Er ist der Herr der Welt, und alles Geschaffene bezeugt Seine Größe und Herrlichkeit.
6. Den Strom prophetischen Lichtes gewährte er den Männern seiner Wahl — seines Ruhmes Verkünder.
7. Nie mehr erstand in Israel ein Prophet wie Mosche war, der geschauet die Gestalt der erscheinenden Gottheit.
8. Lehre der Wahrheit gab der Allmächtige seinem Volke durch diesen seinen Propheten und Vertrauten seines Hauses.
9. Diese seine Lehre wird er, der Allmächtige, nie umwandeln und in Ewigkeit sie mit einer andern nicht verwechseln.
10. Er sieht und weiß unser tiefstes Sinnen, er schaut den Ausgang jeder Sache, bevor sie noch beginnt.
11. Er belohnt einen Jeden mit Gutem, seinen Thaten gemäß, und bestraft den Frevler mit Bösem, seinem Frevel gemäß.
12. Am Ende der Tage wird er unsern Messias senden, zu erlösen, die seiner Hilfe harren.
13. Einst wird er, der Allmächtige, die Todten erwecken, in seiner großen Huld. Gelobt sei in Ewigkeit der Name seines Ruhms.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

אדון Der Herr der Welt, er hat regiert, ehe noch ein Wesen geschaffen war. Und als durch seinen Willen das All entstand, wurde sein Name Regent genannt. Und wenn das weite All vergeht, wird er allein, der Furchtbare, regieren. Er war, er ist und er wird sein in Herrlichkeit. Er ist einzig, kein Zweiter ist ihm gleich, ihm ähnlich. Ohne Anfang ist er und ohne Ende, sein ist die Macht und die Herrschaft. Er ist mein Gott! mein Erlöser lebt, mein Fels im Leiden zur Zeit der Noth. Er ist mein Panier, meine Zuflucht, mein Kelch des Heils, wenn ich ihn anrufe. In seine Hand befehl' ich meinen Geist, wenn ich schlafe und wenn ich wache; und mit meinem Geiste auch meinen Leib. Gott ist mit mir, ich fürchte nichts!

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der uns durch seine Gebote geheiligt und uns das Händewaschen befohlen.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der den Menschen mit Weisheit gebildet und ihn mit Oeffnungen und Höhlungen geschaffen hat. Es ist offenbar und bekannt vor dem Throne Deiner Herrlichkeit, daß wenn eine von ihnen offen oder geschlossen bleibt, es nicht möglich ist, bestehen zu können und am Leben zu bleiben vor Deinem Angesichte. Gelobt seist Du, Ewiger, der alles Fleisch heilet und wundervoll erhält.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der uns durch seine Gebote geheiligt und uns befohlen hat, mit den Worten der Thora uns zu beschäftigen.

Laß doch, Ewiger, unser Gott, die Worte Deiner Thora angenehm sein unserem Munde und dem Munde Deines Volkes, des Hauses Israel, daß wir und unsere Sprößlinge und die Sprößlinge Deines Volkes, des Hauses Israel, allesammt Deinen Namen erkennen und Deine Thora erlernen. Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der seinem Volke Israel die Thora gelehrt.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וּלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי׃ נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה (הִיא) אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:
די פרויען זאגען: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der aus allen Völkern uns erkoren und seine Thora uns gegeben. Gelobt seist Du, Ewiger, der die Thora gegeben.

Er segne dich, der Ewige, und behüte dich! Er lasse leuchten, der Ewige, sein Antlitz dir, und sei dir gnädig! Er erhebe, der Ewige, sein Antlitz dir und gebe dir Frieden! — אלו[1]) Für die folgenden Dinge ist kein beschränkendes Maaß festgesetzt: für die Enden des Ackerfeldes, die für die Armen bestimmt sind, für die darzubringenden Erstlingsfrüchte, für die Opfer beim Erscheinen im Tempel, für die Werke der Wohlthätigkeit und für das Erlernen der Thora. Von folgenden zehn Dingen genießt der Mensch die Früchte in dieser Welt, während die Hauptsumme ihm sicher gestellt ist für die künftige Welt. Dies sind sie: die Ehrfurcht gegen Vater und Mutter, die Werke der Wohlthätigkeit, der Besuch des Lehrhauses früh und spät, die Gastlichkeit gegen Heimathlose, die Krankenpflege, die Ausstattung von Bräuten, das Geleit der Todten zum Grabe, die Andacht beim Gebete, das Friedenstiften unter den Menschen; — das Erlernen des göttlichen Gesetzes aber hält allen diesen das Gleichgewicht.

Mein Gott! die Seele, die Du mir rein gegeben, Du hast sie geschaffen, Du hast sie gebildet, Du hast sie mir eingehaucht, Du bewahrst sie in mir. Du wirst sie einst zu Dir nehmen und sie einst mir wiedergeben in der künftigen Welt. So lange die Seele in mir ist, will ich Dich bekennen, Ewiger, mein Gott und Gott meiner Väter, Meister aller Werke, Herr aller Seelen! Gelobt seist Du, Ewiger, der die todten Körper wieder beseelt.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der dem Hahne den Naturtrieb gegeben, die Scheidung zwischen Tag und Nacht zu bemerken.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der mich nicht zum Heiden erschaffen.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der mich nicht zum Sklaven erschaffen.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der mich nicht zum Weibe erschaffen.

(Die Frauen sagen: Gelobt seist Du Ewiger, unser Gott, Weltregent, der mich nach seinem Wohlgefallen erschaffen.)

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Blinden sehend macht.

1) Mischna, Pea 1, 5. — Talmud Sabbath 127, 1.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:
(בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:)
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Nackten kleidet.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Gefesselten löset.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Gebeugten aufrichtet.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Erde über den Wassern ausgedehnt.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der für alle meine Bedürfnisse sorgt.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der die Schritte eines Jeglichen lenket.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der Israel mit Macht umgürtet.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der Israel mit Herrlichkeit krönet.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der dem Ermatteten Kraft verleiht.

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der den Schlaf wegführt von meinen Augen und den Schlummer von meinen Wimpern.

Möge es Dein Wille sein, Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter, uns in Deiner Lehre anzuleiten und uns Anhänglichkeit an Deinen Geboten zu verleihen. Laß uns nicht kommen in die Gewalt der Sünde, nicht in die Gewalt von Vergehung und Missethat, nicht in Versuchung und nicht in Schande. Laß die Lust zum Bösen uns nicht beherrschen; halte uns fern von bösen Menschen und böser Gesellschaft; laß und fest anhangen dem Triebe zum Guten und den guten Werken; beuge unseren Sinn, daß er Dir sich unterwerfe. Laß uns heute und an jedem Tage Gunst, Gnade und Erbarmen finden in Deinen Augen und in den Augen Aller, die uns sehen, und erzeige uns Gutes in Gnaden. Gelobt seist Du, Ewiger, der seinem Volke Israel Gutes erzeigt in Gnaden.

Möge es Dein Wille sein, Ewiger, mein Gott und Gott meiner Väter, mich heute und alle Tage zu bewahren vor Unverschämten und vor Unverschämtheit, vor bösen Menschen und böser Gesellschaft, vor bösem Nachbar, vor bösem Begegnisse und vor verderblicher Verführung, vor hartem Gerichte und einem harten Gegner, er sei Bundesgenosse oder nicht.

Vor Allem soll der Mensch gottesfürchtig sein im Innern, die Wahrheit bekennen und die Wahrheit reden, wie er sie im Herzen hat, und am frühen Morgen bete er Folgendes:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקֵנוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ· וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ· בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה· זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֶת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרוּם וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

Herr aller Welten! Nicht im Vertrauen auf unsere Verdienste legen wir unsere Bitten vor Dir nieder, sondern im Vertrauen auf Deine große Barmherzigkeit. Was sind wir? was ist unser Leben? was ist unsere Frömmigkeit? was sind unsere Tugenden? was ist unsere Hilfe? was unsere Kraft? was unsere Stärke? Was können wir vorbringen vor Dir? Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter! Sind nicht alle Helden vor Dir wie ein Nichts und die Männer von Namen, als wären sie nie gewesen und die Weisen wie ohne Wissen, und die Einsichtigen wie ohne Kenntniß? Denn die Menge ihrer Thaten ist nur Tand und die Tage ihres Lebens sind eitel, und des Menschen Vorzug vor dem Thiere ist nichts, denn Alles ist eitel!

Wir aber, Dein Volk, sind Genossen Deines Bundes, Kinder Abrahams, Deines Freundes, dem Du jene Verheißung gethan auf dem Berge Morijah*); wir sind Nachkommen Isaak's, seines einzig Geliebten, der sich Dir hingeben wollte auf dem Altare; wir sind die Gemeinde Jakobs, Deines erstgebornen Sohnes, den Du so sehr geliebt, an dem Du Dich so sehr erfreuet, daß Du ihn Israel und Jeschurun genannt.

Daher sind wir verpflichtet, Dir zu danken, Dich zu preisen und zu rühmen, Deinen Namen zu loben, zu heiligen und ihm Preis und Dank zu widmen. Heil uns! wie herrlich ist unser Antheil, wie lieblich unser Loos und wie schön unser Erbe! — Heil uns, die wir zweimal an jedem Tage, des Morgens früh und des Abends spät, ausrufen:

Höre, Israel, der Ewige, unser Gott, ist ein einiges ewiges Wesen!

Gelobt sei der Name seiner glorreichen Majestät immer und ewig!

Du warst derselbe, bevor das Weltall geschaffen war, Du warst derselbe, nachdem die ganze Schöpfung stand, Du bist derselbe in dieser Welt, bist es in der zukünftigen. Heilige Deinen Namen durch die zu seiner Heiligung Berufenen, heilige ihn in Deiner Welt, und durch Dein Heil möge unser Glückshorn sich hoch erheben. Gelobt seist Du, Ewiger, der Du Deinen Namen heiligest vor aller Welt!

---

*) 1 B. M. 22, 16—19.

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם. וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

במדבר כ״ח. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א. וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

Du bist der Ewige, unser Gott, im Himmel, auf Erden und in den Himmeln der höchsten Himmel. Wahr ist es, Du bist der Erste und Du der Letzte, und außer Dir gibt es keinen Gott. O, sammle doch, die Deiner harren, aus den vier Enden der Erde, damit alle Weltbürger einsehen und erkennen, daß nur Du allein Herr über alle Reiche der Erde bist. Du hast den Himmel geschaffen und die Erde, das Meer und Alles, was darin ist. Wer unter allen Deinen Geschöpfen, höherer oder niederer Wesen, kann zu Dir sagen: was thust Du da? — Unser Vater im Himmel, erzeige uns Gnade um Deines großen Namens willen, der über uns genannt wird, und erfülle an uns, Ewiger, unser Gott, was geschrieben steht: Zur selbigen Zeit werde ich euch heimbringen, zur Zeit, da ich euch sammeln werde; denn ich werde euch Namen und Ruhm unter allen Völkern der Erde verschaffen, indem ich euere Gefangenen zurückführen werde vor euern Augen — spricht der Ewige.

(IV Mos. 28.) Der Ewige redete zu Mosche, wie folgt: Gebiete den Kindern Israels und sprich zu ihnen: Mein Opfer, meine Speise für mein Feuer, meinen angenehmen Geruch, sollt ihr mir sorgfältig zu seiner Zeit darbringen. Sage ihnen: Dieses ist das Feueropfer, das ihr dem Ewigen darzubringen habt: jeden Tag zwei jährige Lämmer ohne Leibesfehler zum beständigen Ganzopfer; das eine Lamm sollst du des Morgens darbringen, und das andere Lamm sollst du zwischen beide Abenden darbringen. Dazu ein Zehntel Epha feinen Mehls zum Mehlopfer, eingerührt mit einem Viertel Hin gestoßenen Baumöls — das tägliche Opfer, das am Berge Sinai zum angenehmen Geruch, ein Feueropfer dem Ewigen zu Ehren, vollbracht worden. Sein Trankopfer sei ein Viertel Hin für jedes Lamm, im Heiligen gieße man den Guß des Weines dem Ewigen zu Ehren. Das andere Lamm bereite zwischen beiden Abenden, mit dem Mehl- und Trankopfer wie des Morgens sollst du es bereiten, ein Feueropfer zum angenehmen Geruch, dem Ewigen zu Ehren.

(III. Mos. 1, 11.) Man schlachte es auf der mitternächtlichen Seite des Altars vor dem Ewigen, und die Söhne Aharons, die Priester, sollen das Blut um den Altar sprengen.

זבחים פ"ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל־זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן
פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל־יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל
הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי
הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־
לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן
הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן
מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ
הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית
הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר
שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל־מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל
דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע
קְרָנוֹת: כֵּיצַד, עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית·
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שֹׁפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי·
וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי
מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת· אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת

אָשָׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

ז הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ו שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד: שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד · הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר · וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב

אֶחָד וּמִבִּנְיָן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים· מִכְּלָל וּפְרָט· וּמִפְּרָט וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם · בָּרוּךְ הוּא · בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית · בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה · בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת · בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו · בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח · בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו · וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

Gelobt sei er, auf dessen Wort das Weltall ward, gelobt sei er! Gelobt sei der Schöpfer von Anbeginn, gelobt, der spricht und vollführt, gelobt, der beschließt und vollzieht, gelobt, der sich der Erde erbarmet, gelobt, der sich der Geschöpfe erbarmet, gelobt, der seinen Verehrern heilvollen Lohn vergilt, gelobt, der ewig lebt und immerdar besteht, gelobt, der erlöset und errettet — gelobt sei sein Name! Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, Allmächtiger, erbarmungsvoller Vater, dessen Ruhm im Mund seines Volkes, dessen Lob und Preis auf der Zunge seiner Frommen und Diener schwebt! Und mit den Psalmen Davids, Deines Knechtes, wollen auch wir Dich lobpreisen, Ewiger, unser Gott; mit Lobgesängen und Liedern wollen wir Dich erheben, preisen und rühmen, Deinen Namen verherrlichen und Dir huldigen als unserem Gott und König, Einziger! Allbelebender! — Herr, in alle Ewigkeit gepriesen und verherrlicht sei Dein großer Name! — Gelobt seist Du, Ewiger! König, gepriesen durch Lobgesänge!

ד"ה א' י"ו.

הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת

(I. Chron. 16, 8.)

Danket dem Ewigen, rufet seinen Namen an, verkündet unter den Völkern seine Thaten! Singet ihm, laßt ihm Saitenspiel ertönen, unterhaltet euch von seinen Wunderthaten allen! Rühmet euch seines heiligen Namens, daß sich das Herz der Gottesverehrer freue. Suchet den Ewigen und seinen Schutz, verlanget nach ihm allezeit. Gedenket seiner Wunder, die er gethan, seiner Wunderzeichen und der Aussprüche seines Mundes. Nachkommen Israels, seines Knechtes! Kinder Jakobs, seines Auserwählten! Er, der Ewige, ist unser Gott; über die ganze Erde ergehen seine Gerichte. Gedenket ewiglich seines Bundes, des Wortes, das er entboten bis in's tausendste Geschlecht, des Bundes, den er mit Abraham geschlossen, den er Isaak zugeschworen, und den er für Jakob aufgestellt zum Gesetze, für Israel zum ewigen Bunde. Damals sprach er: „Dir gebe ich das Land Kanaan, euer sei es als erblich Besitzthum." Da waret ihr noch von geringer Zahl, wenig noch und fremd im Lande. Und sie zogen von Volk zu Volk, aus diesem Reich hinaus zu jener Nation hin. Von Niemanden ließ er sie bedrücken, züchtigte Könige ihretwegen. Rühret meine Gesalbten nicht an! thuet meinen Propheten kein Leid! — Singet dem Ewigen alle Welt; verkündet von Tag zu Tag seine Hilfe! Erzählet unter den Völkern seine Herrlichkeit, unter allen Nationen seine Wunder! Denn groß ist der Ewige und hochgepriesen, und furchtbar ist er über alle Götter. Alle Götter der Völker sind nichtig; der Ewige hat den Himmel geschaffen. Majestät und Pracht ist vor ihm her, Triumph und Freude walten an seiner Stätte. Gebet dem Ewigen, Völkergeschlechter, gebet dem Ewigen Ehre und Sieg! Gebet dem Ewigen seines Namens Ehre, nehmet Geschenke und kommet vor ihn; werfet euch nieder vor dem Ewigen in heiligem Schmucke! Bebet vor ihm alle Welt; fest steht die Welt und wanket nie. Es freue sich der Himmel und juble die Erde; unter den Völkern werde verkündet: der Ewige regieret! Es brause das Meer und was es erfüllt, es frohlocke die Flur und was sie enthält; drein jauchzen die Bäume des Waldes vor dem Ewigen; denn er kommt, zu richten die Erde! — Danket dem Ewigen, denn er ist freundlich, ewig währet seine Güte. Sprechet: hilf uns, Gott unseres Heils, sammle und errette uns aus den Völkern,

לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַיְיָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגַּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי:

מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת־יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים

zu danken dem Namen Deiner Heiligkeit und uns zu rühmen Deines Lobes. Gelobt sei der Ewige, der Gott Israels, von Ewigkeit zu Ewigkeit! Und alles Volk spreche: „Amen!" und „Lob dem Ewigen!" — Erhebet den Ewigen, unsern Gott, und werfet euch nieder vor seiner Füße Schemel, heilig ist er! Erhebet den Ewigen, unsern Gott, und werfet euch nieder an seinem heiligen Berge, denn heilig ist der Ewige, unser Gott! Er, der Allbarmherzige, vergibt die Missethat und vertilgt nicht; er wendet oft seinen Zorn ab, und nie läßt er seinen ganzen Grimm erwachen. Du, o Ewiger, wirst Deine Barmherzigkeit mir nicht entziehen; Deine Liebe und Deine Treue werden mich stets bewahren. Gedenke Deiner Barmherzigkeit, o Ewiger, und Deiner Liebe, denn sie sind von Ewigkeit her. — Gebet Gott Triumph! über Israel waltet seine Majestät, und seine Allmacht in Himmelshöhen. Furchtbar bist Du, o Gott, von Deinem Heiligthume aus; der Gott Israels, er gibt dem Volke Macht und Stärke; gelobt sei Gott! — Gott der Rache, Ewiger, Gott der Rache erscheine! Erhebe Dich, Richter der Erde! vergilt den Uebermüthigen nach Verdienst! Bei dem Ewigen ist die Hilfe; Dein Segen komme über dein Volk, Selah! Der Ewige Zebaoth ist mit uns, Jakobs Gott ist unsere Veste, Selah! — Ewiger Zebaoth! Heil dem Menschen, der Dir vertrauet. Ewiger, hilf! König, erhöre uns am Tage unseres Flehens! Hilf Deinem Volke, segne Dein Erbe, weide und trage sie bis in Ewigkeit. Unsere Seele harret auf den Ewigen; unsere Hilfe, unser Schild ist er. In ihm wird froh unser Herz, denn auf seinen heiligen Namen vertrauen wir. Laß Deine Liebe, Ewiger, walten über uns, wie wir auf Dich harren. Laß uns schauen Ewiger, Deine Huld, und schenke uns Deine Hilfe. Erhebe Dich, stehe uns bei, und erlöse uns, um Deiner Güte willen. „Ich bin der Ewige, dein Gott, der aus Egypten dich geführt; thue deinen Mund weit auf, ich fülle ihn." Heil dem Volke, dem es so ergeht; heil dem Volke, dessen Gott der Ewige! darum vertraue ich auf Deine Liebe, frohlocket mein Herz ob Deiner Hilfe. Singen will ich dem Ewigen, denn er hat mir wohlgethan!

(Psalm 100.) Psalm bei'm Dankopfer. Jauchzt dem Ewigen alle Welt; dient dem Ewigen mit Freuden, kommt mit Frohlocken vor ihn! Erkennet, daß der Ewige Gott ist! er

הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי־טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד· אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ

schuf uns, wir sind sein, sein Volk, die Heerde seiner Weide. Gehet zu seinen Pforten ein mit Dank, mit Lobgesang zu seinen Vorhöfen, danket ihm, lobet seinen Namen; denn gütig ist der Ewige, ewig währet seine Gnade, seine Treue für und für.

Die Herrlichkeit des Ewigen dauert immerdar; der Ewige hat Freude an seinen Werken. Gepriesen sei der Name des Ewigen von nun an bis in Ewigkeit. Von Sonnenaufgang bis zum Niedergang wird der Name des Ewigen gerühmt. Erhaben über alle Völker ist der Ewige, über die Himmel seine Herrlichkeit. Ewiger, Dein Name währet ewig, für und für Dein Ruhm. Der Ewige hat im Himmel seinen Thron gegründet, und seine Herrschaft waltet über Alles. Es freue sich der Himmel und juble die Erde, unter den Völkern werde verkündet: der Ewige regiert! Der Ewige regiert, der Ewige hat regiert, der Ewige wird regieren immer und ewig! Der Ewige ist König immer und ewig; geschwunden sind die Heiden von seiner Erde. Der Ewige zerstört den Rathschluß der Völker, vereitelt die Pläne der Nationen. Viel Pläne sind in des Menschen Herzen, der Rathschluß des Ewigen aber hat Bestand. Der Rathschluß des Ewigen besteht in Ewigkeit, die Entwürfe seines Herzens für und für; denn er spricht und es geschieht, er gebeut und es steht da. Zion hat der Ewige sich erwählt, es erkoren zu seiner Residenz; Jakob hat der Herr sich erwählt, Israel zu seinem Eigenthume; denn der Ewige verstößt sein Volk nicht, und verläßt nicht sein Erbe. Er, der Allbarmherzige, vergibt die Missethat und vertilgt nicht; er wendet oft seinen Zorn ab, und nie läßt er seinen ganzen Grimm erwachen. Ewiger, hilf! König, erhöre uns am Tage unseres Flehens!

אשרי Heil den Bewohnern Deines Tempels! sie preisen Dich ohn' Unterlaß.

Heil dem Volke, dem es so ergeht! Heil dem Volke, dessen Gott der Ewige! Loblied Davids.

Mein Gott, o König, Dich will ich erheben, Deinen Namen ewig preisen. Täglich lobe ich Dich, rühme Deinen Namen für und für. Groß ist der Ewige und hochgerühmt, unerforschlich seine Größe. Ein Geschlecht rühmt dem andern Deine Werke, und verkündet Deiner Allmacht Thaten. Die Pracht und Herrlichkeit Deiner Majestät, und Deine Wunder will ich

אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר
רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי
כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ
אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:
קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה: אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם ׀ שֶׁאֵין
לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו:
עֹשֶׂה ׀ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט ׀ לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהֹוָה ׀ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים
יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהֹוָה ׀ שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה
יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהֹוָה ׀ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

besingen. Alles spricht von Ehrfurcht Deiner Allmacht, auch ich will Deine Herrlichkeit verkünden. Alles singt ein Denkmal Deiner großen Güte und rühmet Deine Allgerechtigkeit: Allgnädig, allbarmherzig ist der Ewige, langmüthig und von großer Liebe. Gütig ist der Ewige gegen Alle, und sein Erbarmen waltet über alle seine Werke. Ewiger, Dir danken alle Deine Werke, Dich lobpreisen Deine Frommen, besingen Deines Reiches Herrlichkeit, unterhalten sich von Deiner Allmacht, um kund zu thun den Menschenkindern Deine Thaten, die Pracht und Herrlichkeit Deines Reiches. Dein Reich ist das Reich aller Ewigkeiten, und Deine Herrschaft geht durch alle Geschlechter. Der Ewige stützet alle Fallenden, und richtet auf alle Gebeugten. Aller Augen harren auf Dich, und Du gibst ihnen ihre Speise zur rechten Zeit. Allmilde öffnest Du Deine Hand und sättigst was da lebt mit Wohlgefallen. In allen seinen Wegen ist der Ewige gerecht, in allen seinen Thaten gütig. Der Ewige ist nahe Allen, die ihn anrufen, Allen, die ihn anrufen in Wahrheit. Er thut, was Gottesfürchtigen behagt, erhört ihr Flehen und hilft ihnen. Er behütet Alle, die ihn lieben, und rottet alle Frevler aus. Mein Mund soll Lob des Ewigen singen, alles Fleisch lobsinge seinem heiligen Namen immer und ewig. Wir preisen Jah — von nun an bis in Ewigkeit. Hallelujah!

(Psalm 146.) Hallelujah! Den Ewigen lobe meine Seele! Ich lobe meinen Gott, so lang' ich lebe, mein Saitenspiel ertönt dem Ewigen, so lang' ich da bin. Vertrauet nicht auf Fürsten, auf den Menschensohn, bei dem nicht Hilfe ist. So ihn der Geist verläßt, kehrt er zu seiner Erde zurück; an selbigem Tage sind seine weisesten Entwürfe dahin. Heil dem, der Jakobs Gott zur Hilfe hat, der auf den Ewigen vertraut, auf Gott, der Himmel und Erde geschaffen, das Meer und Alles, was darin ist, der Treue bewahret in Ewigkeit, der Recht verschafft den Bedrückten, der Speise gibt den Hungernden. Der Ewige löset die Gefesselten, der Ewige macht die Blinden sehend, der Ewige richtet die Gebeugten auf, der Ewige liebt die Gerechten, der Ewige beschützt die Fremdlinge, er hilft Wittwen auf und Waisen und führt auf krummen Pfad die Frevler. Der Ewige regiert ewiglich, dein Gott, o Zion, von Geschlecht zu Geschlecht. Hallelujah!

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב
וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת
יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהוָה
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה
לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ
לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם
גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃ מַגִּיד *דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃ דבריו ק׳

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־*צְבָאָו׃
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃

*) צבאיו ק׳.

(Psalm 147.) Hallelujah! Denn köstlich ist es, unserem Gotte Lob anstimmen; solch' ein Lobgesang ist schön und lieblich. Der Ewige erbauet Jerusalem, versammelt wieder Israels Verstoßene. Er heilet die gebrochenen Herzens sind, und lindert ihre Schmerzen. Der Sterne Zahl hat er bestimmt und nennt sie alle mit Namen. Groß ist unser Herr und allgewaltig, unaussprechlich sein Verstand. Der Ewige hilft auf den Gebeugten und erniedrigt die Frevler bis zur Erde. Stimmt dem Ewigen Dankgesänge an, laßt unserem Gotte Harfenspiel ertönen, ihm, der den Himmel mit Wolken bedeckt, der der Erde Regen bereitet, der auf den Bergen das Gras sprossen läßt, ihm, der dem Vieh sein Futter gibt, den jungen Raben, die da rufen. Er hat nicht Lust an Rosses Stärke, an Manneskraft nicht Wohlgefallen. Dem Ewigen gefällt, wer ihn ehrfürchtet, wer nur auf seine Güte hoffet. Jerusalem, o preise den Ewigen! lobe, Zion, deinen Gott! Er befestigt die Riegel deiner Thore, und segnet deine Kinder in deiner Mitte; er verleihet Frieden deinem Gebiete und sättigt dich mit des Waizens Marke. Er sendet sein Wort zur Erde; wie schnelle läuft sein Befehl! Da gibt er Schnee, wie Wolle, streuet Reif wie Asche hin, schleudert sein Eis in Stücken; wer kann vor seinem Frost bestehen? Er sendet wieder sein Wort und löset sie auf, läßt wehen seinen Wind — da rinnen die Wasser. Seinen Willen machte er Jakob kund, gab Israel Gesetz und Recht. So that er keinem Volke, seine Rechte, sie kennen sie nicht. Hallelujah!

(Psalm 148.) Hallelujah! Lobet den Ewigen vom Himmel her, lobet ihn in den Höhen! Lobet ihn, alle seine Engel, lobet ihn, alle seine Heere! — Lobet ihn, Sonne und Mond, lobet ihn, all ihr Sterne des Lichtes! Lobet ihn, Himmel der Himmel, und die Wasser, die über den Himmeln. — Loben sollen sie des Ewigen Namen, — denn er gebot, und sie wurden geschaffen. Und er stellte sie fest auf immer und ewig, gab ein Gesetz, das Keiner überschreitet. — Lobet den Ewigen, von der Erde aus, Seethiere und alle Fluthen, Feuer und Hagel, Schnee und Nebel, Sturmwind, der sein Wort vollführt; —

הֶֽהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהֹוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהֹוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהֹוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ
עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם:
לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם
בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט
כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע
שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ׳ה׳ת״י׳ה:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן
יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם
וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

ihr Berg' und alle Hügel, Fruchtbäum' und alle Zedern! Gewild und alles Vieh, Gewürm und geflügelte Vögel; — Könige der Erde und alle Nationen, Fürsten und alle Richter der Erde; Jünglinge sammt den Jungfrauen, Greise mit den Knaben! — Loben sollen sie des Ewigen Namen, denn erhaben ist seine Name allein, seine Majestät über Erde und Himmel. Und er erhöhet seines Volkes Glück; er ist der Ruhm aller seiner Frommen, der Kinder Israel, des Volkes, das ihm nahe. Hallelujah!

(Psalm 149). Hallelujah! Singet dem Ewigen ein neues Lied, sein Lob in der Frommen Gemeinde. Es freue sich Israel seines Stifters, es frohlocken Zions Kinder ihres Königs. Loben sollen sie seinen Namen mit Reigen, mit Pauken und Cither ihm lobsingen. Denn Wohlgefallen hat der Ewige an seinem Volke, schmückt Gebeugte mit Sieg. Jauchzen sollen Fromme in Ehren, jubeln auf ihren Lagern. Erhebungen Gottes in ihrem Munde, zweischneidig Schwert in ihren Händen: Rache zu üben an den Völkern, Züchtigung an Nationen aus; zu binden ihre Könige mit Fesseln, ihre Edlen mit eisernen Banden, zu vollziehen an ihnen das Urtheil, das geschrieben steht. Ein Schmuck ist er für alle seine Frommen! Hallelujah!

(Psalm 150.) Hallelujah! Lobet Gott in seinem Heiligthume, lobet ihn in seiner Himmelsveste! Lobet ihn nach seiner Allmacht Thaten, lobet ihn nach seiner großen Hoheit! Lobet ihn bei'm Schmettern der Posaune, lobet ihn mit Harfen und mit Cither; lobet ihn mit Pauken und mit Reigen, lobet ihn mit Saitenspiel und Flöten; lobet ihn mit Zymbelklang, lobet ihn mit Zymbelschall — Alles, was Odem hat, lobe den Herrn! Hallelujah!

Gelobt sei der Ewige in Ewigkeit! Amen! Amen! Gelobt sei von Zion aus der Ewige, der in Jerusalem thronet; Hallelujah! Gelobt sei der Ewige, Gott, der Gott Israels, der allein Wunder thut. Und gelobt sei der Name seiner Majestät ewiglich, und es erfülle seine Herrlichkeit die ganze Erde! Amen! Amen!

דאָס פאָלגענדע ביז נאָך ברכו מוזט שטעהענד צו בעטען.

ד"ה א' כ"ט.
ויברך דויד את־יי לעיני כל־הקהל ויאמר דויד ברוך
אתה יי אלהי ישראל אבינו מעולם ועד־עולם: לך יי
הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי־כל בשמים
ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל ׀ לראש: והעשר
והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה
ובידך לגדל ולחזק לכל: ועתה אלהינו מודים אנחנו לך
ומהללים לשם תפארתך: נחמי' ט' אתה הוא יי לבדך את
עשית את־השמים שמי השמים וכל־צבאם הארץ וכל־
אשר עליה הימים וכל־אשר בהם ואתה מחיה את־כלם
וצבא השמים לך משתחוים: אתה הוא יי האלהים
אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת
שמו אברהם: ומצאת את־לבבו נאמן לפניך וכרות עמו
הברית לתת את־ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי
והיבוסי והגרגשי לתת לזרעו ותקם את־דבריך כי צדיק
אתה: ותרא את־עני אבתינו במצרים ואת־זעקתם שמעת
על־ים־סוף: ותתן אתת ומפתים בפרעה ובכל־עבדיו
ובכל־עם ארצו כי ידעת כי הזידו עליהם ותעש־לך שם
כהיום הזה: והים בקעת לפניהם ויעברו בתוך־הים ביבשה
ואת־רדפיהם השלכת במצולת כמו־אבן במים עזים:

ויושע יהוה ביום ההוא את־ישראל מיד מצרים וירא
ישראל את־מצרים מת על־שפת הים: וירא ישראל
את־היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו העם
את־יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו:

(1. Chron. 29.)

David pries den Ewigen vor den Augen der ganzen Versammlung und sprach: Gelobt seist Du, Ewiger, Gott Israels, unseres Vaters, von Ewigkeit zu Ewigkeit! Dein, Ewiger, ist die Größe und die Macht und die Herrlichkeit, der Sieg und die Majestät, ja Alles im Himmel und auf Erden; Dein, Ewiger, ist das Reich, und Du bist das Haupt über Alles. Reichthum und Ehre kommen von Dir, und Du herrschest über Alles; in Deiner Hand ist Kraft und Macht, und in Deiner Hand steht es, Alles groß und stark zu machen. Und so danken wir Dir, unser Gott, und lobpreisen den Namen Deiner Herrlichkeit.

(Nehem. 9.)

Du allein bist der Ewige; Du hast den Himmel gemacht, der Himmel Himmel und ihr ganzes Heer, die Erde und Alles was darauf, die Meere und Alles, was darin ist. Du belebest sie alle, und das Heer des Himmels beugt sich vor Dir. Du bist der Ewige, der wahre Gott, der Du Abram erwählt, ihn aus Ur-Kasdim herausgeführt und ihm den Namen Abraham gegeben hast. Du fandest sein Herz getreu vor Dir, und schlossest mit ihm den Bund, das Land des Kanaani, Chiti, Emori, Perisi, Jebusi und Girgaschi seinen Nachkommen zu geben, und Du hast Dein Wort gehalten, denn gerecht bist Du. Du sahest das Elend unserer Väter in Egypten und hörtest ihr Klaggeschrei am Schilfmeere. Du thatest Zeichen und Wunder an Pharao, an all' seinen Dienern und an allem Volke seines Landes, denn Du wußtest, wie sie gefrevelt an ihnen, und hast Dir einen Namen gemacht, der heute noch gefeiert wird. Du hast vor ihnen (unsern Vätern) das Meer getheilt, daß sie mitten durch dasselbe gingen auf dem Trockenen; ihre Verfolger hingegen schleudertest Du in die Tiefen, wie einen Stein in gewaltige Wasser.

So rettete der Ewige an jenem Tage Israel aus der Hand der Egypter, und Israel sah die Egypter todt am Ufer des Meeres. Da sah Israel die Macht, welche der Ewige an den Egyptern ausgeübt, und es fürchtete das Volk den Ewigen, und glaubte an den Ewigen und an Mosche, seinen Diener.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃   עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃   יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ׃   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן׃   יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃   וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס
קָמֶיךָ   תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃   וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם   נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים   קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃   אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג   אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי   אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃   נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם   צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃   מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה   מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ   נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃   נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃   נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ   נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃   שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן   חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃   אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם   אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד   נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃   תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד   בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן   עַד־

Damals sangen Mosche und die Kinder Israels dieses Lied dem Ewigen, und also sprachen sie: Ich singe dem Herrn, denn er ist hocherhaben, er stürzte das Roß und den Reiter in's Meer. Mein Sieg und Sang ist Jah, er ward zur Hilfe mir. Der ist mein Hort, ihn will ich preisen, meines Vaters Gott, ihn erheb' ich! Der Ewige ist Herr des Krieges, Ewiger ist sein Name. Die Wagen Pharao's und sein Heer stürzt' er in's Meer; und seiner Heeresführer Beste versanken in's Schilfmeer; Fluthen deckten sie, sie sanken in die Tiefen wie Stein. Deine Rechte, o Ewiger, herrlich an Kraft, Deine Rechte, o Ewiger, sie zerschmettert den Feind. In Deiner großen Hoheit zerstörst Du Deine Feinde; Du sendest Deinen Grimm, der sie verzehrt wie Stoppeln. Durch Deines Odems Hauch thürmten sich Wasser, standen Fließende wie Dämme, erstarrten Fluthen im Herzen des Meeres. Da sprach der Feind: Ich verfolge, erreiche, theile Beute aus! gesättigt sei an ihnen meine Wuth! ich zieh' mein Schwert, und meine Hand verderbe sie! — Da bliesest Du mit Deinem Hauche; sie deckte das Meer, sie versanken wie Blei in gewaltige Wasser. Wer ist unter den Mächten, o Ewiger, wie Du? wer ist wie Du? verherrlicht in Heiligkeit, furchtbar im Ruhme, Wunderthäter! Du neigtest Deine Rechte; die Erde verschlang sie. — Nun führst Du gnadenvoll dies Volk, das Du erlöst; Du leitest es mit Deiner Macht in Deine heil'ge Wohnung. Es hören's Völker, sie erbeben, ein Zittern faßt Pelischthäa's Bewohner. Da erschrecken Edom's Fürsten; die Mächt'gen Moab's, sie ergreift ein Beben; es zagen Kanaans Bewohner alle. Es überfällt sie Angst und Bangigkeit; wenn sich Dein Arm

יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים:

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: ש"ץ אומר חצי קדיש.

דער פֿאָרבעטער רופֿט אויס:

ח' בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וואָהרענד דעסען בעטעט דיא געמיינדע זייגע:

ק' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

erhebt, verstummen sie wie Stein — bis daß vorüber ist Dein Volk, o Ewiger, bis daß vorüber ist dies Volk, das Du erworben. Du führest sie hin, Du pflanzest sie ein auf Deines Eigenthumes Berg, den Ort, Ewiger, den Du zu Deiner Wohnung geschaffen, das Heiligthum, das Deine Hände, o Herr gegründet. Der Ewige wird herrschen immerdar!!! — Der Ewige wird herrschen immerdar!!!

Denn dem Ewigen ist das Reich, er herrschet über die Völker. Erretter werden hinaufziehen auf Zions Berg, Esaus Gebirge zu richten, dann wird das Reich dem Ewigen sein. Der Ewige wird König sein über die ganze Erde; an jenem Tage wird der Ewige einzig sein und sein Name: Einiger. Und in Deiner Thora steht geschrieben: „Höre, Israel, der Ewige, unser Gott, ist ein einiges ewiges Wesen!

ישתבח Gepriesen in Ewigkeit sei Dein Name, unser König, allmächtiger, großer und heiliger Regent, im Himmel und auf Erden! Ja, Dir, Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter, geziemet Lied und Preis, Lob und Sang, Macht und Herrschaft, Sieg, Größe und Stärke, Ruhm und Herrlichkeit, Heiligung und Huldigung, Lobeserhebungen und Danksagungen von nun an bis in alle Ewigkeit. Gelobt seist Du, Ewiger, allmächtiger König, groß im Ruhme, gewaltig im Lobe, Meister in Wunderwerken, waltend in Erhabenheit, der an Lobgesängen Wohlgefallen hat — Herr! Gott! Allbelebender!

Der Vorbeter spricht das halbe Kaddisch.

Der Vorbeter ruft laut:

ברכו Preiset den Ewigen, den Hochgepriesenen!

Die Gemeinde:

Gepriesen sei der Ewige, der Hochgepriesene, in Ewigkeit!

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der das Licht gebildet und die Finsterniß geschaffen, der Frieden stiftet und Alles hervorbringt.

Während dessen betet die Gemeinde leise:

Gepriesen und gerühmt, verherrlicht, hochgelobt und erhaben ist der Name des Königs aller Könige, des Heiligen, gelobt sei er! Er ist der Erste und er ist der Letzte, und außer ihm gibt es keinen Gott. Macht ihm Bahn, ihm, der in den Wolken fährt, sein Name ist Jah, frohlocket vor ihm! Erhaben ist sein Name über alles Lob und allen Preis. Gepriesen sei der Name seiner verherrlichten Majestät in Ewigkeit! Hochgepriesen sei der Name des Ewigen von nun an bis in Ewigkeit!

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ · כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ · מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה · הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ · מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ · וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים · יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה · לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

המאיר Er spendet Licht der Erde und den auf ihr Wohnenden in Barmherzigkeit, und in seiner Güte verjünget er täglich neu das Schöpfungswerk. Wie groß sind Deine Werke, Ewiger! Alle hast Du sie mit Weisheit eingerichtet, voll ist die Erde von Deinen Gütern. Er, der König, unvergleichlich in seiner Hoheit von ewig her, gepriesen, gerühmt und hocherhaben ist er seit den Tagen der Urwelt. — Gott des Weltalls! in Deiner großen Barmherzigkeit erbarme Dich unser, Herr unserer Macht, Fels unserer Burg, Schild unseres Heiles, Schutzwehr um uns! Gott, der Hochgelobte, in großer Weisheit bereitete und machte er die Strahlen der Sonne; in Güte bildete er sie zur Ehre seines Namens; mit Leuchten rings umgab er seine Veste; die Häupter seiner Heere sind heilig, sie erheben den Allmächtigen und verkünden unaufhörlich die Herrlichkeit Gottes und seine Heiligkeit. Sei gelobt, Ewiger, unser Gott, durch den Ruhm Deiner Hände Werk und durch die strahlenden Leuchten, die Du gemacht, Dich zu verherrlichen. Selah!

תתברך Sei gelobt, Du, unser Hort, unser König, unser Erlöser und Schöpfer so vieler Heiligen! ewig sei Dein Name gepriesen, unser König und Schöpfer so vieler Diener, die alle in jenen höhern Welten stehen und sämmtlich in Ehrfurcht die Befehle des lebendigen Gottes und des Weltregenten laut verkünden. Sie sind Alle lieblich, Alle auserlesen, Alle mächtig, Alle vollstrecken sie in tiefer Ehrfurcht den Befehl ihres Schöpfers, und Alle öffnen sie den Mund in Heiligkeit und Weihe zu Gesang und Lied, loben und preisen, rühmen und verehren, heiligen und verherrlichen den Namen des Allmächtigen, des großen, allvermögenden und furchtbaren Königs — heilig ist er! Alle unterziehen sie sich stufenweise den Obliegenheiten des Himmelreichs und ertheilen wechselseitig die Erlaubniß, ihren Schöpfer zu heiligen mit seligem Vergnügen. In reiner Sprache und mit Anmuth stimmen sie die Heiligung an, und rufen in Ehrfurcht, Alle wie Einer:

„Heilig, heilig, heilig ist der Ewige Zebaoth!
Voll ist die ganze Erde seiner Herrlichkeit!“

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

והאופנים Die Ophannim und heiligen Chajoth erheben sich mit mächtigem Getöse den Seraphim zugekehrt, und ihnen erwiedernd lobpreisen sie:

„Gelobt sei die Herrlichkeit Gottes an ihrer Stätte!"

לאל Gott, dem Hochgelobten, weihen sie liebliche Gesänge; Gott, dem Weltgebieter, dem lebendigen und unvergänglichen, stimmen sie Loblieder an und lassen Lobsprüche ertönen. Denn er allein wirkt Gewaltiges, stiftet Neues, bewältiget Kriege, säet Wohlthaten, pflanzet Rettungsmittel, schaffet Heilkräfte — furchtbar in Ruhmesthat, Meister in Wunderdingen, der in seiner Güte täglich neu das Schöpfungswerk verjünget. Wie es heißt (Psalm 136, 7): „Danket dem Schöpfer der großen Lichter, ewig währet seine Güte." — Mögest Du auch über Zion ein neues Licht strahlen lassen und wir Alle bald genießen seines Glanzes! Gelobt seist Du, Ewiger, Schöpfer der Himmelsleuchten!

אהבה Reiche Liebe hast Du uns zugewendet, Ewiger, unser Gott, große und besondere Huld uns erwiesen. Unser Vater, unser König! um unserer Väter willen, die auf Dich vertraueten, und denen Du Gesetze des Lebens lehrtest, sei auch uns gnädig und belehre auch uns. Unsre Vater, erbarmungsvoller Vater — allerbarmend, erbarme Dich unser, und rüste unser Herz aus, damit wir verstehen und begreifen, aufmerken, lernen und lehren, beobachten, ausüben und vollziehen mögen alle Worte der Lehre Deines Gesetzes in Liebe. Erleuchte unsere Augen in Deiner Lehre, befestige unser Herz in Deinen Geboten und einige unser Gemüth, Deinen Namen zu lieben und zu fürchten, auf daß wir nicht zu Schanden werden für und für. Denn wir vertrauen Deinem heiligen, großen und furchtbaren Namen, frohlocken und freuen uns Deines Heils. O, bringe in Frieden uns aus den vier Enden der Erde und führe uns aufrecht in unser Land zurück. Denn ein Stifter des Heils bist Du, o Gott! und uns hast Du erkoren aus allen Völkern und Zungen, und uns Deinem großen Namen genähert, für immer, in Wahrheit, um Dir zu huldigen und Deine Einheit in Liebe anzuerkennen. Gelobt seist Du, Ewiger, der sein Volk Israel erkoren in Liebe.

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א, י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֺתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

(V. Mos, 6, 4.)

Höre, Israel, der Ewige, unser Gott, ist ein einiges ewiges Wesen!

Gelobt sei der Name seiner glorreichen Majestät immer und ewig!

Du sollst den Ewigen, deinen Gott, lieben von ganzem Herzen, von ganzer Seele und von ganzem Vermögen! Die Worte, die ich dir jetzt befehle, sollen dir stets im Herzen bleiben; du sollst sie deinen Kindern einschärfen und davon reden, wenn du in deinem Hause sitzest und wenn du auf dem Wege gehest, wenn du dich niederlegst und wenn du aufstehst; binde sie zum Zeichen an deine Hand, trage sie als Stirnband zwischen deinen Augen und schreibe sie auf die Pfosten deines Hauses und an deine Thore.

(V. Mos. 11, 13.) Werdet ihr also meinen Geboten gehorchen, die ich euch jetzt gebe, dem Ewigen, euern Gott, von euerm ganzen Herzen und von eurer ganzen Seele zu lieben und ihm zu dienen, so will ich euerm Lande Regen geben zur rechten Zeit, Frühregen und Spätregen, damit du dein Getreide, deinen Most und dein Oel einsammelst, und will für dein Vieh Gras wachsen lassen auf deinem Felde, daß du zu essen habest im Ueberflusse. Hütet euch aber, daß euer Herz nicht bethört werde, daß ihr etwa abfallet und andern Göttern dienet und sie anbetet! Der Zorn des Ewigen würde über euch entbrennen, er würde den Himmel verschließen, daß kein Regen sei, die Erde würde ihr Gewächs nicht hervorbringen, und ihr würdet gar bald zu Grunde gehen, fern von dem vortrefflichen Lande, das euch der Ewige geben will. Nehmet diese meine Worte euch zu Herzen und zu Gemüthe, bindet sie zum Zeichen an euere Hand und traget sie als Stirnband zwischen euern Augen; lehret sie eure Söhne, davon zu reden, wenn du in deinem Hause sitzest und wenn du auf dem Wege gehest, wenn du dich niederlegst und wenn du aufstehst; schreibe sie auf die Pfosten deines Hauses und an deine Thore! damit ihr und eure Kinder auf dem Erdreiche, welches der Ewige euern Vätern zugeschworen, ihnen zu geben, lange Jahre bleiben möget, solange der Himmel über der Erde sein wird.

במדבר ט״ו ל״ז־מ״א וַיֹּ֣אמֶר יְהֹוָ֔ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃ דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙
וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם וְעָשׂ֨וּ לָהֶ֥ם צִיצִ֛ת עַל־כַּנְפֵ֥י בִגְדֵיהֶ֖ם לְדֹרֹתָ֑ם
וְנָתְנ֛וּ עַל־צִיצִ֥ת הַכָּנָ֖ף פְּתִ֥יל תְּכֵֽלֶת׃ וְהָיָ֣ה לָכֶם֮ לְצִיצִת֒
וּרְאִיתֶ֣ם אֹת֗וֹ וּזְכַרְתֶּם֙ אֶת־כָּל־מִצְוֺ֣ת יְהֹוָ֔ה וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם
וְלֹֽא־תָת֜וּרוּ אַחֲרֵ֤י לְבַבְכֶם֙ וְאַחֲרֵ֣י עֵֽינֵיכֶ֔ם אֲשֶׁר־אַתֶּ֥ם
זֹנִ֖ים אַחֲרֵיהֶֽם׃ לְמַ֣עַן תִּזְכְּר֔וּ וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֶת־כָּל־מִצְוֺתָ֑י
וִהְיִיתֶ֥ם קְדֹשִׁ֖ים לֵאלֹֽהֵיכֶֽם׃ אֲנִ֞י יְהֹוָ֣ה אֱלֹֽהֵיכֶ֗ם אֲשֶׁ֨ר
הוֹצֵ֤אתִי אֶתְכֶם֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לִהְי֥וֹת לָכֶ֖ם לֵאלֹהִ֑ים אֲנִ֖י
יְהֹוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע הא׳.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד
וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה
עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ׃ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ
וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים
וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל
בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם
לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת
שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ
אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ
פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ׃ אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ

(IV. Mos. 15, 37.) Der Ewige sprach zu Mosche wie folgt: Rede zu den Kindern Israels und sage ihnen, sie sollen, bei allen ihren Nachkommen, an die Ecken ihrer Kleider Schaufäden machen und an diese Eckenschaufäden eine Schnur aus dunkelblauer Wolle befestigen. Diese sollen euch zu Schaufäden dienen, daß ihr sie sehet und euch aller Gebote des Ewigen erinnert und sie befolget, nicht aber euerm Herzen und euern Augen nachwandelt, die euch auf Abwege führen. Damit ihr euch all meiner Gebote erinnert und sie befolget, und ihr heilig seiet euerm Gotte. Ich bin der Ewige, euer Gott, der ich euch aus dem Lande Egypten herausgeführt, um euer Gott zu sein. Ich, der Ewige, euer Gott!

אמת Wahr und sicher, zuverlässig und unwandelbar, richtig und wahrhaft, lieblich und angenehm, schätzbar nud ergötzend, achtbar und herrlich, bewährt und erprobt, nützlich und heilsam ist diese Verheißung für uns auf immer und ewig. Wahr ist es, der Weltengott ist unser König, Jakobs Fels der Schild unseres Heils! Von Geschlecht zu Geschlecht dauert er, dauert sein Name, sein Thron ist unwandelbar und sein Reich und seine Treue ewigdauernd; seine Verheißungen sind lebendig und ewigbestehend, wahrhaft und erquickend für immer und in alle Zeit und Ewigkeit — für unsere Voreltern und für uns, für unsere Kinder und für unsere Nachkommen, sowie für alle Nachkommen des Stammes Israel, Deine Knechte.

על Der Vor- und Nachwelt ist's eine wohlthätige Verheißung, sie dauert ewig: Wahrheit und Wahrhaftigkeit, ein unwandelbares Gesetz. Wahr ist's, daß Du, Ewiger, unser Gott und unserer Väter Gott bist; unser König, König unserer Väter; unser Erlöser, Erlöser unserer Väter; unser Schöpfer, Fels unseres Heils; unser Befreier und Retter war von Ewigkeit her Dein Name — kein Gott ist außer Dir!

עזרת Der Beistand unserer Väter warst Du von jeher, Schild und Retter ihren nachfolgenden Söhnen in jedem Geschlecht. In Weltenhöhen ist Dein Thron, und Deine

וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ. יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

היערויך שמונה עשרה, זייטע 10.

הש"ץ חוזר התפלה ואומר ח"ק. ומוציאין ס"ת וקורין ג' אנשים בסדר ואתחנן בפ' כי תוליד והעולה לתורה קודם שיברך יאמר בלחש ברוך דיין האמת בלי שם ומלכות, וקורין בקול נמוך ובלי נגון טעמים ואין אומרים מי שברך לעולים, ואומר ח"ק, וגוללין ס"ת ומפטירין אסף אסיפם בנגון בכי, ואומרים יהללו ומחזירין ס"ת להיכל, ואח"כ יושבים על הארץ ומתחיל הש"ץ לומר הקינות.

Gerichte und Deine Huld reichen bis zu der Erde Enden. Heil dem Manne, der auf Deine Gebote hört, Deine Lehre und Dein Wort sich zu Herzen nimmt! Es ist wahr, Du allein bist Herr Deines Volkes, ein mächtiger König, ihre Sache zu führen. Es ist wahr, Du bist der Erste, und Du bist der Letzte, und außer Dir, o König, gibt es für uns keinen Erlöser und Erretter! Aus Egypten hast Du uns erlöst, Ewiger, unser Gott, und aus dem Sklavenhause uns befreit; alle ihre Erstgebornen hast Du erschlagen und Deinen Erstgebornen erlöst; das Schilfmeer hast Du getheilt, die Frevler versenkt, und die Lieblinge hindurchgeführt; und die Wasser deckten ihre Feinde, nicht Einer von ihnen blieb übrig. Darob lobsangen die Geliebten, erhoben den Allmächtigen und die Lieblinge weiheten Lieder, Gesänge und Psalmen, Lobsprüche und Danksagungen dem allmächtigen, lebendigen und unvergänglichen Weltenherrn, der hoch und erhaben, groß und furchtbar ist, der die Stolzen beuget und die Gebeugten aufrichtet, der die Gefesselten löset und die Bedrückten befreit, den Armen beisteht und seinem Volke antwortet, wenn es zu ihm ruft. Lob sei ihm, dem Allmächtigen, Allerhöchsten! gelobt sei er und hochgepriesen! Mosche und die Kinder Israels stimmten Dir ein Lied an mit großer Freude, und sie Alle sprachen:

מי „Wer ist unter den Mächten, o Ewiger, wie Du? wer ist wie Du? verherrlicht in Heiligkeit, furchtbar im Ruhme, Wunderthäter!“ Ein neues Lied sangen die Erlösten Deinem Namen am Ufer des Meeres; einmüthig dankten sie Alle, und huldigend sprachen sie: „Der Ewige wird regieren immer und ewig!“

צור O Fels Israels, erhebe Dich zur Hilfe Israels und befreie nach Deiner Verheißung Jehuda und Israel! Unser Erlöser, Ewiger Zebaoth ist sein Name, Heiliger Israels! Gelobt seist Du, Ewiger, der Israel erlöst hat!

(Hierauf betet die Gemeinde das Schemone Esre leise (S. 11) und der Vorbeter wiederholt es laut. Dann folgt die Vorlesung aus der Thora.)

בייא חויזהעבען דער ס״ת חויז דעם ארון הקדש ווירד פָֿלגענדעז געבעטעט:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר משֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ· יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם· וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין· יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא· וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא לְמִרְחַם עֲלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל־דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל· אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא· אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל־כֹּלָּא· אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל־מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּי־לָךְ הִיא· אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִדְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקָר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל־עִדָּן וְעִדָּן· לָא עַל אֱנָשׁ רָחִצְנָא· וְלָא עַל־בַּר־אֱלָהִין סָמִכְנָא· אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא· דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט· וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט· וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט· וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט· בֵּהּ אֲנָא רָחִץ· וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן· יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי· וְלִבָּא דְכָל־עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל· לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

דער חזן דיא ספר תורה פָֿחר איך האַלטענד שפריכט:

גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי· וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

דיא געמיינדע אַנטוואָרטעט:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

Bei'm Ausheben der Thora.

ויהי Wenn die Lade zog, sprach Mosche: „Erhebe Dich, o Ewiger, laß Deine Feinde sich zerstreuen, und die Dich hassen, vor Dir flüchtig werden!“ Denn von Zion geht aus die Lehre, und das Wort des Ewigen von Jerusalem.

Gelobt sei, der seinem Volke Israel die Thora gegeben, in seiner Heiligkeit!

בריך שמה Gelobt sei der Name des Herrn der Welt, gelobt sei Dein Reich und Deine Residenz! Möge Dein Wohlwollen Dein Volk Israel immerdar begleiten. Zeige Deinem Volke in Deinem Tempel die Erlösung durch Deine Rechte, laß uns angedeihen das Heil Deines Lichtes und vernimm mit Barmherzigkeit unser Gebet. Möge es Dein Wille sein, gnädig unser Leben zu verlängern, Dich meiner zu erbarmen, mich zu beschützen, nebst Allem, was mein Land und was Deines Volkes Israel ist. Du erhältst Alles, ernährst Alles, Du beherrschest Alles, herrschest über die Könige, und das Reich ist das Deine. Ich bin der Diener des Heiligen — gelobt sei er — der ich mich zu jeder Zeit vor ihm und vor der Herrlichkeit seiner Lehre beuge. Auf keinen Menschen verlaß' ich mich, auf kein höheres Wesen vertrau' ich, sondern bloß auf den Gott des Himmels; denn er ist ein wahrer Gott, seine Lehre ist wahr und seine Propheten sind wahr und viele Güte und Wahrheit erzeigt er; auf ihn vertrau' ich und seinem heiligen Namen weih' ich Lob. — Möge es Dein Wille sein, mein Herz zu erschließen durch die Lehre, und zu erfüllen die Wünsche meines Herzens und der Herzen Deines ganzes Volkes Israel zum Heil, zum Leben und zum Frieden.

Der Vorbeter die Thorarolle vor sich haltend spricht:

Verherrlicht den Ewigen mit mir! Laßt uns vereint erheben seinen Namen!

Die Gemeinde.

לך Dein, o Ewiger, ist die Größe und die Macht und die Herrlichkeit und der Sieg und die Majestät, ja, Alles im Himmel und auf Erden; Dein, o Ewiger, ist das Reich, und Du bist über Alles das Haupt.

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

דיא תורה ווירד אויף דען פֿארלעזעפולט געלעגט אונד אויפגערָאללט, וואָרויף דער חזן דען כהן צור פֿארלעזונג אויפרופֿט, אינדעם ער שפריכט:

תִּגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן קָרוֹב וְיָחֹן פְּלֵטָתֵנוּ וּפְלֵטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה: כֹּהֵן קְרָב יַעֲמֹד (ר״פ ב״פ הכהן) בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה· מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

דיא געמיינדע אנטוואָרטעט:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

פֿאָר דער פֿארלעזונג אויז דער תורה שפריכט דער אויפגערופֿענע:

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

דיא געמיינדע: בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

דער אויפגערופֿענע ווידערהאָלט דיעז, אונד פֿאָהרט דאַן פֿאָרט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

נאַך דעם בעטרעפֿפֿענדען אַבשניטט דער פֿארלעזונג שפריכט דער אויפגערופֿענע:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

Erhebet den Ew'gen, unseren Gott, und werfet euch nieder vor seiner Füße Schemel, heilig ist er! Erhebet den Ew'gen, unseren Gott, und werfet euch nieder an seinem heil'gen Berge, denn heilig ist der Ewige, unser Gott!

אב Der Vater des Erbarmens erbarme sich des Volkes, das er einst liebevoll getragen, gedenke des Bundes mit den Stammvätern und bewahre unsere Seelen vor bösen Stunden; er verscheuche den bösen Trieb von Denen, die er einst so hoch gehoben; er begnadige uns durch ewige Befreiung und gewähre unsere Wünsche im vollen Maaße des Heils und des Erbarmens.

Die Thora wird auf den Vorlesepult gelegt und aufgerollt, worauf der Vorbeter den Cohen zur Vorlesung aufruft, indem er spricht:

Möge Sein Reich baldigst uns erscheinen, daß Er unserm Reste und dem Reste seines Volkes, das Haus Israel, Gunst, Gnade, Erbarmen und Wohlwollen gewähre! darauf laßt uns sprechen: Amen! Erkennet Alle an die Größe unseres Gottes und gebet der Thora die Ehre! (Es nahe sich [ein Priester] N. N.) — Gelobt sei, der seinem Volk Israel die Thora gegeben, in seiner Heiligkeit! Die Lehre des Ewigen ist vollkommen, labt die Seele; das Zeugniß des Ewigen ist zuverlässig, macht Alberne weise; die Befehle des Ewigen sind gerade, erfreuen das Herz; das Gebot des Ewigen ist lauter, erleuchtet die Augen. Der Ewige gibt seinem Volke Sieg, der Ewige segnet sein Volk mit Frieden! Der Allmächtige, sein Weg ist ohne Fehl, des Ewigen Verheißung geläutert rein, er ist ein Schild Allen, die auf ihn vertrauen.

Die Gemeinde antwortet:

ואתם Ihr, die ihr anhanget dem Ewigen, eurem Gotte, ihr lebet allesammt heute!

Vor der Vorlesung aus der Thora spricht der Aufgerufene:

ברכו Preiset den Ewigen, den Hochgepriesenen!

Die Gemeinde antwortet:

Gepriesen sei der Ewige, der Hochgepriesene, in Ewigkeit!

Der Aufgerufene wiederholt dies, und fährt dann fort:

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der uns aus allen Völkern erkoren, und uns seine Thora gegeben hat. Gelobt seist Du, Ewiger, der die Thora gegeben.

Hierauf beginnt die Vorlesung:

Nach dem betreffenden Abschnitt der Vorlesung spricht der Aufgerufene:

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der uns die wahre Lehre gegeben und das ewige Leben in uns gepflanzt hat! Gelobt seist Du, Ewiger, der die Thora gegeben.

מוציאין ס"ת וקורין ג' בסדר ואתחנן, והשלישי הוא המפטיר.

כִּי־תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם
וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ: הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
הָאָרֶץ כִּי־אָבֹד תֹּאבֵדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא־תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ
כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן: וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם
מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה:
וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־
יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא יְרִיחֻן: וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשֶׁךָ: לוי. בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ: כִּי אֵל רַחוּם
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית
אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: כִּי שְׁאַל־נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים
אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים ׀ אָדָם עַל־
הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמָיִם הֲנִהְיָה כַּדָּבָר
הַגָּדוֹל הַזֶּה אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ: הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ אַתָּה וַיֶּחִי: אוֹ ׀ הֲנִסָּה
אֱלֹהִים לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת
וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים
גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם
לְעֵינֶיךָ: אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין
עוֹד מִלְבַדּוֹ: ישראל. מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ

Vorlesung aus der Thora.

(Deuteronomium 4, 25–41.)

Wenn du Kinder und Enkel erzeugt haben wirst und ihr im Lande eingealtert sein werdet, dann aber ausartet und ein Götzenbild, die Gestalt von irgend etwas macht, und thut, was dem Ewigen, deinem Gotte, mißfällt, ihm zum Aergernisse, so rufe ich euch heute Himmel und Erde zu Zeugen an, daß ihr bald verloren sein werdet, hinweg von dem Lande, welches ihr einzunehmen über den Jarden geht; ihr werdet nicht lange darin bleiben, sondern vertilgt werden; der Ewige wird euch unter die Völker zerstreuen und ihr werdet als eine geringe Anzahl unter den Völkern übrig bleiben, wohin euch der Ewige vertreiben wird. Dort werdet ihr Götter dienen, Werken menschlicher Hände, Holz und Stein, die nicht sehen, nicht hören, nicht essen und nicht riechen. Von da aus werdet ihr den Ewigen, deinen Gott, suchen und finden, so du ihn von ganzem Herzen und von ganzer Seele verlangen wirst, wenn du in der Noth sein wirst und dich alle jene Dinge betroffen haben werden, in spätern Zeiten, wo du zu dem Ewigen, deinem Gott, zurückkehren und seiner Stimme gehorchen wirst. Denn der Ewige, dein Gott ist ein barmherziger Gott, er wird dich nicht verlassen und dich nicht verderben und nicht des Bundes deiner Väter vergessen, den er ihnen zugeschworen. Denn frage nur nach frühern Zeiten, die vor dir gewesen, von dem Tage an, da Gott den Menschen auf der Erde geschaffen hat, von einem Ende des Himmels bis zum andern Ende, ob je etwas so Großes geschehen oder dergleichen gehört worden, ob je ein Volk die Stimme einer lebendigen Gottheit aus dem Feuer reden hörte, wie du gehört hast, und am Leben geblieben ist, oder ob je eine Gottheit ein Beispiel gegeben, hinzugehen sich ein Volk mitten aus einem Volke herauszunehmen durch Versuchungen, Zeichen und Wunder und durch Krieg, mit starker Hand und ausgestrecktem Arme und durch sehr furchtbare Thaten, wie alle die, welche der Ewige, dein Gott, an Mizrajim vor deinen Augen verrichtet hat. Du hast es gezeigt bekommen, um zu erkennen, daß der Ewige, er Gott ist, Keiner mehr außer ihm. Vom Himmel herab hat er dich seine Stimme

וְעַל־הָאָ֗רֶץ הֶרְאֲךָ֙ אֶת־אִשּׁ֣וֹ הַגְּדוֹלָ֔ה וּדְבָרָ֥יו שָׁמַ֖עְתָּ מִתּ֥וֹךְ הָאֵֽשׁ׃ וְתַ֗חַת כִּ֤י אָהַב֙ אֶת־אֲבֹתֶ֔יךָ וַיִּבְחַ֥ר בְּזַרְע֖וֹ אַחֲרָ֑יו וַיּוֹצִֽאֲךָ֥ בְּפָנָ֛יו בְּכֹח֥וֹ הַגָּדֹ֖ל מִמִּצְרָֽיִם׃ לְהוֹרִ֗ישׁ גּוֹיִ֛ם גְּדֹלִ֧ים וַעֲצֻמִ֛ים מִמְּךָ֖ מִפָּנֶ֑יךָ לַהֲבִֽיאֲךָ֗ לָֽתֶת־לְךָ֛ אֶת־אַרְצָ֥ם נַחֲלָ֖ה כַּיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ וְיָדַעְתָּ֣ הַיּ֗וֹם וַהֲשֵׁבֹתָ֙ אֶל־לְבָבֶ֔ךָ כִּ֤י יְהֹוָה֙ ה֣וּא הָאֱלֹהִ֔ים בַּשָּׁמַ֣יִם מִמַּ֔עַל וְעַל־הָאָ֖רֶץ מִתָּ֑חַת אֵ֖ין עֽוֹד׃ וְשָׁמַרְתָּ֞ אֶת־חֻקָּ֣יו וְאֶת־מִצְוֺתָ֗יו אֲשֶׁ֨ר אָנֹכִ֤י מְצַוְּךָ֙ הַיּ֔וֹם אֲשֶׁר֙ יִיטַ֣ב לְךָ֔ וּלְבָנֶ֖יךָ אַחֲרֶ֑יךָ וּלְמַ֨עַן תַּאֲרִ֤יךְ יָמִים֙ עַל־הָאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁ֨ר יְהֹוָ֧ה אֱלֹהֶ֛יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ כָּל־הַיָּמִֽים׃

דער חזן שפריכט דאָס האַלבע קדיש.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃

זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

ביים אויפהעבען דער תורה.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה׃ עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

hören lassen, um dich Zucht zu lehren, auf der Erde hat er dich sein großes Feuer sehen lassen und mitten aus dem Feuer hast du seine Worte vernommen; und weil er deine Väter geliebt und ihre Nachkommen erkoren hat, führte er selbst dich mit seiner großen Macht aus Mizrajim, um Völker, größer und mächtiger als du, vor dir zu vertreiben, dich hinzuführen und dir ihr Land als Erbtheil zu geben, wie am heutigen Tage (geschieht). Erkenne also und nimm dir zu Herzen, daß der Ewige, er Gott ist oben im Himmel und unten auf der Erde, sonst Keiner. So beobachte denn seine Gesetze und Gebote, die ich dir heute befehle, auf daß es dir und deinen Nachkommen wohlergehe und du lange Zeit auf dem Boden bleibest, den der Ewige, dein Gott, dir für alle Zeiten übergibt. —

Der Vorbeter spricht das halbe Kaddisch.

ועתה Nun werde erhoben die Allmacht des Herrn,
wie Du verheißen hast! Gedenke Deiner Huld,
o Herr, und Deiner Gnade, die von je gewesen!

יתגדל Verherrlicht und geheiligt werde Gottes großer Name in der Welt, die er nach seinem Willen erschaffen hat. Möge er herbeiführen sein Reich, bei euerem Leben und in eueren Tagen und bei'm Leben des ganzen Hauses Israel, bald und in naher Zeit! — Darauf sprechet:

Amen! sein großer Name sei gepriesen in alle Ewigkeit!

Gelobt und gepriesen, gerühmt und erhoben, erhöhet, verherrlicht, angebetet und verehrt werde der Name des Allheiligen, gelobt sei er hoch über alles Lob und Lied, über jede Benedeiung und Verherrlichung, die je auf Erden ausgesprochen worden! — Darauf sprechet: Amen!

Bei'm Aufheben der Thora:

וזאת Dieses ist die Lehre, welche Mosche den Kindern Israels vorgelegt, auf des Ewigen Befehl durch Mosche. Sie ist ein Baum, des Lebens Denen, die an ihr festhalten, und die sie erfassen, sind selig zu preisen. Ihre Wege sind Wege der Wonne und alle ihre Pfade Frieden. Langes Leben ist in ihrer Rechten, und in ihrer Linken Reichthum und Ehre. Der Ewige will, um seiner Güte willen, die Lehre groß machen und herrlich.

הפטרה לתשעה באב׃

זעגענשפרוך פֿאַר דער הפטרה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

בירמיה ס׳ ח׳.

אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם־יְהֹוָה אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם׃ עַל־מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ וְנָבוֹא אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה־שָּׁם כִּי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ מֵי־רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהֹוָה׃ קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה וְהִנֵּה בְעָתָה׃ מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה כָּל־הָאָרֶץ וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם־יְהֹוָה׃ מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָּי׃ הִנֵּה־קוֹל שַׁוְעַת בַּת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים הַיהֹוָה אֵין בְּצִיּוֹן אִם־מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר׃ עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לוֹא נוֹשָׁעְנוּ׃ עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי קָדַרְתִּי שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי׃ הַצֳרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם־רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת־עַמִּי׃ מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת־עַמִּי׃ מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת־עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בֹּגְדִים׃ וַיַּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ

Segensspruch vor der Haftara:

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der Du die herrlichen Propheten erwählt und Wohlgefallen fandest an ihren Worten, gesprochen in Wahrheit; gelobt seist Du, Ewiger, der Du erkoren die Thora und Mosche, Deinen Knecht, und Israel, Dein Volk, und die Propheten der Wahrheit und Gerechtigkeit.

(Jirmijah 8, 13. ff.)

„Vernichten, vernichten werde ich sie!" so spricht der Herr. „Es bleiben keine Trauben an dem Weinstock und keine Feigen an dem Feigenbaume, das Blatt verwelkt, und was ich ihnen gab, verlieren sie!" — Wozu verweilen wir noch hier? sammelt euch, laßt uns in feste Städte flüchten und stumm dort harren! denn der Ewige, unser Gott, macht uns sprachlos und tränkt mit bittrem Tranke uns; denn gesündigt haben wir dem Ewigen. Wozu hoffen auf Frieden, und nirgends Glück, auf eine Zeit des Heils, und siehe — nur Schrecknis! — Von Dan her hört man seiner Rosse Wiehern, die Erd' erbebt vom schallenden Jauchzen seiner Gewaltigen; sie kommen, verzehren Land mit allem, was es füllet, die Stadt mit denen, die darin wohnen. „Denn siehe, ich schicke über euch Schlangen, Basilisken, bei denen kein Zauberspruch nützet, die sollen euch beißen!" spricht der Ewige. — Wie, siegen soll ich über meinen Schmerz? mein wundes Herz siegt über mich! — „Horch! Nothruf meines Volkes Tochter aus fernem Lande: „„Ist der Ewige nicht in Zion? sein König nicht mehr darin?"" — „Warum haben sie mich erzürnt mit ihren Götzenbildern, mit den fremden Nichtigkeiten?" — Vorüber ist die Ernte, dahin der Sommer, und uns noch nicht geholfen! — Ob der Zerrüttung meines Volkes bin ich zerrüttet, verfinstert, mich erfaßt Entsetzen. Ist denn kein Balsam mehr in Gilead, kein Arzt mehr dort? warum erwuchs noch keine Heilung der Tochter meines Volkes? O wäre mein Haupt nur Wasser, mein Aug' ein Thränenquell, — ich möchte beweinen Tag und Nacht die Erschlagenen meines Volkes! — „O hätte ich in der Wüste eine Herberg' bei Nomaden! ich würde mein Volk verlassen, weg von ihnen ziehen; denn unzüchtig sind sie alle, eine treulose Rotte! Sie spannen ihre Zunge, ihren Lügenbogen, und nicht zur Redlichkeit gedeihen

כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא־יָדָעוּ נְאֻם־יְהוָה׃ אִישׁ
מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־אָח אַל־תִּבְטָחוּ כִּי כָל־אָח עָקוֹב
יַעְקֹב וְכָל־רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת
לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר־שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ׃ שִׁבְתְּךָ
בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת־אוֹתִי נְאֻם־יְהוָה׃ לָכֵן
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים כִּי־אֵיךְ
אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת־עַמִּי׃ חֵץ שׁוֹחֵט* לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִבֵּר (שחוט ק׳)
בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת־רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ׃ הַעַל־
אֵלֶּה לֹא־אֶפְקָד־בָּם נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא
תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ עַל־הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל־נְאוֹת
מִדְבָּר קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה
מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלִַם
לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי
יוֹשֵׁב׃ מִי־הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת־זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי־יְהוָה
אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל־מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי
עֹבֵר׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־עָזְבָם אֶת־תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי
לִפְנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא־הָלְכוּ בָהּ׃ וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם׃
לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִילָם
אֶת־הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים מֵי־רֹאשׁ׃ וַהֲפִיצוֹתִים
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם
אֶת־הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ
וְתָבוֹאנָה׃ וּתְמַהֵרְנָה וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ

sie im Lande; denn von einem Laster gingen sie zum andern, und mich erkannten sie nicht!" spricht der Ewige. „Es hüte sich Jeder vor seinem Freunde, es vertraue Niemand auf einen Bruder! denn jeder Bruder hintergehet, und jeder Freund verleumdet, und Jeder spöttelt über seinen Freund, und Wahrheit redet Keiner; gewöhnt hat man die Zunge, Lügen zu reden, sich Mühe gegeben, zu verfälschen. — Du sitzest mitten in Treulosigkeit! sie weigern sich treulos, mich zu erkennen!" — spricht der Ewige. Darum spricht der Ewige Zebaoth: „Siehe, ich läutere sie, ich prüfe sie! — wie sollt' ich's sonst mit meinem Volke machen? — Geschärfter Pfeil ist ihre Zunge, Trug jedes Wort! mit dem Munde spricht Einer friedlich zu seinem Nächsten und im Innern birgt er seine Tücke. Sollt' ich dies nicht an ihnen ahnden? spricht der Ewige; an einem Volk, wie dies, mich nicht ereifern?" Auf den Bergen stimm' ich Weinen an und Jammer, in öden Wohnungen ein Klagelied! denn verwüstet sind sie, Niemand geht vorüber, man hört selbst keines Thieres Laut; vom Vogel an dem Himmel bis zum Vieh ist alles ausgewandert, forrtgegangen. — „Zum Steinhaufen mach' ich Jerusalem, zum Nest für Krokodille, die Städte Juda's mach' ich wüste, daß Niemand darin wohne!" Wer ist der weise Mann, der dies begreift, dem's Gott selbst offenbaret hat? er verkünd' es: Weswegen ging das Land zu Grunde, ward einer Wüste gleich verwüstet, daß Niemand vorübergeht? Da sprach der Herr: „Weil sie verlassen meine Lehre, die ich ihnen gab, und meiner Stimme nicht gehorcht und nicht nach ihr gewandelt, und gegangen sind nach dem Dünkel ihres Herzens und nach den Baal-Götzen, die ihre Eltern sie gelehrt." Drum sprach der Ewige Zebaoth, Gott Israels: „Siehe, ich speise es, dies Volk, mit Wermuth, ich tränke es mit bittrem Tranke! ich zerstreue sie unter die Völker, die sie und ihre Väter nie gekannt, und sende ihnen nach das Schwert, bis daß ich sie verdorben!" So spricht der Ewige Zebaoth: „Erkundigt euch und ruft nach Klageweibern, laßt sie kommen, schickt nach weisen Frauen, daß sie kommen und schnell ein Klagelied über uns erheben, daß unsre Augen Thränen rinnen und unsre Wimpern

דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ־מָיִם׃ כִּי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ
שֻׁדָּדְנוּ בֹּשְׁנוּ מְאֹד כִּי־עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ׃
כִּי־שְׁמַעְנָה נָשִׁים דְּבַר־יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם דְּבַר־פִּיו
וְלַמֵּדְנָה בְנוֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה׃ כִּי־עָלָה מָוֶת
בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים
מֵרְחֹבוֹת׃ דַּבֵּר כֹּה נְאֻם־יְהוָה וְנָפְלָה נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעָמִיר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹצֵר וְאֵין מְאַסֵּף׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר
בִּגְבוּרָתוֹ אַל־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃ כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל
הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

נאָך דער הפטרה שפּריכט דער פֿאָרטראַגענדע פֿאָלגענדעס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים
צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר
וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם
כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן (וְרַחֲמָן) אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל
הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ· עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר
וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ
לוֹ שֶׁלֹּא־יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

Wasser triefen: Den Klageton erschallt von Zion her: „„Wie sind wir verheert, sind tiefbeschämt! wir haben's Land verlassen, sie haben die Wohnungen uns geschleift!““ Denn höret, Weiber, das Wort des Herrn, euer Ohr vernehme das Wort seines Mundes, und lehret Jammer euere Töchter, das Weib der Freundin Klagegesang; denn gekommen ist der Tod durch unsre Fenster, in unsre Paläste eingedrungen, den Knaben zu vertilgen von der Gasse, die Jünglinge von den Straßen! Sprich: So ist Gottes Wort: „Des Menschen Leiche wird gleich Dünger auf dem Felde liegen, und gleich der Garbe, die Keiner nachholt, hinterm Schnitter.“ — So spricht der Ewige: „Es rühme sich der Weise seiner Weisheit nicht, es rühme sich der Starke seiner Stärke nicht, es rühme sich der Reiche seines Reichthums nicht! Sondern damit rühme sich der sich Rühmende, mich zu verstehen, zu erkennen! denn ich, der Ewige, ich übe Gnade, Recht und Gerechtigkeit auf Erden; denn daran habe ich Wohlgefallen, spricht der Ewige!“ —

Nach der Haftara spricht der Vortragende:

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, Fels aller Ewigkeiten, Allgerechter in allen Zeitaltern, wahrhaftiger Gott, der Du redest und es hältst, sprichst und es erfüllst, dessen Worte alle wahr und gerecht sind.

נאמן Wahrhaftig bist Du, Ewiger, unser Gott, wahrhaftig sind Deine Worte, deren nie auch nur ein einziges unerfüllt bleibt; denn Du, o Gott, bist ein wahrhaftiger und allbarmherziger König. Gelobt seist Du, Ewiger, der in allen Deinen Worten wahrhaftige Gott!

רחם O, erbarme Dich über Zion, denn das ist das Haus unseres Lebens! sie, die Seelengebeugte, mögest Du bald, in unseren Tagen, befreien! Gelobt seist Du, Ewiger, der Du Zion in ihren Kindern erfreust!

שמחנו Erfreue uns, o Ewiger, unser Gott, durch den Propheten Eliahu, Deinen Diener, und durch das Reich des Hauses Davids, Deines Gesalbten, der recht bald kommen und unser Herz froh machen möge! Kein Fremder wird dann mehr auf seinem Throne ruhen, nicht wieder werden Andere seine Herrlichkeit in Besitz nehmen; denn bei Deinem heiligen Namen hast Du ihm geschworen, daß sein Licht nimmermehr verlöschen soll. Gelobt seist Du, Ewiger, Schild Davids!

דער חזן טראָגט דיא ס״ת נאָך דעם ארון הקודש צוריק אונד זאָגט:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ׃

דיא געמיינדע אנטוואָרטעט:

הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

ביים איינהעבען דער ס״ת אין דען ארון הקודש בעטעט מאַן:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃ עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃

Der Vorbeter trägt die Thora nach der heiligen Lade zurück und ruft laut:

Es lobe Alles den Namen des Ewigen, denn sein Name allein ist hocherhaben!

Die Gem. Seine Herrlichkeit waltet über Erd' und Himmel. Er erhöhet seines Volkes Glück; er ist der Ruhm aller seiner Frommen, der Kinder Israel, das ihm nahe Volk. Hallelujah!

(Psalm 24.) Ein Psalm von David. Des Ewigen ist die Erd' und was sie füllet, Welt und Bewohner sind sein! er hat über Meere sie festgestellt, über Ströme sie gebaut! Wer darf den Berg des Ewigen besteigen, wer seine heilige Stätte betreten? Wer reiner Hände, lautern Herzens ist, wer Meineid nie betheuert, zum Truge nie geschworen; er wird empfangen Segen vom Ewigen, und Huld vom Gotte seines Heils. Das ist das Geschlecht, das Gott verehrt, Dein Angesicht zu schau'n sich sehnt, das ist Jakobs Geschlecht! Selah. Erhebet, ihr Thore, das Haupt, erschließet euch, ewige Pforten—es kommt der König der Ehre! Wer ist der König der Ehre? Der Ewige, gewaltig und stark, der Ewige, ein Held im Streit. Erhebet, ihre Thore, das Haupt, erschließet die ewigen Pforten — es kommt der König der Ehre! Wer ist der König der Ehre? Der Ewige Zebaoth, Er ist der König der Ehre! Selah.

Bei'm Einheben der Thorarolle in die heilige Lade:

ובנחה Wenn die Lade niedergesetzt ward, sprach er: „Ruhe nunmehr, o Ewiger, unter der Menge der Tausenden Israels!" Ziehe ein, o Ewiger, in Deinen Ruhesitz, Du und die Lade Deiner Herrlichkeit. Laß Tugend Deine Priester kleiden, laß Deine Heiligen frohlocken! Um Davids, Deines Knechtes, willen verweigere nicht, was Dein Gesalbter fleht! „Eine herrliche Lehre habe ich euch gegeben; meine Thora verlasset nicht! Sie ist ein Baum des Lebens Denen, die an ihr festhalten, und die sie erfassen, sind selig zu preisen. Ihre Wege sind Wege der Wonne, und alle ihre Pfade Frieden." Führe uns zu Dir zurück, o Ewiger, und laß uns heimkehren; verjünge unsre Tage wie vormals!

הקינה הזאת יסד ר' אלעזר הקליר כחתום בסופה, מתחלת באות סמ"ך לפי שהיא תשלום הקרובות אאביך ביום שאומרים בני אשכנז אשר סיומה בסמ"ך, אלא שהקדים לכל אות ואות התיבה הראשונה משמונת הפסוקים שבסוף איכה, וכל חרוז מסיים בפסוק אחד מח' פסוקים אחרונים שבא"ב ראשונה של איכה. ונקוט כלל זה בידך כי כל הקינות הללו עד ארזי הלבנון כולם יסדם אלעזר הקליר.

ז שבת סורו מני שמעוני עוכרי· סחי ומאוס השימוני
בעדרי חברי· סכותה משכן מסכות דברי· סכותה
והכלגו גבורי· ספקו כף ומעדו אברי· כסלה כל־אבירי:
נפלה עודינה בצול דכויה· עיני חכתה לחזון בן ברכיה·
עד פלאי גלגל חבויה· עיני מעוללת ביונית נכויה·
עשה ונחם ויקרא לבכיה· ונם על אלה אני בוכיה: על
פני פרת נפצו חסידיה· פלגי סוף זכרה כערו יסודיה·
פחד חטא שילה תכף סודיה· פצו חזירי יער איה חסידיה·
פצו מעשה ערוה לנדיה· פרשה ציון בידיה: על הר ציון
צדו שאוני מדיני· צפו על ראשי זדוני· צמתו בנב
לעמד זדוני· צוד נצרת לעורר מדני· צעק עמי בימי
בן־דיני· צדיק הוא יי: אתה קלים הכבדת ומעדיי
ערמוני· קרבת בוא אלי ויתחרימוני· קולי להשמיע בערב
הגרימוני· קראתי ליושבי גבעון גם הם רמוני· קומי
עברי בהתל הערימוני· קראתי למאהבי המה רמוני:
למה רוח אפינו לטבח שמרו· ראיתה כי כתנור עורנו
כמרו· ראיתה כי עמל וכעס באוויך גמרו· רבת ביד
יחזקאל לנקום כמו מרו· ראה ונכחידם מגוי אמרו· ראה
יי כי־צר לי מעי חמרמרו: השיבנו ששי שמעל לגוי צאני·
שבתם רמום חצרי להדכיאני· שפתי משוררי דביר

„Es ist aus mit euch! weicht von mir!“ lassen meine Dränger mich hören; zum Abscheu, zu Ekel machen sie mich unter allen Nationen. Du verhülltest Dich in Deiner Wohnung und halfst nicht meinen Anführern; Du verhülltest Dich — und besiegt wurden meine Helden. Alles schlug die Hände zusammen als meine Glieder wankten und der Feind all meine Tapfern niederwarf. — Sie ist gefallen (die Stadt)! Doch immer noch, wenn auch verstoßen in die Tiefe, hofft meine Seele auf die Erfüllung deß, was Secharia, Berechjah's Sohn verkündet, und welches ein Geheimniß bleibt. bis einst der Ewige Wunder thut, wie zu Gilgal er gethan. Mein Auge ist entstellt ob der Wunden, die die Griechen mir geschlagen. Gott selbst, als es geschah, rief zur Trauer und sprach: „darüber weine ich!“ An die Ufer des Perath wurden Israels Frommen geschleudert und seine Grundpfeiler zerstört. In Trauer dacht' es da der frühern Wunder, die Gott am Schilfmeer ihm geschehen ließ. Angst gleich jener, die das sündhafte Schiloh befiel, fiel über Israels Versammlungen, als die Wilden sprachen: „Wo sind ihre Frommen? ein Scheusal sollen diese Verstoßenen werden!“ da rang Zion verzweifelnd die Hände. — Von Zion's Berg führten sie die Richter meines hohen Rathes als Gefangene weg. Die Fluth der Ungestümen schlug plötzlich über mein Haupt zusammen, denn schnell hatten sie sich verbunden und standen da in Nob. O, diesen Sturz hattest Du schon längst vorherbestimmt, damals schon, als wir mit Mosche zankten; drum schrie mein Volk in Ben dinai's [1]) Unglückstagen: „gerecht ist er, der Ewige!“ — Du, Ewiger, hast die Geringen mächtig gemacht — diese waren es dann, die meines Schmuckes mich beraubten; Du selbst führtest sie wider mich an, daß sie mich vertrieben. Arabien flehte ich um Beistand an, sie rieben mich auf; Gibeon's Bewohner rief ich herbei, sie halfen mich verderben, hintergingen mich und riefen spottend mir entgegen: „mache dich auf und ziehe fort!“ so betrogen mich die Freunde alle, deren Hilfe ich angeflehet hatte. — Warum stellten sie dem Josia — unserm Lebensodem — meuchelmörderisch nach? Du sahest zu, wie sie unsern Leib aushungern ließen, daß er schwarz wie der Ofen wurde; Du sahest zu das Unheil und den Frevel, den sie an Deinem Tempel ausübten. Du, der Du durch Jecheskel verkünden ließest, all ihre Frevel zu ahnden, siehe doch, wie sie sprechen: „Wir rotten sie (Israel) aus; sie sollen kein Volk mehr sein!“ — Siehe es, Ewiger! denn ich leide sehr, mein Inneres verglühet. — O führe uns wieder zurück und vergelte dem Volke, das mich weggeführt, das den Rath ertheilte, mein Heiligthum niederzutreten und mich zu unterdrücken. — Die Sänger

1) Eleasar Ben dinai, ein Patriot, ohngefähr 20 Jahren vor der Zerstörung des zweiten Tempels lebend, der Israel vom Römerjoche frei zu machen suchte, aber vom Landpfleger Felix durch List gefangen und nach Rom abgeführt wurde. (Joseph. Alterth. Buch 20.)

דָּמְמוּ לְהַדְבִּיאֵנִי · שָׁמְעָה כִּי זְמוֹרוֹת אַף הֵכִין לְטַאְטְאֵנִי · שָׁכְבוּ וְנָדוּ חָצָץ לְהַבְרִיאֵנִי · שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי: כִּי תָּתֵם חֻקַּת בְּכֵם אוֹפַנֶּיךָ · תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל כְּאָז חֲזוֹת פָּנֶיךָ · תִּרְדּוֹף לְצַלְמוֹן יוֹעֲצֵי רַע עַל צְפוּנֶיךָ · תִּתֵּן לְהַבְהַב נוֹתְצֵי פְּנִינֶיךָ · תִּקְרָא לְשַׁבְּרָם כּוֹס כָּמוּס בְּסִפֶּיךָ · תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ: תָּבֹא אֶל־צָר אֲשֶׁר כִּלָּנוּ · לִמְבוֹא חֲמַת בְּחֵמָה נִהֲלָנוּ · עַד לַחֲלַח וְחָבוּר הִגְלָנוּ · זָקֵן וּבָחוּר וּבְתוּלָה כִּבְלָנוּ · רָם הַבֶּט־נָא עַמְּךָ כֻלָּנוּ · זְכֹר יְיָ מֶה הָיָה לָנוּ: *)

ע"ס א"ב מהופך ומסורס, שבכל דלת אות אחת מאותיות א"ב מהופך ובכל סוגר האות הסמוכה לה מסורס, אלא שהקדים בראש כל דלת מלת איכה והוסיף באמצעו מלת ביד, והקדים בראש כל סוגר ולא זכרת ובאמצעו הוסיף אשר, וסיומי כל הבתים זכור יי מה היה לנו, ובסוף הקינה חרוז אחד חתום בו אלעזר.

ח אֵיכָה אַצְתָּ בְּאַפֶּךָ לְאַבֵּד בְּיַד אֲדוֹמִים אֱמוּנֶיךָ ·
וְלֹא זָכַרְתָּ בְּרִית בֵּין בְּתָרִים אֲשֶׁר בֵּרַרְתָּ לִבְחוּנֶךָ ·
וּבְכֵן בִּטְּחֵנוּ · זְכֹר יְיָ מֶה הָיָה לָנוּ:

אֵיכָה גָּעַרְתָּ בְּגַעֲרָתְךָ לַגְלוֹת בְּיַד גֵּאִים גְּאוּלֶיךָ ·
וְלֹא זָכַרְתָּ דְּלִיגוֹת דִּלּוּג דֶּרֶךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לִדְגָלֶיךָ ·
וּבְכֵן דִּבַּרְנוּ · זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה הַגִּתָּ בְּהֶגְיוֹנְךָ לַהֲדוֹף בְּיַד הוֹלְלִים הֲמוֹנֶיךָ ·
וְלֹא זָכַרְתָּ וָתוֹק וְעוֹד וָסֵת אֲשֶׁר וַעַדְתָּ לְוַעוּדֶיךָ ·
וּבְכֵן וְקוֹנַנּוּ · זכור יי מה היה לנו:

---

*) בס"י יש עוד תוספת חרוז חתום בו שמואל וז"ל: לָנוּ שַׁלְוַת בַּחֲרוֹן אַפֶּךָ, מֵעֵת נָתַנּוּ סִפֵּנוּ אֶת־סִפֶּיךָ, וְסִכַּרְתָּנוּ בְּשֶׁצֶף קִצְפֶּךָ, אוֹיְבִים עָלֵינוּ בַּהֲצִיפֶךָ, לְבַלַּע נַחֲלָתְךָ וְחֶפְּךָ, אֵיכָה אַצְתָּ בְאַפֶּךָ:

des Allerheiligsten verstummten; der Feind hat mich geschwächt. Du hörtest, Gott, seine Lästerungen, als er kam mich zu vertreiben; ermattet sanken da meine Leute nieder, unstät irrten sie umher und Kieselsteine waren ihre Speise. Hört es Alle, wie betrübt ich bin! — Der Du am Throne Deiner Ophannim des Frommen Bildniß zeichnetest, vergelte den Tyrannen wie damals, als am Schilfmeer Du erschienest; stürze in den Abgrund Alle, die Böses gegen Deine Lieblinge ersinnen, die Deinen Tempel niederreißen übergebe sie der Flamme, berausche sie mit dem Kelche Deines Zornes, den Du für sie aufbewahrt; laß ihre Laster alle vor Dir erscheinen. Komme über den Feind, der uns verdarb, der in seiner Wuth bis über Chamath uns führte und nach Chalach und Chabor uns vertrieb und Greise wie Jünglinge als Jungfrauen in Fesseln schmiedete. Erhabener! schaue doch herab, wir sind ja Alle Dein Volk; gedenke, Ewiger, was uns geschah! —

Ach, wie eiltest Du mit Deinem Grimme Deine Treuen der vernichtenden Hand der Edomiter preis zu geben, und gedachtest nicht des Bundes bei den Fleischstücken*), den Du ehedem mit Deinem geprüften Abraham geschlossen. Drum sprechen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, wie furchtbar erfülltest Du Deine Drohung! Die ehedem durch Dich Erlösten — Uebermüthige führten sie gefangen weg. Du gedachtest nicht, wie einst Dein Volk Dir vertrauend in der Wüste folgte. Drum sprechen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, bei Dir war's fest beschlossen, Deine Schaaren unter Spötter zu verstoßen, und noch immer denkst Du nicht an die einstige goldene Zeit, die Du uns durch Deine Erkornen verkünden ließest. Drum klagen wir: Gedenke,

*) 1. M. 15, 9. ff.

אֵיכָה זָנַחְתָּ בְּזַעַמְךָ לְזַלְזֵל בְּיַד זָרִים זְבוּלֶךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ חִתּוּן חֻקֵּי חוֹרֵב אֲשֶׁר חָקַקְתָּ לַחֲמוּלֶיךָ •
וּבְכֵן חִוִּינוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה טָרַחְתָּ בְּטָרְחֲךָ לִטְרוֹף בְּיַד טְמֵאִים טְלָאֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ יְקָר יְדִידוּת יֹשֶׁר אֲשֶׁר יִחַדְתָּ לְיוֹדְעֶיךָ •
וּבְכֵן יָלַלְנוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה כּוֹנַנְתָּ בְּכַעַסְךָ לְכַלּוֹת בְּיַד כּוֹשְׁלִים כַּרְמֶךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲשֶׁר לִמַּדְתָּ לִלְקוּחֶיךָ •
וּבְכֵן לָהַגְנוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה מִלַּלְתָּ בְּמָאָסְךָ לִמְחוֹת בְּיַד מוֹנִים מְנַשְּׂאֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ נְשִׂיאַת נוֹצַת נֶשֶׁר אֲשֶׁר נָשָׂאתָ לִנְשׂוּאֶיךָ •
וּבְכֵן נָהִינוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה סַחְתָּ בְּסַעַרְךָ לְסַגֵּר בְּיַד סְעָפִים סַהֲדֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ עֹז עֲדִי עֲדָיִים אֲשֶׁר עִטַּרְתָּ לַעֲבָדֶיךָ •
וּבְכֵן עָנִינוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה פַּצְתָּ בְּפַחְדְּךָ לְפַגֵּר בְּיַד פָּרִיצִים פְּלָאֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ צַהֲלַת צְבִי צֶדֶק אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִצְבָאֶיךָ •
וּבְכֵן צָעַקְנוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה קָרָאתָ בִּקְרִיאָתְךָ לַקְנוֹת בְּיַד קָמִים קְרוּאֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ רֶגֶשׁ רֶכֶב רִבֹּתַיִם אֲשֶׁר רָצִיתָ לְרֵעֶיךָ •
וּבְכֵן רָגַנְנוּ • זכור יי מה היה לנו:

אֵיכָה שָׁאַפְתָּ בְּשָׁאֲפָךְ לְשַׁלּוֹת בְּיַד שׁוֹלְלִים שְׁלֵמֶיךָ •
וְלֹא זָכַרְתָּ תֹּקֶף תַּלְתַּלֵּי תֹאַר אֲשֶׁר תִּכַּנְתָּ לִתְמִימֶיךָ •
וּבְכֵן תָּאַנְנוּ • זכור יי מה היה לנו:

Ewiger, was uns geschah! — Ach, in Deinem Zorne verließest Du Deinen Wohnsitz, und Fremde entweihten ihn. Du gedachtest nicht Deiner Gesetzgebung am Choreb, durch die Du Dich mit Deinen Lieblingen verbunden hast. Drum sprechen wir laut: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, Du wurdest unsrer überdrüßig und ließest Deine schwachen Lämmer vom Gewild zerreißen. Du gedachtest nicht des herrlichen lieblichen Gesetzes, das Du uns ertheiltest, die wir Dich erkannten. Drum klagen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, in Deinem Zorne beschlossest Du, Deinen Weinberg (Israel) durch Ungläubige verheeren zu lassen, und gedachtest nicht Deines Wortes: „Nicht auf immer verläßt der Herr!" das Du Deinen Erwählten verkünden ließest. Drum sagen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, in Deinem Unwillen lässest Du die, die Dich verherrlichen, durch der Dränger Hand vertilgen, und gedenkest nicht, daß Du sie einst wie auf Adlersflügel emporgehoben hast. Drum jammern wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, in Deinem Sturm sprachst Du, die Zeugen Deiner Einheit in der Verderber Hand zu übergeben, und dachtest nicht des herrlichen Schmuckes, womit Du einst Deine Diener kröntest. Drum sprechen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, Du sprachst das fürchterliche Urtheil, und Tyrannen zermalmten die, für welche Du früher Wunder thatest. Du dachtest nicht des Jubels Deiner herrlichen Tempelstadt, den Du Deinem Volke einst bereitet. Drum rufen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, Du bestimmtest es in Deinem Rath, Deine Erwählten ihren Widersachern zu verkaufen, und dachtest nicht der Myriadenmenge heiliger Engel, die Du ehedem Deinen Lieblingen zugesellet hattest. Drum klagen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Ach, Du ließest uns vom Verderben verschlingen, ließest Räuber Deine Getreuen plündern; Du dachtest nicht der Stärke und des Glanzes, die Du einst

תְּאַנְנוּ לִשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם. עַל מַה כְּיוֹם זֶה נִשְׁבְּינוּ פַּעֲמַיִם. זָכְרִי בִּהְיוֹתִי יֹשֶׁבֶת בְּשַׁלְוָה בִּירוּשָׁלַיִם. רָנַנְתִּי וְעַתָּה אֲאַדֶּה עַד חוּג שָׁמָיִם:

ע״ס א״ב משולש עד למ״ד, וע״ס תשר״ק בסיום כל בית, אלא שהקדים לכל דלת ודלת אות אל״ף, וכל סיומי הבתים על לשון הכתוב שתחלתו מלת מי ובבית האחרון חתום אלעזר.

ט אֲאַדֶּה עַד חוּג שָׁמַיִם. אַאֲלֶה אִתִּי שָׁמַיִם. אָאוֹר יוֹם מַחֲרִיבֵי פַּעֲמַיִם. אֶתְאוֹנֵן מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מָיִם: אַבְחִין בִּבְכִי יְלֵל מִדְבָּר. אֶבְחֲנָה לֵיל מְלֵיל וּמְדַבֵּר מִמִּדְבָּר. אֲבַכֶּה אִתִּי עוֹלַת מִדְבָּר. אֶשְׁאַג מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר: אֶגְדַּע וְאֶנָּשֵׁל כְּנֹקֶף זַיִת. אֲגֶרֶה בִּי כָּל־בְּנֵי בַיִת. אֶגְרוֹם שֶׁיֹּאמַר בַּעַל הַבַּיִת. אֶרְשֶׁה מִי יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שָׁיִת: אֶדְוֶה בְּכָל־לֵב לְהַמְצִיאוֹ. אֵדְעָה מִלִּין בָּם לְאַמְּצֵהוּ. אֶדְאַג רוֹעֶה וְלֹא אֶמְצָאֵהוּ. אֲקוֹנֵן מִי יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ: אֶהְפְּכָה וְאֶתְהַפְּכָה כְּאוֹפָן בְּמִלַּי. אֶהְגֶּה פָּנִים כְּפָנִים לִתְנוּת עֲמָלַי. אֲהַהּ חֶרֶם וְסַהַר מִלְּהַגִּיהַּ לְמוּלַי. אֶצְרַח מִי־יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי: אוֹרַח מִשְׁפְּטֵי גּוֹנְבֵי עֱלִי. אוֹדִיעַ בְּבִצְעִי וּמַעֲלִי. אוּמְלְלוּ מַזָּלוֹת בְּקָרְעִי מְעִילִי. אָפוּנָה מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי: אֶזְדָּה כְּהוּפְרָה הָאֲבִיּוֹנָה. אֶזְכְּרָה כִּי הָיִיתִי מְחֻתָּנָה. אַזִּיל פְּלָגִים כִּבְרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה. אֶעֱנֶה מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה: אָח נַפְשָׁע מִקִּרְיַת עֹז אֶל צוּר. אָחוּ בְּלִי מַיִם בְּאַף לַעֲצוּר. אָחַז קָמוֹת לִקְצוֹר וְעוֹלְלוֹת לִבְצוֹר. אָשִׂיחָה מִי יוֹבִלֵנִי

Deinen Frommen verliehen. Drum seufzen wir: Gedenke, Ewiger, was uns geschah! — Wir seufzen und die Thränen fließen wie Wasser, ob der zweifachen Vertreibung, die an diesem Tage uns traf. Denke ich daran, wie ich einst so friedlich wohnte in Jerusalem, o dann muß ich bitter klagen und möcht' empor mich schwingen zu dem Kreis des Himmels.

Zum Firmament empor möcht' ich mich schwingen, den Himmel mit mir trauern lassen. Verwünschen will ich den Tag, der zweimal mir Zerstörung brachte! ich klage: wär' mein Haupt doch eine Thränenquelle. — Weinend denke ich an jenes nächtliche Geheul, das unsre Väter einst in der Wüste führten, und vergleiche meine jetzige Nacht mit jener, meine jetzige Wüste mit jener. O da möcht' ich meine Ahnen in der Wüste mit mir weinen lassen, und ich stöhne: Wäre ich doch bei ihnen gewesen in der Wüste! — Gebrochen bin ich und entblättert wie ein geschüttelter Oelbaum; selbst des Himmels Heer reizte ich gegen mich auf. Doch ich will mich bessern und will nicht rasten, bis der Herr Befreiung mir verkündet — wer will dann noch mit Dornen und Disteln mich bekriegen? — Mein Herz ist leidend, sehr beklommen; o wüßt' ich Tröstungsworte, es damit zu stärken. Bekümmert suche ich den Hirten (Gott) und find' ihn nicht; rufe traurig: o daß ich ihn zu finden wüßte. — Ich wende und drehe meine Worte wie ein Rad und erzähle mein Mühsal auf mancherlei Weise. Sonne und Mond klagen, daß sie mir nicht leuchten dürfen. Drum schreie ich: „Würden meine Worte doch auf ewig niedergeschrieben!" — Daß die Erstlinge geheim unter Feigen verborgen dargebracht werden mußten, ich gestehe es, mein Eigennutz und meine Raubsucht waren Schuld daran*). Es trauerten die Planeten, als ich mein Gewand zerriß; ich werde umhergeschleudert — o daß ich doch endlich erhört würde! — Fort, vergangen ist die Lust! Denke ich daran, wie innig ich mit ihm (Gott) verbunden war — Thränenströme vergieße ich dann wie übervolle Teiche und wünsche mir Schwingen gleich der Taube, um dem Unglück zu entfliehen. — Die Liebe Gottes wurde der festen Stadt entzogen und Zor verliehen. Sein Zorn verschloß den Himmel — und den Feldern fehlte der Regen. Das stehende Getreide ärndet der Feind, er hält Traubenlese in den Weinbergen, und ich, ich jammere: Wer führt mich in die feste

*) Siehe Talmud Thaanith 28, und Megillath Thaan. Abschn. 5.

עִיר מָצוֹר: אֶטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנִי בְּצַלְמָוֶת· אָטוּשָׁה
וְאֶשְׁכּוֹנָה עַד חֲצַר מָוֶת· אֶטְפֹּל אֶת־הַמְחַכִּים לַמָּוֶת·
אֶנְהֶה מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָּוֶת· אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי
תַּרְתִּי לַחֲזוֹת· אֱיָמָתִי בְּכָל שָׁנָה אוֹמֶרֶת הִיא
הַשָּׁנָה הַזֹּאת· אֵיֵדַע לַכֹּל כִּי מוּדַעַת זֹאת· אִם
מִי לֹא יֵדַע כִּי יַד־יְיָ עָשְׂתָה זֹּאת: אֶכּוֹף לְךָ רֹאשׁ
חֵילִי· אֶכְרַע לְךָ בֶּרֶךְ לְחַתֵּל מַחְלִי· אַכְתִּירְךָ בְּשִׁיר
מְשִׁירֵי מְחוֹלִי· אֲכַוֵּן מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי: אַל
תִּשְׁכַּח צַעֲקַת אֲרִיאֵל· אֵלָיו לֶאֱגוֹר יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל·
אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲשֶׁר מָסַר אֵל· לֵאמֹר מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן
יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל מֵעֵת בִּדְרָכַי לֹא הָלָכוּ·
עֲזָבוּנִי וַעֲזַבְתִּים וּפָנַי מֵהֶם נֶהֱפָּכוּ· רִגַּנְתִּי וְהֵילַלְתִּי
וּמֵעַי וְלִבִּי נִשְׁפָּכוּ· אֵיכָה תִּפְאַרְתִּי מֵרַאֲשׁוֹתַי
הִשְׁלִיכוּ:

ע"ס תשר"ק שלש שהקדים לכל אות התיבה הראשונה מכל פסוקי פ' איכה יעיב, וסיומי הבתים כראשי הפסוקים מפרשת אם בחקותי תלכו.

י אֵיכָה תִּפְאַרְתִּי מֵרַאֲשׁוֹתַי הִשְׁלִיכוּ· וּכְנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד
צֶלֶם הִמְלִיכוּ· בְּחַלְלֵי תְּנֵי אֲשֶׁר חוֹזַי נִמְלָכוּ· וְגַם אִם־
בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ: לָמָּה תָרִיבוּ אֵלַי כֻּלְּכֶם· חִזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם·
מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת לָכֶם: בִּלַּע שׁוֹפְטַי בְּמֹעֲצוֹת עִוְּתָם·
וּפָנִים הִסְתִּיר מֵהֶם כְּשָׁר עַוָּתָתָם· וַיּוֹמַר לְאָבָק מְטָרָם
לְהַבְעִיתָם· הֵלֶף וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם: סְחִי וּמָאוֹס
שָׂמָנִי· כִּלָּה בְּאַפּוֹ וַיְשֹׁמְמֵנִי· נְחוּמָיו מְהֵרָה יְשַׁעַשְׁעוּנִי: גָּדַע רוּם
קַרְנָם וַעֲלוּמָם הִקְצִיר· וּבְאִבְחַת חֶרֶב שַׁעֲרֵיהֶם הֵצִיר·

Stadt zurück? — In Todesschatten schlage mein Zelt ich auf, eile zu den Gräbern, um Ruhe dort zu finden, geselle mich zu denen, die dem Tode entgegenharren und klage: Wo lebt der Mann, der den Tod nicht schauet? — Stets harre ich der Allmacht Gottes, daß sie mir zur Hilfe eile; fortwährend spricht mein Volk: „Dieses Jahr wird es geschehen". — Jedermann werde ich dann Gottes Größe verkünden, und weltberühmt wird sie werden einst, wenn seine Hand mir helfen wird. Das Haupt beuge ich vor Dir, mein Schutz, und flehe Dich auf den Knieen an, meine Wunden mir zu heilen. Mit Liedern und mit Reigen will ich Deine Herrlichkeit dann preisen und sprechen: „Du bist wieder mein Freund." — O vergiß nicht des Jammers der Tempelstadt; gib ihr wieder Juda und Israel, die viele Tausenden, die Du, Herr, ihren Feinden preisgegeben, und welche sprechen: „Möge doch von Zion aus das Heil wieder kommen für Israel!" — — Weil Israel nicht in meinen Wegen wandelte und mich verlassen hat, darum habe ich auch sie verlassen und mein Angesicht von ihnen weggewandt. Bitter klage ich und rufe trauernd aus: Ach, sie haben die Krone meiner Herrlichkeit verachtet! —

Ach! sie haben mir die Krone vom Haupte gerissen, da, wo die Gottheit thronte, Götzenbilder aufgestellt. Es geschah zur Strafe mir, weil ich den Bund entweihete, den zu halten meine Propheten mich stets mahnten, und wie Gott gesprochen: „werdet ihr nach meinen Gesetzen wandeln — dann will ich euch nie verlassen!" — (Gott:) „Warum hadert ihr mit mir? Zur Last sind mir euere Reden; — durch euer eigenes Verschulden 'erging dies Alles über euch!" — Er vertilgte meine Richter, wohlbedacht verdarb er sie. Sein Antlitz wandte Er von ihnen, da Er ihre Verkehrtheit sah. Schrecklich wurden sie bestraft — der Regen wurde ihnen zu Staub verwandelt, und umgekehrt ward die Verheißung: „ich werde euch Regen geben zur rechten Zeit." — Hat mich auch Gott zum Abscheu und Ekel gemacht und seinen Zorn über mich entladen wie ein Feind, so werden seine Tröstungen doch bald mich wieder erfreuen. — Ihr stolzes Horn brach der Herr und kürzte ihre Jugendjahre. Mit blitzenden Schwertern ließ er ihre Städte bedrängen und in der Aerndtezeit sie

מְזֵי רָעָב עָשׁ בְּקָצִיר · תְּמוּר וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר:
דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וְכִלָּה בְּחֶרֶץ · וְכַבַּרְזֶל עִפֵּל שְׁמֵי עֶרֶץ ·
פְּרָצַנִי שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה פֶּרֶץ · תַּחַת וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ:
הָיָה צוֹרְכֶם וּמָעֻזְּכֶם וּמִשְׂגַּבְּכֶם · הָהְפַּךְ לְאַכְזָר וְנִלְחַם
בָּכֶם · הַנּוֹצַר כָּסֵר חַקְכֶם חוֹשֶׁקְכֶם תִּעַבְכֶם · וְאַיֵּה הַבְטָחַת
וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם: וַיְּחַמֵּם פִּנַּת צֶדֶק מְלֵאָה · כִּי
בְּמַשְׂכִּיּוֹתֶיהָ מָצָא כָל־טֻמְאָה · וּמְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כְּדָוָה
מְטַמְּאָה · בְּשִׁנּוּי וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה: זָנַח עֶלְיוֹן
קִרְיַת מוֹעֲדֵיכֶם · וְהֶאֱבִיל שַׁעֲרֵי חֵל עֲמִידַת רַגְלֵיכֶם ·
מִי בִקֵּשׁ זֹאת פָּץ וְהִגְלְכֶם · וְגָמַר אֹמֶר וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם:
חָשַׁב שְׂנוּא אִם לְקַט כַּשּׁוֹשָׁן · וּמֵחֵלֶב עוֹלָלֶיהָ אוֹתָהּ דִּשֵּׁן ·
קִיטוֹר חֻפָּתָהּ הוֹעֲלָה כַּכִּבְשָׁן · וְשָׁאֲלוּ אַיֵּה דָגָן תְּמוּר
וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן: טָבְעוּ נִכְסוּ רוֹכְבֵי דוּכָנִי · בְּגֵיא חֲמַת
כְּנִקְטַל מְכַהֲנִי · הֲרֵי כַּמֶּה שָׁנִים גִּלָּה יְסוֹד מְכוֹנִי · וְסָע
מִתּוֹכִי אֹמֶר וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי: יֵשְׁבוּ מְבַכִּים מִנַּאַק מְתֵיכֶם ·
בְּאַרְבַּע מִיתוֹת הִפִּיל מְתֵיכֶם · חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה וְדֶבֶר
שִׁחֲתְכֶם · כְּסָר צֵל וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם: כָּלוּ לָשֹׁד
כְּרֶגַע אָהֳלֵיכֶם · וּבָכֶם נִשְׁבְּעוּ מְהוֹלְלֵיכֶם · לְחֵיקְכֶם
נִשְׁפְּכוּ נַפְשׁוֹת עוֹלָלֵיכֶם · בְּמָאָסְכֶם שִׂיחַ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
לְאִמּוֹתָם כִּלְכּוּל אָנָה שִׁוְּעוּ · וְצוּר לְמַלְאָכָיו שָׂח מְנִי שְׁעוּ ·
אֶרֶץ הַכַּרְמֶל הֲבֵאתִים וְשָׁעֲשָׁעוּ · וְשָׂנְאוּ מוֹכִיחַ וְאִם לֹא
תִשְׁמָעוּ: מָה אֲעִידֵךְ יְשִׁישַׁיִךְ עִם גּוּרַיִךְ כּוֹסָסוּ · אוֹמְרִים
עַל סוּס נָנוּס עַל כֵּן נָסוּ · נִלְאֵיתִי נְשׂא עֲוֹנוֹתֵיכֶם כְּהֶעֱמָסוּ ·
וְאֲיַסֶּרְכֶם כְּנַמְתִּי אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ: נְבִיאַיִךְ טָעוּ

vor Hunger sterben, statt daß er verheißen hatte. „Die Dreschzeit wird bis zur Weinlese reichen." — Er spannte den Bogen uns zu verderben und zu vernichten, verhärtete den Himmel dem Eisen gleich. Er ließ mein Heiligthum dreizehnmal durchbrechen, statt des verkündeten Friedens im Lande. — Der euer Hort, euer Schutz und eure Erhebung war, ist zum unbarmherzigen Widersacher euch geworden! er, der euch früher gehütet, hat euch jetzt von sich entfernt, der euch geliebt, verabscheut euch. — Wo ist nun die Verheißung: „Ihr werdet euere Feinde verfolgen?" — Er riß nieder alle Grundpfeiler der einst herrlichen Tugendstadt, weil ihre geheimen Kammern er voller Götzen fand. Verschmäht wurde sie nun von ihren frühern Verehrern gleich einer Unreinen, und es wechselte der Ausspruch: „Fünf von euch werden ihrer hundert flüchtig machen!" — Es verließ der Höchste die Stadt euerer Zusammenkünfte und verödete die Thore des Tempelhofs, dort ihr euch versammelt hattet. Wer verlangt dies von euch, sündenbelastet meinen Vorhof zu betreten? sprach der Herr, und vertrieb euch, endigend das Gnadenwort: „Ich werde mich zu euch wenden." — Die Nation, die sich der Herr wie eine Rose aus den Dornen las — sie ward ihm zum Ueberdruß, verhaßt. Vom Fette ihrer eigenen Kinder ließ er sie zehren und ihren Tempel in Flammen aufgehen wie einen Kalkofen. Da fragten sie: wo finden wir Speise? statt es früher von ihnen hieß: „Ihr habt stets Ueberfluß von vielen Jahren zu genießen." — Die Leviten, die Chorbetreter des Tempels, verschwanden — sie wurden geschlachtet, im Thale Chamath wurden meine Priester getödtet. Viele Jahre sind's nun schon, daß der Herr meines Tempels Grund entblößt und mir entzogen hat die Verheißung: „Ich werde meine Wohnung in euerer Mitte haben." — Weinend sitzen sie am Boden ob des Stöhnens der Gefallenen; denn mit vier Strafgerichten warf der Herr die Mannschaft nieder, Schwert, Hunger, Gewild und Pest waren ihre Verderber, und es wich der ihnen verheißene Schutz des Ewigen: „Ich werde in euerer Mitte wandeln." — Schnell waren euere Wohnungen vernichtet und verheert, euere Verhöhner schwuren bei euerm Untergange; euere Säuglinge — im Schooße der eigenen Eltern hauchten ihren Geist sie aus, und dies Alles, weil ihr verachtet habt das Wort: „Ich bin der Ewige euer Gott." — Kinder flehten ihre Mütter umsonst um Speise an. Der Herr rief seinen Engeln zu: „Laßt ab von mir und „nehmet das Volk nicht ferner in Schutz! Habe ich sie nicht in ein Land, „blühend wie ein Garten, gebracht, dort sie alle Ergötzungen fanden? „und sie haßten den Ermahner, der ihre Sünden ihnen vorhielt. — Wen „soll ich nun zum Zeugen euch stellen? Hingerafft sind euere Greise „und euere Jünglinge! die da sprachen: auf Rossen wollen wir fliegen! „sie mußten fliehen. Ich ertrug nicht mehr euere Sünden, die zur Last „herangewachsen waren und mußte euch züchtigen, nach meiner Drohung: „wenn ihr meine Gesetze verschmäht. — Deine Seher führten irre,

תַּרְמִית שָׁוְא חֲזוֹת · וָאֶדְרוֹשׁ לִסְלוֹחַ וּפִצְתִּי אֵי לָזֹאת · פְּתִיתִים וּכְנֶגְדִּי הֵשִׁיבוּ עַזּוֹת · וְאָנַפְתִּי וְשִׁחַתִּי אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת: סָפְקוּ חָרְקוּ שָׁרְקוּ מוֹנַי · מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ לְהַצְמִית אֱמוּנַי · כִּי בָאוּ זָרִים חִלְּלוּ צְפוּנַי · לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה נָם וְנָתַתִּי פָנַי: פָּצוּ זֵדִים לִפְנֵי מִי תְּחִלָּה · עַם כֶּבֶד עָוֹן פָּקַד וַיַּפְלֶא · לֹא תְחַכּוּ עוֹד אוֹת וּמוֹפֵת וָפֶלֶא · אָנַף וְנָסַע וְנָם וְאִם־עַד־אֵלֶּה: עָשָׂה וַיָּרֶם קָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן · וְדָמִי שִׁכְּרַנִי בְּגֵיא צִמָּאוֹן · וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הוֹסִיף יָגוֹן עַל אוֹן · מֵעֵת כָּעַס וְנָם וְשָׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן: צָעַק הוֹי הוֹי וְאַשְׁפָּתוֹ הֵרִיק · מַכָּה וּמַכָּה הֵבִיא עָלַי מַעֲרִיק · וּבְלַעֲגֵי מָעוֹג שִׁנֵּי צָר הֶחֱרִיק · וְכִלָּה כֹחִי בִּנְאָם וְתַם לָרִיק: קוּמִי דִּפְקִי שַׁוְעִי אַל דֳּמִי · וּתְנִי כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וְדָמִי · מֵי רֹאשׁ הִשְׁקַנִי וְהִדְמִי · וְחָשַׁךְ הִלּוּכִי בִּנְאָם וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי: רָאָה גּוֹרָל אִוִּיתָ הוּשַׂם לְעַיִת · וְלִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי דְמוּיַת · גָּלָה כְּנוּיַת וְסוּרָה גְּנוּיַת · בְּשָׁמְעִי וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת־חַיַּת: שָׁכְבוּ בְעִלּוּף כְּתוֹא מִכְמָר וְאֵין דּוֹלֶה · הַמְלֵאִים גַּעַר וְאֵין מַרְפֵּא עוֹלֶה · הֲרֵי כַּמָּה שָׁנִים הֲמָמַנִי לְהִתְכַּלֶּה · אֲנוּשִׁים בְּוִכּוּחַ וְאִם בְּאֵלֶּה: תִּקְרָא אֵיד עוֹלְלָתִי עַל אַרְמוֹנִי · לְסַחֲפוֹ וּלְשַׁסְּפוֹ שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹנִי · תָּהוֹם צָרַי בְּצֵאת קוֹל מֵאַרְמוֹנִי · כְּנֶהֱמַמְתִּי בְּרִיב וְהָלַכְתִּי אַף־אֲנִי: אַף אֲנִי לְבַד בְּיֹקֶשׁ שִׁבָּרוֹן · עָרְבָה שִׂמְחָה וְהִשְׁבִּית הָרוֹן · לָאָרֶץ אֵשֵׁב וְאֶהְגֶּה בְּגָרוֹן · אֵיכָה יָשְׁבָה חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן:

„weissagten Trug und Lüge. Gern hätte ich verziehen; aber wie konnte ich, „da sie, als ich zur Besserung überreden wollte, mir noch freche Ant„wort gaben. So sprach ich denn in meinem Zorne: Schrecklich will ich „nun mit ihnen verfahren!" — Meine Dränger klatschten, zischten und höhnten, rotteten allenthalben meine Gläubigen aus; Fremde kamen und entweihten das Innerste des Heiligthums. Nicht zu unserm Heile, sondern zum Verderben sprach der Herr: „Ich richte mein Augenmerk auf euch!" — Es sprachen die Uebermüthigen: „Zu wem wollt ihr noch flehen? „Frevel belastetes Volk! Gott ist euer überdrüßig und ahndet euere Sün„den. Hoffet darum auf keine Wunderzeichen mehr! Es zürnt euer Herr „und hat euch verlassen, indem er sprach: sie haben mir bis jetzt noch „nie gehorcht." — Der Ewige hat's vollführt, hat der Tobenden Haupt emporgehoben, und mich auf öden Feldern mit meinem eigenen Blute berauscht. Mit jedem Jahre fügt er neues Elend meinem Jammer hinzu, seitdem er zürnend gesprochen: „Ich will der Trotzigen Uebermuth brechen!" — Er ließ den Feind sein Schlachtgeschrei erheben und seinen Köcher gegen mich ausleeren. Von allen Seiten her brachte er den Verfolger über mich, ließ den Dränger höhnend und spottend die Zähne wider mich knirschen, und meiner Macht machte er ein Ende durch sein Wort: „Ihr sollt vergeblich euere Kraft verschwenden!" — Auf, klopfe an zum Gebet, flehe unaufhörlich, laß wie Todtenbeschwörer aus der Erde leise klagend Deine Stimme tönen! denn mit bittrem Trank hat mich der Herr getränkt und mich vernichtet. Verfinstert ward mein Weg, als Gott erfüllte: „Ihr wandelt hartnäckig vor mir — ich beuge diesen euern Wandel!" — Schau, o Gott! mein Erbe, das Du einst zum Wohnsitz Dir erkoren, ist zum Steinhaufen geworden und ich, ich gleiche dem Pelikan der Wüste, werde überall als verbannt betrachtet und als verstoßen nichts geachtet! ja überall finde ich bestätigt: „Ich sende wider euch das Wild!" — Ohnmächtig liegen wir wie ein netzumstricktes Wild, Niemand richtet uns auf, sind voll vom Zorn des Herrn, Rettung will uns keine werden; der Jahre viele sind verflossen seit uns der Feind zermalmet und zerrüttet hat, und immer noch leiden wir an dem Ausspruch; „Auch damit seid ihr mir noch nicht ganz gezüchtigt." — Rufe über unsre Feinde ihren Unglückstag herauf, wo auch nicht eine Nachlese bei ihnen übrig bleibt; stürze und vernichte sie in siebenfachem Maße, wie sie mich bedrückten. Deine Donnerstimme, aus Deinem Wohnsitz hervorgehend betäube meine Dränger. Wurde ja auch ich betäubt, da Du rechtend riefst: „Ich will strenge mit euch verfahren!" — Ja ich bin verstrickt im Netze meines Unglücks, meine Freude ist verdüstert, meine Wonne ließ der Herr zu Ende gehen. Zur Erde sitz' ich nun und rufe klagend: „Ach wie verlassen ist die Lilie Scharon's[1])!"

1) Beiname Israels, nach Hohes Lied 2, 1.

ע"פ ראשי הפסוקים מפרשה ראשונה של מגילת איכה.

יא אֵיכָה יָשְׁבָה חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. וְדָמַם רֹן מִפִּי נוֹשְׂאֵי
אָרוֹן. וְנָעוּ מִמִּשְׁמְרוֹתָם כֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן. כְּנִמְסַר הַבַּיִת
בְּמַסְרְבֵי מָרוֹן: בָּכוֹ תִבְכֶּה מֵחֲמִשֶּׁת סְפָרִים. כְּנֶהֱרַג
כֹּהֵן וְנָבִיא בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים. וְעַל דָּמוֹ נִשְׁחֲטוּ פְּרָחִים
כִּצְפִירִים. וְנָדוּ כְצִפֳּרִים כֹּהֲנֵי צִפּוֹרִים: גָּלְתָה מֵאַרְצָהּ
כַּלָּה מְקֻשָּׁטָה. בַּעֲוֹן מַעַשְׂרוֹת וּשְׁמִטָּה. וּבְאַרְבַּעַת
שְׁפָטִים הֻשְׁפָּטָה. וּמֵעֶדְיָהּ הָפְשְׁטָה. מִשְׁמֶרֶת (חָרִם)
מִפְּשֵׁטָה: דַּרְכֵי הֵיכָל דָּמָמוּ כְּנִפְרַץ כָּתְלוֹ. וְהַמְּעִיל
כְּנִקְרַע פְּתִילוֹ. וְהֻתַּךְ וְהֻשְׁפַּל מִתְלוֹ. וְנָע מִשְּׁתִילוֹ. כֹּהֵן
עֲיָתָה לוֹ: הָיוּ מַלְעִיבִים בְּלוֹחֲמֵי לֶחֶם. כְּבִטְּלוּ הֲלוֹא
פָּרֹס לָרָעֵב לֶחֶם. וְרָעֲבוּ וְצָמְאוּ מִמַּיִם וּמִלֶּחֶם. כְּבִטְּלוּ
שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. מִבֵּית לֶחֶם: וַיֵּצֵא הֲדַר אֹם כְּכֶסֶף נֶחְפֶּת.
וּתְמוּרוֹ אֵפֶר רֹאשָׁהּ חֻפַּת. וְנֵרוֹת נִכְבּוּ וּמְנוֹרָה נִכְפַּת.
כְּפָשְׁעוּ בְּלֶחֶם וּפַת. נִלְכְּדָה יוֹדְפַת: זָכְרָה זְמַן אֲשֶׁר
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֵשִׁיבוּ. וְעַתָּה עֲנוּת אָמֵן לֹא אָבוּ. לַעֲנָה
וָרוֹשׁ שָׂבְעוּ וְרָווּ. וְהֻקְצוּ וְהָלְעָבוּ. כֹּהֲנֵי עֵילְבוּ: חֵטְא
חָטְאָה וְאָמְרָה לָאֱלִיל זֶה אֵל. וְהִלְעִיגָה וְתִעְתְּעָה בְּחוֹזֵי
אֵל. עֲבוּר כֵּן הִרְגָּזָה בְּמַרְגִּיזֵי אֵל. וַיֵּצֵא מִמְּעוֹן אֵל. כְּפַר
עֻזִּיאֵל: טֻמְאָתָהּ הֶחֱנִיפָה תֵבֵל. וְנַעֲלָה רַב הַחֵבֶל.
וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו כְּאָבֵל. וְאֵין מִתְכַּבֵּל. בְּכֹהֲנֵי אַרְבֵּל:
יָדוֹ פָּרַשׂ צָר בְּבֵית זְבוּל. כִּי כְלָיָה חִיַּבְתִּי כְּדוֹר הַמַּבּוּל.
כְּסָאוֹ הֵשִׁית לַחִבּוּל וְנִבּוּל. וַיָּצָא בְּבֶבֶל כָּבוּל. כֹּהֵן כָּבוּל:
כָּל עַמָּהּ קוֹנְנוּ קִינָה. כִּי הִכְעִיסוּ אֶת אֵל קַנָּא. בְּגוֹי

Ach, wie verlassen ist die Lilie Scharon's! Verstummt ist der Gesang der Träger der heiligen Lade (Leviten), weggerissen von ihrem Posten sind die Priester, die Söhne Aharon's — der Tempel ist Widerspenstigen preis gegeben! — In Thränen zerfloß die fünftheilige Lehre, als am Versöhnungstage jener Priesterprophet[1]) ermordet wurde. Um seines Blutes willen wurden die jungen Priester wie Ziegenböcke hingeschlachtet, wurden die Priester von Zipporim wie Vögel aus ihrem Neste verscheucht. Die geschmückte Braut (Israel) ward aus ihrem Lande vertrieben, weil sie das Gebot der Zehnten und der Feierjahre übertreten hatte; mit vierfachen Strafgerichten ward sie gerichtet, und Charim's Priesterwache ihres Schmuckes entkleidet. — Des Tempels Sangweisen schweigen, seine Wände sind durchbrochen, die Fäden des Priestermantels zerrissen, niedergestürzt ist der herrliche Bau; die Priester von Ajath sind weggejagt von ihrer Stelle. Weil sie die Pfleger der Gotteslehre verhöhnten, weil sie den Armen das Stückchen Brod versagten, darum wurden sie mit Hunger und Durst gestraft, darum fehlte Wasser und Brod, nachdem die beiden Schaubrode im Tempel aufgehört. Alle Pracht der einst in Silber glänzenden Nation entwich; statt dessen ist nun ihr Haupt mit Asche bestreut; die Tempellichter sind ausgelöscht, umgestürzt ist der Leuchter. Jodephat ward genommen, weil sie mit dem Brod gefrevelt[2]). — Obgleich noch denkend an die alte Zeit, wo sie Gott erwiedert hatten: „wir werden Deine Gebote halten und befolgen!“ wollten sie nun dennoch nicht einmal mehr, „Amen“ antworten; darum wurden sie mit Wermuth und Galle übersättigt, und Elbu's Priester wurden der Verstoßung und Verschmähung übergeben. Schwer gesündigt hatte die Nation; sie sprach zum Tand: „du bist mein Gott!“ lästernd und spottend die göttlichen Seher. Darum wurde sie durch Gottesverächter bestürmt, und Kefar usiel's Priester mußten aus Gottes Wohnung wandern. — Ihre Unreinheit befleckte das Land: da hob sich weg der Weltenlenker, die Himmel trauerten, — und Keiner von den Priestern Arbel's legte den Ornat mehr an. Seine Hand legte der Dränger an Gottes Haus, denn Vernichtung hatten wir verdient gleich dem Sündfluthsgeschlechte; Gott gab seinen Sitz der Zerstörung und Beschimpfung hin, ausziehen mußten Kabuls's Priester in Ketten gefesselt. Das ganze Volk brach nun in Klage aus, daß es den eifervollen Gott erzürnt; mit einem

1) Secharjah Sohn Jehojada's (II Chron. 24, 20 — 22). Vgl. Talm. Gittin 57 b.

2) Weil sie den Armen die Almosen entzogen.

נבל אותם קנא · ונדדה מקנה משמרת אלקנה: לא
למרום עין צפת · וכסף על חרש חפת · ובחזוק מוסר
הרפת · ונהרס ונלפת כהן צפת: ממרום השמיע
בלאיתי מעון · והכני בעורון ובשגעון · ופקד עלי עון
נב וגבעון · ונעה ממעון · משמרת בית כהן מעון:
נשקד על עון ונכאב · כהושבתי אנונה מבלי אב ·
ודוממתי מלצפצף במנים ועגב · ונשאה עלי קינה
משמרת ישבב: סלה כל־אבירי מורי הוריה · ולא נזכר
לי עקדת מריה · מרב מרד ומריה · הצגה ערום ועריה ·
משמרת מעריה: על גבי חרשו חרשים והאריכו
מענית · והריקו עלי חרב וחנית · והרביתי צומות ותענית ·
ומצורת תבנית יצאה יונית: פרשה ואין יד שולח · כי לא
האמינה בהשכם ושלוח · והשבתה ברית מלח · ואין שמן
ממלח בראש ממלח: צדיק הוא יי כי פיהו מרת · וערו
ערו עד היסוד בה הערת · תמור עזי וזמרת קינים עליה
נחרת · ובקצוי ארץ נזרת משמרת נצרת: קראתי לצורי
וקולי לא ערב · וקוננתי ביער בערב · וכבה נר הדולק
במערב · וריח לא ערב · מאכלה ערב: ראה כי הסערתי
כאניה · בתאניה ואניה · ועדתי כצאן לטבח מנויה · ונעה
מחנויה מגדל נוניה: שמעו כי נזהמתי בצחנה · וסתם
מני תחנה · ולא נתן לי רחמים ותחינה · ומקרית חנה · נעה
כפר יוחנה: שמעו כי יצאתי בשביה · ונשרפה דת מרום
שבויה · והושתי לשמה וערבוביה · ומהסתר חבויה ·
גלתה בית חוביה: תבא רעת שמוני הדמין · ושתו

schalkhaften Volke strafte er sie, und aus ihrem Reste ward Elkana's Wache verscheucht. — Sie hatten nicht aufwärts geschauet zu Gott, hatten irdenes Gefäß mit Silberglätte überzogen[1]) und jede gute Sitte verlassen, darum wurden ergriffen und weggerissen die Priester von Zephath. Aus seiner Höhe rief Gott: „Ich bin müde, es zu ertragen!" und er schlug uns mit Blindheit und Wahnsinn, er ahndete an uns die Sünden von Nob und Gibeon, und es wankte aus seiner Wohnung die Priesterwache von Maon. Trauernd und verwaist saßen wir nun, schwer niedergedrückt vom Joche der Sünden; verstummt war Saiten- und Flötenspiel, nur Klagelieder über mich stimmte die Wache Jeschebab an. Es zertrat der Herr meine Starken, meine Lehrer alle, nicht gedenkend der Opferung (Isaac's) auf Moriah; meines widerspenstigen Abfalls wegen ward Maarjah's Wache nackt und bloß dahingestellt. Auf meinem Rücken pflügten die Feinde und zogen lang die Furche, sie zogen Schwert und Spieß gegen mich; meine Fast- und Jammertage mehrten sich, seit Jevanith's Priester aus dem Kunstgebäude (Tempel) ziehen mußten. Sie rangen die Hände, aber Keiner reichte ihnen hülfreich die Hand, denn sie hatten nicht geglaubt den tagtäglich sie mahnenden Propheten; aufgelößt ward das feste Bündniß, weggenommen das feine Oel von den Häuptern der Priester Mamlach's. Gerecht ist Er, der Ewige! sie waren ihm ungehorsam, drum wurden sie verheert und bis auf den Grund zerstört; statt der frühern Siegeslieder wurden Klagen aufgezeichnet, nach allen Enden der Erde hin ward Nizrath's Wache zerstreut. Ich rief zu meinem Schöpfer, aber er hörte nicht auf mein Gebet; in Arabiens Wäldern mußte ich klagen. Erloschen war die westliche Lampe, Achala Arab's Opferduft hatte aufgehört. Ach, wir ein Schiff wurde ich herumgeschleudert in Trauer und Betrübniß, meine Gemeinde ward wie Schaafe für die Schlachtbank bestimmt, Migdal nuniah's Priester wurden aus Chanujah verjagt. O, daß Alle es hören! ich habe mich abscheulich befleckt, darum verwarf der Herr mein Flehen und schenkte mir kein Erbarmen mehr — aus Gottes Residenz mußten Chefar Jochenah's Priester wandern. In's Exil ward ich getrieben, das himmlische Gesetzbuch ward verbrannt, Zerrüttung und Verwirrung kam über mich; die Priesterfamilie Chobia's ward aus des Tempels Innersten hinausgestoßen. Das Unglück kam, die Feinde zerstückten mich,

[1]) D. h. sie hatten durch äußerliche Scheinheiligkeit ihre Laster zu verbergen gesucht.

שְׁעָרֵי שׁוֹמֵמִין · וְהֵשִׁיב אָחוֹר יָמִין · וּבַעֲוֹן צְלָמִין · נָעָה
(גִּנְתוֹן) צַלְמִין: תָּבֹא תַמְרִיחַ · וְחָשְׁכֵי תַּזְרִיחַ · וְכַדֶּשֶׁא
עַצְמוֹתֵינוּ תַפְרִיחַ · וְרֵיחַ מִנְחוֹתֵינוּ כְּקֶדֶם תָּרִיחַ ·
וּמִשֻּׁלְחָנְךָ תַּאֲרִיחַ · שׁוּלֵי חֲמַת אֲרִיחַ:

ע"ם א"ב כראשי הפסוקים של פרשת איכה יועם הנדרשת על מות יאשיהו באיכה רבתא, ובפירוש המיוחס לרש"י ז"ל בדה"ב סי' ל"ה העתיק מן הקינה הזאת אות ד' ואות כ' ול' ואמר שיסדה הקליר, ולכן הדין עם אותן הספרים שנוספה בהן חרוזה אחת באחרונה בחתימת שם אלעזר.

וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ:

יב אֵיכָה אֱלִי קוֹנְנוּ מֵאִילָיו · בֶּן שְׁמוֹנֶה שָׁנָה הֵחֵל לִדְרוֹשׁ
מֵאֵלָיו · בְּנֵי חָם בְּעָבְרָם חָנוּ עָלָיו · וְלֹא הֻזְכַּר לוֹ שִׁגּוּי
מִפְעָלָיו: גַּם בְּכָל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר קָמוּ לְגָדוֹר · לֹא קָם
כָּמוֹהוּ מִימוֹת אֲבִיגְדוֹר · דָּבַק בּוֹ עֲוֹן לֵיצָנֵי הַדּוֹר · אֲשֶׁר
אַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שָׂמוּ לְסִדּוּר: הָאוֹכְלִים זֶרַע שִׁיחוֹר
כְּתָמוּ הַטּוֹב פִּחֲמוּ מִשְּׁחוֹר · וַיְגַדֵּל עָוֹן וְהֵשִׁיב יָמִין אָחוֹר ·
וְעוֹד לֹא שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר: זַכּוּ אֲמָרָיו כְּנָם דָּת לְהָקִים ·
בְּצִעַ אֶמְרָתוֹ בְּאָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים · חָשַׁךְ תָּאֳרוֹ כְּנִאֲצוּ
רְחוֹקִים · בְּבֶצַע מוֹאֲסֵי דָת וְחֻקִּים: טוֹבִים רֵעִים נִקְרְאוּ
כְּשָׁלְחוֹ מַלְאָךְ · מַה־לִּי וָלָךְ הַיּוֹם לְתַלְאָךְ · יְדֵי עַם הָאָרֶץ
דָּמִים בְּמַלְאָךְ · תֵּעָנֵשׁ בְּבִצְעִי אֶת פְּנֵי פִלְאָךְ: כִּלָּה הֲמוֹנָיו
לָלֶכֶת אֲרַם נַהֲרַיִם · לְמַעַן לֹא תַעֲבוֹר חֶרֶב כָּל־שֶׁהוּא
בְּאֶפְרַיִם · לֹא שָׁמַע לַחוֹזֶה לָשׁוּב אֲחוֹרַיִם · כִּי גְזֵרָה נִגְזְרָה
לְסַכְסֵךְ מִצְרַיִם בְּמִצְרָיִם: מֵחַטֹּאת סְתִירַת מְזוּזוֹת · חֲזוֹן
עַנְּתוֹתִי הֵחֵלּוּ לְבַזּוֹת · נָעוּ עֲנָמִים לְחַמּוֹ לְהַבְזוֹת · וְלֹא
הֵסֵב פָּנָיו וְסָפְדוּ עַל זֹאת: סוֹרוּ הֵעִידוּ עַד לֹא שְׁאִיָּה ·

machten meine Thore öde. Gott zog zurück seine Rechte und Zalmin's Priester wurden wegen der Abgötterei vertrieben. — O komme, Herr, verbinde die Wunden wieder! Erleuchte unsre Finsterniß, laß uns wieder aufblühen, wie das junge Gras! Nimm wie ehedem wohlgefällig unsre Opfer auf, und speise wieder an Deinem Tische den Ueberrest der Priester von Chamath Ariach!

Tief betrauert und beklagt von allen wurde jener König (Josia), der schon im achten Jahre Gott zu suchen begann. Cham's Söhne (die Egypter) hatten im Vorbeiziehen ihn belagert und seine edlen Thaten konnten ihn nicht schützen. Unter allen Königen, die dem Götzendienst Einhalt thaten, war keiner seines Gleichen seit Abigedor's (Mosche's) Zeit. Ach, er wurde weggerafft wegen der Sünden seines Zeitalters, das hinter Thür und Pfosten sich die Götzen aufgestellt[1]). Die von des Nil's Saaten zehren machten unkenntlich dies Geschmeide; denn groß war die Versündigung, darum zog der Herr seine Rechte zurück und hob das böse Verhängniß nicht auf. Mit aller Kraft strebte jener König, das Gesetz wieder aufzurichten, ja er zerriß sein Gewand bei'm Lesen der Stelle „Verflucht, wer nicht hält die Worte dieser Lehre!" (5. M. 27, 26). Und dennoch ward sein Anblick verdunkelt, als die Fremden ihn bekriegten, um der Frevler willen, die die Gesetze und Vorschriften verachtet hatten. — Ein verträglicher Nachbar wollte der Egypter-König sein, indem er dem Josia die Botschaft schickte: „Was habe ich mit dir zu schaffen, daß du dich so anstrengest und deine Leute zum Kriege rüstest? gewiß, du ziehest dir Strafe zu, wenn du mich zum Kampfe mit dir zwingest." — Aber Josia, keinen bewaffneten Durchzug durch sein Land gestattend, führte seine Schaaren gen Mesopotanien dem Verderben entgegen. Er hörte nicht auf den Propheten, seinen Rückzug zu nehmen, kannte nicht den göttlichen Beschluß, daß die Egypter erst in Egypten selbst in Verwirrung kommen würden. — Ob der Sünden in geheimen Gemächern, ob der Verachtung der prophetischen Warnung kamen die Anamim (Egypter) herbei und durchbohrten seinen Körper, dennoch wendete er nicht um. O wie sehr ward dies beklagt! — Zurückzugehen mahnten die Seher,

[1]) D. h. im Geheimen Götzendienst trieb.

וַיְמָאֲנוּ סוּר וּמָט יְסוֹד נְשִׁיָּה. פְּנֵי קְרָב כְּקָרֵב וְלֹא עָלְתָה לוֹ שְׁעִיָּה. וַיֹּרוּ הַיּוֹרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּה: עוֹדֶינָה עַצְּם עֵינָיו בְּגֵוָיו מוֹחֲצִים. חֵץ אַחַר חֵץ מוֹרִים וְלוֹחֲצִים. צָדוּ וְשָׂמוּהוּ כַּמַּטָּרָא לַחִצִּים. וַיִּזָּרְקוּ בוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חִצִּים: קַלִּים הִטּוּ אַחֲרָיו אָזְנָם מוֹצָא פִיהוּ. וְעַד מִצּוּי נֶפֶשׁ מַעֲשָׂיו הֱיִפִיהוּ. רוּחַ שְׂפָתָיו הִפְצָה מִפִּיהוּ. צַדִּיק הוּא יְיָ כִּי מָרִיתִי פִיהוּ: שִׁשִּׁי נוֹף כִּי קִנֵּא זָעַם. לְשַׁלֵּם שְׁאוֹנָם בְּעָוֹן כִּצְעָם. תַּם כֶּתֶם הַטּוֹב עִם זוּ כְּפִשְׁעָם. וַיְקוֹנֵן עָלָיו כָּל אֵיכָה יוֹעָם: תַּם בְּמִקְרֶה אֶחָד כּוֹס מִגְּדוֹ לִשְׁתּוֹת. בְּמוֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה כְּגַע הַקָּהֵל לֶאֱתוֹת. תָּלָה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם מֵהֲרוֹס שָׁתוֹת. כִּי סָפְדוּ לוֹ אֵיכָה בְּעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת: אוֹתוֹת קִינוֹת לְבָמָה מְחוֹלִי. עֵת כִּי שָׁכַחְתִּי מְחוֹלְלִי. זָמּוֹתִי כִּי לָעַד יֵאָהִילִי. רִשְׁעָתִי וְנָסַעְתִּי וְנִטַּשׁ אָהֳלִי:

ע"ם תשר"ק אלא שהקדים בראש כל דלת אהלי אשר ובראש כל סוגר למה לנצח, ושם המחבר אלעזר חתום בחרוז האחרון.

יג אָהֳלִי אֲשֶׁר תָּאַבְתָּ עַד לֹא בְּרֵאשִׁית עִם כִּסֵּא כָבוֹד לְצָרְפוֹ. לָמָּה לָנֶצַח שֻׁדַּד בְּיַד שׁוֹדְדִים וְנִהְיֵיתָ כְּרוֹעָה בְּעֹטְיָה וְרָעַשְׁתָּ וְרָגַנְתָּ וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה: אָהֳלִי אֲשֶׁר קוֹמַמְתָּ לְאֵיתָנֵי עוֹלָם בְּחֶרְדַּת מִי־אֵפוֹא. לָמָּה לָנֶצַח צָמַת בְּיַד צָרִים וְנִהְיֵיתָ כְּצִפּוֹר נוֹדֵד עַל־גָּג מַר צוֹרֵחַ מֶה לִּידִידִי פֹה: אָהֳלִי אֲשֶׁר פַּצְתָּ לִמְעֹנוֹ לָצִיר וְאַתָּה עֲמֹד עִמָּדִי פֹה. לָמָּה לָנֶצַח עֹרְעַר בְּיַד עֲרֵלִים וְנִהְיֵיתָ כְּשׂוֹנֵא וְצָר וְאַיֵּה אִוּוּי מוֹשָׁב פֹּה: אָהֳלִי אֲשֶׁר נָחִיתָ בְּעַנְנֵי הוֹד

bevor die Vernichtung kam; sie wollten aber nicht weichen und der Grundpfeiler des Landes (der König) stürzte, kaum daß er dem Kampfe sich genähert. Sein Gebet half ihm nicht — es schossen die Schützen auf den König Josia. Während er schon die Augen schloß wurde sein Körper noch durchlöchert, Pfeil auf Pfeil schossen sie nach ihm; eine Zielscheibe ward er den Schützen, die 300 Pfeile auf ihn warfen. Fromme beugten sich über ihn, um seiner Lippen Worte zu erlauschen und sie fanden, wie gottergeben schön sein Wandel bis zum letzten Athemzuge war; denn seinen Geist hauchte er mit den Worten aus: „Gerecht ist er, der Ewige! ich handelte seinem Befehle zuwider." — O frohlocke nur, Noph! (Egypten) daß Gottes Zorneifer des Heeres Verbrechen vergalt. Dahin ist das köstliche Geschmeide um seines Volkes Frevel willen, und Jirmiah stimmte über ihn das Klagelied an: „Ach, wie unkenntlich ward das Gold!" u. s. w. (Klagel. 4). Gleich einem Ungerechten mußte der Gerechte zu Megido den Todeskelch trinken, zur Zeit des Erlaßjahres, da allgemeine Volksversammlung verkündet war. Doch verschob der Langmüthige die völlige Niederreißung des Tempels noch 22 Jahre, weil man jenen König in alphabetischem Klageliede nach den 22 Buchstaben geordnet aufrichtig betrauert hatte. — Ja, in Klagelieder wurden meine Freudengesänge verwandelt, weil ich meinen Schöpfer vergaß; ich wähnte, Er ließe mich immerfort ruhig wohnen, aber ich hatte gefrevelt und mußte ausziehen und meine Wohnung ward zerstört. —

Mein Zelt (der Tempel), das Du bereits vor Anbeginn zu Deinem Thronsitz Dir erkoren, ach, warum liegt es von Räubern geplündert danieder? warum verhülltest Du Dich und riefest zürnend: Was soll ich noch hier? — Mein Zelt, gegründet auf der hehren Opferstelle jener Tugendhelden*), warum ist es auf immer Feinden überliefert? und Du, einem einsamen Vogel auf dem Dache gleich, warum riefst Du bitter: Was will mein Liebling hier? — Mein Zelt, um deßwillen Du einst zu dem Gesandten (Mosche) sprachst: Verweile hier bei mir! warum liegt es jetzt von Frevlern zerstört? Du stehst als Feind und Widersacher da — wo ist da Deine Lust an diesem Wohnsitz? — Mein Zelt, in das

*) Abraham und Jizchak, die auf Moriah opferten. (1. M. 22).

לָאֵת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹה׃ לָמָּה לָנֶצַח מֹאָס בְּיַד מוֹרְדִים וְנִהְיֵיתָ כְּלֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ מַה־לְּךָ פֹה וּמִי לְךָ פֹה׃ אָהֳלִי אֲשֶׁר כּוֹנַנְתָּ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ לְחוֹפֵף בְּחֶפּוֹ· לָמָּה לָנֶצַח יָעָה בְּיַד יְהִירִים וְנִהְיֵיתָ כְּתֹם כֶּחָלָל וְאֵין עוֹד נָבִיא וְנַמְתָּ הַאֵין פֹה׃ אָהֳלִי אֲשֶׁר חָנִיתָ מֵאָז בְּתָאָיו מִפֹּה וּמִפֹּה· לָמָּה לָנֶצַח זָנַח בְּיַד זָרִים וְנִהְיֵיתָ כְּוָתִיק יוֹצֵא חוּצָה וְלֹא עָבַר פֹה׃ אָהֳלִי אֲשֶׁר הֵכַנְתָּ לְהַשְׁלִיךְ בּוֹ לְפָנֶיךָ גּוֹרָל פֹּה· לָמָּה לָנֶצַח דֹּחָה בְּיַד דּוֹמִים וְנִהְיֵיתָ כְּגֵר בָּאָרֶץ וְנַמְתָּ כִּי לֹא נָסוֹב עַד בּוֹאוֹ פֹה׃ אָהֳלִי אֲשֶׁר כְּעֵין בְּצָעֵי חָשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ· לָמָּה לָנֶצַח אֻפַּל בְּיַד אֲחֵרִים· וְנִהְיֵיתָ כְּאוֹרֵחַ בַּמָּלוֹן· וְעוֹד מִי לְךָ פֹה׃ אָחוֹר וָקֶדֶם מִפֹּה וּמִפֹּה· לְכָל־דּוֹר וָדוֹר נוֹדַע קִצְפּוֹ וְחֶפּוֹ· עַל מֶה מִכָּל־אֹם שַׁתָּ עָלֵיכַפּוֹ· זֹאת לְבַעֲלִיל כִּי פִּיד חָקוּק בְּכַפּוֹ· רִפְאָתִי בְּטוּחָה כִּי יֶרֶגַע בְּאַפּוֹ· וְעַד עַתָּה אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ׃

ע"פ א"ב אלא שהקדים בראש כל דלת איכה ובראש כל סוגר והן עתה וחתימתו על לשון הכתוב בתהלים ע"ד.

יד אֵי כֹּה אֹמֶר כָּרַת לָאָב בְּפֶצַח· בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים כֹּה יִהְיֶה לָנֶצַח· וְהֵן עַתָּה בִּלְעוּ עֲצָמַי בְּרֶצַח· לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח׃ אֵי כֹּה גֹּשׁ כְּשֶׂה לְעוֹלָה לִרְצוֹנֶךָ· נֵלְכָה עַד כֹּה פִּתּוּ בְּעֵדוֹתֶיךָ· וְהֵן עַתָּה דְּקָרוּ כְּפֶלַח רַעְיָתֶךָ· יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃ אֵי כֹּה הַבְטָחַת עֲקֵדִים נְקֻדִּים בְּמַשּׁוּאוֹת· אִם כֹּה יֹאמַר יוּחַשׁ אוֹת· וְהֵן עַתָּה וּכַחְתָּ עִיר מְלֵאָה תְּשֻׁאוֹת· הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת׃ אֵי כֹּה זָם וְהָרַג מִצְרִי בְּגַן נָעוּל בַּקֹּדֶשׁ·

Du einst Dein geschütztes Volk einführtest, warum hast Du es verworfen, der Hand Abtrünniger übergeben und hörtest, wie einer der nicht helfen kann, ihrem Hohne zu: was willst du hier? wer soll dir beistehen hier? — Mein Zelt, das Du zu Deines Sitzes Veste gegründet und beschirmt; warum ließest Du Uebermüthige es zertrümmern? Deine Majestät schwebte wie ein Vogel hinweg in die Höhe; kein Prophet blieb mehr, denn Du sprachst: Hier soll nichts mehr sein! — Mein Zelt, dessen Gemächer alle einstens Deine Herrlichkeit füllte, warum hast Du es Fremden überlassen, und glichest einem Mächtigen, der sein Haus, verläßt, um nicht wiederzukehren? — Mein Zelt, worin die Opferloose einst geworfen wurden, warum ward es auf immer verstoßen in Edomiter Hand? warum wurdest Du ein Fremder uns und sprachst, daß nicht eher, als bis der Erlöser kommt, wir wieder einkehren dürfen. Mein Zelt, dessen Gestirn wegen unsrer Sündenschuld untergegangen, warum wurde sein Glanz durch Fremdlinge verdunkelt? Du glichest einem Reisenden, der die Herberge verläßt, hast dort keinen Aufenthalt mehr. — Später wie früher, in jedem Zeitalter, that Gottes Zorn ob seines Tempels sich kund. Warum liegt seine Hand so schwer auf mir, mehr als irgend einem andern Volke? O es ist mir klar, daß mein Sturz von ihm beschlossen war; doch ich hoffte baldige Rettung, glaubte, daß nur auf Augenblicke Er zürne. Aber, ach, noch jetzt umwölkt Er mich mit seinem Zorne. —

Wo ist das Wort, dem Vater Abraham bei jenem Bündniße zwischen den Fleischstücken verheißen: „so soll deine Nachkommenschaft immerfort dauern (1. M. 15, 5)!" — da nun meine Gebeine zerschmettert werden? Warum, o Gott, verwirfst Du uns auf immer? Wo ist das Verdienst Dessen (Jizchak), der Dir zu gefallen hintrat wie ein Lamm zur Opferung? „Wir gehen hin", sprachen sie in Folge Deines Gebotes. Und nun werden Deine Lieblinge in Stücke gehauen und Dein Zorn entglimmt gegen die Schaafe Deiner Weide. Wo ist die Versicherung, die Du Jenem (Jacob) gabst, dessen Heerden sich in Menge vermehrten? Ihm sandest Du schleunigst Wunderzeichen so oft er zu Dir flehte. Und nun liegt verödet die einst volkreiche Stadt; so erhebe Deine Tritte wieder zu jenen Trümmern! Wo ist das Verdienst Dessen (Mosche), der für die heilige Gemeinde eifernd den Egypter erschlug? Wohin er sich wandte

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה חוֹתָם עֵדוּת קֹדֶשׁ · וְהֵן עַתָּה חֶלְקָם אָכַל חֹדֶשׁ · כָּל הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ: אֵי כֹּה טוֹב כְּשַׁלַּח גְּאוּל עֲבָדֶיךָ · כֹּה תֹאמַר לְשַׁלַּח עָם לְעָבְדֶךָ · וְהֵן עַתָּה יָשְׁבוּ בוֹגְדִים בְּבֵית וְעוּדֶיךָ · שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ: אֵי כֹּה כְּרִיתוּת חֲדָשׁוֹת בְּרִיתוֹת · בְּכֹה אָמַר כַּחֲצוֹת לַיְלָה בְּמוֹפְתֵי אוֹתוֹת · וְהֵן עַתָּה לְהַקּוֹ בְּנַעֲלֵיהֶם לָאֲתוֹת · שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת: אֵי כֹּה מִשְׁמַע וּמֹשֶׁה עָלָה · כֹּה תֹאמַר לִנְוַת בֵּית הַמַּעֲלָה · וְהֵן עַתָּה נִאֲצוּהָ בְּנֵי עַוְלָה · יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה: אֵי כֹּה שִׂיחַ שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת הַקַּדְמוֹנוֹת · כֹּה תְבָרְכוּ לְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים דּוֹמוֹת · וְהֵן עַתָּה עָתְקוּ רְדוּמוֹת · בִּסְבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת: אֵי כֹּה פֶּן לָקֹב וּבֵרַךְ עַם קְדוֹשֶׁךָ · בְּשׁוּב וְכֹה תְדַבֵּר תֹאמַר לִקְדוֹשֶׁיךָ · וְהֵן עַתָּה צָרוּ עַל עִיר קָדְשֶׁךָ · שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ: אֵי כֹּה קִיחַת לְוִיִּם שְׁלֵמֶיךָ · כֹּה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם לְבֵית עוֹלָמֶיךָ · וְהֵן עַתָּה רָעֲשׁוּ וְהִרְעִישׁוּ שָׁמֶיךָ · לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ: אֵי כֹּה שִׁבְעַת שׁוֹפָרוֹת עֶרֶץ · כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים לְהַפִּיל חוֹמָה לָאָרֶץ · וְהֵן עַתָּה שְׁעָרִים טָבְעוּ בָאָרֶץ · שָׂרְפוּ כָל מוֹעֲדֵי אֵל בָּאָרֶץ: אֵי כֹּה תְּשׁוּעַת אֲסָמֵי אוֹצָר · בְּכֹה אָמַר אֲשֶׁר לַדּוֹרוֹת נָצָר · וְהֵן עַתָּה תְּפָחוּ פִּרְחֵי בְּיַד צָר · עַד מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֶף צָר:

ע"פ א"ב כפול אלא שהקדים לכל אות ואות ראשי הפסוקים של פרשת איכה יעיב, ובאמצע ביניהם שם המחבר אלעזר בירבי קליר גם הוא כפול.

טו אֵיכָה אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ · תָּבַע מֶנִּי לִגְבוֹת נְשִׁיָּהוּ · אֲשֶׁר עַד לֹא שְׁחָקִים נִמְתָּחוּ · בְּשֶׁלִי רָמַז וְהָאָרֶץ הָיְתָה

fand er das Siegel des heiligen Zeugnißes bewährt. Und nun zehrte ein Monat[1]) all ihre Habe auf; Alles hat der Feind verletzt in dem Heiligthume. Wo ist die Verheißung, die dem edlen Gesandten (Mosche) ward, als er Deine Diener erlöste? Du trugst ihm auf, die Freilassung des Volkes zu fordern, damit es Dir diene. Und nun weiden Treulose in Deinem geweihten Hause, Deine Widersacher brüllen in Mitten Deiner Stiftung. — Wo sind die Wunderzeichen, die in jener Mitternacht[2]) bei den neuen Bündnissen verkündet wurden, da nun die Feinde das Heiligthum mit Füßen treten und ihre Siegeszeichen darin aufstellen? — Wo ist die Kunde, die dem Mosche ward als er den Berg (Sinai) bestieg: „Sprich zur erhobenen Nation, meiner Hausbewohnerin!" denn nun schänden Niederträchtige sie, und stolziren, als hätten sie die Höhe erstürmt. — Wo ist die Kraft des sechzigbuchstabigen Priestersegens, der der Stärke von 60 Helden verglichen ist? denn nun sind die Schwache mächtig geworden und haben mit Aexten den Tempel erobert. — Wo ist die Segnung Dessen (Bileam), der erst fluchen wollte, dann aber Dein heiliges Volk segnete? „Kehre um, hieß es, und also sprich!" und zum Segen wandelte sich sein Wort Deinen Heiligen. Und nun wurde Deine heilige Stadt belagert und Feuer in Dein Heiligthum geworfen. — Wo ist die Erwählung Deiner treuen Leviten, die zu Deinem Tempeldienste geweihet wurden, da nun die Feinde Deine Himmel erstürmt und Deines Namens Wohnung in den Staub entweihet haben? — Wo sind die 7 mächtigen Posaunen die in 6 Tagen Jericho's Mauern stürzten? denn nun sanken die Tempelthore nieder und alle göttliche Stiftungen gingen in Flammen auf. — Wo ist das Heil, meinem heiligen Palaste auf alle künftigen Geschlechter verheißen; denn nun verhauchen meine Jünglinge von Feindes Hand geplagt ihr Leben. Bis wann, o Gott, soll noch der Dränger lästern? —

Ach, was längst beschlossen war, geschah! Gott forderte die Schuld von mir ein. Bevor noch die Himmel ausgedehnt waren, ward mein Verhängniß schon angezeigt in dem Spruche: „die Erde ward wüste". Auf die

---

[1]) Der Monat Ab.
[2]) Bei'm Auszug aus Egypten.

תֹּהוּ: בִּלַּע בְּאוֹת עַרְבִית וְשַׁחֲרִית· גֵּאֶה מַגִּיד מֵרֵאשִׁית
אַחֲרִית· בָּנוּי וְחָרֵב וּבָנוּי בְּאַחֲרִית· וּמֵחוֹבֵי קִלְקְלָתוֹ
הֶחֱרִית: הֶחֱרִית אִישׁוֹן וְחֹשֶׁךְ מְיֻדָּע· וְקַדְמוֹנִים חֲזוּהוּ
מְגֻדָּע· אָז לְרָאשֵׁי דוֹרוֹת נִתּוּצוֹ נוֹדַע· עַד לֹא עָשׂוּי קַרְנוֹתָיו
גָּדַע: גָּדַע גֹּבַהּ קוֹמַת יְצִיר צָר· זֶה סֵפֶר לְפָנָיו הֶבְצַר·
גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ הֶפְצַר· כְּהֶעֱבִיר לְפָנָיו כָּל נֶעֱצָר:
דָּרַךְ דּוֹחֵף מִבֵּית הָאוֹצָר· וְהֶרְאָהוּ כִּי הַמַּצָּע קָצָר· דָּוָה
לִבּוֹ כְּבָטַח בִּיאַת בָּנָיו בְּיַד צָר· וַיְקוֹנֵן עָלָיו אֵיכָה בְּאֵיכָה
בְּעֵת צָר: צַר לוֹ הֶרְאָה בְּמַה שֶּׁהָיָה· נִתַּץ קִיר נָטוּי וְגָדֵר
הַדְּחוּיָה· לַדּוֹרוֹת לִמֵּד נְהוֹת נְהִי וְנִהְיָה· עַל שֶׁבֶר אֲשֶׁר
הָיָה: הָיָה הַנּוֹעַר מִמִּזְרָח· בֵּין הַבְּתָרִים אוֹרוֹ כְּזָרַח·
וְהֶרְאָהוּ אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת בְּרֶדֶם וְצָרַח. כִּי טָבַע שַׁעַר הַמִּזְרָח:
וַיִּתְחַמֵּם וַיִּנָּצֵל זֶרַח· וַיַּרְא הַשְׁלָכַת נִזְרָהּ· וְאֵימָה נֹפֶלֶת
עָלָיו כְּבִזָּרָה· וְצִדֵּק מִדַּת הַדִּין כְּאָז רָאָה: רָאָה עֵרֹם
וְעֶרְיָה וְנֶאֱנַח· וְלַעֲקוּדוֹ סוֹד זֶה פִּעֲנַח· עָשָׁשָׁה מִכַּעַס
עֵינוֹ וְלֹא נָח· מַרְאוֹת גִּזְעוֹ טוֹב זָנָח: זָנַח זֹהַר תָּם
בְּמַחֲזֶה· כִּי לֹא הֶאֱמִין בִּנְאֻם זֶה· זָן עֵינוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה·
וְשָׁר שִׁמּוּמוֹ וַיְקוֹנֵן אֵין זֶה: חָשַׁב חֲשׁוֹשׁ בְּעוֹלִים
וְיוֹרְדִים· וַיָּבֶן כִּי בוֹ יְהוּ רוֹדִים· חֲנִיטָיו עַל מֶה בְּדִינוֹ
חֲרֵדִים· וּמֵהֶם תָּבַע זְבוּל מוֹרְדִים: מוֹרְדִים זְבוּל וּמַצְפּוּנָיו
נָבָעוּ· וּמַסְמְרוֹת נֶעֱלִימוֹ בְּקַרְקָעִיתוֹ קָבָעוּ· זִיו שְׁעָרָיו
מֵנִי מַה נִּתְבָּעוּ· וְהִנָּם טְמוּנִים בָּאָרֶץ כִּי טָבָעוּ: טָבְעוּ
טוֹרְדִים לֵידַע זְמַן· כִּי לְגַלּוֹת קֵץ אָב זִמֵּן· טוֹב מִשֶּׁגִּלָּה

Vernichtung deutet schon jenes Wort: „Es ward Abend es ward Morgen" hin; der Erhabene und Allwissende verkündete damit: Erbauung, Zerstörung und Wiedererbauung, meiner Sünden Heimsuchung liegt darin verzeichnet. Die Finsterniß, damit ist mein Unglück angezeigt. Schon die Erzväter haben die Verheerung prophetisch erblickt, der Tempelsturz war den Vorfahren schon bekannt. Ehe noch der Tempel entstanden, war sein Fall schon beschlossen. — Der Urvater (Adam), obgleich von seiner Höhe herabgesunken, las dennoch alle Schicksale wie in einem Buche im voraus schon; in dem Verse: „meinen Körper sahen deine Augen" ist's angedeutet, daß alle kommenden Geschlechter ihm vorgeführt wurden. Aus dem herrlichen Wohnorte vertrieb ihn der Herr und zeigte ihm damit das Vorbild der Zerstörung. Betrübt war da sein Herz, als er seine Nachkommen in Feindes Gewalt kommen sah und er klagte: Wehe! klagte: „Wo bist Du zur Zeit der Noth?" Es schmerzte ihn, als ihm solche Zukunft gezeigt wurde — das Sinken der Wand, der Sturz der Mauer; er lehrte damit die künftigen Geschlechter, allezeit dies große Unglück zu betrauern. — Vom Morgenlande her ward der Stammvater (Abraham) erweckt ein Licht ging ihm auf zwischen den Fleischstücken*) und es wurde ihm im Schlafe Israels Druck unter vier Reichen gezeigt und er schrie auf über den Einsturz des östlichen Thores des Tempels. Der Raub der Tempelzierden, der Sturz seiner Kronen zeigte sich ihm, des Elendes Anschauen erfüllte ihn mit Schrecken; doch in frommer Ergebung erkannte er die Allgerechtigkeit Gottes an. Er sah sein Volk nackt und bloß im Exil und seufzte. Auch seinem zum Opfer geweihten Sohne (Jizchak) ward dies Geheimniß bekannt und unaufhörlicher Kummer verdüsterte sein Auge, da er seine Abkömmlinge vom Allgütigen verlassen sah. Der glänzend Fromme (Jacob) traute der Erscheinung nicht und zweifelte am Ausspruch Gottes; sein Auge schweifte umher am heiligen Orte, und als er die Verwüstung schaute rief er klagend; das kann nicht sein! Mit Besorgniß dachte er dem Auf- und Niedersteigen an der Leiter nach und erkannte die einstige Bedrückung, das strenge Strafgericht, das seine Sprößlinge treffen, und daß ihres Abfalls wegen die Tempelzerstörung gefordert werde. — Abtrünnige haben des Tempels Grund und dessen Schätze aufgedeckt, die Nägel ihrer Schuhe in dessen Boden gesenkt. Die herrlichen Thore, ach, wer gibt sie uns wieder? sie sind begraben, in die Erde versunken. — Die in Egypten Eingewanderten drangen in ihren Vater (Jacob), der Feinden Ende ihnen zu offenbaren, und der Vater war auch dazu bereit. Doch nachdem der Allgütige daſselbe

*) 1. M. 15, 9. ff.

לוֹ קֵץ מְזֻמָּן׃ הֵשַׁע וְהִבְלִיג וְקֵץ כָּמָן׃ יֵשְׁבוּ וְשָׁאֲלוּ לְאָב לֵידַע׃ קֵץ הַפְּלָאוֹת מָתַי יִתְוַדַּע׃ יְקַוּוּ לְיוֹם יְשׁוּעָה וְלֹא נוֹדַע׃ עַד כִּי בְעִתּוֹ יוּחַשׁ וְיִתְוַדָּע׃ יִתְוַדַּע רָז לְעָם בְּךָ נִסְתַּכָּלוּ׃ וְנִכְסָה מֵהֶם וְלֹא יוּכָלוּ׃ רֵעֶיךָ מִקִּנְאַת בֵּיתְךָ נֶאֱכָלוּ׃ וּבְיָגוֹן חַיֵּימוֹ כָלוּ׃ כָּלוּ כִּסְלֵי צִיר כְּשֻׁלַּח׃ וְגַם שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח׃ כִּי מַה־בֶּצַע לִי לְהִשְׁתַּלַּח׃ וְאַחֲרֵי גִלְעָדִי יְשֻׁלָּח׃ לְאִמֹּתָם לִבְכּוֹ עוֹלְלֵי סוּף׃ אֵי זֶה יוֹם הַכָּסוּף׃ לִבָּם הֵכִין לְשׁוֹרֵר מִסּוּף׃ יְיָ יִמְלֹךְ בִּזְרוֹעַ חָשׂוּף׃ חָשׂוּף כְּיַד רָמָה׃ נִגְלָה כִּימִין רוֹמֵמָה׃ בָּנִים כְּשָׁרוּ חֵמָה וְרוּמָה׃ קָצְרָה נַפְשָׁם בְּגֵיא אֱדוֹם לָדַעַת עַל מָה׃ מַה מָּצָאתָ עַוְלָתָה בִּי׃ כִּי בָגוֹד בָּגַדְתָּ בִּי׃ מִמִּדְבָּר הֵמַרְתָּ בִּי׃ וְעַד עַתָּה לֹא הֶאֱמַנְתָּ בִּי׃ נְבִיאֶיךָ נִטְעֵי אֲבִיגְדוֹר׃ נִשְׁתַּבְּרוּ פְּרָצוֹת לִגְדּוֹר׃ נִגְלֵיתִי יוֹם נָקָם לְסִדּוּר׃ וְלֹא קִדְּשׁוּ פְּרִיצֵי הַדּוֹר׃ הַדּוֹר יָזְמוּ דַּעַת סוֹד וְדָפְקוּ׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם שָׁמְעוּ וּפָקְקוּ׃ יַעַן בְּשָׁמְעָם זֹאת נִתְמַקְמָקוּ׃ וְעַל כַּפַּיִם סָפְקוּ׃ סָפְקוּ שָׂשׂוּ בָּאֵי הָאָרֶץ׃ בְּנָפְלוּ בְיָדָם מַלְכֵי אֶרֶץ׃ סָבְרוּ כִּי יִשְׁעָם יֵרֶץ׃ וְעַל יָדָם יִתְכּוֹנֵן מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ׃ פָּצוּ פִיהֶם חַג יְיָ בְּשִׁלוֹ׃ דִּמּוּ כִּי לָעַד יִהְיֶה שֵׁם מוֹשְׁלוֹ׃ פָּעֲלוּ שֶׁקֶר וְהֶשִׁילוֹ׃ עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה׃ שִׁילֹה רָצָה כְּחַלָּה מַעֲשֶׂה׃ וְנִמְאַס בַּאֲשֶׁר בּוֹ נַעֲשָׂה׃ רְאוּ מָה עֲבֵרָה עוֹשָׂה׃ לְכֹל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃ עָשָׂה עִמִּי אוֹת בְּצִבְיוֹן׃ וּלְעִתּוֹ חָשׁ עֲלֵי קִשְׁיוֹן׃ עָלַפְתִּי כְּחֹרֶב בְּצִיּוֹן׃ עַד אֲשֶׁר יוֹפִיעַ אֱלֹהִים

ihm entdeckt hatte, wandte er sich wieder ab und verheimlichte es. Da saßen sie nun und fragten den Vater nach dem wundervollen Ende, wann es nahe, doch es wurde ihnen nicht bekannt; sie sollen ihm entgegen harren dem Rettungstage, bis er zu seiner Zeit eilends kommen wird. — Zu Dir, Gott, schauen wir auf um Offenbarung dieses Geheimnisses; aber verborgen bleibt es, wir können's nicht ergründen. So werden Deine Verehrer immerfort vom Eifer für Dein Haus verzehrt und verbringen in Kummer ihr Leben. — Innerlich betrübt sprach der Gottesgesandte (Mosche) einst: Sende doch, wen Du sonst senden willst! denn wozu nützet meine Sendung, da nach mir ja noch einmal der Gileadite (Eliahu) gesandt werden soll. — Dort am Schilfmeere richteten Säuglinge an ihre Mütter die Frage: Welches ist der ersehnte Tag der Erlösung? und Gott gab ihrem Herzen ein, zu singen: „Der Ewige wird einstens herrschen, wann er seinen Arm entblößt!" — Er zeigte seine Macht, erschien mit erhobener Rechte dort am Meere. Doch bald erfuhren sie Gottes Zorn, als sie unmuthig wurden im Thale Edom und Gottes Führung nicht vertrauen wollten. — (Gott:) „Was hast Du für Unrecht an mir gefunden, daß Du mir untreu wurdest? von der Wüste her vertauschtest „Du mich schon und noch bis jetzt glaubtest du nicht an mich. Deine „Propheten, die Zöglinge Abigedor's (Mosche's), haben der entstehenden „Zerrüttung nicht gesteuert, darum ordnete ich den Ahndungstag an, „dennoch besserten sich die Entarteten nicht." — Der Erlösung Geheimniß wollte jenes Geschlecht durchdringen, aber eine prophetische Beschwörung hemmte ihre Forschung; sie erschracken, ihr Herz zerfloß, sie schlugen die Hände zusammen. — Freudig und jubelnd zog Israel in sein gelobtes Land und Könige stürzten vor ihnen hin, fortdauernd glaubten sie ihr Glück und daß durch sie gegründet werde des Erdballs Wonne, der Tempel. Schon riefen sie Feste Gottes aus in Schilo und wähnten, daß dieser dort für immer residiren werde. Aber sie handelten treulos und der Herr zerstörte das Heiligthum und es liegt verödet, bis daß daß Schilo (Messias) kommt. Schiloh, an dem Gott Wohlgefallen hatte, wie an der Erstlingshebe, es ward verworfen wegen dessen, was darin geschehen; sehet, was die Sünde bewirkt bei ihm, dem Allmächtigen! — So manche Wunder erzeigte uns der Herr, als er Wohlgefallen an uns hatte; aber als ich hartnäckig geworden kam schnell die Strafezeit. So schmachte ich nun

מִצִּיּוֹן: צִיּוֹן צָעַק אֵיךְ נָתַן· לָשׂוּם עָלַי גּוֹי אֵיתָן· צָהַל וְרָקַע עַל הַמִּפְתָּן· וּבַחֲמָתוֹ חִתִּיתוֹ נָתַן: נָתַן בִּעוּתוֹ עֵת הוֹבִילַנִי רוֹקְמִי· תַּרְתִּי לָעַד בָּהּ בְּקוֹמְמִי· בְּשָׁתִּי וְגַם נִכְלַמְתִּי כֹּל בַּהֲקִימִי· וּבַחֲרוֹן אַף נָם לִי קוּמִי: קוּמִי קָשַׁבְתִּי בְּהַזְנָחָה· קוּמִי וּלְכִי כִּי לֹא זֹאת הַמְּנוּחָה· קַצְתִּי בְחַיַּי מֵאֲנָחָה· וְהִגַּשְׁתִּי וְלֹא עָרְבָה מִנְחָה: רְאֵה רוֹעַ נַפְשִׁי זְנוּחָה· מִשָּׁלוֹם וּמִשַּׁלְוָה וּמֵהֲנָחָה· רְטוּשָׁה בְּהָרֵי נֶשֶׁף אֲנוּחָה· גַּם שָׁם לֹא נָחָה: נָחָה יָדוֹ בָּם וּבָהּ נִכְווּ· אֱנוֹשִׁים עַל רָאשָׁם כְּרָכְבוּ· יָגְעוּ עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל כְּנִתְעַכְּבוּ· וּכְעוֹלְלוּ עוֹלָלוּ חוּצָה שָׁכְבוּ: שָׁכְבוּ שׁוֹבִים גּוֹיִם מַבְקִירִים· מִתְעוֹלְלִים בָּמוֹ כְּמוֹ בְּקָרִים· שֶׁהֵם יָזֻבוּ מְדֻקָּרִים· וּמִי פָּרַת קְרָבֵימוֹ דוֹקְרִים: תִּקְרָא תֹּקֶף טֶבַח וּמִסְפֵּד מַבְקִירִים· קִיר עֵרָה מְקַרְקְרִים· וְכָל עַם וְלָשׁוֹן בָּם סוֹקְרִים· וַעֲלֵיהֶם מְקוֹנְנִים בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים: הַיְקָרִים קוֹל בְּרָמָה הִשְׁמִיעוּ לִבְכֹּה· לָמָּה זֶה וְעַל מַה זֶּה הִקְרָנוּ כֹּה· יַחַד זֶה אוֹמֵר בְּכֹה וְזֶה אוֹמֵר בְּכֹה· רָגְנוּ לְהָמִיר לְשׁוֹן אֵיכָה בִּלְשׁוֹן אֵי כֹּה:

ע"ס א"ב וכל אות ואות בעלת ארבעה בתים, וכל בית בנוי על שלשה טורים, אלא שהקדים בראש שלשת הבתים הראשונים כל ראשי הפסוקים שבשלשת הפרשיות המתחילות איכה שהם איכה ישבה, איכה יעיב, איכה יועם, וחתם כל בית משלשת הבתים הראשונים בראשי הפסוקים של פרשת אני הגבר שגם היא משולשת בא"ב, והקדים בראשי הבתים הרביעים כל ראשי הפסוקים מפרשת זכור יי מה היה לנו, וחתימת הבית הרביעי על לשון ראשי הכתובים בתוכחה שבפרשת אם בחקותי, והתחיל במקום שפסק בקינת איכה תפארתי.

טז אֵיכָה אַשְׁפָּתוֹ פָּתוּחַ כְּקֶבֶר· וּלְרוֹדִי בְּאַף הוֹסִיף אֶבֶר· אֲנִי הַגֶּבֶר: אֵיכָה אֶשָּׂא עֲוֹן הֶג· וְחִסַּם פִּי מִמַּלֵּל לַהַג· אוֹתִי נָהַג: אֵיכָה אָץ וַעְמוֹ לִשְׁפּוֹךְ· הָכִיל נִלְאֵיתִי וְנָם שְׁפֹךְ· אַךְ כִּי יָשֹׁב יַהֲפֹךְ: זְכוֹר אֲפִיפָתִי כַּשֶּׁרֶב· וְנָם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב· וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב: בָּכוֹ תִבְכֶּה

wie in dürrer Wüste, bis Gott einst wieder von Zion erstrahlet. Zion ruft: Ach, warum gab Gott es zu, daß ein so freches Volk mich überfiel, daß es frohlockend meine Schwelle betrat und seine Wuth an mir ausließ! — Zur Zeit als mein Schöpfer in mein Land mich führte, da ging sein Schrecken vor mir her und ich hoffte, auf ewig dort zu verbleiben. Doch wie wurde ich beschämt und zu Schanden, als ich die Götzen aufgestellt und der Ewige zornig rief: „Weg von hier! Auf, begib dich weg! hier ist kein Ruheplatz mehr für dich!" dies mußte ich vernehmen und das Leben ward mir zum Ueberdruß. Opfer bringe ich dar, sie sind dem Herrn nicht wohlgefällig mehr. Ach, wie betrübt ist meine Seele, beraubt des Friedens und der Ruhe! in finsternen Gebirgen gestoßen seufze ich und finde auch dort keine Ruhe. — Schwer legte sich Gottes strafende Hand auf die Väter; niedriges Gesindel fuhr dahin über ihr Haupt, an den Strömen Babels lagen sie ermattet. Wie sie gethan, so ward mit ihnen verfahren, drum lagen sie auf offener Straße. Da lagen sie, und ihre Treiber trieben Spott mit ihren Körpern wie mit dem Viehe; das Blut der Durchbohrten floß umher und das Wasser des Euphrath nahm die Eingeweide der Gemarterten auf. Du, Allgerechter, hast dies große Würgen, diese blutdürstigen Feinde herbeigerufen; sie zertrümmerten alle Mauern und alle Nationen und Sprachen sahen zu. Zion's edle Söhne aber klagten sehr. Die Edlen erhoben laut weinend die Stimme: „Warum und weßhalb mußte solches uns treffen?" Alle klagten sie in verschiedenen Weisen und jammerten: „Wo ist Gottes Trost zu finden?" —

Ach, sein Köcher ist geöffnet gleich dem Grab, in seinem Zorne verlieh er Schwingen meinem Feinde; o, ich Unglücklicher! — „Wehe, nicht mehr ertrag ich ihre Sündenlast!" so sprach der Herr, und verschlossen ward mein Mund, dessen Flehen nicht erhört; der Feind trieb mich fort. — Ach wie schwer traf mich der Grimm des Herrn, da er sprach: „Ich halte es nimmer aus, ich muß sie strafen!" Und fortwährend schwang der Feind seine Geißel über mich. Eingedenk meiner Verkehrtheit in der Sandwüste sprach der Herr, als sich die Abendschatten neigten: „Nun ist die Zeit gekommen, wo ich das Schwert über euch bringe!" — Weine, weine! ich

בָּעַת כָּל חֲסֵרַי · וּכְעָזְבִי אֹרַח יְסֹרַי · בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי:
בִּלַּע בַּיִת לָרוּם מְזֻקָּף · וּבְבַרְזֶל סְבָכוֹ נִקַּף · בָּנָה עָלַי
וַיַּקַּף: בָּנַי בִּטְנִי לֶאֱכוֹל הִקְשִׁיבַנִי · מִנִּי צָר אָחוֹר
הֱשִׁיבַנִי · בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי: נַחֲלָתֵנוּ בְּנָטְשָׁה כְּיַד
לוֹחֵם · גַּם לֹא אָחוּס וְלֹא אֲרַחֵם · בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה לֶחֶם:
גָּלְתָה גְהוּצָה לְשַׁנּוֹת עֶדִי · מְחֻפָּה לְגָלוּת בְּהִתְעַתְּדִי ·
גָּדַר בַּעֲדִי: גָּדַע גְּאוֹן נָדִיב וָשׁוֹעַ · וְהֵשִׁיב יָמִין אָחוֹר
מִלְּהוֹשִׁיעַ · גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ: גַּם גִּבַּר עָלַי פּוֹרְכַי ·
וּבְנַאֲקִי סָתַם חֲרַכַּי · גָּדַר דְּרָכַי: יְתוֹמִים גְּרוּשִׁים
מֵאֲחָזוֹת · וְלֹא שָׁב אַפּוֹ בְּכָל־זֹאת · וְאָמַר וְאִם־בְּזֹאת:
דַּרְכֵי דִיץ שָׂךְ לְהַאֲבִילִי · וּלְגָלוּת שֵׁשַׁךְ הוֹבִילִי · דֹּב
אֹרֵב הוּא לִי: דָּרַךְ דּוֹחֵק עַל־בָּמוֹתַי לְהִשְׁתָּרֵר · שְׁעוּ מִנִּי
בִּבְכִי אֲמָרֵר · דְּרָכַי סוֹרֵר: דָּבַק דּוֹלֵק וְצָדַנִי בְּרִשְׁתּוֹ ·
עָלַי לִלְטוֹשׁ מַחֲרַשְׁתּוֹ · דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ: מֵימֵינוּ דָּלַח וְגַם
אֲשִׁמְמֶכֶם · גֵּיא גָלוּת אֲטִילְכֶם לְהַכְלִימְכֶם · וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם:
הָיוּ הָהּ לְיוֹם בְּכִיּוֹתַי · וְצָרֶבֶת אֵשׁ כְּוִיּוֹתַי · הֵבִיא בְּכִלְיוֹתָי:
הָיָה הוֹלֵךְ מִפָּנַי וּמַזְעִימִי · וְכָעָסִים דָּמִי הִטְעִימִי · הָיִיתִי
שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי: הָאֹכְלִים הַקֹּדֶשׁ פֶּסַח בְּלֵיל שִׁמֻּרִים ·
הֶאֱכִילָם בְּכָפָן רָאשֵׁי חֲמוֹרִים · הִשְׂבִּיעַנִי בַמְּרוֹרִים: עַל
צַוָּארֵנוּ הִשְׂרִיג וְחִלֵּל שֶׁכֶם · וְגַם אֶפְקוֹד עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם ·
וַאֲכַלְתֶּם בְּשַׂר בְּנֵיכֶם: וַיֵּצֵא וְקָדְקֹד שִׁפַּח וְרִצַּץ · וְחִזֵּק
מוֹסֵרַי כִּי אֶתְלוֹצָץ · וַיְגָרֶס בֶּחָצָץ: וַיַּחְמֹס וַיְנַצֵּל מֵעֶדְיִי
לְהַכְפִּישִׁי · וּמִגָּבַהּ לִתְהוֹם הִרְפִּישִׁי · וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי:

habe Alles verloren, ich wurde hart gezüchtigt, weil ich den Tugendpfad verlassen hatte, zerfetzt ward mein Fleisch und meine Haut. — Er zerstörte den hochemporragenden Tempel, dessen Edlen riß das Eisen nieder, und mich kerkerte der Feind in feste Mauern ein. Vor Hunger verzehrte ich meine eigene Leibesfrucht, wie dies der Herr schon längst mir angedrohet hatte[1]). Er ließ stets zurück mich weichen vor dem Dränger, senkte mich in finstere Gruft. Unser Erbe wurde der Hand des Feindes übergeben; es sprach der Herr: Ich schone nicht, ich habe kein Erbarmen; den Brodstab zerbrech' ich euch!" — Vertrieben ward die Schöne, ward ihres Schmuckes beraubt. Vom Trauhimmel weg in's Elend gejagt ist jeder Weg mir nun versperrt. Den Stolz der Fürsten und Edlen brach der Herr, zog seine Hand zurück und half mir nicht, obgleich ich jammerte und flehte. Meinen Peinigern gab er die Gewalt über mich, verschloß den Himmel meinem Flehen und versperrte mir alle Wege; Waisen gleich wurden wir von unserm Eigenthum vertrieben. Bei all diesem ließ nicht ab der Zorn des Ewigen, denn er sprach: „Ihr gehorcht mir dennoch nicht." — Die anmuthigen Straßen verzäunte der Herr und verödete sie; in's Exil nach Schechach (Babel) führte er mich, dort der Feind auf mich lauerte dem Bären gleich. Stolz trat der Dränger einher auf meinen Höhen und bestreuete mit Dornen meine Pfade. O, wendet euch von mir, drob muß ich bitterlich weinen. — Schnell erreichte der Verfolger mich, fing mich in seine Netze, wetzte das Schwert, um mich zu tödten, spannte seinen Bogen. — Der Herr hat unsere Wasser getrübt[2]), Er hat das Strafurtheil gesprochen: „Vernichten will ich euch, in des „Elends Abgrund stürzen und euch zu Schanden machen. In meinem „Zorne werde ich euch entgegen wandeln!" — Wehe, wehe meines Leidentages, der Wunden und Brandmähler mir brachte, die mir bis in's Innere drangen. Mein Vertreiber und mein Kränker ließ mein eigenes Blut wie Most mich trinken, gab zum Gespötte mich allen Völkern hin. — Sie, gewohnt das heilige Peßachlamm in der Wachenacht[3]) zu genießen, trieb nun der Hunger an, Eselsköpfe zu verzehren. So sättigte uns der Herr mit Bitterkeit. — Das Joch legte Gott unserm Halse auf, drückte unsere Hochmuth nieder, sprach: „Ahnden will ich eure Missethaten; ihr sollt das Fleisch euerer Kinder noch verzehren müssen!" — Er zog hinweg, machte kahl den Scheitel mir und zermalmte mich, zog fest und fester meine Fesseln, weil ich seiner gespottet hatte; mit Kieseln stumpfte Er mir die Zähne. Er entriß und entzog mir alle meine Zierde, beugte mich tief. Von meiner Höhe stürzte er mich in den Abgrund hinab — und meine Seele verzweifelt am Frieden. Groß und heftig war das

1) 5. M. 28, 53.
2) Ein bildlicher Ausdruck, so viel als: „Hat unsere glücklichen Tage beendigt."
3) Die Nacht des ersten Peßachtages. (2. M. 12. 42.)

וַיִּגְדַּל וְכָבַד נַאַק רִצְחִי · וּבְקָדְקֳדִי עָלָה צַוְחִי · וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי: מִצְרַיִם וְכוּשׁ שָׂח אֲשִׁיבְכֶם · וְאֶשְׁפְּטְכֶם כְּזִמַּתְכֶם · וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בָּמֹתֵיכֶם: זָכְרָה זֹאת כִּי נִבְאַשׁ נִרְדִּי · וּלְכַלָּה פָּץ מִכָּבוֹד רְדִי · זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדִי: זָנַח זְבוּל וְלֵב הִקְשִׁיחַ · וּבְהִתְעַבְּרוֹ עִם מָשִׁיחַ · זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשׁוּחַ: זַכּוּ זְקֵנַי וּפָעֳלָם אָבִיא · כִּי בְכֵן פָּרַץ נְתִיבִי · זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי: אֲבוֹתֵינוּ זָעֲקוּ וְכָלוּ מִדִּכָּה · וְשָׂח עַל רָעָתֵנוּ כִּי רַבָּה · וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרְבָּה: חֵטְא חָז כִּי בְעָוֹן נִכְתָּמְנוּ · תְּמוּר כִּי בְצִחְיוֹן נִזְהָמְנוּ · חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא־תָמְנוּ: חָשַׁב חוֹרְשֵׁי לְקַרְקַר קִיר יְקָרִים · וּמַר יִבְכָּיוּן מַכָּתִי סוֹקְרִים · חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים: חָשַׁךְ חָזוֹן מַגִּישֵׁי אִשִּׁי · קִיר כְּעִוֵּר לְגַשְּׁשִׁי · חֶלְקִי יְיָ אָמְרָה נַפְשִׁי: עֲבָדִים חֲסָמוּנוּ מִלִּגְדּוֹר פֶּרֶץ · וְתוֹכָחוֹת קָשׁוֹת פָּץ בְּחֶרֶץ · וַהֲשִׁמֹּתִי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ: טֻמְאָתָהּ טָפְלָה וְנָטָה קָו · וְלֹא־נָסוֹג אָחוֹר מִקָּוָו · טוֹב יְיָ לְקוָֹו: טָבְעוּ טִירוֹתַי וּפִי צַר דָּמָם · וְכֹל עֹבֵר עָלַי שָׁרַק וְשָׁמָם · טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם: טוֹבִים טַפִּים נִכְלוּ בְּהוֹסִיפִי לְמְעוֹל · וּכְמַעֲלָלַי חָר בִּי לִפְעוֹל · טוֹב לַגֶּבֶר כִּי־יִשָּׂא עֹל: בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא טֶרֶף נִבְרֶה · כִּי כְּמוֹ בָרַחַת וּבַמִּזְרֶה · נָם וְאֶתְכֶם אֱזָרֶה: יָדוֹ יָרָה בִי אוּר כִּסְדוֹם · וְעַל כָּל־אֵלֶּה הוֹנַתְנִי בַּת אֱדוֹם · יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם: יֵשְׁבוּ יְגוֹנִים בָּנַי עָלֵי חוֹפְהוּ · כִּי כָבֵד עָלַי אַפֵּהוּ · יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ: יְדֵי יוֹסְרַי שָׁתוּ בִי מְחִי · וְקָשַׁבְתִּי מִפִּי צָר שִׁחִי · יִתֵּן לְמַכֵּהוּ לֶחִי: עוֹרֵנוּ יוּעַם כְּחֶרֶשׂ בְּקֶרֶץ · וְגֵוִינוּ שַׂמְנוּ כָאָרֶץ · אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ: כָּל־כְּבוֹד תְּאָרֵנוּ הָכְלָם · וְצוּר אָרְחוֹתָיו חֶסֶד כֻּלָּם · כִּי

Jammern meiner Erschlagenen, ihr Angstgeschrei stieg über mein Haupt; da sprach ich: meine Hoffnung ist auf immer dahin. — „Nach Egypten und Etyopien, rief der Herr, führ' ich euch zurück, richte euch nach euerer Schandthat und vertilge all euere Thürme!" — Stets bleibt es mir eingedenk, wie bald sich meiner Narde Duft verlor[1]) und Er, der Herr, zu seinem geliebten Volke sprach! „Lege nieder deinen Schmuck!" diese Pein, dieser Jammer bleibt mir eingedenk. Er gab seinen Wohnsitz auf, wandte weg sein Herz und zürnte über den Gesalbten (König Josia); deß gedenket meine Seele und ist niedergebeugt. Mein Ahnen, sie waren rein; führe ich mir ihre guten Werke in's Gedächtniß zurück, o, dann muß ich mir selbst gestehen, daß gerecht der Ewige war, da meine Wege er zerstörte. Unsre Väter heulten ob der Aussage der Kundschafter — sie mußten in der Wüste verschmachten; und als unsre Bosheit zu groß wurde, sprach der Herr: „ich will eure Städte wüste machen!" — Jene Missethat, womit wir uns befleckt, womit wir in der Wüste uns verunreinigt haben, da wir Gott mit dem Kalbe verwechselten — sie half zu unserm Untergange; doch groß ist Gottes Gnade, daß er uns nicht ganz vertilgte. Fest beschlossen hatte es mein Dränger, der Erwählten Mauern bis auf den Grund zu zerstören. Bitter weinten selbst die Himmelsschaaren, als diesen meinen Sturz sie sahen. Weissagung und Opfer haben aufgehört und ich tappe wie ein Blinder an den Wänden; doch spreche ich: meine Hoffnung ist der Ewige! — Knechte versperrten mir die Wege, ließen nicht von meiner Niederlage mich erholen; als harte Züchtigung erfüllte sich da des Ewigen Drohung: „ich werde Dein Land verheeren!" — Immer mehr nahm das Laster zu, und der Ewige zog die Schnur zum Verderben; doch nicht ganz entzog er sich den auf ihn Vertrauenden, denn huldreich ist Er Allen, die auf ihn hoffen. In den Staub gesunken sind alle meine Schlösser, so daß selbst des Feindes Mund darüber verwundert schweigt und jeder, der vorüberzieht, erstaunt und sich entsetzt. Aber ich hoffe in Ergebenheit auf die göttliche Hilfe. — Meiner Sünden Menge raffte unschuldige Kinder hin, meine Frevelthaten weckten Gottes Zorn über mich; doch Wohl dem Manne, der sein Joch geduldig trägt. — Mit Lebensgefahr müssen wir jetzt unser Brod verzehren, da der Ewige gesprochen: „Wie mit einer Wurfschaufel und Schwinge zerstreue ich euch in alle Länder!" — Der Herr schleuderte Feuer auf mich herab wie auf Sedom, und neckend noch rief darüber die Tochter Edom's mir entgegen: „siehe, wie so schweigend und duldend es sitzet!" — Kinder, setzt euch trauernd nieder und beweinet den Tempel; ach sein Zorn liegt gar schwer auf uns. Flehet darum hingeworfen im Staube zu ihm, dem Herrn, um Hilfe! Meine Feinde richteten ihre Mauerbrecher wider meine Stadt, gehorchen mußte ich dem Dränger, der mir befahl: „bücke dich, reiche dem Schläger die Wange!" — Unsere Haut ist im Gemetzel farblos geworden wie eine Scherbe, unsern Rücken mußten wir zum Erdboden machen[2]) — so kann nun das Land seine Feierjahre halten. — All unsre Würde und Schönheit ist mit Schmach bedeckt. Doch gnadenvoll sind des Schöpfers Wege, und nicht auf immer

1) D. h. meine Herrlichkeit verschwand.
2) D. h. die Feinde traten über uns hinaus.

לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם: כָּלוּ כִּמְעַט כִּי בִּי נִלְחָם. וְעַל הָרָעָה הוּא נִחָם. כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם: כִּלָּה כַעְסוֹ וְהִצִּית לֶהָבוֹ. וּבְתַכְלִית שִׁשָּׁה מְאוֹרֵי כִבּוֹ. כִּי לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ: נָשִׁים כִּפְרוּעוֹת יוֹשְׁבוֹת שַׁמָּה. בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מַזְכִּירוֹת אַשְׁמָה. כָּל יְמֵי הֲשַׁמָּה: לוּא אֲלֵיכֶם לוֹחֲצֵי גִילָיו. עַל בָּנָיו הֶעֱבִיר גַּלָּיו. לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו: לְאִמֹּתָם לְעֵת כָּמָהוּ מִשֶּׁבֶר. יַעַן כִּי גָרוֹן פָּתוּחַ כַּקֶּבֶר. לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט גָּבֶר: לֹא לְמָחוֹת פָּץ עַם קְרוֹבוֹ. וְאֵיךְ מִתַּעַר הוֹצִיא חַרְבּוֹ. לְעַוֵּת אָדָם בְּרִיבוֹ: שָׂרִים לְכוֹדִים הוֹצִיא מִשְּׁעָרִים. תֵּת כִּתְאֵנִים הַשֹּׁעָרִים. לְעוֹלֵל אֶת הַנִּשְׁאָרִים: מִמָּרוֹם מְגִלָּה כָּתַב בְּנֶהִי. קִינִים וָהֶגֶה וָהִי. מִי זֶה אָמַר וַתֶּהִי: מָה אֲעִידֵךְ מְאוּסָה מִלְּהֵרָצֵה. נְתוּנָה בְּיַד מֵרִיב וּמִתְנַצֵּה. מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא: מַחֲטֹאת מַדִּיחַי שָׁוְא אֲקוֹנֵן. מְנַחֲמִי כְּמַיִן מִתְרוֹנֵן. מַה־יִּתְאוֹנֵן: בַּחוּרִים מוּטָּטוּ כּוֹשֵׁל כִּי לְהֶרֶב. וּשְׁכִינָה הֶעֱלָה מִקֶּרֶב. וְכָשְׁלוּ אִישׁ־בְּאָחִיו כְּמִפְּנֵי חֶרֶב: נִשְׁקַד גֵּטֶל עַל פּוֹרְכֵינוּ. וַיִּתְעֵב שַׁי עוֹרְכֵינוּ. נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ: נְבִיאַיִךְ נֶאֱצוּ לִקְרוֹץ עַפְעַפַּיִם. וְאַכְזְרוּ עָלֵינוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם. נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל־כַּפָּיִם: נָעוּ נָדוּ רֹאשׁ בְּמַהֲמוֹרֵינוּ. רְשָׁעִים מַפִּילִים בְּמַכְמוֹרֵינוּ. נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ: זְקֵנִים וְנִינָם לְרֹב שְׁגוּיִם. אֲכָלוּם וְהֵשִׁיתוּם מָשָׁל בַּגּוֹיִם. כֻּנָּם וְאִבַּדְתֶּם בַּגּוֹיִם: סִלָּה שָׁמֵי קְטוֹרָה בְּאַף. וָאֶפְעַר פִּי וָאֶשְׁאַף. סַכֹּתָה בָאַף: סָפְקוּ שׁוֹטְנֵי כַף וָאֶשְׁתּוֹנָן. וָאֶזְעַק חָמָס וָאֶתְאוֹנָן. סַכֹּתָה בֶעָנָן: סוּרוּ טָמֵא שָׁחוּ מַאֲשִׁימֵינוּ. בְּהִנָּתֵן כַּבַּרְזֶל שָׁמֵינוּ. סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ: שָׁבַת מְשׂוֹשׂ

wird er uns verstoßen. Wenig fehlte und wir gingen ganz zu Grunde, da der Ewige wider uns war; aber er bedachte sich des Uebels wieder, denn wenn auch strafend ist er voll Erbarmen. Seinen Zorn entlud der Herr, ließ empor die Flamme lodern und verlöschte meinen Glanz; doch erst zu Ende der sechs bestimmten Jahre[1]); denn nicht aus Wohlgefallen straft der Herr. So sitzen wir jetzt die lange Verwüstungszeit hindurch, verzweifelnden Frauen gleich, die einsam sitzen und immerfort ihrer Schuld gedenken. — Euch Allen, die ihr Gottes Ebenbild zu unterdrücken sucht, ward noch so keine schwere Strafe! Alle Unglückswellen stürzte Gott über seine Auserwählten, zermalmte sie unter seinen Füßen. Kinder schmachtend vor Hunger flehten ihre Mütter um Speise an; — zur Strafe weil sie in ihrer Bosheit gleich einem offenen Grabe Fremder Gut verschlungen und jedes Recht verdreht hatten. — Der Herr gab die Verheißung, sein geliebtes Volk nicht zu vertilgen. Als sie jedoch des Nächsten Recht verletzten, — da zog das Schwert er aus der Scheide. Der Feind führte die Fürsten gefesselt aus der Stadt und verfuhr mit ihnen, wie mit faulen Feigen; Nachlese hielt er dann unter den Zurückgebliebenen. Vom Himmel herab ward eine Trauerrolle gesandt, beschrieben mit Jammer, Klagen, Ach und Weh; der Ewige sprach's, es geschah. — Was könnt' ich zum Troste dir entgegen stellen? Du bist von aller Gnade ausgeschlossen, bist grausamen Widersachern Preis gegeben; doch du selbst bist schuld an deinem Elende, aus dem Munde des Herrn ging's nicht hervor. — Ob der Sünden der falschen Verführer, die mich in's Unglück stürzten, klage ich, und mein Gott zögert, mich zu trösten. Wie kann ich auch mich beklagen, da noch die Sünde an mir haftet. — Die jungen Krieger wankten; der Herr entzog seine Herrlichkeit aus ihrer Mitte, und ließ immer mehr sie straucheln, so daß sie vor dem Schwerte fliehend einer über den andern stürzten. — Schwer lastet das Joch meiner Peiniger auf mir, seitdem der Herr meiner Priester Opfer verschmähte. Laßt uns darum unsern Wandel untersuchen! Die Lügenpropheten erzürnten so den Ewigen mit ihren falschen Reden, daß er seine Langmuth in Unbarmherzigkeit verwandelte. Laßt uns darum mit Herz und Händen zu ihm um Vergebung flehen! — Alle, selbst auch die Bösewichte, die mich in die Netze stürzten, staunen und schüttelten den Kopf über meinen Fall. Ach, wir haben gefrevelt und gefehlt! — Greise sammt ihrer Kinder Menge rieben die Feinde auf und machten sie zum Spottlied unter allen Völkern; erfüllt ward jene Drohung: „Ihr werdet umkommen unter den Völkern!" — Die das heilige Räucherwerk darbrachten trat nieder der Feind. Vor Schmerz schnappte ich nach Luft; denn in Zorn hast Du, Herr, Dich gehüllt. Das kränkt mich tief, daß meine Verfolger noch höhnend in die Hände klatschen, ich schreie über die Gewaltthat und Klage; — aber Du verhüllst Dich in die Wolken. Fort, Unreine! rufen uns die Dränger zu. So läßt der Herr uns zum Ekel und Abscheu sein und verschließt uns den Himmel wie mit Eisen. Hin ist die Wonne, hin

1) Nach dem Midrasch (Vajikra Rabba Abschn. 26) wurde mit dem Vollzug des über Jerusalem verhängten Strafurtheils sechs Jahre lang gewartet, um Israel noch so lange Zeit zur Buße zu lassen.

שֻׁמַּם מְשׁוֹרְרִים. וְרוֹדְפֵי קַלּוּ מִנְּשָׁרִים. לְאַבֵּד הַנִּשְׁאָרִים:
עַל־אֵלֶּה עֲשָׁקוּנוּ בְּחֵרוּפֵיהֶם. וְהִגְדִּילוּ שְׁאוֹן גִּדּוּפֵיהֶם. פָּצוּ
עָלֵינוּ פִּיהֶם: פָּצוּ פָּעֲרוּ פֶה מִבְּאֵר שַׁחַת. וְאִטְּרוּ עָלַי
בְּתוֹכַחַת. פַּחַד וָפַחַת: פְּנֵי פְאֵר חֻפַּת מְעוֹנִי. הִקְמִיל וְהֵקִים
מְעַנִּי. פַּלְגֵי־מַיִם תֵּרַד עֵינִי: נָפְלָה עֲטֶרֶת עֹז מַשְׁעֵנָם.
וְצָר בְּשִׁבְעָה דְּרָכִים עִנָּם. וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם: פֵּרְשָׂה
פָּצְתָה אוֹי כִּי סֻגָּרָה. תְּמוּר עֹז בְּמָתְנֶיהָ שַׂק חָגָרָה. עֵינִי
נִגְּרָה: עָשָׂה עֶבְרָתוֹ וַיֶּחֱרֶה. וְעָרַךְ אֶת מָדוֹן מְגָרֶה. עַד־
יַשְׁקִיף וְיֵרֶא: עוֹדֵינָה עָף כָּבוֹד וְעָלָה. וְעֹשֶׁר מַסָּעוֹת נַעֲלָה.
עֵינִי עוֹלְלָה: עַל־זֶה פָּסַק נוֹי נָעֳמָם. וְצוּר שָׂח לֹא אֶעֶזְבֵם
בְּכַף זַעֲמָם. אַף־אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם: צַדִּיק צָר צְעָדַי
לִסְפּוֹר. וּכְעִקַּלְתִּי יֹשֶׁר וָאֲכַפּוֹר. צוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר:
צָעַק צוּרִי וְסִכֵּךְ מֵעֲבוֹר. וּבְחַלְלֵי עָרַךְ לִשְׁבּוֹר. צָמְתוּ בַבּוֹר:
צָדוּ צְעָדַי וְסָע דּוֹרְשִׁי. וּבַעֲלוֹתָם עָלַי כַּיָּם לְגָרְשִׁי. צָפוּ־
מַיִם עַל־רֹאשִׁי: עַל הַר־צִיּוֹן צָבְאוּ לְהַכְרִיתִי. וְצוּר שָׂח
אֶחְמוֹל עַל שְׁאֵרִיתִי. וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי: קָרָאתִי קְשׁוֹב
חֶרְפַּת מוֹנַי. עַל הַלְחִי מַכִּים בָּנַי. קָרָאתִי שִׁמְךָ יְיָ: קוּמִי
קִרְאִי כִּי לֹא־יְכָלֵם. עַל יֶתֶר לִמְקַנְאַי יְשַׁלֵּם. קוֹלִי שָׁמָעְתָּ
אַל־תַּעְלֵם: קַלִּים קְדָחוּנִי וְעַלְמַת מַרְאֶךָ. הֵשַׁתְּ כַּגּוֹיִם
מוֹרָאֶךָ. קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָּ: אַתָּה יְיָ קֵץ אַל תְּכַזֵּב.
עַד מָתַי כַּחֹרֶשׁ אֶעֱזֵב. וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב: רְאֵה רֹגֶז מַכַּת
אֲנוּשִׁי. וְאוֹמַר בְּהִנָּטְשִׁי בְנֶגְשִׂי. רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי:
רְאֵה רֹב בְּעוּתִי. הֲשִׁמּוֹת כָּל עֲדָתִי. רָאִיתָה יְיָ עַוָּתָתִי:
דּוּחַ רִפְתָּה כִּי מֵאֵימָתָם. כִּי לְבַלְּעִי הֶעֱלוּ חֲמָתָם. רָאִיתָה

meiner Sänger Freude! Meine Verfolger waren schneller als die Adler und vertilgten noch vollends den Rest. — Ach, höhnend unterdrückten sie mich, stießen gräuliche Lästerungen aus und triumphirten so über mich. Ihren Rachen sperrten sie weiter auf als die Hölle, um mich zu verschlingen, und mit Züchtigungen, Aengstigungen und Verderben verschlossen sie mir jeden Ausweg. Meinen schönen, prächtigen Tempel ließ der Herr niederreißen, ließ empor sich schwingen meine Peiniger; ach, darob zerfließt mein Aug' in Thränen. Unsere Krone und Herrlichkeit, unsre Stütze ist dahin; vom Dränger siebenfach gepeinigt bekennen wir nun unsre Sünden. — In Feindes Hände übergeben, ruft Zion händeringend; „wehe!" statt der frühern Pracht umgürtet sie mit Säcken ihre Lenden jetzt und ihr Auge rinnt. Der Herr zürnte sehr und wandte sich weg von uns, er reizte den Haß gegen uns auf, und so leiden wir, bis er einst gnädig wieder auf uns schaut. Noch sind wir verlassen; denn Gottes Majestät zog weg von uns, in zehn Zügen entfernte sie sich — darum thränet mein Auge. So hat denn aufgehört unsre Schönheit und Zierde! — Aber es sprach unser Hort: „Ich will sie nicht ganz der Hand ihrer Feinde überlassen, jederzeit will ich sie überwachen!" — Gerecht ist Gott! Als noch fromm ich war, bewahrte und zählte er alle meine Schritte; als treulos ich geworden und das Recht verdrehte, wurde ich verjagt gleich einem Vogel! Tief betrübt, weil seinen Bund ich entweihte, verschloß der Ewige die Himmelspforte, und kein Gebet drang mehr durch; Er beschloß meinen Untergang — in engem Kerker vernichteten sie mich. Aufgelauert ward meinen Schritten, da der göttliche Schutz hinweg war; wie das brausende Meer fielen die Feinde über mich her und vertrieben mich, die Wellen schlugen über meinem Haupte zusammen. Auf Zion's Berg sammelten sie sich, um mich gänzlich zu vertilgen. Aber es sprach der Herr: „Ich will des Restes schonen, will meines Bundes gedenken!" — Ich rufe: Höre doch, Herr wie meine Quäler mich höhnen, wie sie meine Kinder unbarmherzig schlagen; ich rufe Deinen Namen an, o Ewiger! Auf und rufe ihn an! er wird nicht unerhört dich lassen, unsres Flehens Stimme wird er sich nicht entziehen; in vollem Maaße wird den Tyrannen er vergelten. Das leichtsinnige Volk[1]) hat uns zu Grunde gerichtet, und Du, Herr, verbargst Dein Antlitz uns. Sende doch Deinen Schrecken über diese Völker; sei uns nahe, wenn wir in unsrer Noth Dich rufen! O Ewiger, halte die Erlösungszeit nicht länger mehr zurück! wie lange noch sollen einer Einöde gleich wir verlassen sein, wie lange noch soll unser Land verlassen bleiben? — Schaue, Herr, mein Ungemach, meine immerfort eiternde Wunde und wie ich in Vergessenheit schmachte! ich flehe zu Dir: nehme Dich rechtend meiner an! Schaue, Herr, welch große Schrecknisse mich trafen, meine ganze Gemeinde ließest Du verheeren. Herr, siehe doch, wie gekränkt ich werde! Aller Muth ist mir entfallen in der großen Furcht vor den Feinden; lebendig wollen sie mich verschlingen in ihrer Wuth. Du siehest, Herr, ihre große Rachgier —

1) Die Chaldäer.

כָּל־נִקְמָתָם: לָמָּה רָחוֹק תַּעֲמוֹד בְּדַבְּרָם עֲזוּת· נָמְתָּ
הַנְשַׁמָּה אוֹשִׁיב פְּרָזוֹת· וְאַף גַּם־זֹאת: שָׁמְעוּ שֶׁנּוֹקַשְׁתִּי
בִּדְחִיפָתָם· וּכְיֶלֶק עָלָה עֵיפָתָם· שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם: שָׁכְבוּ
שׁוֹחֲחִים כְּנֵי מִיגוֹנָם· וְשׁוֹבֵיהֶם גָּאָה מְאֹד גְּאוֹנָם· שִׂפְתֵי
קָמַי וְהֶגְיוֹנָם: שִׁישִׁי שׁוֹסָתִי כִּי בִי יָד מָטָה· מִשְׁפֶּלֶת עַד
שְׁאוֹל מַטָּה· שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה: הֲשִׁיבֵנוּ שָׁלֵם
שִׁלּוּם שָׁנִים· וְתֹאמַר אֶפְדֵּם מִשְּׁאוֹנִים· וְזָכַרְתִּי לָהֶם
בְּרִית רִאשׁוֹנִים: תָּבֹא תְּשׁוּר מְעַנַּי לָמוּל· הֵם שֶׁגָּבְהוּ חֵיל
וְאַוְויָךְ אָמוּל· תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל: תִּקְרָא תְּגַלֶּה יוֹם כָּמוּס
בְּלֵב· וּמְחַפְּשֵׂי עוֹלֹת לִפְעוֹל בְּלֵב· תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת־לֵב:
תַּם תַּכְלִית תָּקְפָּם לְלָכְדֵם· יִפְּלוּ בְּלִי לְהַעֲמִידֵם· תִּרְדֹּף
בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם: כִּי תָמִיד דּוֹחֲקִים וְשׁוֹחֲקִים· וּמִתּוֹרָתְךָ
אָנוּ לֹא רְחוֹקִים· הֲשִׁיבֵנוּ וְהוֹרֵנוּ אֵלֶּה הַחֻקִּים:

ע"ס א"ב אלא שהקדים בראש כל אות ראשי הפסוקים של זכור ה' פרשה ה' באיכה.

יז זְכוֹר אֲשֶׁר עָשָׂה צָר בִּפְנִים· שָׁלַף חַרְבּוֹ וּבָא לִפְנֵי
וְלִפְנִים· נַחֲלָתֵנוּ בְּעֵת כְּטִמֵּא לֶחֶם הַפָּנִים· וְגִדֵּר פָּרֹכֶת
בַּעֲלַת שְׁתֵּי פָנִים: יְתוֹמִים גֹּעַל בְּמָגֵן מְאָדָּם· וַיְמַדֵּד
קָו כְּמַרְאֵה אֲדַמְדָּם· מֵימִינוּ דָּלַח וְהִשְׁכִּיר חִצָּיו מִדָּם·
כְּיָצָא מִן הַבַּיִת וְחַרְבּוֹ מְלֵאָה דָם: עַל הֲגוּתוֹ הַוּוֹת גָּבֶר·
וְנָטָה אֶל אֵל יָדוֹ לְמוּלוֹ לְגַבֵּר· מִצְרַיִם וְכָל לְאֹם אֲשֶׁר
בָּם עָבַר· וַאֲנִי בְּתוֹךְ אִוּוּיוֹ אָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר: אֲבֹתֵינוּ
זָרָה כְּהִכְנִיסוּ בַּחוּרָיו אָכְלָה אֵשׁ· וְזֶה צֹעֶה זוֹנָה הִכְנִיס
וְלֹא נִכְוָה בָּאֵשׁ· עֲבָדִים חִתּוּ בְּסוּכּוֹ לַכַּת אֵשׁ· וְעַל
מֶה בְּבֵית אֵשׁ מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ: בְּנַפְשֵׁנוּ טָבְעֵנוּ

warum stehst Du fern, da sie so sehr Dich lästern? sprachst Du doch: Möget auch noch so sehr ihr leiden, so werde ich einstens doch die verwüstete Stadt (Jerusalem) mauerlos wieder bevölkern[1])." — Nicht so bald hörten meine Feinde, wie ich gefangen sei in ihren Netzen, als sie auch schon gleich den Heuschrecken mich überfielen — und Du, Herr, hörtest ihr Lästern zu. — Von vielen Leiden kraftlos hingestreckt lagen meine Kinder da; die sie gefangen wegführten, waren grausam übermüthig und ihr Gespräch wie ihre Gedanken nichts als Hochmuth. Die Räuber freuen meiner Erniedrigung, meines tiefen Falles sich. Schaue doch, Herr! bei ihrem Sitzen wie bei ihrem Aufstehen bin ich ihr Spottlied. O führe nach Schalem (Jerusalem) uns zurück! Laß statt der Trauerjahre uns Freudenjahre kommen; sprich: „Ich befreie euch aus der Barbaren Menge, gedenke euch wieder meines Bundes mit den Früheren!" — Erscheine, Herr, vernichte meine Peiniger! Ach, sie steigen empor — Dein Heiligthum liegt zerstört — so vergilt ihnen ihre Verbrechen alle! Rufe ihn herbei, enthülle ihn den längst beschlossenen Rachetag, auf daß Herzleid werde ihnen, die stets Ungerechtigkeit im Herzen brüten. Ende ihre Macht, stürze sie, daß sie fallen, um nie mehr aufzustehn, verfolge vertilgend sie mit Deinem Zorne! Denn immerfort peinigen und drücken sie uns; aber dennoch verlassen wir Deine Lehre nicht. Führe uns darum, o Herr, wieder zurück zu Dir; lehre Deine Gesetze uns; —

Gedenke, Herr, was der Feind in des Tempels Räumen verübt! Mit gezücktem Schwerte drang er in's Allerinnerste; er verdarb unser Erbe, verunreinigte das Schaubrod und durchstach den künstlich gewebten Vorhang. Geröthet war sein Schild, als er die Verwaisten niederstieß, blutroth die Meßschnur, die er anlegte. Unser Wasser trübte er, tränkte mit Blut seine Pfeile, bluttriefend war sein Schwert, als er den Tempel verließ. Lästernd streckte der Frevler seine Hand aus gegen den Allmächtigen und rief: „Egypten und andere Nationen hat er bezwungen; aber ich, ich gehe ihm in seiner Wohnung keck entgegen!" — Zwei Jünglinge unserer Vorfahren[2]) brachten einst gemeines Feuer in das Heiligthum, und die Flamme verzehrte sie; dieser Bösewicht aber führte eine Buhlerin hinein und blieb unversehrt. Sclaven schürten an der Flamme und von der Höhe herab wurde das Feuer geschleudert. In tiefe Betrübniß versanken wir als man

---

[1]) D. h. die Einwohner haben keinen Feind zu fürchten, obwohl die Stadt ohne Mauern ist.

[2]) Nadab und Abihu. 3. M. 10, 1, 2.

בְּהוֹצִיא כְּלֵי שָׁרֵת׃ וְשָׂמָם בָּאֳנִי שַׁיִט בָּם לְהַשְׁרֵת׃ עוֹרְנוּ יִמַּק כְּהִשְׁכִּים מְשָׁרֵת׃ וְלֹא מָצָא תִּשְׁעִים וּשְׁלֹשָׁה כְּלֵי שָׁרֵת׃ נָשִׁים כְּשָׂרוּ כִּי בָא עָרִיץ׃ בְּקַרְקַע הַבַּיִת נְעָלָיו הֶחֱרִיץ׃ שָׂרִים לְפָתוּ בְּבוֹא פָּרִיץ׃ בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים צַחֲנָתוֹ הִשְׁרִיץ׃ בַּחוּרִים מִבַּחוּץ צָגוּ מְחֻזָּקִים׃ וְתָרוּ כִּי יַזִּק בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מַזִּיקִים׃ זְקֵנִים נִבְעָתוּ כְּהִרְשׁוּהוּ מְשַׂחֲקִים׃ עֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְהוּא אָסוּר בָּאזִקִּים׃ שָׁבַת סוֹטֵן וַיָּבֹא אַרְמוֹן׃ וַיְסַבֵּב חֹמָה וַיְעַוֵּת הָמוֹן׃ נָפְלָה עֶבְרָה עַל נִינֵי פִּצֵּל לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן׃ עַד כִּי נָטַשׁ מִדַּק אַרְמוֹן׃ עַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת הֵחֵל לָבוֹא׃ בְּיַד אַרְבָּעָה רָאשֵׁי טַפְסְרָיו לְהַחֲרִיבוֹ׃ עַל צַד מַעֲרָבִי לְזֵכֶר הִשְׂרִיד בּוֹ׃ וְצָג אַחַר כָּתְלֵנוּ וְלֹא רָב רִיבוֹ׃ אַתָּה קָצַפְתָּ וְהִרְשַׁעְתָּ לִפְנוֹת׃ יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל־מְאוּם מִשָּׁם לְהַפְנוֹת׃ לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וְלֹא שַׁעְתָּ אֶל הַמִּנְחָה פְּנוֹת׃ וְשִׁלְּחוּם לְאֶרֶץ כּוּשׁ בְּשָׁלֹשׁ סְפִינוֹת׃ הֲשִׁיבֵנוּ שׁוֹעוּ כְּבָאוּ בְּנִבְכֵי יָם׃ וְשִׁתְּפוּ עַצְמָם יַחַד לִנְפּוֹל בַּיָּם׃ שִׁיר וְתִשְׁבָּחוֹת שׁוֹרְרוּ כְּבַעַל יָם׃ כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ בִּמְצוּלוֹת יָם׃ כִּי תְהוֹמוֹת בָּאוּ עַד נַפְשָׁן׃ כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ חִלּוּ לְמַמְשָׁן׃ תִּקְוָתָם נָתְנוּ לְמֵשִׁיב מִבָּשָׁן׃ וּבַת קוֹל נִשְׁמְעָה עוּרָה לָמָּה תִישָׁן׃

ע"ס א"ב אלא שהקדים בראש כל אות ואות מלת אם עם תי"ו השית"ן.

יח אִם תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפֻּחִים׃ אַלְלַי לִי׃ אִם תְּבַשֵּׁלְנָה נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת יַלְדֵיהֶן הַמְּדוּדִים טְפָחִים טְפָחִים׃ אללי לי׃ אִם תְּגֻזַּנָּה פְּאַת רֹאשָׁם וְתִקָּשַׁרְנָה לְסוּסִים

die Tempelgefäße herausnahm und sie auf Schiffe lud, um anderswo damit zu prangen; es schauderte uns die Haut, als der Priester morgens aufstand und die 93 Dienstgefäße nicht mehr fand. Mit Schrecken sahen die Frauen den Tyrannen kommen und mit seinen Schuhen den Tempelboden aufreißen; die Edlen zitterten, als der Wilde erschien und im Allerheiligsten seinen Unflath aufstellte. Die Jünglinge standen muthig draußen im Kampfe, denn sie glaubten, daß Myriaden Engel helfen würden den Feind zu vernichten; aber die Alten bebten, denn sie erkannten, daß der Feind vom Himmel dazu ermächtigt sei, nach Willkühr zu verfahren, daß Gott es so verhängt. Der eine Gegner (Nebuchadnezar) war fort, da kam der Rothe (Titus) und umschloß die Mauern und vernichtete das Heer; das Unglück überfiel die Enkel Jacob's, die Zerstörung des Tempels war im Himmel beschlossen. Vom Eingang des Tempelbergs kam der Feind her und 4 seiner Heerführer vollbrachten die Zerstörung; nur die westliche Mauer des Tempels ließ er zum Andenken stehen. Hinter dieser Wand stand die Gottheit und nahm sich des Streites nicht an. — Du zürntest und gabst es zu, den Tempel auszuräumen und unschuldige Kinder wegzuführen. Du kehrtest Dich nicht zum Flehen der Unglücklichen, die von den tobenden Heiden auf drei Schiffen in ferne Landen gebracht wurden. „O führe uns zurück!" so riefen sie auf dem brausenden Meere und faßten allesammt den Entschluß, sich in das Meer zu stürzen. Wie einst die Erlösten am Schilfmeere sangen sie Lieder dazu und sprachen: „Deinetwegen, Herr, geben wir uns dem Tode hin in der Tiefe des Meeres!" Die Fluth umgab sie bis an die Seele und immer noch beteten sie zu Gott: „Dies Alles trifft uns, dennoch vergessen wir Deiner nicht!" und setzten ihre Hoffnung auf den Erlöser aus der Noth. Da ward eine himmlische Stimme gehört: „Erwache, Gott, warum bleibst Du ferne?" —

Wenn Mütter ihre Frucht verzehren, der Windel angehörigen Kleinen, o dann wehe mir! Wenn zarte Frauen ihre sorgfältig erzogenen Kinder kochen, o dann wehe mir! Wenn das Haupthaar ihnen abgeschoren und sie an flüchtige Rosse

פּוֹרְחִים. אללי לי: אִם תִּדְבַּק לְשׁוֹן יוֹנֵק לְחֵךְ בְּצִמָּאוֹן צְחִיחִים. אללי לי: אִם תֵּהָמֶּנָה זוֹ לְעֻמַּת זוֹ בּוֹאִי וּנְבַשֵּׁל אֶת בָּנֵינוּ צוֹרְחִים. אללי לי: אִם תִּוָּעַדְנָה זוֹ לְזוֹ תְּנִי בְּנֵךְ וְהוּא חָבוּי מְנֻתָּח נְתָחִים. אללי לי: אִם תְּזַמֵּן בְּשַׂר אָבוֹת לְבָנִים בִּמְעָרוֹת וְשִׁיחִים. אללי לי: אִם תְּחֻיַּבְנָה הַבָּנוֹת אֶל חֵיק אִמּוֹתָם נִתְפָּחִים. אללי לי: אִם תָּטֹסְנָה רוּחוֹת עוֹלָלִים בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה תְּפוּחִים. אללי לי: אִם תֵּיַקַּרְנָה בְּשִׁכּוּל רַחַם וְצִמּוּק שָׁדַיִם וְאֵם עַל בָּנִים שְׁחִים. אללי לי: אִם תְּכֻשַּׁלְנָה שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת מָגִנִּים בַּעֲרַב אֱלוֹהִים. אללי לי: אִם תְּלֻהַטְנָה רוּחָם בְּמִינֵי מְלוּחִים וְנוֹדוֹת נְפוּחִים. אללי לי: אִם תִּמָּעַטְנָה מֵאֶלֶף מֵאָה וּמִמֵּאָה עֲשָׂרָה עַד אֶחָד לְמַפָּחִים. אללי לי: אִם תְּנֻסְנָה לְמָסַךְ הֵיכָל שְׁמוֹנִים אֶלֶף כֹּהֲנִים פִּרְחִים. אללי לי: אִם תִּשָּׂרַפְנָה שָׁם כָּל־אוֹתָם הַנְּפָשׁוֹת כְּקוֹצִים כְּסוּחִים. אללי לי: אִם תֵּעָרַפְנָה עַל דַּם נָקִי שְׁמוֹנִים אֶלֶף כֹּהֲנִים מְשׁוּחִים. אללי לי: אִם תִּפַּחְנָה נְפָשׁוֹת מְדֻקָּרִים מֵרֵיחַ תְּנוּבוֹת שִׂיחִים. אללי לי: אִם תְּצֻבַּרְנָה עַל אֶבֶן אַחַת תִּשְׁעָה קַבִּין מוֹחֵי יְלָדִים מְנֻחִים. אללי לי: אִם תְּקֻעֶנָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת יוֹנְקִים עַל שׁוֹכָה אַחַת מְתוּחִים. אללי לי: אִם תֵּרָאֶינָה רַכּוֹת וַעֲנֻגּוֹת כְּבוּלוֹת עַל יַד רַב הַטַּבָּחִים. אללי לי: אִם תִּשָּׁכַבְנָה בֵּין שְׁפַתַּיִם בְּנוֹת מְלָכִים מְשֻׁבָּחִים. אללי לי: אִם תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלוֹת וְהַבַּחוּרִים בְּצִמְאוֹן צְחִיחִים. אַלְלַי לִי:

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְמוּלָם מַרְעִים. הוֹי עַל כָּל שְׁכֵנַי הָרָעִים. מַה שֶּׁהִקְרָאם מוֹדִיעִים. וְאֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ

gebunden werden, o dann wehe mir! Wenn des Säuglings Zunge vor brennendem Durste am Gaumen klebt, o dann wehe mir! Wenn ein Weib zum andern wimmert: Komm, laß uns unsre winselnden Kinder kochen, o dann wehe mir! Wenn sie zusammen kommen und die Eine sagt: gib mir nun von Deinem Kinde! die Andere aber, es in kleinen Stückchen zertheilt für sich allein verborgen hält, o dann wehe mir! Wenn in Höhlen und Schluchten der Väter Fleisch den Kindern als Speise dienen muß, o dann wehe mir! Wenn Töchter in ihrer Mütter Schooß ihren Geist aushauchen, o dann wehe mir! Wenn Säuglingen auf offener Straße liegend das Leben entflieht, o dann wehe mir! Wenn Mütter mit geschwächtem Leibe und versiegter Brust sich über ihre Kinder beugen, o dann wehe mir! Wenn 800 tapfere Schildträger in Arabiens Steppen verkommen mußten, o dann wehe mir! Wenn sie durch versalzene Speisen und aufgedunsene Schleiche verbrennen mußten, o dann wehe mir! Wenn von tausend hundert, von hundert zehn und von zehn Einer zur Betrübniß übrig blieb, o dann wehe mir! Wenn 80000 junge Priester sich in's Heiligthum flüchten mußten, o dann wehe mir! Wenn sie Alle dort wie abgehauene Dornen verbrannten, o dann wehe mir! Wenn über unschuldig vergossenem Blute[1]) 80000 gesalbte Priester geknickt wurden, o dann wehe mir! Wenn die Durchbohrten vor dem Geruch der Pflanzen ihren Geist aufgaben, o dann wehe mir! Wenn auf einem Steine 9 Maaß Gehirn erschlagener Kinder lag, o dann wehe mir! Wenn 300 Säuglinge an einem Zweige aufgehenkt wurden, o dann wehe mir! Wenn junge und zarte Frauen gefesselt neben dem Scharfrichter gingen, o dann wehe mir! Wenn edle Fürstentöchter auf freiem Felde entehrt wurden, o dann wehe mir! Wenn Jungfrauen und Jünglinge vor brennendem Durste verschmachteten, o dann wehe mir! — Doch eine heilige Stimme brauset auf: „Wehe über die bösen Nachbaren alle! was ihnen begegnet „ist, thun sie kund, aber was sie gethan, das verschweigen

[1]) Des Propheten Sechariah (II. Chron. 24, 20).

לֹא מוֹדִיעִים · אִם תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם מַשְׁמִיעִים ·
אִם יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא לֹא מַשְׁמִיעִים :

ע"ס א"ב, אלא שהקדים בראש כל דלת מלת אתה ובראש כל סוגר מלת ולמה.

יט אַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ · וְנִפְלֵינוּ אֲנִי וְעַמֶּךָ ·
וְלָמָּה בְּנֵי בְלִיַּעַל חִלְּלוּ שְׁמֶךָ · וְלֹא שָׁפַכְתָּ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ :
אַתָּה גִּדַּלְתָּ וְרוֹמַמְתָּ בָנִים לְהָנֵק · כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן
אֶת הַיֹּנֵק · וְלָמָּה דְּדָנִים צָחוּם לְשַׁנֵּק · וְאַרְיֵה בְּדֵי גֹרוֹתָיו
מְחַנֵּק : אַתָּה הֵינַקְתָּם דְּבַשׁ מִסֶּלַע · וַתּוֹצִיא נוֹזְלִים מִסָּלַע ·
וְלָמָּה וְשֹׁפְטֵיהֶם נִשְׁמְטוּ בִּידֵי סֶלַע · וְעוֹלְלֵיהֶם נִפְּצוּ אֶל
הַסָּלַע : אַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאַס כָּל־גּוֹי · וְלָקַחְתָּ לְךָ גּוֹי מִקֶּרֶב
גּוֹי · וְלָמָּה חָשׁ וְעָלָה עַל אַרְצִי גּוֹי · וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם
מִגּוֹי : אַתָּה טֵאטֵאתָ שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנִים · לְהָבִיא גּוֹי שֹׁמֵר
אֱמֻנִים · וְלָמָּה יָזְמוּ מוֹאָבִים וְעַמּוֹנִים · לְעַם זוּ כַּכּוֹכָבִים
נִמְנִים : אַתָּה כּוֹנַנְתָּ לְשֶׁבֶת הוֹדֶךָ · הַר זֶה קָנְתָה יְמִינְךָ
וְיָדֶךָ · וְלָמָּה לְאָחוֹר הֵשַׁבְתָּ יְמִין הוֹדֶךָ · וַתְּנַבֵּל כִּסֵּא
כְבוֹדֶךָ : אַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם רִאשׁוֹן · כּוֹנַנְתָּ מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן ·
וְלָמָּה נִאֵץ רָשָׁע בְּפֶה וּבְלָשׁוֹן · עַד כִּי נָגַע צַר בְּאִישׁוֹן :
אַתָּה שַׂשְׂתָּ לְטוֹב עָלֵימוֹ · בְּשִׂיחַ תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ · וְלָמָּה
עָרִיץ חֵרֵף וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ · אֲשֶׁר יֹאכַל חֵלֶב זְבָחֵימוֹ :
אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם · וַתָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם · וְלָמָּה
צָלֲלְתִּי עַד נִבְכֵי יָם · וַיִּגְדַּל שִׁבְרִי כַּיָּם : אַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב
תְּהִלּוֹת קְדוֹשִׁים · בְּסוֹד יְשִׁישִׁים מְקֻדָּשִׁים · וְלָמָּה רָגְשׁוּ
גוֹיִם קְדֵשִׁים · וְהֵשַׁמּוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים : אַתָּה שָׁמַעְתָּ

„sie! daß Mütter ihre Leibesfrucht verzehrten lassen sie hören, „daß aber im Heiligthum des Herrn ein Priester und Prophet „erschlagen wurde, das lassen sie nicht hören!" —

Du sprachst: „Wohlthun will ich Dir, du sollst ein ausgezeichnetes Volk sein!" Warum entweiheten denn Niederträchtige Deinen Namen und Du gossest Deinen Zorn nicht über sie aus? — Du erhöhtest und erhobst uns und pflegtest uns, wie der Wärter den Säugling; — warum erstickten die Dedaniter meine dürstenden Flüchtlinge, warum erwürgte der Löwe (Nebuchadnezar) ihre Kinder? — Du ließest einst Honig aus dem Felsen, Wasser aus dem Kiesel fließen; warum mußten meine Edelen in Klüften flüchten, warum wurden ihre Säuglinge an Felsen zerschmettert? — Du übergingest alle Nationen und wähltest Israel zu Deinem Volke; warum überzog ein Barbarenvolk so eilig mein Land um mich zu vertilgen, daß ich kein Volk mehr sei? Du räumtest einst mancherlei Nationen weg und setztest Dein gläubiges Volk an ihre Stelle; warum trachteten Moab und Ammon, dies Volk zu verderben, das zahlreich wie die Sterne sein sollte? — Du bereitetest ehemals zu Deiner Majestät Sitz den Berg Moriah, von Deiner Rechten erworben; warum zogst Du Deine Rechte zurück und gabst Deiner Herrlichkeit Thron der Entweihung preis? — Du, Erhabener, Schöpfer der Welten, hast das erhabene Heiligthum vor der Urzeit schon gegründet; warum ließest Du des Frevlers Mund es lästern, warum den Tyrannen das Liebste antasten? — Du freutest Dich vormals über das Glück Deines Volkes und sprachst, es in's Land zu führen und dort einzupflanzen; warum lästert der Freche und spricht: Wo ist nun ihr Gott, der das Fett ihrer Opfer verzehrt? — Du spaltetest mit Deiner Macht das Meer und sperrtest es gleich wie mit Thüren ab. Warum versank ich in den Meereswogen, warum ist mein Unglück groß wie das Meer? Du, Heiliger, throntest unter den Lobgesängen Deiner Heiligen, im Kreise Deiner Edeln und Geweihten; warum durften sittenlose Barbaren eindringen und das Allerheiligste zerstören? Du hörtest wie wir

כִּי הָיִינוּ חֶרְפָּה. וְסֻכָּתְךָ בָּאֵשׁ נִשְׂרְפָה. וְלָמָּה תְּבַלַּע נַחֲלַת חֻפָּה. תַּצְמִיחַ תְּרוּפָה וְעָלֵינוּ חוֹפֵפָה:
אַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא. לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה וְנַצְדִּיקְךָ בְּחִבָּה. וְלָמָּה נָהִינוּ וְלָנוּ הַדִּבָּה. כִּי כָל זֹאת בָּאַתְנוּ בְּחוֹבָה:

ע"ס א"ב תלת שכרעס כל דלת לך ה' הצדקה וכרעס כל סוגר ולנו בשת הפנים.

כ לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּאוֹתוֹת אֲשֶׁר הִפְלֵאתָ מֵאָז וְעַד עָתָּה. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בִּבְחִינָה אֲשֶׁר נִצְרַפְנוּ וְאוֹתָנוּ תִּעָבְתָּ: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּגוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי לָקַחְתָּ בְּמַסּוֹת. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּדֹפִי אֲשֶׁר נִמְצָא בָנוּ כְּמַעֲשֵׂיהֶם עֲשׂוֹת: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּהָלְכוּ אֱלֹהִים לִפְדּוֹת לוֹ לְעָם. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּוַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף גּוֹי בֵּאלֹהָיו בְּפִשְׁעָם: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּזֹכֶר וְאַתֶּם עֵדַי וַאֲנִי אֱלֹהִים. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּחֶרְפֵּנוּ בְּסִין קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּטַעַם שֶׁהִטְעַמְתָּנוּ כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּיוֹם הִקְרַבְנוּ לְפָנָיו סֹלֶת וָשֶׁמֶן וּדְבָשׁ: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּכַלְכּוּל מָן וּבְאֵר וְעַמּוּד עָנָן. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּלֶחֶם הַקְּלֹקֵל אֲבוֹתֵינוּ בְּאָהֳלֵיהֶם בְּרָגְנָן: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בַּמִּדְבָּר לֹא חָסַרְנוּ דָּבָר. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּנֶאֱצוֹת לָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב כַּמִּדְבָּר: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּסִיחוֹן וְעוֹג וְכָל מַלְכֵי כְנָעַן. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּעָכָן אֲשֶׁר מָעַל בַּחֵרֶם בְּלִי מְצֹא מַעַן: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּפֹעַל אֲשֶׁר פָּעַלְתָּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר מוֹשִׁיעִים. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּצֶלֶם מִיכָה כִּי בוֹ אֲנַחְנוּ פוֹשְׁעִים: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. בְּקִימַת שִׁילֹה וְנוֹב וְגִבְעוֹן וּבֵית עוֹלָמִים. וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים. בְּרֶשַׁע שֶׁנִּמְצָא בָנוּ

geschmähet wurden, sahest Deine Hütte in Flammen aufgehen — warum willst Du Dein geliebtes Erbe verderben? O laß das Heil ersprossen, schütze uns! — Du bist gerecht bei Allem was da kömmt! bei Dir, Ewiger, ist die Gerechtigkeit! wir erkennen es willig an; warum wollten wir klagen? Unser ist die Schuld, Alles kam unserer Sünden halben über uns! —

Bei Dir, Ewiger, ist die Güte, Du thatest von jeher bis jetzt ausgezeichnete Wunder für uns. Unser aber ist die Scham, Du prüftest uns und wir wurden unwürdig befunden. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte, da Du uns wundervoll aus andern Völkern hervorzogst. Unser aber ist die Scham, daß wir wie jene Völker Lasterthaten übten. Bei Dir, Ewiger, ist die Güte, da Du uns befreitest um Dir ein Volk zu sein. Unser aber ist die Scham, daß wir am Schilfmeer sich gegen Dich widerspenstig und frevelnd zeigten. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! Du bezeugtest es, unser Gott zu sein, unser aber ist die Scham, daß wir zu Sin das Lästerwort sprachen: „Auf, mache uns Götter!" — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! Du speistest uns mit dem honigsüßen Man; unser aber ist die Scham, daß wir den Götzen Mehl, Oel und Honig opferten. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte, der Du uns mit Man, dem Brunnen und der Wolkensäule versorgtest; unser aber ist die Scham, da unsere Väter in ihren Zelten über jene Speise murrten. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! Du ließest uns nichts in der Wüste fehlen; unser aber ist die Scham, daß wir zu Laban, Chazeroth und Disahab Dich erzürnten. Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! Sichon und Og und alle Könige Kenaan's gabst Du in unsere Hand; unser aber ist die Scham, da Achan sich gleich am verbannten Gute vergriff[1]) ohne sich verantworten zu können. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte in allen Thaten die Du durch die 14 Richter verrichten ließest! unser aber ist die Scham, daß wir uns mit dem Götzenbilde des Micha versündigten[2]). Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! Du wähltest Schilo, Nob, Gibeon und den Tempel zu Deiner Residenz; unser aber ist die Scham, daß unsrer Frevel halben jene Wohnungen zerstört

[1]) Josua Kap. 7. [2]) Siehe Richt. Kap. 18.

שֶׁחָרְבוּ וּבָם אָנוּ נִכְלָמִים: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה· בִּשְׁנֵי חָרְבָּנוֹת שֶׁחָרְבוּ בְּבִצְעֵנוּ וַאֲנוּ קַיָּמִים· וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים· בְּשׁוּבֵנוּ אֵלֶיךָ בְּכָל לֵב שֶׁתָּשׁוּב אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה· בְּתֵשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה שֶׁהָיְתָה שְׂנֵאָה כְּבוּשָׁה מִלְּהִשָּׁמַע· וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים· כְּתֶבַע אִישׁ חֲמוּדוֹת וְשִׁוַּע הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשֲׁמָע:

ע"ס תשר"ק אלא שהקדים ברמז כל דלת הטה אלהי אזנך וברמז כל סוגר ושמע.

כא הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְתִפְלֶצֶת מְנַאֶצֶת מִי לִי בַשָּׁמָיִם· וּשֲׁמָע שַׁאֲגַת צוֹרְרֶיךָ הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד שַׁעַר הַשָּׁמָיִם: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְרִגְשַׁת הַדּוֹבֶרֶת עַל צַדִּיק עָתָק· וּשֲׁמָע קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר בְּחֵמָה שְׁפוּכָה לְשַׁתֵּק: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְצִיר שֻׁלָּח וְנָם קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה· וּשֲׁמָע פַּלָּצוּת הוֹמִים בָּא הָעֵת אִתּוֹ בְּבֵיתוֹ לְהִלָּחֲמָה: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְעָצוּ עֵצָה וְחָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל יוּכָלוּ· וּשֲׁמָע שִׂיחַת נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ הָעֲלוֹת נִסְתַּכָּלוּ: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְנִאֲצוּ וְשִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדַּשׁ הַמּוֹרָא· וּשֲׁמָע מְחָרְפֶיךָ מַדְמִימֵי תוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם· וּשֲׁמָע כָּל חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ וְהַפֵּל אֵימָתְךָ עֲלֵיהֶם: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְיָהֲרוּ וְהוֹצִיאוּ הַכְּרוּבִים בִּרְחוֹבוֹת מְחֻוָּרִים· וּשֲׁמָע טַרְחוֹת טִנּוּפָם כְּהֶעֱלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ חֲזִירִים: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לְחִלְּלוּ וְטִנְּפוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים· וּשֲׁמָע זֵדִים מְזָרְקִים לְמוּלְךָ מִילוֹת קְדוֹשִׁים: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ· לוֹעֲזִים מְעִזִּים מֵצַח לְכוּ וְנִלָּחֲמָה אִתּוֹ בְּבֵיתוֹ· וּשֲׁמָע הַוּוֹת הוֹלְלִים

wurden; darob müssen wir erröthen — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte, daß wir nach zwei Tempelzerstörungen immer noch bestehen; unser aber ist die Scham! denn bei einer aufrichtigen Rückkehr zu Dir, hättest Du schon längst wieder erbarmungsvoll uns aufgenommen. — Bei Dir, Ewiger, ist die Güte! denn an 900 Jahren hieltest Du die Strafe zurück; unser aber ist die Scham, wie jener liebliche Mann (Daniel) ausrief in seinem Bittgebete: „Neige, mein Gott, dein Ohr, und erhöre mich!" —

O Gott, neige Dein Ohr hin zu jener übermüthig lästernden Rede: wo gibt's einen Gott im Himmel? höre doch das Schreien der Dränger die da rufen: Zerstört, zerstört die Himmelspforte (den Tempel) bis auf den Grund! O Gott, neige Dein Ohr zu jenen Deine Allgerechtigkeit verhöhnenden Worten; höre der in der Stadt Tobenden Stimme und bringe sie durch Deinen ausgeschütteten Zorn zum Schweigen. O Gott, neige Dein Ohr zu dem Rufe jenes Botschafters: Auf, lasset uns rüsten zum Streite gegen sie! höre das Getöse der Brüllenden: die Zeit ist da, daß wir ihn in seinem Hause bekämpfen! O Gott, neige Dein Ohr zu jenen Rathschlägen und thörichten Plänen, und höre das Gespräch derer, die, in ihrem Wahne, gegen Dich zu ziehen beschlossen. O Gott, neige Dein Ohr! sie lästerten und steckten Dein herrliches Heiligthum in Brand; höre, wie sie Dich schmähen und den Dank- und Lobgesang verstummen lassen. O Gott, neige Dein Ohr zu jenen Spöttern, die nur Lust am Spotte haben, höre all ihre Schmähung gegen Dich und laß Deinen Schrecken über sie kommen! O Gott, neige Dein Ohr! die Stolzen nahmen die Cherubim aus dem Tempel und schleppten sie in den Straßen herum. Höre! welch abscheulicher Unflath! Schweine brachten sie auf den Altar. O Gott, neige Dein Ohr! sie entweihten, verunreinigten das Allerheiligste. Höre! die Frevler warfen die verstümmelten Körper der Heiligen Dir entgegen. O Gott, neige Dein Ohr zu dem frechen Ruf der Barbaren: „Kommt, wir wollen ihn in seinem Hause bekämpfen!" Höre das trotzige

מְהַלְלִים כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ · לְדוֹבֶרֶת אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד · וּשְׁמַע גִּדּוּפֶיהָ וְחֵרוּפֶיהָ מִשְׁתַּחֶצֶת עַד כַּסְאֲךָ עוֹד: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ · לְבוֹזָה וּמַלְעֶגֶת מַה תּוֹחִילִי וְאֵינוֹ נִבְנֶה · וּשְׁמַע בְּכִיַּת מַסְפִּידִים וְקוֹרְעִים וּמְחַכִּים מָתַי יִבָּנֶה: הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ · לְאוֹמְרִים עָזַב וְשָׁכַח וְנָטַשׁ וְלָעַד שׁוֹמֵם · וּשְׁמַע אֶנְקָתֵנוּ וְקַנֵּא קִנְאָתֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם:

תחלתה ע"ס א"ב עד סוף רי"ש. והיא על עשרת הרוגי מלכות.

כב אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן אַדִּירֵי הַתּוֹרָה · בַּעֲלֵי תְּרִיסִין בְּמִשְׁנָה וּבִגְמָרָה · גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֲמֵלֶיהָ בְּטָהֳרָה · דָּמָם נִשְׁפַּךְ וְנָשְׁתָה גְבוּרָה: הִנָּם קְדוֹשֵׁי הֲרוּגֵי מַלְכוּת עֲשָׂרָה · וְעַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה וְעֵינִי נִגָּרָה · זֹאת בְּזָכְרִי אֶזְעַק בְּמָרָה · חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ נֵזֶר וַעֲטָרָה: טְהוֹרֵי לֵב קְדוֹשִׁים מֵתוּ בְּמִיתָה חֲמוּרָה · יַדּוּ גוֹרָל מִי רִאשׁוֹן לַחֶרֶב בְּרוּרָה · כִּנְפוֹל גּוֹרָל עַל רַבָּן שִׁמְעוֹן פָּשַׁט צַוָּארוֹ וּבָכָה כְּנִגְזְרָה גְזֵרָה · לְרַבָּן שִׁמְעוֹן חָזַר הַשַּׂר לְהָרְגוֹ בְּנֶפֶשׁ נְצוּרָה: מִזֶּרַע אַהֲרֹן שָׁאַל בְּבַקָּשָׁה לִבְכּוֹת עַל בֶּן הַגְּבִירָה · נָטַל רֹאשׁוֹ וּנְתָנוֹ עַל אַרְכְּבוֹתָיו מְנוֹרָה הַטְּהוֹרָה · שָׂם עֵינָיו עַל עֵינָיו וּפִיו עַל פִּיו בְּאַהֲבָה גְמוּרָה · עָנָה וְאָמַר פֶּה הַמִּתְגַּבֵּר בַּתּוֹרָה · פִּתְאוֹם נִקְנְסָה עָלָיו מִיתָה מְשֻׁנָּה וַחֲמוּרָה: צִוָּה לְהַפְשִׁיט אֶת רֹאשׁוֹ בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה · קִיֵּם בְּעוֹרוֹ אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי וְנַעֲבֹרָה · רָשָׁע הַפּוֹשֵׁט עֵת הִגִּיעַ לִמְקוֹם תְּפִלִּין מִצְוַת בָּרָה · צָעַק צְעָקָה וְנִזְדַּעְזְעָה עוֹלָם וָאָרֶץ הִתְפּוֹרָרָה: מֵאַחֲרָיו הֵבִיאוּ אֶת רַבִּי עֲקִיבָה עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֲנָן זוֹ בְּזוֹ

Gejubel der Spötter: „der Herr ist nicht zu Hause!" O Gott, neige Dein Ohr zu dem Gerede jener Nation: „Ich bin's, und Niemand außer mir!" höre ihr Höhnen und Schmähen und wie sie sich über Deinen Thron erheben wollen. O Gott, neige Dein Ohr! Sie sprechen mich verachtend und verspottend: „was hoffst du noch? euer Tempel wird nie mehr erbauet!" O höre das Weinen und Klagen und Trauern der auf den Wiederbau Harrenden! O Gott, neige Dein Ohr! die Feinde sprechen: „Verlassen, vergessen, verheert und verödet bleibt auf immer euer Tempel!" O höre unser Stöhnen, ereifere Dich für uns und laß Dein Antlitz wieder leuchten über Dein verödetes Heiligthum! —

Die Zedern Libanons, die Mächtigen in der Thora, die Geharnischten in der Mischnah und Gemara, die mit aller Kraft und reinen Sinnes dem Studium sich hingaben — ach, ihr Blut ist vergossen, ihre Kraft versiegt. Jene zehn heiligen Königsmärtyrer sind es, sie beweine ich und mein Auge rinnet, ihrer gedenkend jammere ich bitterlich; sie waren die Anmuth, der heilige Schmuck, die Krone Israels! Grausamen Todes sollten jene Reinen, jene Heiligen sterben und es wurde das Loos geworfen, wer zuerst dem Schwerte verfallen sollte, und als das Loos auf Rabbi Schimeon fiel, streckte seinen Hals er hin weinend dem Rathschlusse des Ewigen sich ergebend; schonungslos befahl der Tyrann, ihn niederzumetzeln. Flehentlich bat Aharons gesalbter Nachkomme (Rabbi Ismael) um die Gunst, den Fürstensohn (R. Schimeon) betrauern zu dürfen; er nahm dessen Haupt auf seine Kniee und legte mit zärtlicher Liebe Auge auf Auge und Mund auf Mund und rief: „Der Mund, der von den Lehren des Gesetzes überströmte, ist jetzt so plötzlich unter grausamen Tode verstummt!" — Nun erging der Befehl, dem Rabbi Ismael mit scharfem Messer die Haut vom Kopfe zu ziehen. Geduldig hielt er es aus, eingedenk jenes Wortes: „sie sprechen zu dir: bücke dich, daß wir über dich wegschreiten (Jes. 51, 23);" doch als der Bösewicht an die Stelle der heiligen Denkriemen kam, da schrie der Gemarterte so jämmerlich, daß die Erde zitterte und bebte. — Nun wurde Rabbi Akiba herbeigeführt, jener scharfsinnige Lehrer, der jedes Zeichen

בִּסְבָרָה׃ וְסֵרְקוּ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַסְרֵק בַּרְזֶל לְהִשְׁתַּבְּרָה׃ יָצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּאֶחָד וּבַת קוֹל אָמְרָה׃ אַשְׁרֶיךָ רַבִּי עֲקִיבָה גּוּפְךָ טָהוֹר בְּכָל מִינֵי טָהֳרָה׃ בֶּן בָּבָא רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו הֵבִיאוּ בְּשִׁבְרוֹן לֵב וַאֲזְהָרָה׃ נֶהֱרַג בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה בִּידֵי אֲרוּרָה. יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית הָיָה נָקִי וְחָסִיד בִּמְלַאכְתּוֹ לְמַהֲרָה׃ רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן תְּרַדְיוֹן אַחֲרָיו מַקְהִיל קְהִלּוֹת בְּצִיּוֹן שָׁעְרָה׃ יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ וְסֵפֶר תּוֹרָה עִמּוֹ וְהִקִּיפוּהוּ בַּחֲבִילֵי זְמוֹרָה׃ אֶת הָאוּר הִצִּיתוּ בָהֶם וּכְרָכֻהוּ בְּסֵפֶר תּוֹרָה׃ סְפוֹגִין שֶׁל צֶמֶר הִנִּיחוּ עַל לִבּוֹ שֶׁלֹּא יָמוּת מְהֵרָה׃ חָסִיד רַבִּי יֶשֵׁבָב הַסּוֹפֵר הֲרָגוּהוּ עַם עֲמוֹרָה׃ זְרָקוּהוּ וְהִשְׁלִיכוּהוּ לַכְּלָבִים וְלֹא הָקְבַּר בִּקְבוּרָה׃ יָצְתָה בַּת קוֹל עָלָיו שֶׁלֹּא הִנִּיחַ כְּלוּם מִתּוֹרַת מֹשֶׁה לְשָׁמְרָה׃ וְאַחֲרָיו רַבִּי חוּצְפִּית בְּיוֹם עֶבְרָה׃ עוֹף הַפּוֹרֵחַ נִשְׂרַף בְּהֶבֶל פִּיו כִּבְמְדוּרָה׃ צַדִּיק רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ בָּאַחֲרוֹנָה נֶהֱרַג בְּמַדְקֵרָה׃ יוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה זְמַן קִדּוּשׁ וַיְקַדֵּשׁ וַיִּקְרָא׃ חֶרֶב שָׁלְפוּ עָלָיו וְלֹא הִנִּיחוּהוּ בַּחַיִּים לְגָמְרָה׃ יָצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּבָרָא אֱלֹהִים יוֹצֵר וְצָר צוּרָה׃ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה הוֹסִיפוּ בְּנֵי עַוְלָה לְעַנּוֹת בְּגַעֲרָה׃ בִּסְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק מִי יוּכַל לְשַׁעֲרָה׃ נוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֲרָיוֹת שֶׂה פְזוּרָה׃ חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְשׁוֹק הַתְּרוּמָה טָרְפוּ אַרְיֵה וְהַכְּפִירָה׃ יֵיטִיב יְיָ וְלֹא יוֹסִיף עוֹד לְיַסְּרָה׃ אַמִּיץ בְּרַכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת חֵלֶק יַעֲקֹב וּמוֹשִׁיעַ בְּעֵת צָרָה׃ לְצֶדֶק יִמְלָךְ מֶלֶךְ׃ יֹאמַר שָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ׃ לְאוֹרוֹ נִסַּע וְנֵלֵךְ׃

der Schrift zu deuten wußte, und es wurde ihm mit eisernen Kämmen das Fleisch vom Leibe gerissen. Mit dem Worte: „Gott ist einzig!" gab er seine Seele auf, und eine Himmelsstimme ertönte: Heil dir, Rabbi Akiba, mit vollkommener Reinheit Ausgezeichneter! — Dann brachten sie Rabbi Jehuda Sohn Baba's herbei; in herzzerreißender Weise mordeten die Barbaren ihn, den ehrwürdigen 70jährigen Greis, der sein ganzes Leben heiliger Enthaltsamkeit und frommen Werken geweihet hatte. Ihm folgte Rabbi Chananja Sohn Teradjon's, weil er Gemeinden um sich gesammelt und mit dem Gesetzbuch in der Hand öffentlich gelehrt hatte. Die Grausamen wickelten ihn in seine Gesetzrolle ein, zündeten dürre Reiser um ihn und legten angefeuchtete Wolle ihm auf's Herz, damit unter langer Qual er sterbe. Auch der fromme Schreiber Rabbi Jeschebab wurde von jenen Bösewichtern ermordet, dann den Hunden vorgeworfen und unbegraben gelassen, er, dem eine himmlische Stimme das Lob ertheilte, daß er nichts vom Gesetze unbeachtet gelassen. Nach ihm kam der Unglückstag für Rabbi Chuzpith, dessen jeder Athemzug Gotteslehre war. Der Gerechte Rabbi Elasar Sohn Schamua's war der letzte der zehn Märtyrer. Am Eingangsabend des Sabbaths war es, als er gerade den Einweihungssegen sprach, da zückten sie das Schwert gegen ihn, und ließen ihn nicht den Segen vollenden; „Gott schuf" sprach er und seine Seele entfloh. —

So wurden Viele noch mannichfach von den Frevelhaften gepeinigt, gesteinigt, verbrannt, gemordet, gewürgt — Wer vermag die Todesarten alle zu beschreiben? — die Uebrigen wurden wie Schaafe von Löwen verzehrt, die Besten wurden von wilden Thieren zerrissen. — O zeige Dich gütig, Ewiger, und strafe uns nicht ferner so strenge! Antheil Jacob's, Helfer in der Noth, stärke wieder der Wankenden Kniee! Laß den Tugendfürsten uns bald die Tröstung bringen: „deine Trauertage sind zu Ende!" daß wir in seinem Lichte wandeln! —

כג הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבֵּרָה· וְיַעֲבֹר עָלַי מָה· חָמָס אֶזְעַק
וָשֹׁד לְךָ שׁוֹכֵן שָׁמַיְמָה· הֱצִיקַתְנִי רוּחִי וְלֹא אוּכַל אֲדוּמָה·
כְּיוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף וְאֶשׁוֹמָה· מִסְפֵּד מַר אֶעֱשֶׂה וַאֲקוֹנֵן
בִּנְהִימָה· דִּבְרֵי שַׁאֲגוֹתַי יִתְּכוּ כַּיָּמָה· סִפְדִי עַל עֲדָתִי
אֲשֶׁר נִתְּנָה לְשַׁמָּה· אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה· וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:
אֵיךְ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ וְעָרְבָה שִׂמְחָה· כָּל פָּנִים פָּארוּר
וְכָל רֹאשׁ קָרְחָה· וְכָל זָקָן גְּרוּעָה וְעַל כָּל לֵב אֲנָחָה·
מֵאָז נִתְעוֹרֵר גּוֹי עַז כּוֹרֶה שׁוּחָה· סִלָּה אַבִּירַי הוֹגֵי עֹז
מִבְטָחָה· בְּתוּלוֹתַי וּבַחוּרַי נָסַח בִּנְסִיחָה· בְּרֹאשׁ כָּל
חוּצוֹת נִבְלָתָם כְּסוּחָה· עוֹלָלַי וְטַפַּי נֶחְשְׁבוּ כְּצֹאן טִבְחָה·
אֵילִילָה עַל זֹאת וְדִמְעָתִי עַל לֶחָה· הֵאָסְפוּ אֵלַי דְּוּוּיֵי
צֹאן נִדָּחָה· לְהַרְבּוֹת הַבְּכִי וּלְהָרִים צְוָחָה· הֵילִילוּ
שָׁמַיִם וְזַעֲקִי אֲדָמָה· אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה· וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:
אֶרְאֶלִּים צָעֲקוּ וְצַעֲקוּ מָרָה· סְפוֹד תַּמְרוּר הֵאָגְדוּ כַּחֲבוּרָה·
קוֹל כְּחוֹלָה צָרָה כְּמַבְכִּירָה· הִתְאוֹנְנוּ עַל עֲדַת שֶׂה פְזוּרָה·
עָלֵימוֹ כִּי נִגְזְרָה גְזֵרָה· בָּחֳרִי אַף וָזַעַם וְעֶבְרָה· וְנִתְוַעֲדוּ
בִּפְרִישׁוּת וּבְטָהֳרָה· לְקַדֵּשׁ שֵׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא· וְאִישׁ
אֶת אָחִיו חִזְּקוּ בְּעֶזְרָה· לְדַבֵּק בְּיִרְאָה טְהוֹרָה· בְּלִי לַעֲבוֹד
זָרָה· וְלֹא חָסוּ גֶּבֶר וּגְבִירָה· עַל פָּנִים צְפִירַת תִּפְאָרָה·
אֲבָל אָזְרוּ גְּבוּרָה יְתֵרָה· לַהֲלוֹם רֹאשׁ וְלִקְרוֹץ שְׁדֵרָה·
וְאֵלֵימוֹ דִּבְּרוּ בַּאֲמִירָה· לֹא זְכִינוּ לְגַדֶּלְכֶם לְתוֹרָה·
נַקְרִיבְכֶם כְּעוֹלָה וְהַקְטָרָה· וְנִזְכֶּה עִמָּכֶם לְאוֹרָה· הַצְּפוּנָה
מֵעֵין כֹּל וַעֲלוּמָה· אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה· וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:

Schweiget, laßt von mir; ich muß reden, es komme, was da wolle! Ueber Raub und Gewaltthat muß ich aufschreien zu Dir, Himmelsthroner; mein Geist drängt mich, ich kann nicht länger stille sein. Wie eine Gebährerin seufze ich, schnaube und stöhne; bittere Trauer stelle ich an und laute Klage und wie Meeresfluth ergießt sich mein Jammerwort: „Trauere um meine Gemeinde, die der Verwüstung preisgegeben ist!" In Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei! — Dahin ist die Wonne, getrübt die Freude; schwarz sind alle Gesichter, alle Häupter kahl, zerrauft ist jeder Bart und jedes Herz bekümmert, seitdem jenes freche Volk die Gruben uns gegraben und unsere Starken, mit dem Gesetze Vertrauten niedergetreten hat. Meine Jünglinge und Jungfrauen riß der Wütherich hinweg und warf ihre Leichen wie Kehricht auf die Straßen. Meine Kleinen, meine Kinder wurden dem Schlachtvieh gleich geachtet — darob jammere ich und meine Wange ist naß von Thränen. Sammelt euch zu mir, ihr leidenden, irrenden Schaafe, daß wir anhaltend weinen und Klagegeschrei erheben! Auch ihr, Himmel, jammert, und Du, Erde, klage! In Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei! — Weinet bitterlich, ihr Engel! vereinigt euch zur tiefen Klage, zum Wimmern, wie von einem Kranken, zum Angstschrei wie von einer Erstgebärenden und beklaget die zerstreuete, vom wüthenden Verhängniß so grausam verfolgte Gemeinde. Und dennoch hielt sie standhaften und reinen Sinnes fest zusammen, um den Namen des Herrlichfurchtbaren zu heiligen. Einer stärkte und ermuthigte den Andern, dem reinen Glauben anzuhangen und nichts Fremdem zu dienen. Eltern unterdrückten ihre Liebe zu den herrlichen Kindern; ja, sie feuerten sie noch an, standhaft auszuharren, wenn man sie quält und martert, indem sie sprachen: „Wir können euch nicht groß ziehen für das Gesetzstudium; so möget ihr denn als Opfer gelten vor dem Herrn und wir erfreuen uns einst mit euch jenes großen Lichtes, das hinieden aller Augen verborgen bleibt." — In Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei! —

אָז הִסְכִּימוּ גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים· לְקַבֵּל בְּאַהֲבָה דִּין שׁוֹכֵן מְעוֹנִים· וּזְקֵנִים דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים· הֵם הָיוּ תְּחִלָּה נִדּוֹנִים· וַיֵּצְאוּ לִקְרָאתָם עַזֵּי פָנִים· וְנֶהֶרְגוּ הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים· וְנִתְעָרְבוּ פְּדָרִים עִם פַּרְשְׁדוֹנִים· וְהָאָבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ רַחֲמָנִים· נֶהֶפְכוּ לְאַכְזָר כַּיְּעֵנִים· וְהֵפִּיסוּ עַל אָבוֹת וְעַל בָּנִים· וּמִי שֶׁגּוֹרָל עָלָה לוֹ רִאשׁוֹנִים· הוּא נִשְׁחַט בְּחַלָּפוֹת וְסַכִּינִים· וּבַחוּרִים עֲלֵי תוֹלָע אֱמוּנִים· הֵם לָחֲכוּ עָפָר כְּתַנִּינִים· וְהַכַּלּוֹת לְבוּשׁוֹת שָׁנִים· מְעֻלָּפוֹת בִּזְרוֹעוֹת חֲתָנִים· מְנֻתָּחוֹת בְּחֶרֶב וְכִידוֹנִים· זִכְרוּ זֹאת קְהַל עֲדַת נְבוֹנִים· וְאַל תֶּחֱשׁוּ מֵהַרְבּוֹת קִינִים· וְהַסְפִּידוּ עַל חֲסִידִים וַהֲגוּנִים· אֲשֶׁר צָלְלוּ כַּמַּיִם הַזֵּידוֹנִים· לִזְכֹּר זֹאת נַפְשִׁי עֲגוּמָה· אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה. וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:

תּוֹרָה תּוֹרָה חִגְרִי שַׂק וְהִתְפַּלְּשִׁי בָּאֲפָרִים· אֲבֶל יָחִיד עֲשִׂי לָךְ מִסְפַּד תַּמְרוּרִים· עַל תּוֹפְשֵׂי מְשׁוֹטַיִךְ וּפוֹרְשֵׂי מִכְמוֹרִים· מַלָּחַיִךְ וְחוֹבְלַיִךְ בְּמַיִם אַדִּירִים· עוֹרְכֵי מַעֲרָכֵךְ מְיַשְּׁרֵי הֲדוּרִים· מְפַעַנְחֵי צְפוּנַיִךְ וּמְגַלֵּי מִסְתּוֹרִים· מִי יְקַצֶּה בִּגְבָעוֹת וּמִי יְסַתֵּת בֶּהָרִים· מִי יְפָרֵק הֲוָיוֹת וּמִי יְתָרֵץ שְׁבָרִים· מִי יַפְלִיא נְזִירוֹת וּמִי יַעֲרוֹךְ נְדָרִים· מִי יְשַׁדֵּד מַעֲמַקַּיִךְ וְחִתּוּ אִכָּרִים· וּמִי יִלְחוֹם מִלְחַמְתֵּךְ וְיָשׁוּב לַשְּׁעָרִים· כְּלֵי מִלְחָמָה אָבְדוּ וְנָפְלוּ גִּבּוֹרִים· אַשְׁרֵיהֶם מַשְׂכִּילִים כְּרָקִיעַ זוֹהֲרִים· בִּמְנוּחוֹת שָׁלוֹם נָחוּ יְשָׁרִים· אוֹי וַאֲבוֹי וְשֹׁד וָשֶׁבֶר לְנוֹתָרִים· לִמְדִיבַת נֶפֶשׁ וְחֲבָלִים וְצִירִים· לְכִלְיוֹן עֵינַיִם צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים· עֶרֶב אוֹמְרִים מִי יִתֵּן צָפְרִים· וּבֹקֶר מְצַפִּים מִי יְגַלֶּה אוֹרִים·

Da waren Groß wie Klein einen Sinnes und nahmen Gottes Schickung willig an. Die ehrwürdigen Alten wurden zuerst hingerichtet; haufenweise wurden sie von den frechen Feinden auf's Entsetzlichste gemordet. Ach, da mußten liebevolle Eltern hartherzig, wie die Strauße, werden! denn, um nur nicht in Feindes Hand zu fallen, warfen sie das Loos sich selbst zu tödten zwischen sich und ihren Kindern und wen das Loos zuerst betraf, der wurde mit dem Schlachtmesser umgebracht. Jünglinge, auf Purpur großgezogen, krümmten sich wie Schlangen in dem Staube, Bräute, in Karmosin gekleidet, wurden in den Armen ihrer Bräutigame verstümmelt mit Schwertern und Lanzen. Gedenket dessen, ihr verständige Gemeinden, und unterlasset nicht, tiefe Klage anzustimmen; betrauert die würdigen Frommen, die in jene wilde Fluthen versanken! Denke ich daran, so ist meine Seele betrübt, in Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei! — Heilige Lehre, gürte dich in Sack, wälze dich in Asche; trauere tief und klage bitter um deine Ruderführer, Steuermänner und Bootsleute, um deine Ordner und Ebener, um die Auflößer deiner Räthsel und Entdecker deiner Geheimnisse! Wer soll nun das Steile bahnen, die Berge spalten? wer soll die Schwierigkeiten lösen? wer die Fragen beantworten? wer über Entsagungen und Gelübden entscheiden? Wer soll deine Thäler bepflügen, da die Anbauer weggerafft sind? wer soll Deine Kriege führen, da die Waffen fort, die Helden gefallen sind?! — Selig jene Weisen! sie strahlen wie der Himmel, sie ruhen in Frieden, die Redlichen! Aber Ach und Weh, Verwüstung und Trümmer den in tiefer Seelenbetrübniß, Noth und Leiden Rückgebliebenen! Sie schmachten im dunkeln Lande der Verwirrung, des Abends sprechend: „O, wäre es doch Morgen!“ und des Morgens: „Wäre es doch Abend!“

מִמַּרְאֵה עֵינֵימוֹ אֲשֶׁר הֵמָּה שָׂרִים· מִחוּץ שִׁכְּלָה חֶרֶב וְאֵימָה מֵחֲדָרִים· עַד מָתַי תַּבִּיט רוֹאֶה כָּל סְתָרִים· צְפֵה עַל בּוֹן תּוֹרָתְךָ אֲשֶׁר שְׂרָפוּהָ זָרִים· קְלָאוּהָ פְּרָעוּהָ קְרָעוּהָ לִגְזָרִים· כְּסִירִים סְבוּכִים הִגְדִּילוּ הַמְּדוּרִים· הַעַל אֵלֶּה תִתְאַפַּק אֲדוֹן כָּל יְצוּרִים· תִּנְקוֹם לְדָם הַנִּשְׁפָּךְ כַּמַּיִם הַנִּגָּרִים· מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת סְעוּרִים· עִם שָׁבֵי פֶשַׁע לְעוֹנִים וּמְרוּרִים· קוּמָה לְעֶזְרָתִי אַדִּיר בָּאַדִּירִים· פְּעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת הָרִימָה· אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה. וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:

כד וְאֶת נְוֵי חַטָּאתִי הִשְׁמִימָה· וְדִמְעָתִי עַל לֶחְיִי אַזְרִימָה· וּבְיוֹם זֶה נְהִי וְנִהְיָה אָרִימָה· וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: אֵבֶל לֵב וְנִחוּם חָדַל חָדוֹל· וּמִכָּל כְּאֵב צִירִי נִבְדַּל בָּדוֹל· עַל בֵּן וּבַת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל· זִכְרָם יָקוֹד בִּלְבָבִי אָשִׂימָה· וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: עֵת נִשְׁבּוּ וְנָפְלוּ לִשְׁנֵי אֲדוֹנִים· וְהֵם שְׁכֵנִים זֶה לְעֻמַּת זֶה חוֹנִים· וַיְסַפְּרוּ זֶה לָזֶה עִנְיָנִים· זֶה אָמַר מִשִּׁבְיַת צִיּוֹנִים· שָׁבִיתִי שִׁפְחָה לְבוּשַׁת שָׁנִים· כַּלְּבָנָה בְּזִיו וּקְלַסְתֵּר פָּנִים· וּבְתֹאַר כִּקְצִיעָה וִימִימָה· וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: רֵעֵהוּ סִפֵּר לוֹ בְּכִפְלַיִם · וַאֲנִי בָא מִשִּׁבְיֵי יְרוּשָׁלַיִם· שָׁבִיתִי עֶבֶד יְפֵה עֵינַיִם· כַּשֶּׁמֶשׁ בְּתָקְפּוֹ עֵת צָהֳרַיִם· וְסַהַר עֵת זְמַנּוֹ הִשְׁלִימָה· וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: בֹּא וְנִזְוֹגֵם וְנַחְלְקָה בֵּינוֹתַיִם· בְּוָלָדוֹת כְּמוֹ כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם· לִשְׁמַע זֹאת תִּצַּלְנָה אָזְנַיִם· לִזְכֹּר זֹאת אֶת מַדַּי אַפְרִימָה· וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: כְּהִסְכִּימוּ עַל זֹאת שְׁנֵיהֶם יַחַד· לָעֶרֶב זִוְּגוּם בְּחֶדֶר אֶחָד· וְהָאֲדוֹנִים מִבַּחוּץ לִבָּם כְּאֶחָד· וְהֵם בּוֹכִים בְּמַר נֶפֶשׁ וָפַחַד· עַד בֹּקֶר בִּכְיָתָם לֹא הִדְמִימָה·

ob des Anblicks den ihre Augen schauen — draußen das wüthende Schwert und in den Gemächern die Furcht. Der Du alles Verborgene kennest, wie lange noch siehest Du zu? O schaue, wie schmählich die Barbaren mit Deinem Gesetze verfuhren! Sie zerstückten, zerrissen und warfen es in's Feuer und vermehrten mit Dorngeflechte die Flammen. Willst Du hierbei noch an Dich halten, Herr aller Wesen! O räche das wie Wasser vergossene Blut, den Druck der Dulder, das Seufzen der Bestürmten! Auf, Allmächtiger! hilf dem betrübten, seine Sünden büßenden Volke, ob seiner Trümmer erhebe deine Tritte! In Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei! —

Meine Sünde, ach, sie verheerte meine Wohnung! Thränenstrom überschwemmt die Wangen mir, ich erhebe bittere Klage an diesem Tage, ich jammere von Jahr zu Jahr. Es trauert mein Herz und findet nicht Trost, denn von jedem Schmerz verschieden ist der meinige. Wegen jenes Sohnes und jener Tochter des Hohenpriesters Rabbi Ismael brennt mir das Herz, so ich ihrer gedenke, und ich jammere von Jahr zu Jahr. Sie fielen als Sklaven in die Hände zweier Herren, die als Nachbaren nebeneinander wohnten. Diese unterhielten sich einst miteinander und es sprach der Eine: „Von Zions Gefangenen erbeutete ich mir eine Sklavin in Karmosin gekleidet, lieblich wie der Mond und schön von Ansehen, in Gestalt den Töchtern Job's gleich.“ — Ich jammere von Jahr zu Jahr. — Hierauf erwiederte ihm sein Freund: „Auch ich brachte mir von Jerusalem's Gefangenen einen schönen Sklaven mit, glänzend wie die Mittagssonne, wie der Vollmond schön gestaltet.“ — O ich jammere von Jahr zu Jahr. — „Laß uns darum das schöne Paar vereinen, und wir theilen uns dann ihre schönen Kinder.“ O es gellen mir die Ohren bei solcher Rede, ich zerreiße meine Kleider, so ich daran denke, ich jammere von Jahr zu Jahr. — Beide Herren ihres Vorhabens einig, brachten nun ihre Sklaven Nachts in ein Gemach zusammen. Nachdem die Herren hinausgegangen fingen die beiden Fürstenkinder bitter und angstvoll zu weinen an und hörten nicht auf bis zum Morgen. —

וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: זֶה יִסְפּוֹד בְּחִיל לֵבָב יִמְסֶה. נִין אַהֲרֹן אֵיךְ שִׁפְחָה יְהִי נוֹשֵׂא. וְהִיא גַם הִיא תְּיַלֵּל בְּתִגְרַת שׁוֹסֶה. בַּת יוֹכֶבֶד אֵיךְ לְעֶבֶד תִּנָּשֵׂא. אוֹי כִּי זֹאת גָּזַר אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. לְזֹאת יִבְכּוּ עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה. וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: אוֹר בֹּקֶר זֶה אֶת זֶה כְּהִכִּירוּ. הוֹי אָח וְהוֹי אָחוֹת הִגְבִּירוּ. וְנִתְחַבְּקוּ יַחַד וְנִתְחַבָּרוּ. עַד יָצְאָה נִשְׁמָתָם בִּנְשִׁימָה. וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה: לְזֹאת יְקוֹנֵן יִרְמְיָה בִּשְׁאִיָּה. גְּזֵרָה זֹאת אֲנִי תָּמִיד בּוֹכִיָּה. וּבִלְבָבִי יֵקַד יְקוֹד וּכְוִיָּה. עַל בֵּן וּבַת מִסְפֵּד רַב אֲעַצִּימָה. וְאָהִימָה מִיָּמִים יָמִימָה. אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה. וְקוֹל נְהִי אָרִימָה:

כה עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּי הֹרַס וְכִי הוּדַשׁ. אֶסְפּוֹד בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִסְפֵּד חָדָשׁ. עַל הַקֹּדֶשׁ וְעַל הַמִּקְדָּשׁ:

ע"ס תשר"ק.

תִּסְתַּתֵּר לְאֵלִם תַּרְשִׁישִׁים מֵרוֹן. כִּזְוָעַת עוֹלָם מִפְּנֵי חָרוֹן. כְּלִהְטָה אֵשׁ בֵּין שְׁנֵי בַּדֵּי אָרוֹן:

שְׁנֵי מְקֻדָּשִׁים אֲשֶׁר בְּמַעְלָה וּבְמַטָּה. זֶה עַל גַּבֵּי זֶה הָאֳפְלוּ בַּעֲלָטָה. וְנַמְתָּ אַחֲרִישׁ אֶתְאַפַּק וַאֲבִיטָה:

רָאשֵׁי הַבַּדִּים כְּנִגְנְזוּ מִבֵּית הַפָּרֹכֶת. וְאַרְבַּע גֶּחָלִים בְּדְבִיר מְהַלְּכוֹת. וְאַרְבָּעִים יְסוֹד עַד תְּהוֹם מְלַחֲכוֹת:

קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִכּוּתֵי קֹדֶשׁ כְּנִבְדַּד. סַחְתָּ וְהֵילַלְתָּ אָהֳלֵי שְׁדַד. וְנַמְתָּ אַכֶּה כַּף אֶל כַּף וְשָׁאַגְתָּ הֵידָד:

צְפִירַת תִּפְאַרְתֵּךְ כְּנִתְּנָה בְּיַד צָר. וְכָל כְּלֵי חֶמְדָּה אוֹוִי בֵּית הָאוֹצָר. וּלְךָ הַכֹּחַ וְהַגְּבוּרָה וְנַמוּ לֹא עָצָר:

O ich jammere von Jahr zu Jahr. — Der Jüngling klagte mit gebrochenem Herzen: „Ich, ein Sprößling Aharon's, soll eine Sklavin nehmen?!“ Und die geraubte Jungfrau auch sie wimmerte: „Eine Enkelin Jochebed's soll mit einem Sklaven verbunden werden?!“ „Wehe, daß der Herr solches Schicksal verhängte, darob müssen die Sterne des Himmels weinen!“ — O ich jammere von Jahr zu Jahr. — Der Morgen leuchtete und Beide erkannten sich nun. „Ach Bruder!“ — „Ach Schwester!“ — war nun ihr Ruf, und sie umschlangen sich und so vereint hauchten sie die reine Seele aus. — O ich jammere von Jahr zu Jahr. — Ueber solches schreckliche Schicksal stimmte Jirmia schon Klage an, dies Verhängniß beweine auch ich fort und fort; mein Herz brennt und blutet über jenen Jüngling und jene Jungfrau, ich betrauere sie tief und sehr, jammere von Jahr zu Jahr. In Seufzen und Stöhnen breche ich aus, erhebe Wehegeschrei. —

Ueber das Heiligthum das zerstörte, niedergerissene und verheerte, trauere ich jedes Jahr auf's Neue, um das Heilige, um das Heiligthum. —

Herr, Du verhülltest Dich — und es verstummte der Gesang der Engelschöre; Du ließest die Welt erbeben in Deinem Grimm — und Feuer loderte zwischen den beiden Stangen der Lade. Die beiden Heiligthümer — das Höhere und das Niedere — beide umhüllte dichte Finsterniß und Du, Du sprachst: „ich schweige, ziehe mich zurück und sehe zu.“ — Da verschwanden die Spitzen der Stangen hinter dem Vorhange, da zündeten vier Feuerbränder das Allerheiligste an und leckten an dessen Vierzigellenraum bis zum tiefsten Grunde; und die heiligen Schaaren mußten das Allerheiligste verlassen. Doch Du, Du jubeltest und sprachst: „Ist auch meine Wohnung verheert, ich klatsche in die Hände und rufe Ha! Ha!“ Der Hand der Feinde wurde Dein Prachtgeschmeide überliefert nebst allen köstlichen Geräthen und allen Tempelschätzen. Dein ist die Macht und Stärke, Du ließest es geschehen, da sprachen sie (die Feinde) von Dir: Er hat keine Kraft!

פְּ נֵי הַכִּסֵּא אָז אֻפְּלוּ· וְגָבְהֵי שָׁמַיִם לְקַדְרוּת הֻשְׁפָּלוּ·
יָכִין וּבֹעַז לְהִשְׁתַּבֵּר כְּנָפָלוּ:

עָ שֵׂר שֻׁלְחָנוֹת אָז שׁוֹלָלוּ· וּלְעוֹרְכֵיהֶם נָמוּ אַיֵּה אֲדוֹן
אֵלּוּ· לְאוֹצַר שִׁנְעָר לַקֳּדָשִׁים כְּהֻנְחָלוּ:

שְׂרָפִים עֹמְדִים נָעוּ מִמַּעֲמָד· כְּנֶהֶרְסוּ מְכוֹנוֹת מִבֵּית
מַחְמַד· זָרִים קָרְאוּ לִימֵי הַשְּׁמָד:

נְ חֹשֶׁת יָם וַעֲשָׂרָה כִּיּוֹרוֹת· כְּנִמְסְרוּ לַבֵּל וְהֵנָּם
שְׁבוּרוֹת· וּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת מֵאָז קְדוֹרוֹת:

מַ עֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים אֲשֶׁר בַּמֶּרְכָּבָה· כְּהוֹרְדוּ לָאָרֶץ זֹהַר
הָרָקִיעַ כָּבָה· חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם לִפְנֵי כְרוּבִים בָּא:

לְ וָיוֹת הַמּוֹרָד מֵעֵת הוּרְדוּ· הַטְּלָלִים עוֹד לִבְרָכָה
לֹא יָרָדוּ· כְּלָבִים רָעִים עַל בָּמֳתֵי עָב הֵדֵדוּ:

כָּ ל כְּלֵי הַכֶּסֶף וּכְלֵי הַזָּהָב· קִצְּצוּ וְשָׁסוּ מִבֵּית הַלַּהַב·
כְּצֵאת הֶהָדָר שָׁחוּ עֹזְרֵי רָהַב:

יוֹ ם אֲשֶׁר נִקְרָא מְהוּמָה וּמְבוּכָה· לַהֲכּוֹת מַלְאָכִים
כְּאִשָּׁה מְצֵרָה נְבוֹכָה· דִּבּוּר פָּתַח וְעָנוּ אַחֲרָיו אֵיכָה:

טָ ם עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וְהוֹצִיאוּ הַכְּרוּבִים· וּבִכְלִיכָה הָיוּ
בָם מְסוֹבָבִים· הִנֵּה כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה חֲשׁוּבִים:

חֵ יל שַׂרְפֵי מַעְלָה חִלֵּף מִגְדַּלְתּוֹ· וְאֵל אַדִּיר שְׁמוֹ לֹא
אָבָה תְּהִלָּתוֹ· לְגַלִּים כְּהוּשַׁת בֵּית תִּפְאַרְתּוֹ:

זֵ מְרֵי שַׁחַק הֶחֱשׁוּ מִנֹּעַם· וְגַם מַה לָּכֶם פֹּה אֵין הַיּוֹם
טַעַם· מַה תִּתְקַלְּסוּ לַמֶּלֶךְ בִּשְׁעַת הַזַּעַם:

Deines Thrones Glanz wurde düster, des Himmels Höhen wurden finster, als Jachin und Boas[1]) zerschmettert zur Erde fielen. — Die zehn Schaubrodtische wurden geplündert und ihren Aufsehern ward spottend zugerufen: „Wo ist nun der Herr all dieser Dinge?" — in die Schätze der Wollüstlinge Schinear's wurden sie hinabgebracht. Die dienenden Seraphim zitterten in ihrem Dienste, als die heiligen Gestelle dem Hause der Anmuth entrissen wurden, als die Barbaren zur Vertilgung schritten, als sie das kupferne Meer und seine zehn Becken zertrümmerten und dem Bel[2]) überlieferten; — o, da mußten sich Sonn' und Mond verfinstern. — Das Räderwerk des Wagenbeckens wurde abgerissen, der Völkerbezwinger trat selbst bis zu den Cherubim vor, — da erlosch der Glanz des Himmels. — Die schönen Goldgehänge sind hinweg; die grausamen Schaaren schwangen sich bis zu den Wolken empor — der Thau des Segens fiel nicht mehr zur Erde herab. Alle Silber- und Goldgeräthe wurden zerschlagen und aus dem Flammenhaus getragen, alle Pracht verschwand, gebeugt waren die stolzen Herren. — O des Tages der Bestürzung und Verwirrung! an ihm war selbst der Engel Schaar bestürzt gleich einer Gebärerin. Der Herr eröffnete die Klage und seine Engel antworteten mit „Wehe!", als die Ammoniten und Moabiten herangeflogen kamen, die Cherubim dem Heiligthum entnahmen und triumphirend sie auf einer Bahre herumtrugen rufend: „Seht hier, daß Juda's Volk gleichsteht allen andern Völkern!" — Da verschwand die Größe der erhabenen Seraphim, der Allmächtige begehrte nicht deren Lobgesang, da sein Prachtgebäude ein Steinhaufen geworden. Es schwiegen die lieblichen Himmelssänger, denn der Ewige sprach: „Was wollt ihr thun? heute ist kein Tag des Lobens! was wollt ihr dem König singen, wenn er zornig ist?" —

---

1) Zwei Säulen an den Vorhallen des Tempels. (I. Kön. 7, 21).

2) Name eines Götzen der Babilonier.

וָ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל מִשְׁמְרוֹתָם נִשְׁחָטִים· וְעַל
מַחְלְקוֹתָם עָמְדוּ שַׁעֲטַת אִסְטְרַדְיוֹטִים· וְנָמוּ אַיֵּה
מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים:

הַ כֵּלִים וְהַמְשַׁמְּשִׁים כַּשְּׁבִי הוֹלְכִים· הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים
בַּכֶּבֶל מְשׁוּכִים· וּתְמוּר בַּדִּים שַׂק חָגְרוּ מַלְאָכִים:

דָּ ץ לָבִיא וּפָקַח עֵינָיו· וְהִנֵּה מִיכָאֵל מְהַלֵּךְ לְפָנָיו·
וְשָׂרִים הוֹלְכִים כַּעֲבָדִים חָזוּ הֲמוֹנָיו:

גַּ אֲוָה עָטָה וְכִבָּה אֶת הַמְּנוֹרָה· וְנָטָה יָדוֹ אֶל אֵל הַמּוֹרָא·
וַיַּחֲשִׁיךְ אוֹר עֹטֶה אוֹרָה:

בְּ שַׁאֲגוֹ כַּאֲרִי בַּדְּבִיר בֵּל· בָּרַח דּוֹדִי כְּבַעַל מֵת מִתְאַבֵּל·
פִּקְדוֹן הָרוּחוֹת בּוֹ בַּלַּיְלָה לֹא קִבֵּל:

אָ מַר לַמַּשְׁחִיתִים חֲמָתִי הִתַּכְתִּי· אֶת יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף
אוֹיְבֶיהָ נָתַתִּי· עָזַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְנַחֲלָתִי נָטַשְׁתִּי:

לרבנו קלונימוס בן רבינו יהודה, על גזירת תתנ"ו.

כו מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר נוֹזְלַי· וְאֶבְכֶּה כָּל יְמוֹתַי
וְלֵילַי· אֶת חַלְלֵי טַפִּי וְעוֹלָלַי· וִישִׁישֵׁי קְהָלַי· וְאַתֶּם עֲנוּ אוֹי
וַאֲבוֹי וְאַלְלַי· וּבְכוּ בֶּכֶה רַב וְהֶרֶב· עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם
יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב: וְדָמֹעַ תִּדְמַע עֵינִי וְאֵלְכָה לִישֵׁדָה בֹּכִים·
וְאֶבְכֶּה עִמִּי מָרֵי לֵבָב הַנְּבוּכִים· עַל בְּתוּלוֹת הַיָּפוֹת וִילָדִים
הָרַכִּים· בְּסִפְרֵיהֶם נִכְרָכִים וְלַטֶּבַח נִמְשָׁכִים· אָדְמוּ
עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּירִים וְנֹפָכִים· כְּמוֹ טִיט חוּצוֹת נְדוּשִׁים
וְנִשְׁלָכִים· סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ מִלְּקָרֵב· עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל
עַם יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב: וְתֵרַד עֵינִי דִּמְעָה וְאֵילִילָה וְאָנוּדָה·

Priester und Leviten standen auf ihrem Posten und wurden hingeschlachtet; wo sie gestanden stand nun die Krieger-Schaar und sprach: „Wo ist nun euer König, den dieser Ort umgeben soll?“ — Die Geräthe und all ihr Zugehör wanderten in die Gefangenschaft, Fürsten und Edele wurden gefesselt fortgeschleift; — und Säcke gürteten Engel um statt der weißen Gewänder. In wilder Freud' erhob sein Aug' der Löwe (Nebuchadnezar) und sah wie vor ihm her Michael schritt; seine Krieger sahen, wie höhere Wesen auf der Erde wandelten. Stolz drängte sich der Feind und löschte den heiligen Leuchter aus; er streckte drohend seine Hand gegen den Ehrfurchtbaren empor, als er das Licht des Lichtumhüllten löschte. Der Diener Bel's tobte wie ein Leu im Allerheiligsten herum — und mein Freund (Gott) entfernte sich, wie um einen Todten trauernd und ließ die Erinnerung der frommen Geister in jener Nacht nicht vor sich kommen; sondern sprach zu dem Verderber: „Meinen Zorn ergieß' ich über sie; sie, die so zärtlich ich geliebt', übergeb' ich nun der Hand der Feinde, ich verlasse mein Haus und verstoße mein Erbe!“ —

Wäre doch mein Haupt ein Wasserstrom, mein Aug' ein Thränenquell, auf daß ich Tag und Nacht beweinen könnte die Erschlagenen meiner Gemeinden, die Kinder und Säuglinge und Greise. Und Ihr, rufet: O! und Ach! und Wehe! weinet unaufhörlich über das Haus Israel, über das Volk Gottes, das durch das Schwert gefallen ist! Mit thränenden Augen wandle ich im Jammergefilde und lasse die Herzbetrübten dort mit mir weinen über die schönen Jungfrauen, über die zarten Kinder, die in ihren Bücherrollen eingehüllt zur Schlachtbank geschleppt wurden. Die höher als Edelsteine Geschätzten wurden wie Straßenkoth getreten und verachtet. „Weichet von den Unreinen, nähert euch ihnen nicht!“ so riefen die Feinde. — O Haus Israel, Volk Gottes, durch das Schwert gefallen! — Mein Auge rinnet in Thränen, ich schüttele jammernd das Haupt,

וְלִבְכִּי וְלַחֲגֹר שַׂק אֶקְרָא לְהַסְפִּידָה· מִפָּז יְקָרָה וּמִזָּהָב חֲמוּדָה· כְּבוּדָּה פְּנִימָה כְּבוֹד כָּל כְּלֵי חֶמְדָּה· רְאִיתִיהָ קְרוּעָה שְׁכוּלָה וְגַלְמוּדָה· הַתּוֹרָה וְהַמִּקְרָא וְהַמִּשְׁנָה וְהָאַגָּדָה· עֱנוּ וְקוֹנְנוּ זֹאת לְהַגִּידָה· אֵי תוֹרָה וְתַלְמִיד וְהַלּוֹמְדָהּ· הֲלֹא הַמָּקוֹם מֵאֵין יוֹשֵׁב חָרֵב· עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב: וְעַפְעַפֵּי יִזְּלוּ מַיִם דֶּמַע לְהַגִּירָה· וַאֲקוֹנֵן מַר עַל הֲרוּגֵי אַשְׁפִּירָה· בַּשֵּׁנִי בִּשְׁמוֹנָה בּוֹ בְּיוֹם מַרְגּוֹעַ הַקְּרָה· מַרְגּוֹעֵי לִרְגוּעֵי נֶחְלְפוּ לְהַבְעִירָה· נֶהֶרְגוּ בַּחוּרֵי חֶמֶד וִישִׁישֵׁי הֲדָרָה· נֶאֶסְפוּ יַחַד נַפְשָׁם הִשְׁלִימוּ בְּמוֹרָא· עַל יִחוּד שֵׁם הַמְיֻחָד יַחֲדוּ בִּגְבוּרָה· גִּבּוֹרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לְמַהֲרָה· וְכֹהֲנֵי וַעֲלָמֵי נִגְוְעוּ כֻּלָּהֶם עֲשָׂרָה: וּבְמַר יְגוֹנִי וְעָצְבִּי יְלֵל אַחְבִּירָה· קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ הֲרִיגָתָם הַיּוֹם כְּזָכְרָה· קְהַל וּוֹרְמַיְישָׂא בְּחוּנָה וּבְחוּרָה· גְּאוֹנֵי אֶרֶץ וּנְקִיֵּי טָהֳרָה· פַּעֲמַיִם קִדְּשׁוּ שֵׁם הַמְיֻחָד בְּמוֹרָא· בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה בְּחֹדֶשׁ זִיו לְטַהֲרָה· וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בִּקְרִיאַת הַלֵּל לְשׁוּרָה· הִשְׁלִימוּ נַפְשָׁם בְּאַהֲבָה קְשׁוּרָה· אָהִימָה עֲלֵיהֶם בִּבְכִי יְלֵיל לְחַשְּׁרָה· כְּלוּלֵי כֶּתֶר עַל רֹאשָׁם לַעֲטָרָה: וְעַל אַדִּירֵי קְהַל מַגֶּנְצָא הַהֲדוּרָה· מִנְּשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת לְהִתְגַּבְּרָה· הִשְׁלִימוּ נַפְשָׁם עַל יִחוּד שֵׁם הַנּוֹרָא· וַעֲלֵיהֶם זַעֲקַת שֶׁבֶר אֶזְעַק בְּנֶפֶשׁ מָרָה· עַל שְׁנֵי מִקְדְּשֵׁי יְסוֹדָם כְּהַיּוֹם עֻרְעָרָה· וְעַל חָרְבוֹת מְעַט מִקְדָּשֵׁי וּמִדְרְשֵׁי הַתּוֹרָה· בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַּשְּׁלִישִׁי נוֹסַף לְדַאֲבוֹן וּמְאֵרָה· הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לְיָגוֹן וְצָרָה· בְּיוֹם מַתַּן דָּת שִׁבַּרְתִּי לְהִתְאַשְּׁרָה· וּבְיוֹם נְתִינָתָהּ כְּמוֹ כֵן אָז חֲזָרָה· עָלְתָה לָהּ

rufe zur Trauer und Sackumhüllung. Das mehr als Goldgeschmeide theuere Gesetz, der Inbegriff aller Trefflichkeiten, es ward zerrissen und verworfen — das Gesetz wie die Mischnah und Agadah; o stimmet ein und rufet klagend: Wo ist die Lehre? wo die Schüler und Lehrer? verödet ist der Ort, von Einwohnern entblößt. O Haus Israel, Volk Gottes, durch das Schwert gefallen! — Thränen entströmen meinen Augen und bitter beklage ich die Ermordeten Speier's. Am achten Tage des zweiten Monats am feierlichen Ruhetage traf sie das Ungemach, und ihre Ruhe ward in Unruhe und Trübsal verkehrt. Hoffnungsvolle Jünglinge und ehrwürdige Greise wurden erschlagen, ehrfurchtsvoll den Ewigen verehrend und seinen einzigen Namen heiligend gaben sie willig ihr Leben hin als standhafte Beobachter des göttlichen Wortes; junge und alte Priester, 10 an der Zahl, wurden dem Tode geweihet. — Mit tiefem Kummer und Schmerz klage ich heute, der Ermordung so vieler heiligen Gemeinden gedenkend. Die bewährte und auserlesene Gemeinde zu Worms nebst ihren ausgezeichneten Gelehrten mußte zweimal sich für die Heiligung des göttlichen Namens opfern; das erstemal am 23ten des Monats Siv (Ijar) und zum zweitenmale im dritten Monate während sie das Hallel sangen hauchten sie in Gottesliebe ihre Seele aus. Tief bejammere und beklage ich sie, die mit der Gesetzeskrone Geschmückten! — Auch über die Edlen der trefflichen Gemeinde zu Mainz, die glaubensstark ohne Zögern ihr Leben hingaben für den einzigen Namen des Ehrfurchtbaren, über sie erhebe ich Klagegeschrei aus tiefbewegter Seele. Wie die beiden Tempel — am heutigen Tage zerstört — so wurden ihre kleinen Heiligthümer und Lehrhäuser am dritten Tage des dritten Monates verheert. Zu Angst und Verderben, zu Kummer und Leiden verwandelte dieser Monat sich. Am Tage der Gesetzgebung glaubten sie sich wieder erholen zu können; aber ach! wie einst an diesem Tage das Gesetz gegeben wurde, so kehrte

לַמָּרוֹם לִמְקוֹם מְדוֹרָהּ. עִם תְּיָקָהּ וְנַרְתְּקָהּ וְהַדּוֹרְשָׁהּ וְחוֹקְרָהּ. לוֹמְדֶיהָ וְשׁוֹנֶיהָ בְּאִישׁוֹן כְּמוֹ בְאוֹרָהּ: שִׂימוּ נָא עַל לְבַבְכֶם מִסְפֵּד מַר לְקָשְׁרָהּ. כִּי שְׁקוּלָה הֲרִיגָתָם לְהִתְאַבֵּל וּלְהִתְעַפְּרָהּ. כִּשְׂרֵפַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ הָאוּלָם וְהַבִּירָה. וְכִי אֵין לְהוֹסִיף מוֹעֵד שֶׁבֶר וְתַבְעֵרָה. וְאֵין לְהַקְדִּים זוּלָתִי לְאַחֲרָה. תַּחַת כֵּן הַיּוֹם לִוְיָתִי אֲעוֹרְרָה. וְאֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה וְאֶבְכֶּה בְּנֶפֶשׁ מָרָה. וְאַנְחָתִי כְּבֵדָה מִבֹּקֶר וְעַד עָרֶב. עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב:

עַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה וְלִבִּי נוֹהֵם נְהִימוֹת. וְאֶקְרָא לַמְקוֹנְנוֹת וְאֶל הַחֲכָמוֹת. אֵלַי וְאֵלֶיהָ כֻּלָּם הוֹמוֹת. הֲיֵשׁ מַכְאוֹב לְמַכְאוֹבִי לְדַמּוֹת. מִחוּץ תְּשַׁכֶּל חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימוֹת. חֲלָלֵי חַלְלֵי חֶרֶב מוּבָלִים עֲרוּמִים וַעֲרוּמוֹת. נִבְלָתָם כְּסוּחָה לְחַיַּת אֶרֶץ וּלְבַהֲמוֹת. יוֹנֵק עִם אִישׁ שֵׂיבָה עֲלָמִים וַעֲלָמוֹת. מִתְעַתְּעִים כְּמוֹ מוֹנַי וּמַרְבִּים כְּלִמּוֹת. אֵי אֱלֹהֵימוֹ אָמְרוּ צוּר חָסָיוּ בוֹ עַד מוֹת. יָבוֹא וְיוֹשִׁיעַ וִיחַזִּיר נְשָׁמוֹת. חֲסִין יָהּ מִי כָמוֹךָ נוֹשֵׂא אֲלֻמּוֹת. תֶּחֱשֶׁה וְתִתְאַפַּק וְלֹא תַחְגּוֹר חֵמוֹת. בֶּאֱמוֹר אֵלַי מַלְעִיגַי אִם אֱלֹהִים הוּא יָרֵב. עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב: עֵינַי

עֵינַי יֹרְדָה מַּיִם כִּי נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְשׁוֹרֵר. וְעֻגָבִי לְקוֹל בּוֹכִים מִלְּהַפֵּג וּלְקָרֵר. מִי יָנוּד לִי וְאֵין מַחֲזִיק לְהִתְעוֹרֵר. חֵמָה בִּי יָצְאָה וְסַעַר מִתְגּוֹרֵר. אֲכָלַנִי הֲמָמַנִי הַצַּר הַצּוֹרֵר. שִׁבַּר עַצְמוֹתַי זוֹרֵר וּמְפָרֵר. סִלָּה כָל אַבִּירַי הַטַּבּוּר וְהַשֹּׁרֵר. מַכּוֹתַי אֲנוּשָׁה בְּאֵין מַתְעִיל וּמְזוֹרֵר. רְטִיָּה וּמָזוֹר

es an diesem Tage mit seiner Hülle, mit seinen Forschern und Ergründern, die sich Tag und Nacht mit ihm beschäftigten, wieder zurück in die himmlische Wohnung. — O nehmet es doch zu Herzen und stellet bittere Klagen an! denn der Tod dieser Edlen verdient ebenso sehr betrauert zu werden, wie der Brand unsres Tempels. Nur weil der bestimmten Trauerzeit nicht noch andere Trauertage vorhergehen sollen, darum wartete ich bis heute mit der Erhebung meiner Klagen und trauere jetzt und jammere bitterlich. Ja schwer ist mein Seufzen vom Morgen bis Abend über das Haus Israel, über das Volk Gottes, das durch das Schwert gefallen ist.

Darüber weine ich, darüber seufzet mein Herz; Klageweiber will ich rufen, daß sie alle einstimmen in meinen lauten Jammer! Gibt es einen Schmerz, der dem meinigen gliche? Von Außen würgt das Schwert, von Innen Todesangst; meine Erschlagenen liegen nackt auf den Straßen, die verstümmelten Leichen sind wilden Thieren preisgegeben, Säuglinge und Greise, Jünglinge und Jungfrauen. Und es verspotten mich noch meine Quäler und rufen höhnend: „Wo ist denn nun ihr Gott, dessen sie sich rühmten, der Felsenschutz, dem bis in den Tod sie vertraueten? So erscheine er doch und helfe und gebe den Leichen die Seele wieder!" — Mächtiger Gott, Langmüthiger ohne Gleichen! wie kannst Du schweigen und an Dich halten mit Deinem strafenden Grimme? da doch die Spötter sprechen: „Ist er ein Gott, so möge er doch rechten für das Haus Israel, das Volk Gottes, das durch das Schwert gefallen ist!" — Mein Aug', mein Aug' zerfließt in Thränen, der Freudegesang verwandelte in Trauer sich, der Flötenton in unaufhörliche Klage; Niemand tröstet mich, Niemand sucht mich aufzurichten. Wie Sturm fuhr Gottes Zorn über mich her; der Dränger hat mich aufgerieben, mich zerrüttet, zermalmt und zertrümmert, er trat meine Tapfern nieder, alle meine Großen. Ach, meine Wunde ist gar schmerzhaft, weder Pflaster, noch Salbe,

אֵין לְזוֹרֵר· עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מֶנִּי אֲמָרֵר· בִּבְכִי דִּמְעָתִי עַל לֶחְיִי לְצָרֵב· עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם יְיָ כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב:

ע"ם א"ב. להקליר.

כז אָז בַּהֲלוֹךְ יִרְמְיָהוּ עַל קִבְרֵי אָבוֹת· וְנָם עֲצָמוֹת חֲבִיבוֹת· מָה אַתֶּם שׁוֹכְבוֹת· בְּנֵיכֶם גָּלוּ וּבִתֵּיהֶם בַּחֲרָבוֹת· וְאַיֵּה זְכוּת אָבוֹת בְּאֶרֶץ תַּלְאוּבוֹת: גָּעוּ כֻלָּם בְּקִינִים· עַל חֶסְרוֹן בָּנִים· הוּבְבוּ בְּקוֹל תַּחֲנוּנִים· פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים· וְאַיֵּה הַבְטָחַת וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים: הֵם הֵמִירוּ כְבוֹדִי בְּתֹהוּ· וְלֹא פָחֲדוּ וְלֹא רָהוּ· וְאַעְלִים עֵינַי מֵהֶם וְלֹא נָהוּ· וְלֹא שָׁהוּ· וְאֵיךְ אֶתְאַפַּק עַל אֲמִירַת לֹא הוּא: זָעַק אַב הֲמוֹן בַּעֲבוּרָם· וְחִנֵּן פְּנֵי אֵל רָם· חִנָּם נִסֵּיתִי עֶשֶׂר בְּחִינוֹת עֲבוּרָם· וְהֵן חָזִיתִי שִׁבְרָם· וְאַיֵּה הַבְטָחַת אַל תִּירָא אַבְרָם: טָעוּ לְהִזָּרוֹת· בַּעֲבוֹדוֹת זָרוֹת· יָעֲצוּ לַחְצֹב בֹּארוֹת· בֹּארֹת נִשְׁבָּרוֹת· וְאֵיךְ אֶתְאַפַּק עַל בִּטּוּל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת: כֹּה צָוַח יִצְחָק· פְּנֵי שׁוֹכֵן שַׁחַק· לַשָּׁוְא בִּי טֶבַח הוּחַק· וְהֵן זַרְעִי נִשְׁחַק וְנִמְחַק· וְאַיֵּה הַבְטָחַת וְאֶת־בְּרִיתִי אָקִים אֶת־יִצְחָק: מָרוּ בְּיִרְמְיָה· וְטִמְּאוּ הַר הַמּוֹרִיָּה· נִלְאֵיתִי נְשׂוֹא גְּעִיָּה· עוֹלָה לִי מִנְּשִׁיָּה· וְאֵיךְ אֶתְאַפַּק בַּהֲרִיגַת זְכַרְיָה: סָח יֶלֶד בְּתָלֶף· דְּמָעוֹת כְּתַנִּין זוֹלֵף· עוֹלָלַי שֶׁטִּפַּחְתִּי בָּעֶלֶף· אֵיךְ גָּזוּ מֶנִּי בְּחֵלֶף· וְאֵיךְ הִפְרַע מֶנִּי דָּמִים בְּדָמִים כַּמָּה אָלֶף: פָּץ רוֹעֶה נֶאֱמָן· כָּפוּשׁ בָּאֵפֶר וּמִדְמָן· צֹאן אֲשֶׁר בְּחֵיקִי הָאֳמָן· וְאֵיךְ גָּזוּ בְּלֹא זְמָן· וְאַיֵּה הַבְטָחַת כִּי לֹא אַלְמָן: קוֹל בְּכִי

noch Pulver kann sie heilen. D'rum spreche ich: Wendet euch von mir, ich will bitterlich weinen, heiße Thräne rieselt meiner Wange herab, über das Haus Israel, über das Volk Gottes, das durch das Schwert gefallen ist!

Als Jirmijah kam zu den Gräbern der Patriarchen und rief: „Geliebte Gebeine, was liegt ihr so ruhig? Hin sind euere Kinder, man hat sie mit Schwertern durchstoßen! und wo ist das Verdienst der Väter im lechzenden Lande?" da brachen in Thränen sie aus, ob dem Verluste der Kinder und sprachen in flehendem Ton hinauf zum Himmelsbewohner: „Wo ist nun das Versprechen:" „„Ich denke an den Bund mit den Vätern!"" — — „Sie haben vertauscht meine Ehre mit nichtigem Tand ohne Furcht und ohne Scheu! Kehrte ich von ihnen mein Auge, sie merkten's nicht, gingen nicht in sich! Konnt' ich da des Zorns mich enthalten, da sie gesprochen: „„Er ist nicht!?"" Und der Vater der Völker (Araham) er flehte für sie und rief zum Höchsten: So hätte ich umsonst denn bestanden der Prüfungen zehn, und ich hätte nun dennoch erblickt das Verderben der Kinder! Wo ist denn da die Versicherung: „Fürchte nichts, Abram!"? — „Sie sind auf Abwege gerathen, haben Götzen gehuldigt, haben sich unbrauchbare Brunnen gegraben[1]). Wie konnte ich da an mich halten, da sie sogar die Zehn Gebote brachen?" — „Also, rief Jizchak zum Trohner in der Höhe, also wäre vergebens das Opfer mir auferlegt worden, und meine Nachkommen werden zermalmet nun und vertilgt!" wo ist da das Versprechen: „„Mit Jtzchak errichte ich meinen Bund!""? — „Sie haben Jirmijah mißachtet, den Berg Moriah entheiligt! müde ward ich des Geschrei's, das von der Erde zu mir aufstieg! Konnt' ich des Zornes mich enthalten ob Secharia's Ermordung[2])?" — Und der in Frömmigkeit Erzogene (Jakob) begann — und Thränen entströmten reichlich wie dem Krokodill ihm — „Ach, meine Kinder, die ich so mühsam erzogen, sind hin! ach es wurde jenes Blut[3]) mit dem Blute von Tausenden gesühnt!" — Und in Asche gewälzt und bestaubt sprach der redliche Hirte (Moscheh): „O die Lämmer, die in meinem Schooße erzogen wurden, früh schon sind sie dahin! Wo bleibt nun die Versicherung: „„Israel ist nicht verwaist[4])!""? —

---

[1]) Entlehnt aus Jirm. 2, 13. [2]) Siehe II. Chron. 24, 20—22. —und vergl. Talm. Gitin 57, b und Midrasch Threni Fol. 54 u. 72.
[3]) Nämlich das Blut des Secharia's. [4]) Jirmija 51, 5.

לֵאָה· מְתוֹפֶפֶת עַל לְבָבֶהָ· רָחֵל אֲחוֹתָהּ מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ· וְזִלְפָּה מַכָּה פָּנֶיהָ· בִּלְהָה מְקוֹנֶנֶת בִּשְׁתֵּי יָדֶיהָ: שׁוּבוּ תְּמִימִים לִמְנוּחַתְכֶם· מַלֵּא אֲמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹתֵיכֶם· שִׁלַּחְתִּי בָּבֶלָה לְמַעַנְכֶם· הִנְנִי מְשׁוֹבֵב גָּלוּת בְּנֵיכֶם:

ע"ם א"ב. ויסדו הקליר.

כח אָז בִּמְלֹאת סֵפֶק יָפָה כְּתִרְצָה· הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה: בֶּן חִלְקִיָּהוּ מֵאַרְמוֹן כְּיָצָא· אִשָּׁה יְפַת תֹּאַר מְנֻוֶּלֶת מָצָא: גּוֹזֵרְנִי עָלַיִךְ בְּשֵׁם אֱלֹהִים וְאָדָם· אִם שֵׁד לַשֵּׁדִים אַתְּ אוֹ לִבְנֵי אָדָם· דְּמוּת יָפְיֵךְ כְּבָשָׂר וָדָם· פַּחְדֵּךְ וְיִרְאָתֵךְ כְּמַלְאָכִים לְבַדָּם: הֵן לֹא שֵׁד אָנִי וְלֹא גֹלֶם פָּחַת· יְדוּעָה הָיִיתִי בְּשׁוּבָה וָנַחַת: וְהֵן לְשָׁלֹשׁ אֲנִי וּלְשִׁבְעִים וְאֶחָד· וְלִשְׁנֵים עָשָׂר וְשִׁשִּׁים וְאֶחָד: זֶה הָאֶחָד אַבְרָהָם הָיָה· וּבֶן הַשְּׁלֹשָׁה אָבוֹת שְׁלִישִׁיָּה: חֹק שְׁנֵים עָשָׂר וְהֵן שִׁבְטֵי יָהּ· וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא וְשִׁבְעִים וְאֶחָד סַנְהֶדְרֵי יָהּ: טַעֲמֵי הִקְשִׁיבִי וַעֲשִׂי תְּשׁוּבָה· יַעַן הֱיוֹתֵךְ כָּל־כָּךְ חֲשׁוּבָה: יָפָה לְכִי בְּעֶלֶץ וְלִשְׂמוֹחַ בְּטוֹבָה· וְלֹא תִקָּרֵא עוֹד בַּת הַשּׁוֹבֵבָה: כִּי אֵיךְ אֶשְׂמַח וְקוֹלִי מַה אָרִים· הֵן עוֹלָלַי נִתְּנוּ בְּיַד צָרִים: לָקוּ נְבִיאַי וְדָמָם מֻגָּרִים· גָּלוּ מְלָכַי וְשָׂרַי וְכֹהֲנַי בְּקוֹלָרִים: מְלוֹן מִקְדָּשִׁי בַּעֲוֹנִי נָדָד· דּוֹדִי מֵאָז בָּרַח וַיִּדַּד: נֹעַם אָהֳלֵי בְּעַל כָּרְחִי שֻׁדַּד· רַבָּתִי עָם אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד: סָחָה הָאִשָּׁה לַנָּבִיא יִרְמְיָה· שַׂח לֵאלֹהַיִךְ בְּעַד מַכַּת סֹעֲרָה עֲנִיָּה: עַד יַעֲנֶה אֵל וְיֹאמַר דַּיָּהּ· וְיַצִּילֵנִי מֵחֶרֶב וְשִׁבְיָה: פַּלֵּל תְּחִנָּה לִפְנֵי קוֹנוֹ· מָלֵא

Laut weinte Leah und schlug sich verzweifelnd die Brust, ihre Schwester Rachel jammerte um ihre Söhne; es schlug auf das Antlitz Silpah sich und Bilhah rang klagend die Hände. ——— „Kehret zurück, ihr Edlen, zu euerer Ruhe! ich will euere Bitten erfüllen, will um euerntwillen mich selbst gen Babel verfügen! Ja ich führe zurück euere vertriebenen Kinder!" —

Damals, als das Maaß der wie Thirza Schönen*) voll war und die Engelschaaren laute Klage anstimmten, da verließ Chilkija's Sohn (Jirmija) den Tempel und begegnete einem Weibe schön von Gestalt aber von schmutzigem Anzug entstellt. „Im Namen Gottes und der Menschen beschwör ich „dich: Gehörst du zu den Geistern oder zu den Menschen„kindern? deiner schönen Bildung nach scheinst du ein ir„disches Wesen, deinem furchtbaren Ansehen nach ein Engel„wesen zu sein." — „Siehe ich bin weder ein Geist noch ein gemeines Erdenwesen; als ich noch durch Wohlstand und Glück bekannt war, da gehörte ich den Dreien, den Ein und siebenzig, den Zwölfen, den Sechzig und dem Einen. Dieser Eine war Abraham, die Drei sind die drei Stammväter, 12 die Gottesstämme, sechzigfach waren die Myriaden meines Volkes und 71 waren die Mitglieder dessen Synedriums." — „Vernimm meinen Rath! thue Buße, die du so achtungswerth bist! denn es geziemet dir, dich des Glückes zu erfreuen und nicht ferner die verwilderte Tochter zu heißen." — „Ach, wie könnt ich mich freuen? wie könnt' ich die Stimme erheben? meine Kinder sind in die Hand der Dränger gegeben, meine Propheten sind erschlagen, ihr Blut fließt in Strömen; meine Könige, Fürsten und Priester sind gefesselt in Gefangenschaft geführt; meine heilige Wohnung liegt meiner Sünden halben darnieder und mein Freund ist daraus hinweggezogen; mein schönes Gezelt ward wider meinen Willen ausgeplündert und einsam liegt die so volkreiche Stadt!" — Und das Weib sprach ferner zum Propheten Jirmijah: „Bete doch zu Gott für mich Arme, vom Unglück Bestürmte! O möge der Allmächtige dich erhören und sprechen: Sie hat genug gelitten! O daß er mich errette vom Schwerdte und von der Gefangenschaft!" — Da flehte der Prophet vor seinem Schöpfer:

*) Beiname Israels nach Hohesl. 6, 4.

רַחֲמִים חוּס כְּאָב עַל בְּנוֹ: צָעַק מַה־לְּאָב שֶׁהֶגְלָה בְּנוֹ. וְגַם אוֹי לַבֵּן שֶׁבְּשֻׁלְחַן אָב אֵינוֹ: קוּם לָךְ יִרְמְיָה לָמָּה תֶּחֱשֶׁה. לֵךְ קְרָא לְאָבוֹת וְאַהֲרֹן וּמשֶׁה: רוֹעִים יָבוֹאוּ קִינָה לְהִנָּשֵׂא. כִּי זְאֵבֵי עֶרֶב טָרְפוּ אֶת הַשֶּׂה: שׁוֹאֵג הָיָה יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. עַל מַכְפֵּלָה נוֹהֵם כְּלָבִיא: תְּנוּ קוֹל בִּבְכִי אֲבוֹת הַצְּבִי. תָּעוּ בְנֵיכֶם וְהִנָּם בַּשֶּׁבִי: אִם כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. אַיֵּה זְכוּת כְּרוּתֵי בְרִית: מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם בָּנַי. גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי. שָׁמֵם מִקְדָּשׁ מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד. עַל כִּי יְדִידִים נִתְּנוּ לְהִמָּעֵד: תְּשִׁיבֵם כְּמֵאָז סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד. תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי בָא מוֹעֵד:

ע"ס א"ב.

כט אֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל. וְכִנּוֹרִי נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל. בְּנַחֲלַת חֶבֶל. כָּבֵד עָלַי עֹל סֵבֶל. וְאֵיךְ אֶנָּחֵם: בָּזֶה יוֹם בְּכָל שָׁנָה. עָדָן עֲלֵי שְׁנָנָה. וְהִנְנִי עֲגוּמָה וַעֲגוּנָה. יוֹתֵר מֵאֶלֶף שָׁנָה. ואיך אנחם: גָּבַר חָרוֹן. וְנִגְנַז אָרוֹן. בְּמִשְׁנֶה שִׁבָּרוֹן. בִּמְסָרְבֵי מָרוֹן. ואיך אנחם: דִּירָתִי חֳרֵבָה. וַעֲדָרִי נִשְׁבָּה. וְרַבָּת אָהֳלִיבָה. בָּדָד יָשְׁבָה. ואיך אנחם: הוֹ עַל אֲרִיֵה מִסֻּבְּכוֹ. עַל אֲרִיאֵל וְהִסְבִּיכוֹ. וְהֶגְלָה מִסֻּכּוֹ. מִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ. ואיך אנחם: וְהָרַג הֲמוֹנִים. מְשׁוּחֵי שְׁמָנִים. בְּאִוּוּי נִמְנִים. (פִּרְחֵי כֹּהֲנִים). אֲלָפִים שְׁמוֹנִים. ואיך אנחם: זְנָבָם בְּאִוּוּי וְהִדְבִּיא. בַּעֲזָרַת הַמַּלְבִּיא. אַרְיוֹךְ כְּמוֹ לָבִיא. עַל דַּם כֹּהֵן וְנָבִיא. ואיך אנחם: חָרַשׁ לְמַשּׁוּאוֹת. עִיר מְלֵאָה תְּשׁוּאוֹת. וּבָתֵּי סוֹפְרִים וּמִשְׁנָיוֹת. יוֹתֵר מֵאַרְבַּע מֵאוֹת. ואיך אנחם: טָסָה מָדַי. לְאַבֵּד חֲמוּדַי. וּמָשְׁלָה בְּמַחֲמַדַּי. בְּקָרְעִי מַדַּי. ואיך אנחם:

Erbarmungsvoller, schone doch, wie ein Vater seinen Sohn! Und es rief die göttliche Stimme: „Wie ist es dem Vater zu Muthe der seinen Sohn wegführen läßt! und wie wehe muß es dem Sohne thun, der nicht an Vaterstisch sein kann! Drum auf, Jirmijah! was säumest du? Gehe, rufe mir die Väter und Aaron und Moscheh! Diese Hirten sollen ihre Klagen erheben; denn ach, die Wölfe der Wüste zerreißen das wehrlose Lamm." — Da schrie Jirmijah der Prophet und brüllte wie ein Löwe an der Höhle Machpelah: „Erhebt euere Stimme, weinet, ihr Väter der Geliebten! euere Kinder irren und schmachten in der Verbannung!" — Rufet zum Herrn: „Haben auch unsre Nachkommen, menschlich irrend, Deinen Bund verletzt, wo bleibt denn aber das Verdienst ihrer Ahnen mit denen Du Deinen Bund geschlossen?" — (Gott) „Was soll ich euch thun? meine Kinder! Das Urtheil ist gefällt; das Heiligthum ist verödet, keiner wallet mehr hin, weil die Geliebten von mir gewichen sind!" „So führe sie zurück, wie ehedem, Du, Unterstützer und Helfer, erbarme Dich wieder Zion's, wenn die Zeit gekommen!" —

Ach ihr tröstet mich vergebens! Es trauert die Zither in meinem Lande, schwer liegt auf mir das drückende Joch — wie könnte ich mich trösten? An diesem Tage mit jedem Jahre wiederkehrend, hat sich mein Glück gewendet; betrübt und bekümmert sitz' ich da schon über tausend Jahre — wie könnte ich mich trösten? Mächtig war Gottes Zorn, er nahm mir die Bundeslade weg; ja zweimal brach das Unglück herein über die widerspenstige Nation — wie könnte ich mich trösten? Meine Wohnung ist zerstört, mein Volk gefangen, die volkreiche Tempelstadt liegt verödet — wie könnte ich mich trösten? Aus seinem Dickicht kam der Löwe (Nebuchadnezar) herauf und riß den Tempel nieder und nahm die Speise und Trankopfer hinweg — wie könnte ich mich trösten? Er tödete der gesalbten Priester Menge im geliebten Heiligthum einst gemustert, die priesterliche Jugend allesammt, 80000 an der Zahl — wie könnte ich mich trösten? Im Tempel wurden sie niedergemetzelt! Arjoch [1]), grausam wie ein Löwe, ließ im Vorhofe des Heiligthums ihr Blut über das Blut jenes Priesters und Propheten fließen [2]) — wie könnte ich mich trösten? Ein Anderer zog den Pflug über die einst volkreiche Stadt, verwandelte in Trümmerhaufen mehr als 400 Lehranstalten — wie könnte ich mich trösten? Der Medier eilte, meine edlen zu vernichten; Er schaltete über das Köstlichste, und meine Kleider zerriß ich in Schmerz — wie könnte ich mich trösten?

1) Beiname des Nebusaradon, oberster Liktor des Nebuchadnezar (2. Kön. 25, 8. Dan. 2, 14).
2) Nämlich des Secharjah Sohn Jehojoda's. Siehe oben S. 183.

יָעֲצָה לְחַנֵּק· בְּנֵי גוּר מְזַנֵּק· בְּפֶה אֶחָד לְשַׁנֵּק· יָשִׁישׁ עוֹלֵל וְיוֹנֵק· ואיך אנחם: כְּבֻדָּה שְׁלִישִׁית· עַל קֹדֶשׁ רֵאשִׁית· בְּשֶׁצֶף חֲרִישִׁית· כָּתָה לְהָשִׁית· ואיך אנחם: לָחֲצָה לְחַלֵּק· בְּנֵי חָלָק וְחוֹלֵק· שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק· בְּשֵׁם אֵל דּוֹלֵק· ואיך אנחם: מָרְדָה אֱדוֹם· עֲדוּשַׁת אָדוֹם· וְאָצָה בְּזָדוֹן· לְאַבֵּד כֵּס וַהֲדוֹם· ואיך אנחם: נוֹעֲדוּ עִם אַדְמוֹן· מוֹאָב וְעַמּוֹן· לְהַשְׁבִּית אָמוֹן· וּלְהַחֲרִיב אַרְמוֹן· ואיך אנחם: סִלָּה כָּל־אַבִּירַי· וְעֶדְרֵי חֲבֵרַי· וְהִבְלִגוּ גִּבּוֹרַי· לְעֵין כָּל־עוֹבְרַי· ואיך אנחם: עָיְפָה נַפְשִׁי לַהֹרְגִים· לְמִסְפַּר הַהֲרוּגִים· כְּאַיָּל עוֹרְגִים· וְעָלֶיךָ נֶהֱרָגִים· ואיך אנחם: פְּלָצוּ בְּיוֹם קְרָב· בְּמִזְרָח וּבְמַעֲרָב· דָּמָם מְעֹרָב· קָהָל וְעַם רָב· ואיך אנחם: צָרוֹת עַל צָרוֹת· זוֹ מִזּוֹ מְצֵרוֹת· גְּדוֹלוֹת וּבְצוּרוֹת· אֲרֻכּוֹת וְלֹא קְצָרוֹת· ואיך אנחם: קָשְׁרוּ צִנָּתָם· וְחָגְרוּ חֲנִיתָם· וְאָסְפוּ מַחֲנוֹתָם· וְהֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם· ואיך אנחם: רַבּוֹת אַנְחוֹתַי· וַעֲצוּמוֹת שִׂיחוֹתַי· רַבּוּ נַהֲמוֹתַי· וְאַתָּה יְיָ עַד מָתַי· ואיך אנחם: שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם· חֵרְפוּנִי בִּשְׂפָתָם· שִׁבְתָּם וְקִימָתָם· אֲנִי מַנְגִּינָתָם· ואיך אנחם: תִּקְוָתְכֶם אֵפוֹא· מַה־לָּכֶם פֹּה· חָרָה אַפּוֹ· וְאֵין עוֹד לְרַפּוֹא· ואיך אנחם: תְּשׁוּבוֹתֵיכֶם בִּשְׁאָרוּ מָעַל· הוֹנוּנִי עוֹבְדֵי הַבָּעַל· עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא מִמָּעַל· מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל· וְאָז אֶנָּחֵם:

ע"ס א"ב ובסוף חתום קלונימוס הקטן, וכל חרוז מסיים על לה"כ.

ל אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי בַּבֶּכִי אֲמָרֵר· מַר נַפְשִׁי וְרוּחִי אֲקָדֵר· עִם לִוְיָתָן הָעֲתִידִים לְעוֹרֵר: בִּבְכִי יַעְזֵר עָלַי יְגוֹנֵךְ· בַּת

Ein Anderer (Haman) beschloß, die Nachkommen der Heldenmüthigen auf einmal aufzureiben, Greise und Kinder und Säuglinge — wie könnte ich mich trösten? Schrecklicher noch hauste ein dritter Feind (die Griechen), er stürzte wie ein wüthender Sturm über das heilige Volk und richtete Verwüstungen unter ihm an — wie könnte ich mich trösten? Durch Marter suchten sie Jakob's Kinder vom Schöpfer abwendig zu machen; sie sprachen: Ihr habt keinen Antheil mehr an euerm Gotte! — wie könnte ich mich trösten? Das widerspenstige Edom, die übermüthigen Linsenesser[1]) sie kamen eilends, um des Ewigen Thron zu verheeren — wie könnte ich mich trösten? Auch Moab und Ammon traten den Rothen (Edomitern) bei, um Israel zu vernichten, um den Tempel zu zerstören — wie könnte ich mich trösten? Sie traten all meine Tapferen, all meine Versammlungen nieder, besiegt liegen all meine Helden vor den Augen aller Vorübergehenden — wie könnte ich mich trösten? Ermattet ist meine Seele vor den Würgern, vor der Anzahl der Gewürgten, der gleich dem Rehe Aechzenden, die sich deinetwillen morden ließen — wie könnte ich mich trösten? Schrecken ergriff sie am Tage des Kampfes, von Osten und Westen her floß das Blut des zahlreichen Volkes zusammen — wie könnte ich mich trösten? Leiden häuften sich auf Leiden, eines größer als das andere, immer mehr steigend, immer mehr anhaltend — wie könnte ich mich trösten? Mit Schild und Lanze bewaffnet sammelten sich die feindlichen Heere und zogen lange Furchen über uns — wie könnte ich mich trösten? Viel sind meine Seufzer, mächtig meine Klagen, groß mein Stöhnen und Du, Ewiger, wie lange noch? — wie könnte ich mich trösten? Du hörest ihr Schmähen, das Lästern ihrer Lippen; wo sie sitzen und wo sie stehen bin ich der Stoff ihrer Lieder — wie könnte ich mich trösten? „Wo ist — so sprechen sie — wo ist euere Hoffnung? was sucht ihr noch hier? Sein Zorn liegt auf euch, für euch gibt's keine Heilung!“ — wie könnte ich mich trösten? „Euere Antworten sind alle eitel!“ so höhnen die Götzendiener mich. — Doch Er wird einst herabschauen, aus der Höhe blicken, Er, der in die Tiefe senkt und wieder heraufbringet, und dann werde ich getröstet werden.

Ich spreche: Wendet euch weg von mir! ich muß bitterlich weinen, muß meiner kummervollen Seele Erleichterung schaffen, allen Klageerhebenden mich zugesellend. — Wie Jaser beweint ward[2]) so beweine dein Geschick, meines Volkes Tochter! gönne

---

[1]) Eine Anspielung auf 1. M. 25, 30.
[2]) Nach Jesaia 16, 9, Jirmija 48, 32.

עַמִּי הִתְאַבְּכִי בְּגִינֵךְ· אַל תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ· אַל תִּדֹּם
בַּת עֵינֵךְ: גְּעִי בִּבְכִיָּה מְעֻטֶּרֶת בַּעֲלִיזוּת· הָיִית מִקֶּדֶם
וְהִנָּךְ לְבִזּוּת· אֵיכָה נִהְיְתָה הָרָעָה הַזֹּאת: דָּמִּי אַל
תִּתְּנִי פְּלֵטָה הַנִּשְׁאָרָה· הָרִימִי קוֹל וְזַעֲקִי מָרָה· כִּי שֶׁבֶר
עַל שֶׁבֶר נִקְרָא: הֵן לְאֻמִּים עֵת נִקְבָּצוּ· חֵי עָלֶיךָ כְּרוֹת
בְּרִית כְּחָפֵצוּ· עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ: וְנִכְלוּ
מְזִמּוֹת נָטוּת אֲשׁוּרַי לְמְעוֹד· אַחֲרֵי הַהֶבֶל לְהַהְבִּיל וּמִפָּנָיו
לִרְעוֹד· אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל
עוֹד: זֹאת הִשְׁמִיעוּ בְּנֵי מִקְרָאָיו· לוֹ נְיַחֵל אִם יִקְטְלֵנוּ
בַּעֲרִיץ לְמוֹרָאָיו· הֵכִין יְיָ זֶבַח הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו: חֲלָלַי אָז
הִרְבּוּ וְהָרְגוּ טוֹבַי· יִסְּרוּנִי קָשׁוֹת צָרַי וְאוֹיְבַי· הַמַּכּוֹת
הָאֵלֶּה הֻכֵּיתִי בֵּית מְאַהֲבָי: טֶנֶף צַחֲנָתָם מֵאַנְתִּי בָּם
לְהִשְׁתַּתֵּף· הִשְׁמִידוּ גִּבּוֹרֵי כֻּלָּם בְּחֶתֶף· כָּל־נֵתַח טוֹב
יָרֵךְ וְכָתֵף: יַחַד לָטֶבַח הוּבְלוּ כִּטְלָאִים וּגְדָיִים· בָּנוֹת
מְחֻטָּבוֹת מִשְׁבָּצוֹת עֲדִי עֲדָיִים· גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי
מִשָּׁדָיִם: כָּבַשׁ הָאָב רַחֲמָיו לִזְבֹּחַ· יְלָדִים הִשְׁלִים
כְּבָרִים לְטֶבַח· הָכִין לְבָנָיו מַטְבֵּחַ: לְאִמּוֹתָם נוֹאֲמִים
הִנְּנוּ נִשְׁחָטִים וְנִטְבָּחִים· כְּהִקְדִּישׁוּם לָטֶבַח וְהִתִּיקוּם
לַאֲבָחִים· נָשִׁים פִּרְיָם עֹלֲלֵי טִפֻּחִים: מִי יִשְׁמַע וְלֹא
יִדְמַע· הַבֵּן נִשְׁחָט וְהָאָב קוֹרֵא אֶת שְׁמַע· מִי רָאָה כָּזֹאת
מִי שָׁמַע: נְוַת בַּיִת הַיָּפָה בְּתוּלַת בַּת יְהוּדָה· צַוָּארָהּ
פָּשְׁטָה וּמַאֲכֶלֶת הִשְׁחִיזָה וְחִדְּדָה· עֵין רָאֲתָה וַתְּעִידָהּ:
סְגֻפָה הָאֵם וּפָרְחָה רוּחָהּ· וְנַפְשָׁהּ הִשְׁלִימָה לָטֶבַח
אֲרוּחָה כְּאָרְחָה· אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה: עָלְצוּ הַבָּנוֹת

dir keine Ruhe, laß nicht dein Auge rasten! Weine laut auf! Einst genossest du hohe Freuden, jetzt bist du ausgeplündert; ach, wie ist dies Unglück gekommen? — Gönne dir kein Schweigen, entronnener Ueberrest! jammere laut und bitterlich, denn Unfall auf Unfall hat dich betroffen. — Nationen sammelten sich, wider Dich, Ewiglebender, Bündnisse zu schließen, gegen Dein Volk listige Anschläge zu berathen. Sie gingen mit den Plänen um, unsere Schritte wankend zu machen und zu ihren nichtigen Götzen zu leiten daß wir diese verehren sollten! sie sprachen: „Auf, laßt uns sie vernichten aus den Völkern, daß der Name Israel nicht mehr erwähnt werde!" Aber die berufenen Söhne ließen darauf Folgendes als Erwiederung hören: „Wenn auch Gott uns tödtet — wir hoffen nur zu Ihm! nur Ihn verehren wir!" Ach, Gott hat ein Schlachten bereitet und seine Berufenen dazu geweihet. Sie häuften Leichen auf Leichen, brachten die Edelen um; es plagten mich hart die Feinde und Dränger. Diese Wunden schlugen vermeinte Freunde mir. Weil ich mich geweigert hatte, mit ihren abscheulichen Götzen Gemeinschaft zu machen, darum vertilgten sie meine Helden allzumal, jeden Braven, jeden Frommen. Gleich Lämmern führte man sie zur Schlachtbank hin, so liebliche Mädchen zierlich geschmückt sammt Kindern kaum der Brust entwöhnt. Väter unterdrückten das Mitleid, gaben willig ihre Kinder wie Schaafe hin zum Tode und bereiteten selbst das Blutgerüst. Und selbst die Kleinen lallten ihren Müttern zu: „Wir lassen uns gerne schlachten und würgen." So weiheten Frauen die geliebte Leibesfrucht zum Opfer und übergaben sie der Schlachtbank. Wer kann dies hören, ohne zu weinen? der Sohn wird erwürgt und der Vater spricht dazu: „Gott ist einzig!" — wer hat dergleichen gesehen, dergleichen gehört? — Jehuda's wohlerzogene, schöne Jungfrauen streckten den Hals hin, nachdem sie das Schlachtmesser selbst geschliffen — Gottes Auge sah es und ist Zeuge davon. Gemarterte Mütter, beinahe den Geist aufgebend, gingen fröhlich wie zu einem Gastmahle hin in den Tod, der Tugend ihrer Kinder sich freuend.

כְּנוּסוֹת וַאֲרוּשׂוֹת· לְאִבְחַת חֶרֶב לְקַדֵּם דָּצוֹת וְשָׂשׂוֹת· דָּמָם עַל צְחִיחַ סֶלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת: פּוֹנֶה הָאָב בִּבְכִי וִילָלָה· עַצְמוֹ עַל חַרְבּוֹ לִדְקוֹר וּלְהַפִּילָה· וְהוּא מִתְגּלֵל בְּדָם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה: צִדְקָה דִינָהּ פּוֹרִיָּה בְּהַקְרִיבָהּ עֲנָפֶיהָ· וּתְמוּר מִזְרָק דָּם קִבְּלָה בִּכְנָפֶיהָ· תִּתְיַפֵּחַ תְּפָרֵשׂ כַּפֶּיהָ: קוֹרוֹתַי מִי יָנוּד שׁוֹד וָשֶׁבֶר יִשְׂתָּרֵג· מַחְמַד עֵינַי כְּנִמְסַר לְחֵרֶם וּלְהֶרֶג· אִם כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו הֹרָג: רַעְיוֹנַי נִבְהֲלוּ וַאֲחָזַתְנִי פַּלָּצוּת וָשֶׁבֶר· בְּאַחַת נִמְצָא הַכָּתוּב בּוֹ תִקְוָה וָסֶבֶר· כִּי זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל קָבֶר: שָׁלֵם נִמְצָא בְּכָל פָּעֳלוֹ· נַפְשׁוֹ לְטֶבַח הִשְׁלִים מִפַּחַד חֵילוֹ· וְגַם קְבוּרָה לֹא הָיְתָה לוֹ: תַּתִּי לִבִּי מְצֹא תֹכֶן עִנְיָנָיו· יָדַעְתִּי אֲנִי צֶדֶק וְיֹשֶׁר דִּינָיו· וְיִהְיֶה טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו: קְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין הִשְׁלִים עֲוֹנוֹתָם לְשַׁעֲרָה· סִמָּן טוֹב לְאָדָם שֶׁלֹּא נִסְפַּד וְנִקְבַּר כַּשּׁוּרָה· בְּיוֹם רָעָה לֹא יִירָא: לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי יִתַּר בְּחַלְחָלָה· גִּבּוֹרַי נִרְעֲצוּ וְנִכְנְעוּ לְהַשְׁפִּילָה· כִּנְפוֹל לִפְנֵי בְנֵי עַוְלָה: וְעַד מָתַי תִּהְיֶה כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ· נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ לְעֵינֵינוּ תּוֹדִיעַ· אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: נָקוֹם נִקְמָתִי מֵאֵת מְעַנַּי· עֵת נְקָמָה הִיא לָדוּן דִּינַי· אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְיָ: יְיָ כַּגִּבּוֹר צֵא יְדֵי חוֹבְךָ פְּרַע· שׁוֹבֵר כָּתוּב שְׁטַר חוֹב תִּקְרַע· שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע: מִמָּרוֹם כְּהִסִּיק אֵשׁ בִּמְעֻזִּיבָה וְתִקְרָה· חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב שׁוֹמְרָה וּבֵית דִּירָה· שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת הַבְּעֵרָה: וּבַעַל גְּמוּלוֹת נָא שַׁלֵּם· אוֹיְבַי תַּפִּיל מְהֵרָה וּתְכַלֵּם· כִּי

Die verlobten, die verhelichten Töchter, mit Freuden gingen sie dem würgenden Schwerte entgegen, auf blanken Felsen spritzte ihr Blut und blieb dort unbedeckt liegen; jammernd wandten die Väter sich weg, stürzten sich in das Schwert und wälzten sich im Blute mitten auf der Straße. Bei all diesem erkannte die Nation Gottes Allgerechtigkeit an, ergeben gab sie ihre Sprößlinge zum Opfer hin und faßte das geweihete Blut in ihres Kleides Zipfel wie in Opferschaale auf, stöhnend und die Hände ringend. O, wer beklagt meine große Verheerung und Zerrüttung? meine Augenlust ist der Verbannung und Ermordung überliefert, kein Würgen gleicht dem Meinigen! — Mit verwirrten Gedanken, bebend und schaudernd lese ich, wie einst wegen einer einzigen guten That einem Abkömmling des Jerobeam[1]) ein friedliches Grab zugesichert ward, und jetzt geben vollkommen Fromme, Gottes Rathschluß sich willig fügend, ihr Leben hin und können nicht einmal eine Grabstätte erlangen. Ich dachte dem Grunde solcher Begegnisse nach und ich erkannte die Gerechtigkeit und Geradheit des göttlichen Gerichtes; denn einstens wird es noch gut ergehen den Gottesverehrern, die in Wahrheit ihn fürchten. Gott nimmt es mit den Heiligen strenge und straft die kleinsten Fehler an ihnen; aber ein gutes Zeichen ist es für fromme Menschen wenn sie nicht ehrenvoll betrauert und begraben werden — sie haben nichts zu fürchten bei'm einstigen Gerichtstage. Doch ach, wie ängstlich bebt und zittert mein Herz, wenn ich meine Starken so überwältigt und gebeugt und gestürzt von den Barbaren sehe. Und Du, wie lange noch hältst Du zurück mit Deiner Hilfe? O räche doch Deiner Diener Blut! Rächender Gott, Ewiger, erscheine! Uebe Vergeltung an meinen Peinigern, laß die Zeit der Bestrafung kommen, Du eifernder und rächender Gott! Ziehe aus wie ein Held, erfülle Deine Verheißung! fertige aus die Zahlungsscheine, vernichte unsere Schuldbriefe, brich den Arm des Frevlers, des Bösen! Von Oben herab loderte die Flamme an Wänden und Balken, wie eine Mauer umzingelte das Feuer die äußern und inneren Gebäude; so lasse zahlen den, der da angezündet den Brand! Vergilt den Feinden nach Verdienst, stürze und vernichte sie,

---

1) Dem Abiah. Er ließ die Unterthanen des Reiches Israel ungestört nach Jerusalem zum Tempel wallfahren. Siehe I. Kön. 14, 13. und Talm. Moed. Kat. Ende.

אֵל גְּמֻלוֹת יְיָ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם: שׂוֹנְאֶיךָ תַּצְמִית סַף רַעַל תַּשְׁקֵם. הַמֵּרַת תַּחַת יָדוֹ נָקֹם יִנָּקֵם. אִם בְּכָזֶה לֹא תִתְנַקָּם: הַעַל כֵּן נִקְרֵאתָ אִישׁ מִלְחָמָה. צָרֶיךָ לְכַלּוֹת וּבָהֶם לְהִנָּקְמָה. נֹקֵם יְיָ וּבַעַל חֵמָה: קַנֹּא לְשִׁמְךָ עֲבוּרְךָ הָאֵל. וּלְדַם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ וּלְחָרְבוֹת אֲרִיאֵל. נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: טִפֵּי דָמַי אַחַת לְאַחַת מְנוּיוֹת. וְיֵז נִצְחָם עַל בְּגָדֶיךָ בְּפַרְפּוּרְךָ הֱיוֹת. יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת: נִלְאֵיתִי נְשׂוֹא אֵת כָּל־הַתְּלָאָה. תָּחִישׁ גְּאֻלָּתִי וּמַהֵר הַמַּרְאָה. כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה:

במשקל ה' ה' תנועות, מלבד חתימת כל חרוז שהיא על לה"כ.
ובראשי החרוזים חתום מנחם בר יעקב חזק.

לא מְעוֹנֵי שָׁמַיִם, שְׁחָקִים יְזַבְּלוּךָ. מְלֵאִים מֵהוֹדְךָ. וְהֵם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ. אַף כִּי הַבָּיִת: מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. שִׁבְתְּךָ עִם רֵעִים. בְּכַנְפֵי צַעֲצֻעִים. יַעַן הָיָה עִם לְבָבְךָ לִבְנוֹת הַבָּיִת: נָאוֹר אַהֲבָתְךָ הֶרְאֵיתָ לְעַמְּךָ. כִּי הֵם נַחֲלָתְךָ. וְלֵידַע כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל הַבָּיִת: נָכְרִים שָׁם בָּאוּ. וְעַמִּים יִקְרָאוּ. וְאוֹתוֹתָיו רָאוּ. לְמַעַן יִירָאוּ. וּכְבוֹד יְיָ עַל הַבָּיִת: חֲטָאַי כִּי עָצְמוּ, אֲכָלַתְנִי קִנְאָה. וְעֵרָה צָר הַיְסוֹד, שְׁמֵנִי שׁוֹאָה. וְנָתַץ אֶת הַבָּיִת: חֲמוּדֵי אוֹצָר הֵן הֱבִיאוּם בְּהֵיכְלֵיהֶן. מִלְּאוּ כְרֵסֵיהֶן. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת־הַבָּיִת: מַדּוּעַ נִתְּכָה חֵמָה לֹא שָׁכָכָה. עַל מֶה עָשָׂה צוּרֵנוּ כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבָּיִת: מְקוֹם כֹּהֲנֵי נִגְּשׁוּ. וְשָׁם יִתְקַדָּשׁוּ. וְהֵם כְּעֵת רָפְסוּ. הֲמוֹן גּוֹיִם רָגְשׁוּ. נָסַבּוּ עַל הַבָּיִת: בַּת קוֹל הִיא עוֹנָה. מַה תִּתְמְהוּ פֶּגַע. סֵמֶל הַקִּנְאָה הֲבֵאתֶם וּכְנֶגַע

Du, Gott der Vergeltung, der Alles bezahlet! Vertilge Deine Feinde, tränke sie mit dem Taumelbecher, räche die Vielen von ihrer Hand Getödeten! Willst Du an einem solchen Volke keine Rache nehmen? Herr des Krieges wirst Du ja genannt, so vernichte denn Deine Widersacher, rächender Gott! Herr des Zornes! Um Deines Namens willen eifere, um Deinetwillen, Herr! um des vorgossenen Blutes Deiner Diener, um des zerstörten Tempels willen nimm Rache für die Söhne Israels! Im Purpurgewande, von den Blutstropfen meiner Erschlagenen gefärbt, erscheine, Herr! und richte die Nationen, die Leichen über Leichen gehäuft! Ich kann nicht länger mehr das große Drangsal tragen. O beschleunige meine Erlösung, erfülle bald die Weissagung: „Fürwahr, der Rachetag ist bei mir bestimmt, das Jahr meiner Erlösten es kommet!“ (Jes. 63, 4.)

Des Himmels Räume, der Höhe Sphären, voll von Deiner Majestät, vermögen Dich nicht zu fassen, um wie viel weniger ein Haus. Doch ließest Du gnadenvoll Dich herab, um bei Deinen Freunden zwischen den Cherubim zu residiren; Dein Wille war's, ein Haus Dir zu erbauen. Mächtiger! Du zeigtest Deine Liebe Deinem erkornen Volke, Du ließest Deinen Namen genannt werden über das Haus. Fremde wallten dorthin, Völker kamen dort zusammen und sahen die Wunderzeichen und erkannten, daß die Herrlichkeit Gottes auf dem Hause ruhe. Aber ach! meine Sünden nahmen überhand und Gottes Eifer verzehrte mich. Die Feinde legten bloß den Grund, machten mich öde, rissen nieder das Haus. Mit den kostbaren Schätzen füllten sie ihre Palläste, auf Geheiß des allerhöchsten Priesters räumten sie aus das Haus. Ach, warum ergoß sich unaufhörlich solcher Zorn? warum that unser Schöpfer so diesem Lande und diesem Hause? Der Ort, den meine Priester nur betraten nachdem sie sich geheiligt hatten, die Menge der Heiden betritt ihn jetzt, sie umringen tobend das Haus! Eine himmlische Stimme antwortet: „Was wundert ihr euch ob dieses Unfalls? ihr habt Götzenbilder der Erzürnung dorthin gebracht,

נִרְאָה לִי כְּבַיִת: רְבִיצַת עוֹלָם מְלֹא. שׁוֹכֵן בְּהֵיכָלוֹ. הִתְעַשּׂוּ צָרָה לוֹ. עִוֵּר וּפִסֵּחַ לֹא יָבוֹא אֶל הַבָּיִת: יַעַן הִשְׁחַתֶּם, מְצָאוּנְכֶם רָעוֹת. חִלֵּל הַמִּקְדָּשׁ. וְהִנֵּה מִגְרָעוֹת, נָתַן לַבַּיִת: קָדוֹשׁ יִתְעַשֶּׁת. אֻמַּת לָנוּ בֹשֶׁת. יְשַׁלַּחַת חֲבֹשֶׁת. וְחַטָּאת אַיֶּשֶׁת. וְחִטֵּא אֶת הַבָּיִת: בְּמָקוֹר הַנִּפְתָּח. וּמַעֲלֶה עַל שָׂפָה. מְבַכֵּר לָחֳדָשָׁיו. וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה. מִתַּחַת מִפְתַּן הַבָּיִת: חֲמוֹל עִיר הַחֲרֵבָה. תְּמוּר מוֹקֵד שְׁבִיבָהּ. חוֹמַת אֵשׁ סוֹבְבָהּ. לְכָבוֹד תִּהְיֶה בָּהּ. אֶל דְּבִיר הַבָּיִת: זָרֵה וְהַעֲבֵר טֻמְאָה מִבֵּיתְךָ, מַלְכִּי. אֱלִיל כָּלִיל תַּחֲלוֹף, וְתִקְרָא אָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבָּיִת: קַדֵּשׁ בֵּית מְעוֹנַי. וְתָשׁוּב לִמְלוֹנַי. וְנִקְבְּצוּ לִגְיוֹנַי. וְהִנֵּה כְבוֹד יְיָ בָּא אֶל הַבָּיִת:

ע"ס א"ב.

לב אֵשׁ תּוּקַד בְּקִרְבִּי. בְּהַעֲלוֹתִי עַל לִבִּי. בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:
קִינִים אָעִירָה. לְמַעַן אַזְכִּירָה. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלָיִם:
אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. שִׁיר לֹא יִנָּשֶׁה. בצאתי ממצרים:
וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָה. וְנָהָה נְהִי נִהְיָה. בצאתי מירושלם:
בֵּיתִי הִתְכּוֹנָן. וְשָׁכַן הֶעָנָן. בצאתי ממצרים:
וַחֲמַת אֵל שָׁכְנָה. עָלַי כַּעֲנָנָה. בצאתי מירושלם:
גַּלֵּי יָם הֲמוּ. וְכַחוֹמָה קָמוּ. בצאתי ממצרים:
זֵדוֹנִים שָׁטְפוּ. וְעַל רָאשִׁי צָפוּ. בצאתי מירושלם:
דְּגַן שָׁמַיִם. וְצוּר יָזוּב מָיִם. בצאתי ממצרים:
לַעֲנָה וְתַמְרוּרִים. וּמַיִם הַמָּרִים. בצאתי מירושלם:
הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב. סְבִיבוֹת הַר חוֹרֵב. בצאתי ממצרים:
קוֹרֵא אֶל אֵבֶל. עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל. בצאתי מירושלם:

der Schaden ward sichtbar im Hause! Der die ganze Welt erfüllt und in seinem Pallaste thronet, wollt ihr Ihm einen Nebenbuhler stellen? blinde und lahme Götzen dürfen sie kommen in mein Haus? D'rum weil ihr ausgeartet seid hat euch das Unglück getroffen, ihr habt das Heiligthum entweiht, d'rum wurde vernichtet das Haus!" — Allheiliger, o zeige Dich gnädig! Wahr ist's, wir haben schändlich gefehlt! O sende Heilung uns, laß nicht ferner die Strafe auf uns ruhen; entsündige wieder das Haus. Oeffne jene Quelle, an deren Rand stets neue Früchte reifen und heilende Kräuter wachsen, entspringend unter der Schwelle des Hauses. Erbarme Dich der verwüsteten Stadt, umgib sie, statt jenes verheerenden Brandes, ringsum mit einer Feuermauer und laß Deine Herrlichkeit wieder strahlen im Innersten des Hauses! Schaffe, mein König, die Unreinheit weg aus Deinem Hause, laß die Götzen gänzlich verschwinden und rufe endlich: Ich selbst habe gereinigt das Haus! Heilige meine Wohnung wieder, kehre zurück zur alten Ruhestätte, sammele meine Schaaren wieder! Laß, Ewiger, Deine Herrlichkeit wieder einziehen in Dein Haus! —

Wie Feuer lodert's in mir auf, denk ich der Zeit, als ich auszog aus Mizraim; aber Klagen stimm' ich an, so ich der Zeit erwähne, als ich auszog aus Jerusalem. Damals sang Moscheh das unvergeßliche Lied, als ich auszog aus Mizrajim; Jirmia klagte und stimmte Trauerlieder an, als ich auszog aus Jerusalem. Mein Haus war gegründet, bedeckt mit der Wolke, als ich auszog aus Mizraim; Gottes Zorn ruhte auf mir düster wie Wolken, als ich auszog aus Jerusalem. Des Meeres Wellen rauschten und standen wie Mauern, als ich auszog aus Mizraim; wüthende Wogen stürmten und schlugen über mein Haupt zusammen, als ich auszog aus Jerusalem. Vom Himmel kam Speise, dem Fels entquoll Wasser, als ich auszog aus Mizraim; Gall' und Wermuth erhielt ich und bittere Wasser, als ich auszog aus Jerusalem. Des Morgens und Abends stand ich am Choreb, als ich auszog aus Mizraim; Zur Trauer rief ich an Babels Strömen, als ich auszog aus Jerusalem. Die Herrlichkeit Gottes wie

וּמַרְאֵה כְּבוֹד יְיָ. כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת לְפָנָי. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
וְחֶרֶב לְטוּשָׁה. לְטֶבַח נְטוּשָׁה. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
זֶבַח וּמִנְחָה. וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
סְגֻלַּת אֵל לְקוּחָה. כַּצֹּאן לַטִּבְחָה. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
חַגִּים וְשַׁבָּתוֹת. וּמוֹפְתִים וְאוֹתוֹת. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
תַּעֲנִית וְאֵבֶל. וּרְדוֹף הַהֶבֶל. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
טֹבוּ אֹהָלִים. לְאַרְבָּעָה דְּגָלִים. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
אָהֳלֵי יִשְׁמְעֵאלִים. וּמַחֲנוֹת עֲרֵלִים. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה. וְאֶרֶץ שׁוֹקֵטָה. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
מָכוּר לִצְמִיתוּת. וְכָרוּת לִכְרִיתוּת. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
כַּפֹּרֶת וְאָרוֹן. וְאַבְנֵי זִכָּרוֹן. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
וְאַבְנֵי הַקֶּלַע. וּכְלֵי הַבֶּלַע. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
לְוִיִּם וְאַהֲרוֹנִים. וְשִׁבְעִים זְקֵנִים. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
נוֹגְשִׂים וּמוֹנִים. וּמוֹכְרִים וְקוֹנִים. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
משֶׁה יִרְעֵנוּ. וְאַהֲרֹן יַנְחֵנוּ. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
נְבוּכַדְנֶאצַּר טִפְסָר. וְאַדְרִיאָנוּס קֵיסָר. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
בַּעֲרוֹךְ מִלְחָמָה. וַיְיָ שָׁמָּה. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
רָחַק מִמֶּנּוּ. וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
סִתְרֵי פָרֹכֶת. וְסִדְרֵי מַעֲרֶכֶת. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
חֵמָה נִתֶּכֶת. וְעָלַי סוֹכֶכֶת. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
עוֹלוֹת וּזְבָחִים. וְאִשֵּׁי נִיחוֹחִים: בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
בְּחוּצוֹת מְדֻקָּרִים. בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:
פַּאֲרֵי מִגְבָּעוֹת. לְכָבוֹד נִקְבָּעוֹת. בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:
שְׁרִיקוֹת וּתְרוּעוֹת. לְקָלוֹן וּזְוָעוֹת. בְּצֵאתִי מִירוּשָׁלַיִם:

verzehrendes Feuer schien sie vor mir, als ich auszog aus Mizraim; Das blanke Schwerdt zum Schlachten gezückt erblickte ich, als ich auszog aus Jerusalem. Ich weihete Opfer und Gaben und heiliges Salböl, als ich auszog aus Mizraim; Gottes Volk wurde wie Schaafe der Schlachtbank geweiht, als ich auszog aus Jerusalem. Feste und Ruhetage genoß ich, Zeichen und Wunder, als ich auszog aus Mizraim; aber Fasten und Trauern und vergebliches Mühen, als ich auszog aus Jerusalem. Schön standen die Zelten nach ihren vier Fahnen, als ich auszog aus Mizraim; Zelten der Ismaeliten und Lager der Heiden erblickt' ich, als ich auszog aus Jerusalem. Ich freute mich der Erlaß- und Jobeljahre, des Friedens im Lande, als ich auszog aus Mizraim; und wurde auf immer verkauft, zermalmt und zerstoßen, als ich auszog aus Jerusalem. Ich sah die Bundeslade, die Priestersteine, als ich auszog aus Mizraim; aber Schleidersteine und Mörderwaffen, als ich auszog aus Jerusalem. Ich sah Leviten und Priester die 70 Aeltesten, als ich auszog aus Mizraim; aber Dränger und Spötter, Verkäufer und Käufer, als ich auszog aus Jerusalem. Moscheh war der Hirte, Aharon der Führer, als ich ausgezogen aus Mizraim; Nebuchadnezar, der Fürst, Hadrian der Kaiser, als ich auszog aus Jerusalem. Führten wir Kriege, so war der Herr mit uns, als ich auszog aus Mizraim; aber ferne war er von uns, war nicht zu finden, als ich auszog aus Jerusalem. Ich hatte verhüllende Vorhänge, geordnete Schaubrode, als ich auszog aus Mizraim; doch Gottes Zorn ward ausgegossen und verhüllte mich, als ich auszog aus Jerusalem. Ich hatte Ganz- und Schlachtopfer und wohlgefällige Opferdüfte, als ich auszog aus Mizraim; erstochen auf den Straßen wurden Zions theure Kinder, als ich auszog aus Jerusalem. Ich sah die prächtige Priesterkleidung, zur Verherrlichung eingeführt, als ich auszog aus Mizraim; aber Pfeifen und Lärmen zur Schmach und zum Schrecken hörte ich, als ich auszog aus Jerusalem.

צִיץ הַזָּהָב. וְהַמְּשַׁל וְרַהַב. בצאתי ממצרים:
הֻשְׁלַךְ הַנֵּזֶר. וְאָפֵס הָעֵזֶר. בצאתי מירושלם:
קְדֻשָּׁה וּנְבוּאָה. וּכְבוֹד יְיָ נִרְאָה. בצאתי ממצרים:
נִגְאֲלָה וּמוֹרָאָה. וְרוּחַ הַטּוּמְאָה. בצאתי מירושלם:
רִנָּה וִישׁוּעָה. וַחֲצוֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה. בצאתי ממצרים:
זַעֲקַת עוֹלָל. וְנַאֲקַת חָלָל. בצאתי מירושלם:
שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה. וְכָלִיל וּקְטוֹרָה. בצאתי ממצרים:
אֱלִיל וְתוֹעֵבָה. וּפֶסֶל וּמַצֵּבָה. בצאתי מירושלם:
תּוֹרָה וּתְעוּדָה. וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה. בצאתי ממצרים:
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. וְנָס יָגוֹן וַאֲנָחָה. בְּשׁוּבִי לִירוּשָׁלָיִם:

ע"ס א"ב ובסוף חתום ברוך חזק.

לג אֶצְבְּעוֹתַי שָׁפְלוּ. וְאַשְׁיוֹתַי נָפְלוּ. אוֹיָה:
בְּנֵי צִיּוֹן גָּלוּ. וְכָל אוֹיְבַי שָׁלוּ. אוי מֶה הָיָה לָנוּ:
בַּיִת וַעֲזָרוֹת. בְּיוֹם אַף נִגָּרוֹת. אויה:
פְּנֵי שָׂרִים וְשָׂרוֹת. כְּמוֹ שׁוּלֵי קְדֵרוֹת. אוי מה היה לנו:
גֻּלַּת הַכֹּתֶרֶת. כְּנֶבֶל נִשְׁבֶּרֶת. אויה:
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. לָאָרֶץ נִגְרֶרֶת. אוי מה היה לנו:
דַּרְכֵי עִיר אֲבֵלוֹת. וַיֶּחְדְּלוּ הַקֹּלוֹת. אויה:
אָרְחוֹת הַסְּלוּלוֹת. חֲשֵׁכוֹת וַאֲפֵלוֹת. אוי מה היה לנו:
הֵיכָל וּכְתָלָיו. מֵעַי הָמוּ עָלָיו. אויה:
וְעַל שֻׁלְחָן וְכֵלָיו. וּמְעִיל עַל שׁוּלָיו. אוי מה היה לנו:
וָוֵי הָעַמּוּדִים. בְּיַד בְּנֵי עֲבָדִים. אויה:
וְהַקֶּף רוֹבְדִים. רַבִּים וְנִכְבָּדִים. אוי מה היה לנו:
זְבָחִים וּמְנָחוֹת. לְמַשּׁוּאוֹת וּמַדּוּחוֹת. אויה:

Ich besaß das goldene Stirnband, Herrschaft und Hoheit, als ich auszog aus Mizraim; Gestürzt war die Krone, weg war die Hilfe, als ich auszog aus Jerusalem. Mit Heiligkeit und Prophetenthum, mit der göttlichen Majestät war ich umgeben, als ich auszog aus Mizraim; beschmutzt war ich aber und befleckt mit unreinem Geiste, als ich auszog aus Jerusalem. Ich vernahm Gesang und Sieg und Trompetenschall, als ich auszog aus Mizraim; aber Geschrei der Kinder und Aechzen der Erschlagenen, als ich auszog aus Jerusalem. Ich hatte Tisch und Leuchter, Ganzopfer und Räucherwerk, als ich auszog aus Mizraim; aber Götzen und Gräuel, Schnitzbilder und Standsäulen, als ich auszog aus Jerusalem. Gottes Lehre und Zeugniß und herrlicher Tempeldienst ward mir zu Theil, als ich auszog aus Mizraim; und Wonne und Freude werde ich wieder genießen, Kummer und Seufzer wird schwinden einst, wann ich zurückkehre nach Jerusalem. —

Meine Kraft ist gebrochen, meine Mauern sind gestürzt — Wehe! Zion's Kinder sind ausgewandert, glücklich alle meine Feinde — Wehe, was ist uns geschehen! An jenem Zornestage wurde Tempel und Vorhalle geschleift — Wehe! Fürsten und Fürstinnen wurden entwürdigt — Wehe, was ist uns geschehen! Die goldenen Säulen wurden wie Scherben zerbrochen — Wehe! die herrlichen Kronen zur Erde gestürzt — Wehe, was ist uns geschehen! Die Straßen der Stadt sind verödet, aufgehört hat der Gesang — Wehe! die gebahnten Wege sind verfinstert, dunkel — Wehe, was ist uns geschehen! Mein Inneres bebet ob des Allerheiligsten und seiner Wände — Wehe! ob des Tisches und seiner Geräthe, ob des Priestermantels und seiner Schellen — Wehe, was ist uns geschehen! Sklaven vernichteten die Säulenhaken — Wehe! die prächtigen theuern Pflastersteine — Wehe, was ist uns geschehen! Schlacht- und Speiseopfer wurden gestört und aufgehoben — Wehe! die schönen

הֲדַר מִזְבְּחוֹת. בִּיגּוּן וַאֲנָחוֹת. אוי מה היה לנו:
חֵל וְהַסּוֹרֵג. לְחֶרֶב וּלְהֶרֶג. אויה:
בִּנְיָן הַנֶּאֱרָג. נָדוֹשׁ כְּמוֹרַג. אוי מה היה לנו:
טְלָאִים מְבֻקָּרִים. מֶנִּי נֶעְדָּרִים. אויה:
וְטַבָּעוֹת סְדוּרִים. וּנְבָסִין הַהֲדוּרִים. אוי מה היה לנו:
יֹפִי נִבְרֶכֶת. אֵיכָה נֶהְפֶּכֶת. אויה:
וְגֶפֶן וּפָרֹכֶת. וּמִנְחַת מֻרְבֶּכֶת. אוי מה היה לנו:
כִּיּוֹר עִם כַּנּוֹ. הֶתְעִיף בּוֹ וְאֵינוֹ. אויה:
הַנֵּר עִם שַׁמְנוֹ. לֻקַּח מִמְּכוֹנוֹ. אוי מה היה לנו:
לֶחֶם הַפָּנִים. שְׂאוּ עָלָיו קִינִים. אויה:
וְטוּרֵי רִמּוֹנִים. לְמִרְמָס נְתוּנִים. אוי מה היה לנו
מְנוֹרָה הַטְּהוֹרָה. אוֹרָהּ נֶעְדָּרָה. אויה:
וּמַגְרֵפָה יְקָרָה. נְטוּלָה וַחֲסֵרָה. אוי מה היה לנו:
נוֹי יָם הַנְּחֹשֶׁת. לְעוֹבְדִים לַבֹּשֶׁת. אויה:
וּמַעֲשֵׂה הָרֶשֶׁת. וְחַלּוֹת מַרְחֶשֶׁת. אוי מה היה לנו:
סְלָתוֹת וּנְסָכִים. מֶנּוּ נֶחֱשָׁכִים. אויה:
וּבַעֲזֵי וְיָכִין. לָאָרֶץ נִשְׁלָכִים. אוי מה היה לנו:
עַל מַחְתָּה וּמִזְרָק. אוֹיֵב שֵׁן חָרַק. אויה:
טֶנִי גַּם כּוּז זָרַק. וְאֶת חַרְבּוֹ הֵבְרַק. אוי מה היה לנו:
פִּשְׁפָּשִׁים וּשְׁעָרִים. אַרְצָה נִגְרָרִים. אויה:
הַתֻּמִּים וְהָאוּרִים. אֵיכָה נִסְתָּרִים. אוי מה היה לנו:
צְפִירַת מַעֲטָפוֹת. בְּאֵיכָה נֶהְדָּפוֹת. אויה:
לְשָׁכוֹת הַיָּפוֹת. וּבֵית הַחֲלִיפוֹת. אוי מה היה לנו:
קִיר מָגֵן עֵרָה. וְקִרְקֵר הָהָרָה. אויה:

Altäre liegen verödet — Wehe, was ist uns geschehen! Mauer und Gitter ward niedergeschmettert — Wehe! Das Kunstgebäude ward mit Dreschwalzen zermalmt — Wehe, was ist uns geschehen; Die fehlerlosen Opferthiere sind dahin — Wehe! Weg sind die Reihen der Ringe, die verzierten Stangen — Wehe, was ist uns geschehen! Die schönen Pflanzungen, wie sind sie verwandelt — Wehe! der goldene Weinstock, der Vorhang, die Speiseopfer — Wehe, was ist uns geschehen! Das Waschbecken sammt Gestell, kaum sahen wir es und es war nicht mehr — Wehe! Die Lampe sammt dem Oele wurde von ihrer Stelle genommen — Wehe, was ist uns geschehen! Stimmt Klage an ob des Schaubrodes — Wehe! ob der Reihen von Granatäpfeln, die mit Füßen getreten wurden — Wehe, was ist uns geschehen! Das Licht des reinen Leuchters ist dahin — Wehe! die werthvollen Schaufeln sind hinweggenommen — Wehe, was ist uns geschehen! Das glänzende Kupferbecken nahmen die Götzendiener — Wehe! Sie nahmen das Netzwerk, die Pfannen — Wehe, was ist uns geschehen! Mehl- und Gießopfer sind uns entzogen — Wehe! Boas und Jachin[1]) sind zu Boden geworfen — Wehe, was ist uns geschehen! Rauchpfanne und Opferschaale entweihte der knirschende Feind — Wehe! Körbe und Becher warf er hin und ließ blitzen sein Schwert — Wehe, was ist uns geschehen! Thüren und Thore wurden der Erde gleich gemacht — Wehe! die Urim und Tumim, ach, sie wurden verborgen — Wehe, was ist uns geschehen! Die prächtigen Gewänder wurden schonungslos zerstört — Wehe! die schönen Gemächer, die Schlachtkammern — Wehe, was ist uns geschehen! Die Feinde stießen mit den Schilden gegen die Mauern, sie durchbrachen den Tempelberg —

---

[1]) Zwei Säulen an der Vorhalle des Tempels (1. König, 7, 21).

וְזָרְקוּ הַמְּרָה. וְשָׂרְפוּ הַבִּירָה. אוי מה היה לנו:
רָאשֵׁי מִשְׁמָרוֹת. סְבוּכִים בַּצָּרוֹת. אויה:
וְשָׂרֵי הָעֲשָׂרוֹת. בְּיַד בַּעֲלֵי חֲטָרוֹת. אוי מה היה לנו:
שַׁעַר בַּת רַבִּים. לִזְאֵבֵי עֲרָבִים. אויה:
לָקְחוּ הַכְּרוּבִים. תֻּפִּים וַאֲבוּבִים. אוי מה היה לנו:
תָּאִים הַנָּאִים. לַבָּנִים הַשְּׂנוּאִים. אויה:
כַּפָּו מְסֻלָּאִים. לְחֻלְדוֹת הַסְּנָאִים. אוי מה היה לנו:
בָּנִים הַיְקָרִים. בַּחֲרָבוֹת נִדְקָרִים. אויה:
לְוִיִּם הַמְשׁוֹרְרִים. וְכֹהֲנִים מַקְטִירִים. אוי מה היה לנו:
רוֹכְבִים וּפְרָחִים. לְחִצִּים וּשְׁלָחִים. אויה:
בְּכוּרוֹת וּטְפוּחִים. בְּנִגּוּן נֶאֱנָחִים. אוי מה היה לנו:
וּמַפְתְּחוֹת זָרְקוּ. בְּשׁוּרָם כִּי לָקוּ. אויה:
בְּעָוֹן נָמַקּוּ. וְכַפַּיִם סָפָקוּ. אוי מה היה לנו:
כַּפּוֹת וּבְזִיכִים. מֻנֵּי נִפְסָקִים. אויה:
וּבְנֵי נֶאֱנָקִים. בְּאֶרֶץ מֶרְחַקִּים. אוי מה היה לנו:
חֵי חוּבוֹ גָּבָה. וְצִיץ טָהוֹר נִשְׁבָּה. אויה:
נֵר מַעֲרָב כָּבָה. וְשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. אוי מה היה לנו:
זֵדִים בְּנֵי עֲדִינָה. עַל בְּנֵי מִי מָנָה. אויה:
פְּאֵר בִּגְדֵי כְהֻנָּה. בְּיָדָם נִתְּנָה. אוי מה היה לנו:
קְטֹרֶת נֶעְדֶּרֶת. וְאָרוֹן וְכַפֹּרֶת. אויה:
תְּכֵן בִּירֶת. תְּקַבֵּץ נְפוּרֶת. עוֹ מְהֵרָה תִּהְיֶה לָנוּ:

ע״ס א״ב ובסוף חתום אנכי מנחם העלוב ברבי מכיר.

לד אֵבֶל אֲעוֹרֵר. אֲנִינוּת אֲגָרֵר. אוֹיָה לִי:
בִּבְכִי אֲמָרֵר. בַּחֲמַת צוֹרֵר. דַּרְכֵי סוֹרֵר. אַלְלַי לִי:

Wehe! Sie warfen ihr Geschoß, verbrannten die Stadt — Wehe, was ist uns geschehen! Die Wachtposten wurden in Leiden verstrickt — Wehe! die Hauptleute erlagen unter den Schlägen — Wehe, was ist uns geschehen! In die volkreiche Stadt drangen die Wölfe der Wüste ein — Wehe! sie nahmen die Cherubim, die Pauken und Pfeifen — Wehe, was ist uns geschehen! Die schönen Zimmer nahmen die Verhaßten in Besitz — Wehe! Die Hochgeschätzten gleich dem Golde mußten wie Wiesel sich verkriechen — Wehe, was ist uns geschehen! Die theuern Söhne wurden mit dem Schwerte durchbohrt — Wehe! die Leviten und Sänger und räuchernde Priester — Wehe, was ist uns geschehen! Jünglinge und Knaben traf der Pfeil und der Speer — Wehe! Erstgeborne und zarte Kinder verzehrte der Schmerz — Wehe, was ist uns geschehen! Die Priester warfen die Schlüssel in die Höhe, als sie das Unglück schauten — Wehe! dahinschwindend in ihrem Vergehen schlugen sie die Hände zusammen — Wehe, was ist uns geschehen! Löffel und Schaalen sind mir entrissen — Wehe! meine Söhne seufzen in fernen Landen — Wehe, was ist uns geschehen! Der Ewige forderte ein seine Schuld — das heilige Stirnblech wurde geraubt — Wehe! die westliche Lampe verlosch, es hörte auf die Freude am Feste des Wasserschöpfens — Wehe, was ist uns geschehen! Die frechen Söhne der Wollust triumphiren über das einst zahlreiche Volk — Wehe! die prachtvollen Priestergewänder sind in ihre Hand gegeben — Wehe, was ist uns geschehen! Das Räucherwerk fehlt sammt Bundeslade und Deckel — Wehe! Der Du das Weltall ausgespannt, o sammle die Zerstreuten wieder, laß uns bald wieder kräftig werden!

Trauer muß ich anregen, Klage anstimmen, Wehe mir! bitterlich weine ich, da Feindeswuth meine Pfade verwirrte —

גָּלוּת אָרַךְ׃ וְלִבִּי הֵרַךְ׃ אויה לי:
דָּרַךְ וּפָרַךְ׃ נַחְשְׁרַךְ׃ וְצִידוֹ חָרַךְ׃ אללי לי:
הַמְעַט מַבְאִישַׁי׃ חִלְּלוּ מִקְדָּשַׁי׃ אויה לי:
וְהֵם בָּזוּ קָדָשַׁי׃ הֵחֵלּוּ מִמִּקְדָּשַׁי׃ וְזִלְזְלוּ קְדוֹשַׁי׃ אללי לי:
זְמַן שְׁנַת תתנ"ו בָּ"א לְמַחֲזוֹר רָנוּ׃ אויה לי:
חֲיָלוֹת זֵינוּ׃ מְקוֹמָם פִּנּוּ׃ כָּאַרְבֶּה נִמְנוּ׃ אללי לי:
טָעוּת בִּקְשׁוּ׃ וְעָלַי הִקְשׁוּ׃ אויה לי:
יִרְאָתָם קִשְׁקְשׁוּ׃ וְאוֹתוֹת הִקִּישׁוּ׃ וְאוֹתִי עִקְּשׁוּ׃ אללי לי:
כֹּפֶר מָאָסוּ׃ וּנְפָשׁוֹת חָמָסוּ׃ אויה לי:
לְוִיַּי כּוֹסְסוּ׃ כֹּהֲנַי בּוֹשְׁסוּ׃ צְנוּעַי אָנְסוּ׃ אללי לי:
מְתֵי חֶרֶב מְהֻדָּמִים׃ בְּאֶפֶס דָּמִים׃ אויה לי:
נִבְלַת תְּמִימִים׃ בְּלִי מוּמִים׃ הָיוּ שׁוֹמֵמִים׃ אללי לי:
סָחוּב וְהַשְׁלֵךְ׃ עָרוֹם לְהַלֵּךְ׃ אויה לי:
עוֹבְדֵי לַמֹּלֶךְ׃ יֶרֶב חֵיל מֶלֶךְ׃ וְרָדוּ בְּפֶלֶךְ׃ אללי לי:
פְּרִיעָה וּפְרִימָה׃ עַל תּוֹרָה תְּמִימָה׃ אויה לי:
צָר בְּיַד רָמָה׃ הַמְסַכֵּן תְּרוּמָה׃ נָם לְהַחֲרִימָה׃ אללי לי:
קוֹל בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת׃ וּבָתֵּי תוּשִׁיּוֹת׃ אויה לי:
רַחֲמָנִיּוֹת׃ בִּידֵיהֶן נְקִיּוֹת׃ זִבְחֵי רְאִיּוֹת׃ אללי לי:
שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת׃ חֲתָנִים וְכַלּוֹת׃ אויה לי:
תּוֹדוֹת וּבְלִילוֹת׃ בַּחוּרִים וּבְתוּלוֹת׃ וְטוֹבֵי קְהִלּוֹת׃ אללי:
אַחִים גַּם יַחַד׃ נִשְׁפַּךְ דָּמָם כְּאֶחָד׃ אויה לי:
כֵּן אַחְיוֹת בְּפַחַד׃ יִרְאַת שֵׁם הַמְיֻחָד׃ לַטֶּבַח לְהֵאָחַד׃ אללי לי
מְלַמְּדֵי סֵפֶר׃ נֶשֶׁף וָצֶפֶר׃ אויה לי:
חֵךְ אִמְרֵי שֶׁפֶר׃ מָלֵא חָצָץ וָאֵפֶר׃ וְאַיֵּה שׁוֹקֵל וְסוֹפֵר׃ אללי לי

o des Jammers! Der Feind verlängerte meine Verbannung, brachte mein Herz zum Verzagen, Wehe mir! Er drückte mich peinigend nieder, der wilde Jäger; es gelang ihm seine Jagd — o des Jammers! Meinen Feinden war's zu wenig mein Heiligthum entweiht zu haben — Wehe mir! Sie machten noch verächtlich das Heilige, sie fingen mit meinen Heiligen an, gaben sie der Entwürdigung preis — o des Jammers! Im Jahre 4856 im 11ten Jahre des 256ten Mondzirkels — Wehe mir! da kamen bewaffnete Schaaren wie Heuschrecken zahllos aus allen Orten daher — o des Jammers! Sie suchten mich irre zu leiten, erschwerten mein Joch — Wehe mir! In zügelloser Wuth fielen sie tückisch über mich her — o des Jammers! Jedes Lösegeld verschmähend raubten sie die Seelen — Wehe mir! metzelten meine Leviten, traten meine Priester nieder und schändeten die Frauen — o des Jammers! Mit dem Schwerte wurden sie zerhauen, weil sie nichts verschuldet hatten — Wehe mir! die Leichen der tadellos Frommen blieben unbegraben — o des Jammers! Nackt wurden sie hinausgeschleppt und in den Koth gezerrt — Wehe mir! Götzendiener bestritten Gottes Verehrer, beherrschten das ganze Land — o des Jammers! Laßt wachsen das Haar, zerreißet die Kleider ob der vollkommenen Lehre! Wehe mir! Der stolzirende Feind, der Holzanbeter sprach das Vertilgungsurtheil über sie aus — o des Jammers! Stimme der Noth tönt in den Bet- und Lehrhäusern — Wehe mir! Zärtliche Frauen schlachteten ihre Kinder, gleich heiligen Opfern, mit eigener Hand — o des Jammers! Hingemordet wie Ganzopfer wurden Bräutigam und Braut — Wehe mir! wie Dank- und Mischopfer Jünglinge und Jungfrauen und die Edelsten der Gemeinden — o des Jammers! Brüderblut ward zusammen vergossen — Wehe mir! Schwestern gaben sich vereint im Glauben an den einzigen Gott der Schlachtbank hin — o des Jammers! Hinweg sind sie, die früh und spät das Gesetz studirten — Wehe mir! der Mund, der treffliche Reden sprach, ward mit Kiesel und Asche gefüllt — wo sind die Lehrer des Gesetzes? o des Jammers!

הֶהָיְתָה זאת מֵאָז · עָלָה גּוֹי עָז · אויה לי:
לְהַשְׁמִיד הוּעָז · וְאָסַף עַם נוֹעָז · בְּנֵי נָבָל וְלוֹעָז · אללי לי:
בִּקֵּשׁ עֵקֶר · רַק לַעֲקוֹר וּלְעַקֵּר · אויה לי:
בְּקַו אַרְמִי מְשַׁקֵּר · יָזַם אֲרַמִּי לְעַקֵּר · וְלֹא לְגָרֵם לַבֹּקֶר · אללי לי:
מְקַיֵּם הַבְּרִית · לוּלֵי הוֹתִיר שְׁאֵרִית · בְּגֵיא נָכְרִית · אויה לי:
כְּשָׂר שַׂעֲרוּרִית · יְדִידַת עִבְרִית · רַחֲמָם מֵהַכְרִית · וְיֵשׁ תִּקְוָה וְאַחֲרִית: בְּאֵין דּוֹרֵשׁ לָשׁוּב וּלְרַחֲמָה · יְמִינְךָ לְרוֹמְמָה · שׁוֹכֵן שָׁמַיְמָה: עוּרִי וְקוּמָה · לְהִתְקוֹמֲמָה · וּשְׁכִינָה קָמָה עַל לִמְקוֹמָהּ:

חתום בראשי החרוזים יהודה, ובכ״י רשום עליה „מר׳ יהודה קסטלין״ הוא ר׳ יהודה בר שמואל הלוי הספרדי.

לה יוֹם אַכְפִּי הִכְבַּדְתִּי וַיִּכָּפְלוּ עֲוֹנַי · בְּשָׁלְחִי יָד בְּדַם נָבִיא וּבָא אֶל מִקְדַּשׁ יְיָ · וְלֹא כִסַּתְהוּ אֲדָמָה עַד בֹּא חֶרֶב מוֹנַי · וְלֹא שָׁקַט עֲדֵי הֻקַּם דַּם הַנָּבִיא זְכַרְיָה · וַיֶּרֶב בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה: הָיָה הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עַד בֹּא רַב טַבָּחִים · וּבָא אֶל מִקְדַּשׁ יְיָ וּמָצָא דָמִים רוֹתְחִים · וַיִּשְׁאַל לְבַעֲבוּר זֶה לַכֹּהֲנִים הַזּוֹבְחִים · וַיַּעֲנוּהוּ כִּי זֶה הוּא דַּם קָרְבַּן הַזְּבָחִים · וַיְנַסֶּה כְּדַם פָּרִים וְדַם אֵילִים וְדַם מֵחִים · וְגַם זָבְחוּ זֶבַח רַב לַחְקוֹר מֶה הָיָה · וַיֶּרֶב בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה: וּבְכָל זֹאת לֹא שָׁקַט וְעוֹדוֹ כַּיָּם נִגְרָשׁ · וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא מְפֹרָשׁ · כִּי הוּא דַּם אִישׁ הָאֱלֹהִים עַל לֹא חָמָס שֹׁרָשׁ · וַיֹּאמֶר נְבוּזַרְאֲדָן גַּם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ · אִסְפוּ לִי הַכֹּהֲנִים וְהוֹצִיאוּם מִבֵּית יָהּ · כִּי לֹא אֶשְׁקוֹט עֲדֵי יִשְׁקוֹט דַּם הַנָּבִיא זְכַרְיָה · וַיֶּרֶב בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה:

Ist jemals Solches geschehen? ein grausames Volk kam herauf — Wehe mir! Um zu vertilgen zogen sie herbei, drum sammelten sie freche, nichtswürdige, fremde Mannschaft — o des Jammers! Die Fremden suchten mich zu vernichten, auszurotten — Wehe mir! Auf Abwege wollten sie mich bringen; so dachten sie mich zu vertilgen, daß auch nicht einer übrig bliebe — o des Jammers! Hätte nicht der Ewige, seinem Bunde treu, einen Ueberrest uns gelassen im fremden Lande, dann wehe mir. Aber er schaute den schaurigen Zustand seines geliebten ibrischen Volkes und erbarmte sich. Er ließ uns nicht untergehen, und noch bleibt uns die Hoffnung auf eine glückliche Zukunft. Will auch Niemand sich unsrer erbarmend annehmen, so wirst aber Du, Himmelsthroner, uns wieder aufrichten mit Deiner erhabenen Rechten, und Deine Majestät wieder an ihrem Orte ruhen lassen. —

O, wie sehr erschwerte ich meine Sündenlast, wie verdoppelten meine Laster sich an jenem Tage, wo ich die Hand gelegt an jenen Propheten im Tempel des Herrn! Jenes unschuldig vergossene Blut deckte die Erde nicht zu, bis das feindliche Schwert eindrang; das Blut des Propheten Secharia nämlich ruhte nicht, bis es gerächt war und in Juda's Tochter Betrübniß und Trauer sich häuften. Es brauste fortwährend, bis der Oberschlächter in das Heiligthum Gottes kam. Er sah das strudelnde Blut und befragte die Priester deßhalb; diese antworteten, es sei Blut der geschlachteten Opfer. Da schlachtete er — um die Sache zu erforschen — Stiere, Widder und Lämmer und Schlachtopfer in Menge; aber, ach, in Juda's Tochter häuften sich Betrübniß und Trauer. Denn noch ruhte es nicht und tobte wie das Meer. Nach genauer Untersuchung ergab sich dann als Wahrheit, daß es das Blut jenes göttlichen Mannes sei, der schuldlos ermordet worden. Da sprach Nebusaradon: „Sein Blut werde nun gerächt! sammelt mir die Priester, bringet sie aus dem Tempel hier her; denn ich ruhe nicht eher, bis das Blut des Propheten Secharia ruhig wird!" Und in Judas Tochter häuften sich Betrübniß und Trauer.

דְּקַר יְשִׁישִׁים לְמֵאוֹת. וּבַחוּרִים לְרִבּוֹאוֹת. וַיּוֹרֶד לַטֶּבַח כֹּהֲנֵי יְיָ צְבָאוֹת. וְאֵין שֶׁקֶט לְדַם נָבִיא. וַיְהִי לְמוֹפֵת וְאוֹת. וְהַבָּנִים נִשְׁחָטִים וְעֵינֵי אָבוֹת רוֹאוֹת. וְאִמּוֹתָם לַטֶּבַח גַּם אַחֲרֵיהֶם בָּאוֹת. וָאוֹמַר לְנַפְשִׁי זֶה חַטָּאתֵךְ וְזֶה פִּרְיָהּ. וַיֶּרֶב בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה:

הוֹסִיף לַהֲרוֹג נָשִׁים עִם יוֹנְקֵי שָׁדָיִם. וְדַם עוֹלֶה בֵּינֵיהֶם כְּדַם יְאוֹר מִצְרָיִם. עַד אֲשֶׁר נָשָׂא נְבוּזַרְאֲדָן לִבּוֹ לַשָּׁמַיִם. וַיֹּאמֶר הַאֵין דַּי בִּבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם. הֲכָלָה אַתָּה עוֹשֶׂה אֶת שְׁאֵרִית הַשְּׁבִיָּה. וַיֶּרֶב בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה:

סקולה ע״מ בב בב תנועות, ושם מחברה שלמה חתום בראשה.

לו שְׁבֹרֶת לֹא מִיַּיִן. הַשְׁלִיכִי תֻּפֵּךְ. קָרְחִי נָא וָגֹזִּי, וְהַשְׁחִיתִי אַפֵּךְ. שְׂאִי עַל שְׁפָיִם קִינָה, וְסֹבִּי כָּל־אֲגַפֵּךְ. וְזַעֲקִי לִפְנֵי יְיָ, עַל חָרְבַּן סִפֵּךְ, עַל חֶרֶב סְפֵּךְ, שְׂאִי אֵלָיו כַּפָּךְ: אֵיכָה בָּא צַר וְאוֹיֵב, בְּצִיּוֹן עִיר מַמְלֶכֶת. אֵיכָה רֶגֶל זֵדִים, אַדְמַת צְבִי דּוֹרֶכֶת. בְּבוֹאָם מָצְאוּ כֹּהֲנִים, שׁוֹמְרֵי הַמַּעֲרֶכֶת. וְעַל מִשְׁמְרוֹתָם עָמְדוּ, וְלֹא עָזְבוּ הַמְּלָאכֶת. עַד אֲשֶׁר שָׁפַךְ דָּמָם, כְּמֵימֵי הַמַּהְפֶּכֶת. וּבָא כָּל עָרֵל וְטָמֵא, מִבֵּית לַפָּרֹכֶת. מְקוֹם אֲשֶׁר כֹּהֵן גָּדוֹל, יָרֵא שָׁם לָלֶכֶת. וְהֶחֱרִיבוּ סְעִפֵּךְ, וְחַלּוֹנֵי שְׁקוּפֵךְ. וְזַעֲקִי לִפְנֵי יְיָ, עַל חָרְבַּן סִפֵּךְ. עַל חֶרֶב סְפֵּךְ, שְׂאִי אֵלָיו כַּפָּךְ:

קוֹל יִלְלַת בַּת צִיּוֹן, מֵרָחוֹק נִשְׁמַעַת. תִּזְעַק וְצַעֲקַת חֶשְׁבּוֹן, תִּבְכֶּה בְּבְכִי מֵיפָעַת. אֲהָהּ כִּי כּוֹס שָׁתִיתִי, וּמָצִיתִי קֻבַּעַת. אֲכָלוּנִי שְׁנֵי אֲרָיוֹת חֲדוּדֵי מַלְתָּעַת. בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה, וּבַת אֱדוֹם הַמַּרְשַׁעַת. מַה

Alt und Jung ließ er zu Tausenden niederstechen, ließ die gottgeweihten Priester auf die Schlachtbank bringen, und noch hatte des Propheten Blut keine Ruhe, blieb fortan noch zum Wunderzeichen. Da wurden Kinder hingeschlachtet und die Väter sahen es mit an und nach ihnen kamen die Mütter zur Schlachtbank. Und ich sprach zu mir: das ist die Frucht deiner Sünde! In Juda's Tochter häuften sich Betrübniß und Trauer. — Er fuhr fort, Frauen nebst ihren Säuglingen zu morden, und das Blut strömte dahin wie einst Egyptens verwandelter Fluß, bis Nebusaraden selbst zum Himmel sich wandte und sprach: „Hast Du noch nicht genug an den Töchtern Jerusalems? Willst Du den traurigen Ueberrest denn ganz vernichtet haben?" In Juda's Tochter häuften sich Betrübniß und Trauer. —

Du Betäubte, aber nicht vom Weine, wirf deine Pauken weg! Entblöße dein Haupt, scheere dein Haar und entstelle dein Angesicht! Erhebe auf den Bergen die Klage, ziehe umher in allen Gegenden, schreie zum Ewigen empor, wegen der Zerstörung Deines Tempels, erhebe zu ihm deine Hände, wegen der Vernichtung der heiligen Gefäße! — Ach, der grausame Feind ist nach Zion, der Königsstadt gekommen; ach, der Fuß der Uebermüthigen betrat den herrlichen Boden! Sie drangen ein und fanden die Priester bei ihrem Dienste, stehend auf ihrem Posten und ihn nicht verlassend, bis ihr Blut wie Wasserströme floß. Unreine drangen bis innerhalb des Vorhangs vor, bis an den Ort, den selbst der Hohepriester bebend nur betrat, und verheerten Alles von der Thüre bis zu den Fenstern. Schreie zum Ewigen empor, wegen der Zerstörung deines Tempels, erhebe zu ihm deine Hände, wegen der Vernichtung der heiligen Gefäße! — Das Jammern der Tochter Zions ward von ferne gehört, in Cheschbon vernahm man das Geschrei, in Mefaath das Weinen. O ich trank den Leidenskelch, schlürfte ihn aus bis auf die Hefen! Die scharfen Zähne zweier Löwen haben mich verzehrt — das räuberische Babel, das frevelhafte Edom! — Was beklagst du dich? Zion?

תִּתְאוֹנְנִי צִיּוֹן, וְחַטָּאתֵךְ נוֹדַעַת· בַּעַל רֹב עֲוֹנֵךְ גָּלָה,
עַמֵּךְ מִבְּלִי דָעַת· עַל עָזְבֵךְ צוֹפַיִךְ· לִשְׁאוֹל בִּתְרָפַיִךְ·
וְזַעֲקִי לִפְנֵי יְיָ, עַל חָרְבַּן סִפַּיִךְ· עַל חֶרֶב סִפַּיִךְ, שְׂאִי אֵלָיו כַּפָּיִךְ:
אַל תִּשְׂמְחִי אוֹיַבְתִּי, עַל כִּי נִשְׁבַּר קַרְנִי· כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי,
וַיְיָ עֲזָרָנִי· הִנֵּה יַאַסְפֵנִי, שַׁדַּי אֲשֶׁר פִּזְּרַנִי· וְיִגְאָלֵנִי מִמֵּךְ,
צוֹרִי אֲשֶׁר מְכָרַנִי· וִינַחֵם יְנַחֲמֵנִי, אֱלֹהַי אֲשֶׁר עֲכָרַנִי:

קינה זו יאמר החשוב שבקהל.

לר' יהודה קסטלין, כן כתוב עליה בכ"י הוא ר' יהודה בר שמואל הלוי הספרדי. והיא שקולה במשקל ג' תנועות ויתד ותנועה ויתד ורק בסוף כל חרוז הומר היתד בתנועה, וכן שקולים כל הציונים.

לז צִיּוֹן הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ· דּוֹרְשֵׁי שְׁלוֹמֵךְ
וְהֵם יֶתֶר עֲדָרָיִךְ: מִיָּם וּמִזְרָח וּמִצָּפוֹן וְתֵימָן שְׁלוֹם
רָחוֹק וְקָרוֹב שְׂאִי מִכָּל־עֲבָרָיִךְ: וּשְׁלוֹם אֲסִיר תַּאֲוָה
נוֹתֵן דְּמָעָיו כְּטַל חֶרְמוֹן וְנִכְסָף לְרִדְתָּם עַל הֲרָרָיִךְ:
לַבְכּוֹת עֱנוּתֵךְ אֲנִי תַנִּים וְעֵת אֶחֱלוֹם שִׁיבַת שְׁבוּתֵךְ
אֲנִי כִנּוֹר לְשִׁירָיִךְ: לִבִּי לְבֵית אֵל וְלִפְנֵי אֵל מְאֹד יֶהֱמֶה
וּלְמַחֲנַיִךְ וְכָל־פִּגְעֵי טְהוֹרָיִךְ: שָׁם הַשְּׁכִינָה שְׁכֵנָה לָךְ
וְהַיּוֹצְרֵךְ פָּתַח לְמוּל שַׁעֲרֵי שַׁחַק שְׁעָרָיִךְ: וּכְבוֹד יְיָ
לְבַד הָיָה מְאוֹרֵךְ וְאֵין שֶׁמֶשׁ וְסַהַר וְכוֹכָבִים מְאִירָיִךְ:
אֶבְחַר לְנַפְשִׁי לְהִשְׁתַּפֵּךְ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים
שְׁפוּכָה עַל בְּחִירָיִךְ: אַתְּ בֵּית מְלוּכָה וְאַתְּ כִּסֵּא יְיָ
וְאֵיךְ יֵשְׁבוּ עֲבָדִים עֲלֵי כִסְאוֹת גְּבִירָיִךְ: מִי יִתְּנֵנִי מְשׁוֹטֵט
בִּמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִגְלוּ אֱלֹהִים לְחוֹזַיִךְ וְצִירָיִךְ: מִי יַעֲשֶׂה
לִּי כְנָפַיִם וְאַרְחִיק נְדוֹד אָנוּד לְבָתַר לְבָבִי בֵּין בְּתָרָיִךְ:
אֶפּוֹל לְאַפַּי עֲלֵי אַרְצֵךְ וְאֶרְצֶה אֲבָנַיִךְ מְאֹד וַאֲחוֹנֵן אֶת

Wegen deiner Sündenmenge ward dein thörichtes Volk vertrieben; weil du deine Propheten verlassen, weil du Götzen befragt hast." Schreie zum Ewigen empor, wegen der Zerstörung deines Tempels, erhebe zu ihm deine Hände, wegen der Vernichtung der heiligen Gefäße! — O Feind, frohlocke nicht, daß meine Macht gebrochen ist! bin ich auch gefallen, so stehe ich wieder auf, denn Gott steht mir bei. Der Allmächtige, der mich zerstreute, er wird mich wieder sammeln, mein Hort, der mich verkaufte, wird mich wieder erlösen, mein Gott, der mich betrübt, er wird mich wieder trösten. —

*) Vergissest Du, Zion, der Deinen, die sklavisch in Fesseln jetzt schmachten? des Ueberrestes jener unschuldigen Heerde, die vormals in deinen ruhigen Thälern geweidet? Nimmst du den Frieden nicht an, mit welchem sie dich von allen Seiten begrüßen, wohin sie ihre Treiber zerstreuet? den Gruß des nach dir sich sehnenden Sklaven, dem wimmernd die Zähren, wie Tropfen des nächtlichen Thaues auf Chermon, niederrollen? zufrieden, könnte sein Thränenbad nur deine verlassene Hügel befeuchten. — O, seine Hoffnung sinkt noch nicht. Jetzt, da ich dein Elend beweine, gleich' ich der nächtlichen Eule; und wenn mir von deiner Erlösung geträumet, wird mein frohes Gemüth die Harfe deiner freudigen Danklieder. Beth-El! o diese Erinnerung bricht mein Herz! dein Heiligthum, deine unentweihten Hallen, wo deine Unschuldigen jetzt leiden, und wo vormals die Majestät Gottes sich sichtbarlich zeigte, wo des Himmels azurne Thore sich niemals verschlossen, wo der Glanz der verherrlichten Gottheit leuchtete und Sonne, Mond und Gestirne verdunkelte. O, könnte ich mein banges Herz da ausgießen, wo Gottes Geist sich einst auf Israels Jünglinge ergoß! Seliger Ort! der, irdischen Thronen zu heilig, dem Throne der Herrlichkeit Gottes nur geweihet war — ach! jetzt haben verwegene Knechte dein Heiligthum entweihet. — O könnte meine Seele in trauriger Stille da einsam umherschwärmen, wo Gott sich deinen Sehern offenbart. Wäre ich mit schnellen Fittigen versehen, wie weit wollte ich in der Irre herumschweifen und mein von Jammer zerknirschtes Herz dort zwischen den Trümmern deiner Palläste herumtragen. Dort würde ich mit meinem Angesichte auf deine Erde dahin sinken, mich fest an deine Steine anschließen und deinen Staub noch

*) Die Uebersetzung dieser Elegie ist die von Moses Mendelsohn (befindlich in dessen „Kleinen philosophischen Schriften"), jedoch mit einigen Abänderungen je nach Erforderniß des corrigirten Textes.

עֲפָרָיִךְ: אַף כִּי בְּעָמְדִי עָלַי קִבְרוֹת אֲבוֹתַי וְאֶשְׁתּוֹמֵם בְּחֶבְרוֹן עָלַי מִבְחַר קְבָרָיִךְ: אֶעֱבוֹר בְּיַעְרֵךְ וְכַרְמִלֵּךְ וְאֶעֱמוֹד בְּגִלְעָדֵךְ וְאֶשְׁתּוֹמְמָה עַל הַר עֲבָרָיִךְ: הַר הָעֲבָרִים וְהֹר הָהָר אֲשֶׁר שָׁם שְׁנֵי אוֹרִים גְּדוֹלִים מְאִירַיִךְ וְאוֹרָיִךְ: חַיֵּי נְשָׁמוֹת אֲוִיר אַרְצֵךְ וּמִמָּר־דְּרוֹר אַבְקַת עֲפָרֵךְ וְנֹפֶת צוּף נְהָרָיִךְ: יִנְעַם לְנַפְשִׁי הֲלוֹךְ עָרוֹם וְיָחֵף עָלַי חָרְבוֹת שְׁמָמָה אֲשֶׁר הָיוּ דְּבִירָיִךְ: בִּמְקוֹם אֲרוֹנֵךְ אֲשֶׁר נִגְנַז וּבִמְקוֹם כְּרוּבַיִךְ אֲשֶׁר שָׁכְנוּ חַדְרֵי חֲדָרָיִךְ: אָגֹז וְאַשְׁלִיךְ פְּאֵר נִזְרִי וְאֶקּוֹב זְמַן חִלֵּל בְּאֶרֶץ טְמֵאָה אֶת נְזִירָיִךְ: אֵיךְ יֶעֱרַב לִי אֲכוֹל וּשְׁתוֹת בְּעֵת אֶחֱזֶה כִּי יִסְחֲבוּ הַכְּלָבִים אֶת כְּפִירָיִךְ: אוֹ אֵיךְ מְאוֹר יוֹם יְהִי מָתוֹק לְעֵינַי בְּעוֹד אֶרְאֶה בְּפִי עוֹרְבִים פִּגְרֵי נְשָׁרָיִךְ: כּוֹס הַיְגוֹנִים לְאַט הַרְפִּי מְעַט כִּי כְבָר מָלְאוּ כְסָלַי וְנַפְשִׁי מִמְּרוֹרָיִךְ: עֵת אֶזְכְּרָה אָהֳלָה אֶשְׁתֶּה חֲמָרֵךְ וְאֶזְכּוֹר אָהֳלִיבָה וְאֶמְצֶה אֶת שְׁמָרָיִךְ: צִיּוֹן כְּלִילַת יָפִי אַהֲבָה וְחֵן תִּקְשְׁרִי מֵאָז וּבָךְ נִקְשְׁרוּ נַפְשׁוֹת חֲבֵרָיִךְ: הֵם הַשְּׂמֵחִים לְשַׁלְוָתֵךְ וְהַכּוֹאֲבִים עַל שׁוֹמְמוּתֵךְ וּבוֹכִים עַל שִׁבְרָיִךְ: מִבּוֹר שְׁבִי שׁוֹאֲפִים נֶגְדֵּךְ וּמִשְׁתַּחֲוִים אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ לְמוּל נֹכַח שְׁעָרָיִךְ: עֶדְרֵי הֲמוֹנֵךְ אֲשֶׁר גָּלוּ וְהִתְהַלְּכוּ מֵהַר לְגִבְעָה וְלֹא שָׁכְחוּ גְדֵרָיִךְ: הַמַּחֲזִיקִים בְּשׁוּלַיִךְ וּמִתְאַמְּצִים לַעֲלוֹת וְלֶאֱחוֹז בְּסַנְסִנֵּי תְמָרָיִךְ: שִׁנְעָר וּפַתְרוֹס הֲיַעַרְכוּךְ בְּגָדְלָם וְאִם הֶבְלָם יְדַמּוּ לְתֻמַּיִךְ וְאוּרָיִךְ: אֶל מִי יְדַמּוּ מְשִׁיחַיִךְ וְאֶל מִי נְבִיאַיִךְ וְאֶל מִי לְוִיַּיִךְ וְשָׁרָיִךְ: יִשְׁנֶה וְיַחֲלוֹף כְּלִיל כָּל מַמְלְכוֹת הָאֱלִיל חָסְנֵךְ

brünstig segnen. Könnt' ich dann auf den Gräben meiner Väter stehen, jenes herrliche Grab in Chebron staunend sehen; könnt' ich durchstreifen deine Wälder und Fluren, staunend die Höhen Gilead's, Abarim's Gebirge erklimmen; könnt' ich erblicken jene Berge, welche jene zwei großen Lichter, deine Lehrer bedecken; o, so zög' ich die Luft deines Landes dem Aether vor, den die Geister athmen, dein Staub wäre mir herrlicher als alle Gewürze, und deine Flüsse süßer als Ströme von Honig. Mit welchem Entzücken würde ich, nackt und entstellt, den öden Ort besuchen, wo deine Palläste prangten, wo die Erde sich aufthat, um die Lade des Bundes, Dein Allerheiligstes in dunklem Schooße aufzunehmen, daß sie kein Ruchloser entheilige. Dort wollt' ich meines Hauptes Schmuck auf Deine Gräber streuen, und jede Verwünschung, womit ich den Tag Deiner Entweihung beliede, wäre mir Verzweifeltem ein wildes Vergnügen. — — Nur ein wildes Vergnügen kann ich Verzweifelter noch fühlen; sonst ist jede Lust mir schnöde, so lange ich Löwen von Hunden, Deine Fürsten von Sklaven zerfleischen sehe. Ich scheue das Tageslicht, das mir gräßliche Bilder zeigt, das mich Raben erblicken läßt, die sich um die Leichname Deiner Adler sammeln. — Der Du den Kelch der Leiden mischest, halt ein! schon ist Alles voll von deinem bittren Tranke. Nur eine kleine Erholung! Ich will all meinen Jammer erst noch einmal fühlen, ich will an Ahola (Samaria), ich will an Aholiba (Jerusalem) denken; — dann gieße auch den Rest noch über mich aus! — Ermuntere dich Zion, Krone der Schönheit! gedenke der Liebe, gedenke der Huld, die deiner Gespielinnen Herzen mit mächtigem Reize gelockt. Sie sind es, die dein Wohl entzückt; sie sind es, die deine Verwüstung betrübt, die über dein Elend in Thränen zerfließen. Aus der Gefangenschaft finsterer Gruft sehnt sich ihr Herz zu dir hin, und wenn sie vor Gott andächtig sich beugen, so neigt sich ihr Haupt nach deinen Thoren zu. Sie, deine zahlreichen Heerden, auf alle Berge und Hügel verscheucht, sie haben deine Hürden noch nicht vergessen; sie hängen noch immer an deinen Gefilden, schmachten nach der Ruhe unter deinen Palmen. — O, heilige Stadt! kann Schinear (Babel) kann Pathros (Egypten) mit seiner stolzen Größe dir beikommen? soll ich jenes Lügenorakel mit deinen Urim und Thumim vergleichen? können sie gesalbte Häupter, können sie Propheten, Leviten und heilige Sänger aufweisen? — Die Reiche der Abgötterei sind wandelbar, und

לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְזִירָיִךְ: אֵיךְ לְמוֹשַׁב אֱלֹהַיִךְ וְאַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יִבְחַר וִיקָרֵב וְיִשְׁכּוֹן בַּחֲצֵרָיִךְ: אַשְׁרֵי מְחַכֶּה וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה עֲלוֹת אוֹרֵךְ וְיִבָּקְעוּ עָלָיו שְׁחָרָיִךְ: לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירַיִךְ וְלַעֲלוֹז בְּשִׂמְחָתֵךְ בְּשׁוּבֵךְ אֱלֵי קַדְמַת נְעוּרָיִךְ:

שקול על משקל חבריו. וכתב רוו"ה שחבר אותו ר' שלמה בן גבירול. ואולם אני מצאתי כתב עליו בכ"י „זאת הקינה עשה רבינו אליה הזקן."

לח צִיּוֹן קְחִי כָּל צֳרִי גִלְעָד לְצִירָיִךְ· אֵין דַּי לְמַעַן כַּיָּם גָּדְלוּ שְׁבָרָיִךְ: אֶרֶץ צְבִי אַתְּ בְּתוֹךְ גּוֹיִם נְתוּנָה וּמִן עֵדֶן מְקוֹם כָּל יְקָר יָצְאוּ נְהָרָיִךְ: וַיְהִי לְאוֹת נַעֲמָן רָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵי יַרְדֵּן אֲנִי נֶאֱסַף אַף כִּי מְטַהוֹרָיִךְ: אַף לֹא יְסֻלֶּה עֲפַר אַרְצֵךְ בְּזָהָב וּפָז יָקָר כְּמוֹ יַהֲלוֹם מַחְצַב הֲרָרָיִךְ: כָּל תַּעֲנוּגִים בְּבָא בָּסְרֵךְ וְלֹא קָהֲתָה הַשֵּׁן וְאוּלָם כְּצוּף מָתְקוּ מְרוֹרָיִךְ: פִּרְיֵךְ לְמַרְפֵּא וְכָל עָלֶה תְּעָלֶה הֲלֹא וּכְיַעֲרַת הַדְּבַשׁ הָיוּ יְעָרָיִךְ: עִם הַפְּתָנִים בְּרִית כָּרְתוּ מְתַיִךְ וְאֵין שָׂטָן אֲבָל הִשְׁלִמוּ לָהֶם כְּפִירָיִךְ: כָּךְ כָּל בְּהֵמָה וְעוֹף חָכְמוּ וְעַדֵי כַּחֲמוֹר הָיָה לְפָנִים לְבֶן יָאִיר חֲמוֹרָיִךְ: כָּךְ אֵל לְבַדּוֹ וְאֵין בִּלְתּוֹ וְיָצָא שְׁמֵךְ כִּי שֵׁם אֱלֹהֵי אֱמֶת נוֹדַע בְּשִׁירָיִךְ: מַה טּוֹב וְנָעִים בְּבֹא שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל שָׁנָה שְׁעָרָיִךְ: כָּךְ סוֹד תְּעוּדָה וְסוֹד חָכְמוֹת וּבָאוּ בְנֵי קֶדֶם וְחַכְמֵי שְׁבָא לִכְתּוֹב סְפָרָיִךְ: מֶלֶךְ בְּקִרְבֵּךְ וּבָךְ שָׂרֵי חֲיָלִים בְּכָל נֶשֶׁק וְעַל כָּל לְאֹם גָּבְרוּ גְבִירָיִךְ: שׁוֹטְרִים בְּכָל הַגְּבוּל שׁוֹפְטִים בְּכָל עִיר וְעִיר זִקְנֵי אֱמֶת הֵם וְאֵין מוֹרֶה כְּמוֹרָיִךְ: בִּימֵי בְחוּרוֹת הֱיוֹת קֹדֶשׁ לְאֵל נִבְחֲרוּ וּבְנֵי נְבִיאִים בְּנֵי אֵל חַי נְעָרָיִךְ: כָּךְ הַתְּקוּפָה עֲלֵי קַו הָאֱמֶת נִשְׁקְלָה

werden im Rauche vergehen; nur deine Herrlichkeit währt für und für, denn der Herr hat dich zu seinem Aufenthalt erkoren. Heil dem Manne, der einst in deinen Mauern wird rasten! Heil dem Manne, der jetzt harret, und dann dein Licht im Aufgange jauchzend erblickt! Dann bricht dein Morgen auch über ihn aus, dann sieht er das Wohl, die Freude der muntern Jünglinge und die deine zugleich, daß du dich wieder verjüngest! —

Zion! Aller Balsam Gilead's heilet deine Wunden nicht, denn unendlich, wie das Weltmeer, ist die Größe deines Falles! Als das herrlichste Land warst selbst von Heiden du anerkannt, aus Eden, dem lieblichen Orte, entströmten deine Flüsse. Davon kann Naëman zeugen[1]), der sich im Jarden badete und als rein ihn verließ, um wie viel mehr deine Reinen. Dein trefflicher Boden war geschätzter als Gold, kostbar wie Edelgestein war das Gestein deiner Berge. Aller Annehmlichkeiten warst du voll! Selbst unreif schadeten deine Früchte nicht, Bitteres sonst war bei dir honigsüß; heilsam war jede Pflanze, jedes Blatt Genesung, Zuckerrohr deine Waldungen. Nattern hatten Friedensbund mit deinen Einwohnern, beschädigten sie nicht; Löwen waren ihnen friedlich zugeneigt; selbst dein Vieh und Geflügel war klug, gleich jenem Esel des Ben-Jaïr[2]); — Zion! in dir thronte der einzige Gott, kein anderer; überall hin verbreitete sich dein Ruf, der Name des wahren Gottes ward durch deine Gesänge bekannt. O wie schön und lieblich war's, als Jacob's Stämme alljährlich dreimal in deinen Thoren sich versammelten! Da wurden des Gesetzes, der Wissenschaften Geheimnisse ergründet, da kamen des Morgenlandes Söhne, die Weisen aus Scheba, um sich die Lehren abzuschreiben. Mächtige Könige hattest du, erfahrene Feldherren bewaffneter Heere, die alle Nationen überwanden. Beamten hattest du in allen Bezirken, Richter in jeder Stadt, Senatoren, ganz für die Wahrheit begeistert, unvergleichliche Lehrer. In der Jugend schon wurden sie als heilig, Gott geweihet, als Knaben schon zu Propheten des lebendigen Gottes erzogen. Nach deinen Jahreszeiten ward der Kalender genau berechnet

1) II. König Kapitel 5.

2) Siehe Thalmud Chulin 7.

תִּכֹּן שְׁנוֹת דּוֹר וָדוֹר בִּשְׁנֵי אֲדָרָיִךְ: מוֹלַד לְבָנָה כְּפִי
אָרְכֵּךְ וְהַמַּחֲזֶה שׁוּמָּה לְרָחְבֵּךְ וּבָהּ הֶרְאֵית סְתָרָיִךְ:
נִרְאָה בְּתַמּוּז כְּסִיל בָּךְ יַעֲלֶה כִּי שְׁאָר כָּל הֶחֳדָשִׁים לְבַד
זֶה בַּחֲדָרָיִךְ: אַיֵּה דְּבִירֵךְ מְקוֹם אָרוֹן וְאַיֵּה הֲדַר הֵיכָל
וְהַמִּזְבְּחוֹת אַיֵּה חֲצֵרָיִךְ: אַיֵּה מְשִׁיחֵךְ בְּעַד עַמֵּךְ יְכַפֵּר
וּמֶה הָיָה לְיַלְדֵי קְהָת אַיֵּה נְזִירָיִךְ: אֵיפֹה נְבִיאִים בְּנֵי עֶלְיוֹן
וְכָל יוֹעֲצֵךְ אָבְדוּ וְהָלְכוּ שְׁבִי מַלְכֵּךְ וְשָׂרָיִךְ: הָיִית יְפֵה נוֹף
לְרֹאשׁ תֵּבֵל בְּרוֹשֵׁךְ לְנֵס חֶטְאֵךְ לְבַד סְעִפֵּךְ קָצַר קְצִירָיִךְ:
אֶרֶץ מְאָסֵךְ וּמֵי זָרִים שְׁטָפוּךְ וְכָל רוּחַ הֱפִיצֵךְ וְאֵשׁ בָּעֲרָה
בְּעָרָיִךְ: מָרִית בְּצוּרֵךְ אֲשֶׁר מִצַּר נְצָרֵךְ וְאָז זָרִים עֲכָרוּךְ
וְאַתְּ הָיִית בְּעוֹכְרָיִךְ: אֵל הֶאֱמִירֵךְ עֲדֵי נִקְרֵאת אֲרִיאֵל וְאֵיךְ
עָבַר בְּנָוֵךְ אֲרִי טוֹרֵף עֲדָרָיִךְ: שׁוּבִי לְאֵל בּוֹעֲלֵךְ אַל תִּתְּנִי לוֹ
דֳּמִי עַד שׁוּב כְּבוֹדוֹ וַעֲד יִבָּנֶה גְּדֵרָיִךְ: נַפְשִׁי מְאֹד נִכְסְפָה
לִרְאוֹת בְּזִיו זָהֳרֵךְ שָׁלוֹם יְהִי לָךְ וְרֹב שָׁלוֹם לְעֹזְרָיִךְ:

גם זה שקול ככל חבריו, וכבי"י נכתב עליו לר' אלעזר בר משה הדרשן מווירצבורק.

לט צִיּוֹן עֲטֶרֶת צְבִי שִׂמְחַת הֲמוֹנָיִךְ • שָׁלוֹם כְּנָהָר קְחִי מֵאֵת
אֲדוֹנָיִךְ: אֵלֵי שְׁחָקִים אֲשֶׁר שׁוֹמְרִים לְחוֹמוֹת וְחֵל לַיְלָה
וְיוֹם יִדְרְשׁוּן שָׁלוֹם לְמַחֲנָיִךְ: גַּם הַנְּפוֹצִים בְּכָל אַרְבַּע
קְצָווֹת וְהֵם דּוֹרְשֵׁי שְׁלוֹמֵךְ בְּנוֹתַיִךְ וּבָנָיִךְ: שׁוֹכְנֵי קְבָרִים
מְחַכִּים וּמְצַפִּים לְיוֹם יִשְׁעֵךְ וְאָז יִצְמְחוּ יִחְיוּ יְשֵׁנָיִךְ: וַאֲנִי
בִּשְׁאָלִי שְׁלוֹמֵךְ אֶקְרָא קוֹל בְּרֹאשׁ הָרִים וְאֶדְמֶה לְעוֹף עַל
רַעֲנַנָּיִךְ: שָׁלוֹם לְצִיּוֹן נְוֵה צֶדֶק וְשָׁלוֹם עֲלֵי חֵילֵךְ וְחוֹמוֹת
יְקַר אַבְנֵי פְּנִינָיִךְ: שָׁלוֹם לְאֶרֶץ צְבִי שָׁלוֹם לְכָל הַגְּבוּל
גִּלְעָד וְשׁוֹמְרוֹן וְכָל יֶתֶר שְׁכֵנָיִךְ: צִיּוֹן לְפָנִים הֲלֹא הָיִית

und die Schaltjahre mit doppeltem Adar festgestellt. Des Mondes Erneuerung ward nach deiner Länge, seines Lichtes Erscheinungen nach deiner Breite berechnet, die Geheimnisse der Sterne bei dir aufgedeckt. Im Tamus stieg das Oriongestirn bei dir auf, das, obwohl auch in andern Monaten sichtbar, besonders in diesem Monate kühlenden Einfluß auf deine Gegenden hatte. — Und nun, wo ist dein Allerheiligstes, der Ort der Bundeslade? wo des Tempels, der Altäre Herrlichkeit? wo die heiligen Vorhöfe? Wo ist der gesalbte Priester, der das Volk versöhnte? was ist aus den gottgeweiheten Söhnen Kehath's (Leviten) geworden? Wo sind deine hohen Propheten? Ach, sie sind dahin! deine Räthe, Könige und Fürsten sind in die Gefangenschaft gewandert! Du warst des Erdballs schönster Theil, hoch ragten deine Zypressen empor — deine Sünde war's, die dich entzweigte und deine Pflanzungen verheerte. Das Land hat dich verworfen, das Wasser dich weggeströmt, der Wind hat dich zerstreut, das Feuer deine Städte verbrannt. Dem Schöpfer, der vor Feinden dich bewahrte, warst du widerspenstig, d'rum beugten dich Barbaren; du selbst bist Schuld an deinem Unglück! Der Allmächtige hatte dich lieb, nannte dich „Gottesstadt;" doch bald überfiel der Löwe deine Wohnung und zerriß deine Heerde. — O kehre um zu Gott, deinem Herrn! flehe zu ihm unaufhörlich, daß seine Herrlichkeit sich wieder zu dir wende und wieder baue deine Mauern. O wie sehnt sich meine Seele, dich wieder in deinem Glanze zu sehen! Friede werde dir, Friede deinen Freunden allen!

Zion, schöne Krone, deines Volkes Wonne, o daß Gottes Friede wieder dir zuströme! Die himmlischen Engel, die einst deine Mauern bewachten, bitten Tag und Nacht um den Frieden deiner Schaaren. Auch deine in alle Welttheile zerstreuten Söhne und Töchter wünschen den Frieden dir, und selbst die Ruhenden im Grabe harren und hoffen dem Tage deines Heils entgegen, der auch sie vom Todtenschlaf auferstehen läßt. Und ich, den Gruß dir entbietend, rufe laut auf den Bergesspitzen, einem von Zweig zu Zweig flatternden Vogel gleich: „Friede für Zion, die gerechte Wohnung, Friede deinen Mauern, deinem kostbaren Gestein! Friede dem herrlichen Lande, Friede dem Kreise Gilead's und Samaria's und allen Nachbargrenzen!" — Zion, wie warst du einst so schön gestaltet! und jetzt — wie

יְפַת מַרְאֶה אֵיךְ נֶהֶפְכוּ לְשָׁחוֹר תָּאֳרֵךְ וּפָנָיִךְ: כִּבְנוֹת מְלָכִים יְקַר עֲטִית תְּהִלָּה וְאֵיךְ שַׂק תַּחְגְּרִי עַל חֲלָצַיִךְ וּמָתְנָיִךְ: לַחְמִי אֲנָחָה בְּעֵת תַּעְדִּי לְתַחַת פְּאֵר אֵפֶר וְאֶשְׁתֶּה יְגוֹנִי עַל יְגוֹנָיִךְ: קוּמִי וְנִשָּׂא נְהִי נִבְכֶּה דְמָעוֹת כְּיָם יִזְּלוּ נְהָרוֹת לְמַן עֵינַי לְעֵינָיִךְ: עַל אַלְמְנוּתֵךְ אֲשֶׁר הָלַךְ יְדִידֵךְ וְהוּא הֶחֱרִיב דְּבִירוֹ וְכָל סִתְרֵי צְפוּנָיִךְ: עֵת אֶרְאֶה יָפְיֵךְ אֶקְרָא מְשׁוֹרְרִים בְּשִׁיר עֵת אֶחֱזֶה עָנְיֵךְ אֶקְרָא מְקוֹנְנָיִךְ: אֶבְחַר לְקָאַת וְקִפֹּד יִשְׁכְּנוּ בָךְ וְאוֹיְלִי אִם אֱדוֹם וַעֲרָב קִנְּנוּ בְּקִנָּיִךְ: עִיר הַמְּלוּכָה לְדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ הָיִית בְּנוּיָה וְהֵם קֶדֶם מְכוֹנְנָיִךְ: אַתְּ הִיא לְמִקְדָּשׁ לְאֵל אַתְּ הִיא מְנוּחָה לְצוּר אַתְּ הִיא אֲשֶׁר יוֹם כְּיוֹם יָרַד לְגַנָּיִךְ: שָׁם שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה וַאֲרוֹן הַבְּרִית לְבֵין שָׁדַי אַהֲבָה לָן בִּמְלוֹנָיִךְ: עַל מִזְבְּחֵךְ כֹּהֲנִים עָמְדוּ מְשָׁרְתִים כְּמוֹ זֶבַח וְעוֹלָה לְכַפֵּר עַל עֲוֹנָיִךְ: רֹאשׁ הַכְּהֻנָּה אֲשֶׁר אֵפוֹד לְבוּשֵׁי יְקָר נִשְׁמַע בְּשׁוּלֵי מְעִיל קוֹל פַּעֲמוֹנָיִךְ: אַחַת בְּשָׁנָה פְּנִים הָלַךְ לְחַדְרֵי דְּבִיר הֵבִיא קְטֹרֶת מְלֹא קָמְצוֹ וְחָפְנָיִךְ: קִדָּה וְקָנֶה וְכָל רָאשֵׁי בְשָׂמִים עֲדֵי עִיר הַתְּמָרִים בְּבוֹא רֵיחַ שְׁמָנָיִךְ: אַף הַלְוִיִּם אֲשֶׁר שׁוֹמְרִים שְׁעָרִים וְגַם הַמְשׁוֹרְרִים שִׁיר כִּפָּה עִם כָּל רְנָנָיִךְ: נֶגְדָּם בְּנֵי מַעֲמָד עוֹרְכִים תְּפִלָּה וְלָךְ יַעֲלֶה הַמּוֹנֵךְ בְּכָל פַּעֲמֵי זְמַנָּיִךְ: בָּךְ הַנְּבִיאִים הֲלֹא הָיוּ בְּסוֹד אֵל וּבָךְ חַכְמֵי תְבוּנָה וּבָךְ שִׁבְעִים זְקֵנָיִךְ: אַרְצֵךְ מְלֵאָה כְּמוֹ עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת וְכָל מַעְשַׂר תְּרוּמָה וְגַם מִבְחַר דְּגָנָיִךְ: עַתָּה שְׁמָמָה בְּלִי בָנִים וּבָנוֹת וְאָן מַלְכֵּךְ נְבִיאֵךְ לְוִיֵּךְ וְכֹהֲנָיִךְ: מָתַי יְשׁוּבוּן וְיָבוֹאוּ בְּתוֹךְ

hat sich dein Anblick, dein Gesicht entstellt! Gleich Königstöchtern warst du einst mit Pracht umhüllt; und jetzt — sind deine Lenden in Sack gehüllt! O mit Seufzer verzehr' ich mein Brod, da, statt der Krone, Asche dein Haupt bedecket; kummervoll ist mein Trank, wenn ich deinen Kummer sehe. Komme, laß uns Klage erheben, laß uns weinen! Fluth von Thränen, gleich dem Meere entströme unsern Augen, ob deines Wittwenstandes; da dein Freund sich entfernt, sein Heiligthum der Zerstörung, deine Schätze der Plünderung übergeben hat. Denke ich deiner Schönheit, so möchte ich fröhliche Sänger rufen; betrachte ich dein Elend jetzt, so rufe ich die Kläger herbei. — Zufrieden wäre ich, wenn Pelikane und Eulen nur in dir hausten; aber Wehe mir! daß es Edomiter und Araber sind, die in dir sich eingenistet. — Königliche Residenz warst du, von David und Salomo gebaut und gegründet; du warst Gottes Heiligthum, des Schöpfers Ruhestätte, zu der Er tagtäglich herab sich ließ. Da stand der heilige Tisch, der Leuchter und die Bundeslade, über welcher Gottes Liebe weilte. Um deinen Altar standen die dienenden Priester, um mit Schlacht- und Ganzopfern zu sühnen deine Sünden. Und der Hohepriester, angethan mit kostbaren Kleidern — man hörte ihn schon von ferne durch die klingenden Glocken an seinem Talare — er ging einmal im Jahre in's Innerste des Allerheiligsten und brachte dort zwei Hände voll Räucherwerk dar, aus Kassia, Zimmt und andern edlen Gewürzen bestehend, davon der Wohlgeruch bis zur Palmenstadt (Jericho) sich verbreitete. Leviten bewachten die Tempelthore, Sänger sangen und spielten heilige Lieder, und ihnen gegenüber standen die andächtig Betenden. So zogen Deine Schaaren an allen Festzeiten hinauf zum herrlichen Tempel. In dir wohnten die Propheten, die mit Gott Vertrauten, die weisen Künstler, die 70 Aeltesten. O zehnfach war dein Land geheiligt mit Zehnten, Hebe und Erstlingsgaben seiner Früchte! Und jetzt liegt es verheert, ist menschenleer! Wo sind nun die Könige, Propheten, Leviten und Priester? wann werden sie zurück in deine Zelte kehren, sie, die so innig

אָהֳלֵךְ הֵם הַתְּאֵבִים שְׁכוֹן תַּחַת עֲנָנָיִךְ: מִי יִתְּנֵנִי לְעֵת תֵּלְדִי יְלָדִים כְּמוֹ שִׁפְרָה וּפוּעָה מְיַלֶּדֶת בְּאָבְנָיִךְ: מִי יִתְּנֵנִי לְעֵת אֶתְאַו לְיוֹם חוֹתְנֵךְ יָבוֹא וְאַתְּ תַּעְדִּי כַּלָּה עֲדָנָיִךְ: לְכִי יְאַוֶּה לְחַבֵּק בִּזְרוֹעוֹת עֲפַר אַרְצֵךְ וְאֶחְשׁוֹק בְּפִי נַשֵּׁק אֲבָנָיִךְ: עֵת אֶרְאֵךְ כִּהְיוֹת נִבְנֵית בְּנָפֵךְ וּפוּךְ יֵרָא לְצָפוֹן וְיָם גֹּבַהּ קְרָנָיִךְ: אֶכְסוֹף וְאֶחְמוֹד לְנֶחָמָה וְתִשְׁמַעְנָה דִּבְרֵי מְבַשֵּׂר בְּקוֹל אָזְנַי וְאָזְנָיִךְ: הִתְעוֹרְרִי לִקְרַאת דּוֹדֵךְ וְהִתְנַעֲרִי מִן הָאֲדָמָה בְּשׁוּבוֹ אֶל מְעוֹנָיִךְ:

גם הקיון הזה מלוד וקול במשקל חכריו.]

מ צִיּוֹן תְּקוֹנְנִי עֲלֵי בֵיתֵךְ אֲשֶׁר נִשְׂרַף צָרְחִי בְּמֶרֶר עֲלֵי שׁוֹמֵמוֹת גְּפָנָיִךְ: צִיּוֹן תְּעוֹרְרִי כְּאַלְמָנָה אֲשֶׁר הָיְתָה לָמַס לְכָל עוֹבְרִים מֵרֹב עֲוֹנָיִךְ: עַל הַגְּבָעוֹת שְׂאִי קִינָה וְתַמְרוּר וְגַם נֶהִי בְּקוֹל רָם אֲשֶׁר הֻכּוּ הֲמוֹנָיִךְ: אֵיכָה לְמוֹאָב בְּנֵי צִיּוֹן בְּאַף חוֹלְלוּ עַל רֹב גְּאוֹנֵךְ וְקִרְאִי אֶל מְקוֹנְנָיִךְ: הֵילֵל וְקִינָה שְׂאִי צִיּוֹן כְּמַר וּנְהִי וּבְכִי שְׁמָמוֹת עֲלֵי שׁוֹמֵמוֹת מְעוֹנָיִךְ: קוֹנְנִי וְאַל תִּדְמִי קוֹלֵךְ בְּבֶכִי שְׂאִי דֶּבֶר וְחֶרֶב אֲשֶׁר שֻׁלַּח לְמַחֲנָיִךְ: צָדוּ כְּצִפּוֹר וְאֵין עוֹזֵר לְנֶגְדּוֹ אֲשֶׁר פֵּרְשׂוּ רְשָׁתוֹת לְגַלּוֹת אֶת קְלוֹנָיִךְ: אֵיךְ הִשְׁלִיךְ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא זָכַר שְׁבוּעָה אֲשֶׁר כָּרַת לְאוֹמְנָיִךְ: קוֹלֵךְ כְּקוֹל נַהֲמַת תַּנִּים נְאוֹת יַעֲקֹב בֶּכִי וְקִינָה שְׂאִי עַל רֹב תְּלוּנָיִךְ: גָּזִּי לְנִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי לְרֹאשֵׁךְ עֲלֵי אֶרֶץ וְשַׂק תִּקְשְׁרִי עֶצְרִי בְּמָתְנָיִךְ: קוֹנְנִי בְּפֶשַׁע וְאַל תִּתְּנִי מְנוּחָה וְקִינָה עַל שְׁפָיִים שְׂאִי מֵרֹב מְעַנָּיִךְ: אֶרֶץ צְבִי צִבְאוֹת קִינָה וְנֶהִי תְּעוֹרְרִי אֶל שְׁפָיִים הֲלֹא תַּחַת שְׁשׁוֹנָיִךְ:

nach deiner Luft sich sehnen? O könnt' ich jene Zeit erleben, da du wieder Kinder erziehest in solcher Menge, wie einst Schiphra und Pua in Egypten*)! O könnt' ich jene Zeit erleben, nach der ich mich so sehne, den Tag, wo dein Gott sich wieder zu dir wendet liebevoll, und du dich ergötzest in bräutlichem Schmucke! Wie gelüstet mein Herz, den Boden deines Landes zu berühren, wie sehne ich mich darnach, deine Steine zu küssen! O daß ich dich wieder erbauet erblicke aus Smaragd und Rubinen, deine Zinnen hoch emporragend nach allen Seiten hin! O daß ich zu diesem Troste gelange, und ich wie du den Ruf des Erlösungsboten vernehmen: „Ermuntre dich, ziehe deinem Freunde entgegen! schüttle ab den Staub, denn Er kehrt zurück in deine Wohnungen!" —

Trauere, Zion, über deinen niedergebrannten Tempel, jammere bitter über deine verheerten Fluren. Einer Wittwe gleich sei tief bewegt, o Zion, ob deiner vielen Sünden, die dich jedem Wanderer unterthänig machten. Auf allen Hügeln erhebe bitterlich laute Klage über deine geschlagenen Heere! Ach, deines Hochmuths wegen wurden Zion's Söhne der Wuth der Moabiter überliefert; darob rufe die Klageweiber herbei, daß sie Heulen und Wehklage erheben und entsetzlich weinen über die Verwüstungen deiner Wohnung. Ja, klage und weine unaufhörlich, daß deine Mannschaft durch Seuche und Schwert gefallen, daß sie, wie ein Vogel, im verderblichen Netze gefangen und ohne Annehmer der Schande Preis gegeben wurde. Ach, wie schleuderte der Herr die Zierde Israels zu Boden, uneingedenk des einst den Vätern zugeschworenen Bundes! Stöhne laut, wie die Schakalen, die jetzt in Jacob's Palästen hausen, weine und klage sehr, reiße dein Diadem vom Haupte und wirf es zur Erde, lege einen Sack um deine Lenden und beweine deine Frevel ohn' Unterlaß, erhebe auf den Höhen deine Klage über die vielen Quäler! Du herrliches Land! statt des früheren Jubels ertönt jetzt Jammer und Klage auf deinen Bergen,

*) 2. M. 1, 15.

קוֹנְנוּ מְלָכִים וְהֵילִילוּ קְצִינִים וְכָל מִזְרָח וְכָל מַעֲרָב עַל שְׁמְלוֹנָיִךְ: פִּשְׁטִי מְעִילֵךְ וְהַשְׁלִיכִי לָאָרֶץ וְחִגְרִי שַׂק וְגַם תֶּהֱמִי תַּחַת סְדִינָיִךְ: בָּחוּר וְזָקֵן וְגַם עוֹלֵל וְיוֹנֵק שְׂאוּ תַּמְרוּר לְנֶפֶשׁ לְעֵינֵי כָּל זְקֵנָיִךְ: צִיּוֹן שְׂשׂוֹנֵךְ הֲלֹא עָבַר כְּקוֹצִים עֲלֵי מַיִם וְנֶהֶפְכוּ מֵרֹב זְדוֹנָיִךְ: חָשְׁכוּ מְאוֹרוֹת וְגַם כָּל הַשְּׁחָקִים וְכָל דֶּרֶךְ מְאֹד נֶחֱשַׁךְ סָתוּם לְפָנָיִךְ: כִּי הַשְּׁחָקִים מְאֹד זֹרוּ וְאָסְפוּ לְאוֹרָם לִפְנֵי כָּל שְׁאוֹן עַל רֹב יְגוֹנָיִךְ: צִיּוֹן בְּשׁוֹפָר תְּקַע עַל הַר וְגֶבַע רְאִי צָרְחִי בְּמַר וּבְכִי עַל מוֹת סְרָנָיִךְ: שָׁלְחוּ שְׁלָלֵךְ בְּאֵשׁ צִיּוֹן לְמִרְמָס הֲלֹא טָבְעוּ שְׁעָרַיִךְ בְּתוֹךְ אֶרֶץ אֲדָנָיִךְ: הִנֵּה לְמִרְמָס נְתוּנָה בַּת יְהוּדָה וְאֵין מֵשִׁיב לְנַפְשָׁהּ עֲלֵי שׁוֹמֵמוֹת שְׁמָנָיִךְ: צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכִּי מֵאֵין מְנַחֵם אֲשֶׁר רָחַק מְאֹד מִקָּרוֹב נַחֵם בְּחוּנָיִךְ: קוֹלֵךְ כְּקוֹל יָם וְגַם תַּנִּין וְיַעֲנָה וְקוֹל נְהִי וּבְכִי אֲשֶׁר תַּחַת סְלוֹנָיִךְ: צִיּוֹן לְמָרוֹם שְׂאִי עֵינַךְ וְגַם תִּרְאִי סִפְדִי וְהֵילִילִי עֲלֵי עָזְבֵךְ תְּאֵנָיִךְ: צִיּוֹן תְּקוֹנְנִי אֱלֵי אָבוֹת וְשַׁאֲלִי מְכוֹן בֵּיתֵךְ וְגַם עֻזֵּךְ חֹסֶן קְצִינָיִךְ: אֶל הַמְּעָרָה לְכִי צָרְחִי בְּמַר וּבְכִי עֲנוּ בְנוֹתַיִךְ וּבָנַיִךְ וְנִינָיִךְ: שָׂרָה כְּשָׁמְעָה לְקוֹלֵךְ גַּם מְבַכָּה עֲלֵי בָנִים אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ אֶל כָּל שְׁכֵנָיִךְ: רָחֵל וְלֵאָה בְּכוּ בִלְהָה וְזִלְפָּה הֲלֹא קוֹנְנוּ וְקִרְאוּ בְּקוֹל מָחִי בְּפָנָיִךְ: כִּי הָאֱלֹהִים הֲלֹא נֶצַח וְלֹא יִזְנַח כִּי תִקְוָה הִיא וְרֹב שָׁלוֹם לְבָנָיִךְ:

גם זה שקול במשקל חבריו, ובסוף חתום יעקב.

מא צִיּוֹן יְדִידוּת יְדִיד צָעִיר לְשָׂרַיִךְ· שֶׁכְבַת כְּתֵפָיו בְּרֹב עַנְוַת הֲדָרָיִךְ: צִיּוֹן הֲדַר כָּל חֲדַר מִטּוֹת וְכָל מִשְׁכַּב

deine Unterjochung betrauern Fürsten, bejammern Edle von Ost und West. Entkleide dich deines Talars, wirf ihn zur Erde, und seufze umgürtet mit einem Sack statt deiner frühern Prachtgewänder. Jüngling und Greis, Knabe und Säugling, zeigt euere Seelenbetrübniß öffentlich vor eueren Aeltesten! Zion, deine Wonne ist dahin, hat sich verkehrt, durch deiner Frevel Menge ist sie den Dornen gleich geworden. Verloschen sind deine Sterne, deine Himmel verfinstert, alle Wege dir verschlossen. Ja die Himmel schrumpften ein und wurden strahlenlos vor Entsetzen über dein großes Leid. Stoß' in die Posaune, Zion, auf allen Bergesspitzen und brech' in laute Klage aus über den Tod deiner Fürsten! Deine Habe, Zion, wurde dem Feuer übergeben, wurde mit Füßen zerstampft, deine Thore sammt ihren Pfeilern wurden in die Erde versenkt. So liegt die Tochter Juda niedergetreten und Niemand sucht sie zu beruhigen über den Verlust ihrer Güter. Drum weine bitter, Zion, daß der Tröster sich so ferne hält und sich nicht nahen will um deine Geprüften zu trösten. Laß deine Stimme wie das Meer ertönen, stöhne und seufze wie der Schakal und der Strauß, statt deines frühern Singens. Erhebe dein Auge zur Höhe, Zion, siehe dich um und trauere über die Kostbarkeiten die du verloren hast! Klage es den Vätern, Zion, fordere deinen Tempel, deine Macht, dein köstliches Glück zurück! Gehe zur Grabeshöhle[1]) hin und rufe weinend: „Euere Söhne und Töchter und Enkel werden bedrückt!" Sarah wird dann deine Stimme hören und auch sie wird die Kinder beweinen die zu den Nachbaren in Gefangenschaft wandern mußten. Rachel und Leah weinen, Bilhah und Silpah schreien laut sich auf's Antlitz schlagend. — Doch Gott ist der Ewige, er verläßt dich nicht, vielmehr gab Er die Hoffnung, daß einst deine Kinder wieder großen Frieden genießen werden.

Liebliches Zion, im Gebiete des Lieblichen, des jüngsten der Stämme (Binjamin[2]), auf seinen Schultern in bescheidener Anmuth ruhend! Zion, du herrliches Ruhegemach, in dessen Innerstem dein Freund sich niederließ! Zion, mit dem höchsten

---

1) Die Höhle Machpelah.

2) Siehe 5. B. M. 33, 12 nebst Raschi.

דּוֹדִים יְדִידֵךְ בְּבֹא חַדְרֵי חֲדָרָיִךְ: צִיּוֹן בְּרוּכָה בְּרָכָה
עֶלְיוֹנָה הֲעֲלֵי רֹאשֵׁךְ לְמוֹלֵךְ מְחַטְּבִים שְׁעָרָיִךְ: צִיּוֹן יָרְשַׁת
זְאֵב עֶרֶב שְׁבִי פְּאֵרֵךְ בַּעֲדִי עֲדָיִים עֲדֵי עָלוּ כְּתָרָיִךְ:
יְפִית בְּרֹב הוֹן וְהֵן רַבִּית בְּדֵעוֹת וְהֵן מִזִּקְנֵי צְעָנִים חָכְמוּ
נְעָרָיִךְ: הָיִית יְפִי מִכְלָל נָאוָה בְּכָל מַהֲלָל עָלִית וְשָׁבִית
שְׁלַל מַלְכֵי מְגוּרָיִךְ: בָּךְ בְּרְוָחָה אֱנוֹשׁ לָן מִבְּלִי חֵטְא
בְּהִתְכַּפֵּר בְּקָרְבַּן תְּמִידַיִךְ מְכַפְּרָיִךְ: יִסַּדְתְּ בְּזִיו לְפָאֵר
חֲרַבְתְּ בְּתוֹךְ אָב בְּאַף אֶשְׁאַף לְזֹאת אֶשְׁאַב מֵי
תַמְרוּרָיִךְ: נִרְאוּ בְּעִירֵךְ בְּנֵי קוֹנֶה בְּנֵי מַחֲנֶה רָצוֹן לְשֹׁכְנִי
סְנֶה בִּשְׁנֵי חֲצֵרָיִךְ: עוֹשֵׂי מְלַאכְתֵּךְ בְּחוּט הִתְעַשְּׁרוּ
בִּרְכוּשׁ כָּל הוֹן יְקָר נִמְצָא לִקְהַל עֲשִׁירָיִךְ: נִבְחַר מְקוֹמֵךְ
לְצוּר בָּחַר בְּאֹם בְּחָרָיו בָּחַר בְּמוֹצָאֵךְ וּבְכֹהֲנִים בְּחִירָיִךְ:
בָּךְ דָּר בְּגִיל נֶהְדָּר אַדִּירֵךְ בְּכָל דֹּר וְדֹר עֶרְכֵּךְ בְּבֹא לַעֲדוֹר
עֶדְרֵי חֲבֵרָיִךְ: עָלָה גְבוּלֵךְ דְּבִיר צֶלַע יְבוּס לֹא לְעֵין עֵיטָם
לְבִלְתִּי שְׂאֵת כִּתְפוֹת דְּבִירָיִךְ: קָרָא יְיָ שְׁמֵךְ עַל שֵׁם שְׁנֵי
כֹהֲנִים דָּוִד מְצָאֵךְ כְּחִיל בִּשְׂדֵה יְעָרָיִךְ: בָּנָה מְעוֹנֵךְ בְּנוֹ
וַיְחַנְּכֵךְ שֵׁם בְּשֵׁם אָבִיו אֲשֶׁר קִדְּמוֹ נֶחְתַּם בְּשִׁירָיִךְ:
וּבְמַחְשְׁבוֹת בּוֹרְאֵךְ עָלִית בְּטֶרֶם בְּרֹא תֵבֵל וְשַׁחַק וְעוֹלָם
עַל עֲפָרָיִךְ: וּבְמֵי מְרִיבָה בְּיוֹם זַעַם אֲזַי טְהוֹרָה אַרְצֵךְ
וְלֹא גֻשְּׁמָה בִּכְלוֹת יְצוּרָיִךְ: יָרַד בְּעִתּוֹ מְטַר אַרְצֵךְ זְמַן
לַיְלָה בָּא לִבְרָכָה וְטַל לָן בִּקְצִירָיִךְ: הָיִית לְשִׁית חוּג יְסוֹד
מִמֵּךְ תְּעוּדָה וְסוֹד קִדּוּשׁ יְרֵחֵךְ לְפִי עֵדִים מְעַבְּרָיִךְ: בָּנִים
וּבָנוֹת תְּשׁוּקָה שׁוֹקְקוּ שָׂחֲקוּ בַּשּׁוּק וְהִשְׁתַּקְשְׁקוּ בַּסֵּךְ
עֲבָרָיִךְ: כֶּתֶם בְּפַז נִפְלְאוּ בַּפֶּשׁ בְּפַס פִּלְאוּ טַל אוֹר וְהֵן

Segen gesegnet, mit deinen prachtvoll verzierten Thoren! Zion, du Erbtheil des dem Wolfe verglichenen Stammes[1]), mit prächtigem Zierrath, mit vielen Kronen geschmückt — Reichthum und Wissenschaft verherrlichten dich, klüger als Egyptens Weisen waren deine Jünglinge. Du warst die vollendete Krone, mit allem Ruhm geziert, Herrin der benachbarten Reiche. Glücklich lebten deine Bürger, sündenfrei; denn versöhnt wurden sie durch deine täglichen Opfer. Im Monate Siv (Ijar) wurdest du herrlich gegründet, im Monate Ab zerstörte dich der göttliche Zorn — darum stöhne ich noch jetzt und trinke bittere Wasser! — In deiner Stadt sah man Priester und Leviten, die in des Tempels Vorhöfen dem Ewigen zu gefallen strebten. Handel und Gewerbe bereicherten dein Volk, Vermögen und Güter häuften sich. Du wurdest von Gott zum Aufenthalt gewählt; Er erwählte sich deine Nation, die Er treu befunden, erwählte deine Priester. In dir residirte Er mit wonnevoller Herrlichkeit, machte dich groß für alle Zeiten, und hält dich werth, einst seine Heerde wieder in dir zu versammeln. Für dein Allerheiligstes ward die Seite von Jebus, nicht En etam[2]) gewählt, auf daß nicht allzuhoch es läge. Zwei Priester hatten dir zwei verschiedene Namen gegeben, und der Ewige benannte dich nach beiden[3]). In einer Ebene in waldiger Gegend fand David deiner Begründung Stelle; Salomo, sein Sohn, erbaute dann deine Wohnung und weihete sie in des Vaters (David) Namen ein, wie solches aufgezeichnet ist in den (Psalm-) Gesängen. Du lagst schon in des Schöpfers Rathschluß, bevor Er noch den Erd- und Himmelsbau gegründet. Und als an jenem Zornestage die Sündfluth herabströmte, da blieb dein Land verschont und die verderbenden Regengüsse trafen es nicht[4]). Dein Regen aber fiel zur rechten Zeit, des Nachts zum gedeihlichen Segen; milder Thau lag auf deinen Gewächsen. — Der Grundpfeiler der Welt warst du; aus deiner Mitte verbreitete sich die Lehre, die Berechnung und Ordnung der Monate und Jahre. — Welch' freudiges Getümmel der Knaben und Mädchen, welch' drängendes Gewimmel in deinen Straßen, wenn sie am Peßach-Feste, nicht Thau und Regen scheuend, geschmückt und froh in frommen Eifer hinauf zum Heiligthum wallten!

1) 1. M. 49, 27.

2) Talmudischer Name für das biblische Me nephtoach (Jos. 15, 9. 18, 15). Siehe dort die Commentaren Raschi und Kimchi, sowie Talm. Sebachim 54, b.

3) Malkizedek nämlich nannte die Stadt שלם (1. M. 14, 18), Abraham nannte sie יראה daf. 22, 14); aus beiden Benennungen zusammengezogen entstand der spätere Name ירושלם. So nach Midrasch Beresch. rabba Kap. 56. Der cananitische Name derselben war יבוס (Jos. 15, 8. 18. 28. Richt. 19, 10).

4) Nach Midrasch Beresch. rabba Kap. 33 und Talm. Sebachim 113.

נִמְלְאוּ זַכּוּ נְזִירָיִךְ: אֵיךְ אֶשְׂמְחָה עוֹד בְּחַג אֵיךְ אֶעֱלוֹז עוֹד בְּפוּר עַד כִּי יָבוֹאוּן יְמֵי שָׂשׂוֹן לְפוּרָיִךְ: אַרְצֵךְ חֲמוּדָה מְאֹד לֹא נֶחְמְדָה בַּעֲלוֹת בָּנִים חֲמוּדִים לְבֵית מַחְמַד מְגוּרָיִךְ: נַעֲלָה עֲנַן הַקְּטֹרֶת מִמְּקוֹם מִקְדָּשֵׁךְ יָצָא מִמְּקוֹמוֹ עֲשַׁן אֵשׁ מְנַחֲרָיִךְ: בִּקְרוֹב מְרֵעִים בְּעִיר שִׁלְּחוּ בְּכַרְמֵךְ בְּעִיר עָרוּ וְעוֹרְרוּ בְּעִיר קַדִּישׁ בְּעָרָיִךְ: כַּרְזֶל בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּעֵת נִבְנֵית אֵיךְ חַרְבוֹת צוּר בָּךְ תָּקְעוּ מְצֵרָיִךְ: עַל זֹאת בְּשַׂק עוֹבְרִים עִבְרִים אֲבָל בּוֹטְחִים כִּי יִשְׂמְחוּ אַחֲרֵי הַתּוֹר בְּתוֹרָיִךְ: בִּילִל לְקוֹלִי אֱלִי אֵיךְ תִּתְאַפְּקִי הֲלֹא קָרָא לְשַׂק וּבְכִי אַלּוּף נְעוּרָיִךְ: לֵב מַדְוֶה יֶהֱלֶה לְתַאֲוָה יִכְלֶה יִישַׁן עֲדֵי יַעֲלֶה עַמּוּד שְׁחָרָיִךְ: אָקוּם חֲצוֹת לַיְלָה עַל מִשְׁמְרוֹת מֵאֹפֶל לִשְׁמוֹר לְאוֹר יֶאֱתֶה בֹּקֶר לְשׁוֹמְרָיִךְ: אָז תִּמְצְאִי צוּף דְּבַשׁ אָז לֹא תְקוֹנְנִי בְּרֹאשׁ כִּי תִתְכּוֹנְנִי בְּרֹאשׁ הָרֵי הֲרָרָיִךְ: יָבֹא כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן לָךְ וְתִתְלַבְּנִי כִּבְנֵי עֲדָרִים בְּנֵי אֶדֶר גְּדֵרָיִךְ: עוּרִי וְהִתְנַעֲרִי עִירֵךְ יַעַר נוֹעֲרִים נַעַר יִתְּנוּ אוֹת לְעֵץ יַעַר חֲזִירָיִךְ: קוּמִי וְאוֹרִי לְכָל חוֹשְׁקֵי מְאוֹרֵךְ וְהֵם הוֹלְכֵי בְּחֹשֶׁךְ עֲדֵי אוֹרוּ מְאוֹרָיִךְ: צִיּוֹן לְצִיּוּן וְאוֹת עֹז עוֹד תִּהְיִי וּלְנֵס עַמִּים וְתִגְבַּהְנָה רַגְלֵי מְבַשְּׂרָיִךְ: נַצְּלִי עֶדְיֵךְ הֶעָנִי וּתְנִי לְבוּשֵׁךְ שְׁנִי תוֹלָע כְּכַלָּה עֲדִי לִקְשׁוֹר קִשֻּׁרָיִךְ: אַל תֹּאמְרִי לִי אֲשֶׁר זָקַנְתְּ הֱיוֹתֵךְ לְאִישׁ עוֹד תִּתְעַדְּנִי חֲלוּץ הַשַּׁד לְגוּרָיִךְ: תֵּלְדִי בְּנֵי שַׁעֲשׁוּעַיִךְ בְּעֵת עֶדְנָה תִתְחַדְּשִׁי כִּנְעוּרִים כְּנִשְׁרָיִךְ: יַטֶּה לְטוֹב יִצְרֵךְ צוּר יוֹצְרֵךְ יִצְרֵךְ תִּהְיִי נְצוּרָה כְּעִיר חֻבְּרָה לְמוֹרָיִךְ: יִגְאַל בְּעֹז מִשְּׁבִי מִיַּד חֲזִיר הַצְּבִי וִיהִי עֲטֶרֶת צְבִי לִשְׁאָר עֲדָרָיִךְ:

Ach, wie könnte ich nun noch fröhlich sein an den Festen? wie noch jubeln an Purim-Tage, ehe denn wieder erschienen sind die dir verheißenen Wonnetage? — Dein liebliches Land, Niemand wagte es anzugreifen, wann deine geliebte Nation hinauf zum lieblichen Tempel gezogen war. — Ach! die Wolke des Räucherwerks zog ab vom Heiligthume, an deren Stelle kam der Dampf des göttlichen Zornes. Frevler kamen in die Stadt, drangen wie reißendes Gewild in den Weinberg Gottes, verwüsteten das Heiligthum. Kein eisernes Werkzeug ward bei'm Bau des Tempels gehört; doch jetzt, wie wütheten da die scharfen Schwerter der Feinde in seinem Innersten! Ach, darum hüllen alle Ibrim sich in Säcke! doch sie verlieren nicht die Hoffnung, daß einstens sie sich wieder freuen, wann der Erlöser ihnen kommt. — Wer könnte auch an sich halten mit dem Klagen und dem Jammern? Gott selbst, dein Jugendfreund, rief zur Trauer und zum Weinen! — Mein Herz ist siech und krank, sehnt sich und schmachtet deinem einstigen Glücke entgegen. Aufstehen will ich um Mitternacht, will in dunkler Nachtwache das Licht erflehen, das den Morgen bringen soll für die Harrenden. Dann, o Zion! wirst du wieder süße Wonne finden, dann wirst du nicht mehr klagen; denn festgegründet stehst du wieder auf den Höhen deiner Berge. Des Libanon's Herrlichkeit kehrt wieder bei dir ein; du strahlest wieder in Reinheit, alle deine Grenzen strahlen in Pracht. Ermuntere dich, schüttele ab den Staub! Die wilden Feinde, die deine Stadt so arg verheert, sie nehmen ab, so daß ein Kind sie zählen kann. Du aber leuchtest Allen, die nach deinem Licht sich sehnen! die jetzt im Finstern wandeln, werden in deinen Strahlen verklärt! Zion zeichnet sich dann wieder mächtig aus und wird zum Panier der Völker, wenn sich die Tritte der Freudenboten erheben. Dann legst du das Kleid der Armuth ab und schmückst dich wieder mit Purpurgewändern und kostbarem Geschmeide wie eine Braut. Du sagest dann nicht, du seiest zu alt um einem Manne anzugehören; denn du wirst wieder jugendlich und kannst die Brust deinen Kindern reichen. Du erziehest dann holde Kinder in Wonnegefühl, da sich wie Adler deine Jugend erneuet. Dein Schöpfer leitet deinen Sinn dann nur zum Guten und behütet dich und gehütet bist du sowohl wie die deinen Lehrern geweihete Stadt (Jerusalem). Er der Allmächtige, erlöst dich Geliebte wieder aus des Drängers Händen und die frühere Herrlichkeit kehret wieder zum Reste deiner Heerde zurück.

„זאת הקינה יסד הרב ר' מאיר מרוטינבורק", כך נכתב עליה בכי"י. וגם היא נקולה ע"מ הליונים.

מב שַׁאֲלִי שְׂרוּפָה בָאֵשׁ לִשְׁלוֹם אֲבֵלָיִךְ הַמִּתְאַוִּים
שְׁכוֹן בַּחֲצַר זְבוּלָיִךְ: הַשּׁוֹאֲפִים בַּעֲפַר אֶרֶץ וְהַכּוֹאֲבִים
הַמִּשְׁתּוֹמְמִים עֲלֵי מוֹקֵד גְּלִילָיִךְ: הוֹלְכִים חֲשֵׁכִים וְאֵין
נֹגַהּ וְקוִֹים לְאוֹר יוֹמָם עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר יִזְרַח וְעָלָיִךְ:
וּשְׁלוֹם אֱנוֹשׁ בֶּאֱנָח בּוֹכֶה בְּלֵב נִשְׁבָּר תָּמִיד מְקוֹנֵן
עֲלֵי צִירֵי חֲבָלָיִךְ: וְיִתְאוֹנֵן כְּתַנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה וְיִקְרָא
מִסְפֵּד מַר בִּגְלָלָיִךְ: אֵיכָה נְתוּנָה בְּאֵשׁ אוֹכְלָה תְּאֻכַּל
בָּאֵשׁ בָּשָׂר וְלֹא נִכְווּ זָרִים בְּגֶחָלָיִךְ: עַד אָן עֲדִינָה
תְּהִי שׁוֹכְנָה בְּרֹב הַשֶּׁקֶט וּפְנֵי פְרָחַי הֲלֹא כָסוּ חֲרֻלָּיִךְ:
תֵּשֵׁב בְּרֹב גַּאֲוָה לִשְׁפּוֹט בְּנֵי אֵל בְּכָל הַמִּשְׁפָּטִים
וְתָבִיא בִּפְלִילָיִךְ: עוֹד תִּגְזוֹר לִשְׂרוֹף דָּת אֵשׁ וְחֻקִּים
וְלָכֵן אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ גְּמוּלָיִךְ: צוּרִי בְּלַפִּיד וְאֵשׁ
הֲלְבַעֲבוּר זֶה נְתָנֵךְ כִּי בְאַחֲרִית תְּלַהֵט אֵשׁ בְּשׁוּלָיִךְ:
סִינַי הֲלָכֵן בְּךָ בָּחַר אֱלֹהִים וּמָאַס בִּגְדוֹלִים וְזָרַח
בִּגְבוּלָיִךְ: לִהְיוֹת לְמוֹפֵת לְדָת כִּי תִתְמַעֵט וְתֵרֵד
מִכְּבוֹדָהּ וְהֵן אֶמְשׁוֹל מְשָׁלָיִךְ: מָשָׁל לְמֶלֶךְ אֲשֶׁר בָּכָה
לְמִשְׁתֵּה בְנוֹ צָפָה אֲשֶׁר יִגְוַע כֵּן אַתְּ בְּמִלָּיִךְ: תַּחַת
מְעִיל תִּתְכַּס סִינַי לְבוּשֵׁךְ בְּשַׂק תַּעְטֶה לְבוּשׁ אַלְמְנוּת
תַּחֲלִיף שְׂמָלָיִךְ: אוֹרִיד דְּמָעוֹת עֲדֵי יִהְיוּ כְּנַחַל וְיַגִּיעוּ
לְקִבְרוֹת שְׁנֵי שָׂרֵי אֲצִילָיִךְ: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּהֹר הָהָר
וְאֶשְׁאַל הֲיֵשׁ תּוֹרָה חֲדָשָׁה בְּכֵן נִשְׂרְפוּ גְלִילָיִךְ: חֹדֶשׁ
שְׁלִישִׁי וְהֻקְשַׁר הָרְבִיעִי לְהַשְׁחִית חֶמְדָּתֵךְ וְכָל־יָפִי

Rührt dich, flammenentloderte Thora, nicht der Trauernden Schicksal, die so sehnlichst die Ruhe in deiner heiligen Wohnung sich wünschen? die im Staube der Erde sich wälzen, schmerzlich verstört, ob der Verbrennung deiner Rollen? Sie wandeln in grausiger Finsterniß, und harren doch des Tageslichtes, das sie und dich bestrahlen soll! Rührt dich der Jammernde nicht, der gebrochenen Herzens unaufhörlich deinen Schmerz beklaget? der gleich den Eulen und den Straußen, tief aufächzenden Rufs um dich, Entweihete, weint? Wie? du in himmlischem Feuer Verkündete, dich konnte irdisches Feuer verzehren, und die Kecken, die sich an dich gewagt, blieben unversehrt? — Wollüstige! wie lange noch schwelgst du im Ueberfluß, und meine Kinder bedecket Dorngesträuch? wie lange hebst du stolz das Haupt und bringst des Höchsten Söhne vor dein grausames Gericht, und verdammst auch noch zum Feuer das göttliche Feuergesetz? Wehe, wann die Vergeltung dich trifft! — Heilige Thora! hat darum dich der Schöpfer unter Feuer und Flamme gegeben, daß einst dich selbst das Feuer verzehre! hat darum Gott, hohe Berge übergehend, den kleinen Sinai erkoren, daß es dir ein Zeichen deiner spätern Erniedrigung sei? So paßt auf dich das Gleichniß von jenem Könige, der bei dem Geburtsfeste seines Sohnes weinte, weil dessen Tod er voraus sah. — O, so bekleide statt deines Prachtgewandes, Sinai, mit einem Sacke dich, wechsle dein Gewand und hülle dich gleich Wittwen ein! Trauern werd' auch ich und weinen bis die Thränen zum Strom' anschwellen, daß er ströme fort und fort bis zu den Gräbern deiner zwei Verherrlichten. Dort auf ragender Höhe, wo Moscheh schlummert und Ahron, dort will ich fragen, ob eine neue Lehre denn entstanden, daß deine Rolle drum verbrannt geworden? — O, daß deinem Offenbarungsmonate, dem Dritten (Sivan), so schnell dein Unglücksmonat, der Vierte (Tamus) sich anreihen mußte, um dich deiner Schönheit, deiner Herrlichkeit

כְּלִילָיִךְ: גֻּדַּע לְלוּחוֹת וְעוֹד שָׁנָה בְּאִוַּלְתּוֹ לִשְׂרוֹף בָּאֵשׁ דָּת הַזֶּה תַּשְׁלוּם כְּפֶלָיִךְ: אֶתְמַהּ לְנַפְשִׁי וְאֵיךְ יֶעֱרַב לְחִכִּי אֲכוֹל אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֲשֶׁר אָסְפוּ שְׁלָלָיִךְ: אֶל תּוֹךְ רְחוֹבָהּ כְּנִדַּחַת וְשָׂרְפוּ שְׁלַל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר תִּמְאַס לָבוֹא קְהָלָיִךְ: לֹא אֵדְעָה לִמְצוֹא דֶּרֶךְ סְלוּלָיִךְ הָיוּ אֲבֵלוֹת נְתִיב יֹשֶׁר מְסִלָּיִךְ: יִמְתַּק בְּפִי מִדְּבַשׁ לִמְסוֹךְ בְּמַשְׁקֶה דְּמָעוֹת וּלְרַגְלֵי הֱיוֹת כָּבוּל כְּבָלָיִךְ: יֶעֱרַב לְעֵינַי שְׁאוֹב מֵימֵי דִּמְעַי עֲדֵי כַלּוֹ לְכָל מַחֲזִיק בִּכְנַף מְעִילָיִךְ: אַךְ יֶחֱרָבוּ בְּרִדְתָּם עַל לְחָיַי עֲבוּר כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמַי לְנִדּוֹד בְּעָלָיִךְ: לָקַח צְרוֹר כַּסְפּוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ לְמֵרָחוֹק וְעִמּוֹ הֲלֹא נָסוּ צְלָלָיִךְ: וַאֲנִי כְּשָׁכוּל וְגַלְמוּד נִשְׁאַרְתִּי לְבַד מֵהֶם כְּתֹרֶן בְּרֹאשׁ הַר מִגְדָּלָיִךְ: לֹא אֶשְׁמַע עוֹד לְקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת עָלַי כִּי נִתְּקוּ מֵיתְרֵי תֻּפֵּי חֲלִילָיִךְ: אֶלְבַּשׁ וְאֶתְכַּס בְּשַׂק כִּי לִי מְאֹד יָקְרוּ עָצְמוּ כְּחוֹל יִרְבְּיוּן נַפְשׁוֹת חֲלָלָיִךְ: אֶתְמַהּ מְאֹד עַל מְאוֹר הַיּוֹם אֲשֶׁר יִזְרַח אֶל כֹּל אֲבָל יַחְשִׁיךְ אֵלַי וְאֵלָיִךְ: וְזַעֲקִי בְּקוֹל מַר לְצוּר עַל שִׁבְרוֹנֵךְ וְעַל חָלְיֵךְ וְלוּ יִזְכּוֹר אַהֲבַת כְּלוּלָיִךְ: חִגְרִי לְבוּשׁ שַׂק עֲלֵי הַהַבְעָרָה אֲשֶׁר יָצְתָה לְחַלֵּק וְסָפְתָה אֶת תְּלוּלָיִךְ: כִּימוֹת עֱנוּתֵךְ יְנַחֲמֵךְ צוּר וְיָשִׁיב שְׁבוּת שִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן וְיָרִים אֶת שְׁפָלָיִךְ: עוֹד תַּעֲדִי בַּעֲדִי שָׁנִי וְתֹף תִּקְחִי תֵּלְכִי בְּמָחוֹל וְצַהֲלִי בִּמְחוֹלָיִךְ: יָרוּם לְבָבִי בְּעֵת יָאִיר לָךְ צוּר וְנֻגִּיהּ לְחָשְׁכֵךְ וְיָאִירוּ אֲפֵלָיִךְ:

Krone zu berauben! Ehedem schon wurden die Gesetztafeln in diesem Monate zerbrochen, und nun ward in ihm das Gesetz selbst verbrannt. Ist dies dein verheißener Doppellohn? — Ha, wie ekeln mir selbst einfache Genüsse des Lebens, sehe ich, wie deine Schätze, gleich Auswurf verpesteter Stadt, auf die Straße hingeworfen, wie das höchste Gut den Flammen übergeben wird von Solchen, die du verachtet, sie in deinen Bund aufzunehmen. Nimmer betret' ich der Freuden Bahn, seh' ich die deine — des Rechts — öd' und verwüstet vor mir. O, wie süß ist's für mich, mit dir zu weinen, deine Fesseln zu theilen, Thränen zu vergießen, die für alle deine Getreuen hinreichten. Doch wehe, sie trocknen an meiner Wangen Gluth, an meinem Schmerze, daß deinen Freund ich muß vermissen. Er ist in weiter Ferne gezogen und mit Ihm zog dein Friedensschatten weg, und ich, ich stehe einsam und verlassen da, wie eine Stange auf hoher Bergesspitze, und mag nicht hören der Sänger Stimme, seitdem gesprungen sind deiner Harfen Saiten; in Trauergewand schleiche ich umher, ob der Menge der Theuern, die für dich gefallen sind. O schrecklich, Allen leuchtet die Sonne; nur mir und dir ist ihr Strahl verdüstert! — O, so erhebe zum Schöpfer die Stimme, daß ihn erbarme dein Wehe und deiner Entwürdigung Schmach, daß die Liebe deiner Jugend er dir gedenke. Sackumgürtet erscheine, ob des Brandes der dich getroffen und deine Großen alle mitverzehrte! Möge Gott dich trösten nach deinen Leidenstagen, dich wieder erheben aus deiner Erniedrigung und deine Stämme, Jeschurun's Söhne, zurück aus der Verbannung führen. Strahlend in Purpurgewand, rührend die Pauke, ziehest du dann jauchzend voran den fröhlichen Reigen. Dann jauchzet auch *mein* Herz, wann Gott dir wieder erstrahlet und deine Dunkelheit erleuchtet. —

ע"ס א"ב ובסוף חתום מאיר חזק וגם הוא זקול.

מג צִיּוֹן צְפִירַת פְּאֵר חֶדְוַת אֲגוּדָיִךְ, וַעֲקִי בְּרָמָה בְּקוֹלֵךְ עַל אֲבוּדָיִךְ: אֶל הַכְּנוּיָה לְבַקֵּשׁ וּלְחַנֵּן לְאֵל שָׁלוֹם שְׁפוֹת לָהּ וְגַם לִבְנֵי בְחִירָיִךְ: בַּעַל בְּחִירֵךְ אֲשֶׁר לָךְ אַהֲבָתוֹ לְזָר נֶהְפַּךְ לְנֶגְדֵּךְ וְגַם נֶגֶד גְּדוּדָיִךְ: גִּלַּף וּפִתַּח בְּלוּחַ לֵב אֲנִי נִשְׁקַטְתְּ בֶּטַח בְּשַׁלְוָה שְׁרוּכָה עַל דְּרָדָיִךְ: דִּבְּרִי נְכֹחוֹת לְרֵעֵךְ לְהָלִיץ עֲבוּרֵךְ אַף תְּצַפְצֵף לְהָרִים קוֹל הֲדָרָיִךְ: הָשֵׁב יְדִידֵךְ לְמִטָּתֵךְ וְלָלוּן בְּצִלֵּךְ וּלְטַיֵּל בְּסוּגַת גַּן וְרָדָיִךְ: וּוַעַד בְּמֹהַר וְקִדּוּשִׁין וְגַם בִּכְתֻבָּה לָךְ לְעָזְרֵךְ וְהֵן בֵּרוּר זְבָדָיִךְ: זֶרַע וּבָנִים מְחֻטָּבִים לְאִישֵׁךְ הֲלֹא יָלַדְתְּ וְאֵיךְ נִשְׁכַּלְתְּ מִכָּל חֲסִידָיִךְ: חָמַק וְעָבַר וְגָז מִמֵּךְ וְלֹא נִשְׁלַחְתְּ לֹא בָא בְּיָדֵךְ שְׁטַר סֵפֶר טְרוּדָיִךְ: טוֹעֵן בְּטַעֲנַת מְמָאֶנֶת בְּמֶרֶד עֲלֵי כֵן נִתְקַלַּסְתְּ וְהָשְׁפַּל עַם יְדִידָיִךְ: יוֹשַׁבְתְּ בְּדוּדָה דְמוּמָה כִּי חֲשׂוּפָה קְלוֹן שׁוּלֵיךְ וְנִגְלֵית וְנִדְלְלוּ כְּבוּדָיִךְ: כָּל מַחֲזִיקִים בְּנִזְרֵךְ הֵם יְצָאוּךְ דְּחוּפִים וּבְהוּלִים וְהֵם הָיוּ לְבוּדָיִךְ: לִבִּי הֲלֹא נֶחֱלָל מֵאֵין הֲפוּגוֹת אֲשֶׁר הוּמַר וְנֶחְלַף לְמַר מֶתֶק מְגָדָיִךְ: מָלֵא דְמָעוֹת כְּמַיִם נִשְׁטְפוּ נִמְלְאוּ דִמְעוֹת לְחָיַי וְכָל עֵינֵי נְגִידָיִךְ: נַפְשִׁי עֲטוּפָה בְּעֵת זָכְרִי לְאִישֵׁךְ הֲלֹא נִכְבָּה וְלֹא יָכְלוּ לְאֶפּוֹת סְמִידָיִךְ: סֶמֶךְ אֲשִׁישֵׁי עֲנָב כָּהוּל בְּמַיִם וּפַס מִי הָרְפָתִים בְּקַר וּבְחֵי עֲבָדָיִךְ: עֻדַּר וְנֶחֱרַשׁ יְסוֹדֵךְ לְשָׂדֶה בּוּר וְנִיר לְחֵדָה וְאָכְלָה סְבִיבֵךְ אֵשׁ פְּלָדָיִךְ: פֶּלֶץ וְשָׁבָץ לְבָשׁוּנִי בְּעֵת אֶחֱזֶה מוֹנַי שְׁקֵטִים וְהֵם צָדוּ צְעָדָיִךְ: צוֹעֵק אֲנִי לִמְקוֹנְנוֹת לִבְכּוֹת וּבְמַר

Zion, herrliche Krone, deiner Getreuen Lust, beklage mit erhobener Stimme deinen Verlust! Bitte und flehe zum Herrn für die einst wohl gebaute Stadt, daß Er wieder Frieden spende ihr und all deinen Erwählten. Dein Erkorner, der dich so geliebt, ach er ist fremd geworden dir und deinen Schaaren! Früher, als du Ihn fest besiegelt im Herzen behieltest, da lebtest du ruhig und sicher, lagst friedlich still auf deinen Hefen. Sage dies deinen Freunden damit sie für dich reden und auch du flehe mit wohlgeordnetem Gebete, auf daß dein Geliebter wieder bei dir einkehre, in deiner Hütte weile, in deiner Rosenlaube wandle. Einst hatte Er dich bräutlich beschenkt und sich ehelich mit dir verbunden, er stand dir bei, erklärte dich als sein Eigenthum und herrliche Kinder erzogest du deinem Gemahle. Und jetzt bist du all deiner Edelen beraubt! Er ist dir entschwunden hat sich von dir abgewandt, ohne aber dich zu entlassen, ohne den Scheidebrief dir zu geben. Er macht dir den Vorwurf, daß du ihm vorsätzlich ungehorsam warest, daher deine Herabwürdigung, die Erniedrigung deines Volkes, daher sitzest du so einsam und duldend, mit zerrissenem Gewande, der Schmach übergeben und aller Ehre beraubt; alle die deine Krone festhielten sind davongegangen, deine Anhänger vertrieben und verjagt. Das Herz blutet mir ohne Aufhören, denn alle Süßigkeiten wurden mir in Galle verwandelt, gleich Strömen rieseln mir und all meinen Führern die Thänen von der Wange. Meine Seele verschmachtet, so ich daran denke wie das Altarfeuer verloschen ist, die Mehlopfer ungebacken bleiben, die feinen Weine verwässert, die Opferthiere aus den Ställen geschwunden sind; dein Boden ist umgepflügt, in Brachfeld verwandelt, deine Fluren sind ringsum vom Feuer verwüstet. Schauder und Schrecken ergreift mich wenn ich die Bedrücker die alle deine Schritte hemmen, so glücklich sehe, und ich hole die Klageweiber, daß sie „ach und wehe“

לִזְעוֹק נְהִי נִהְיָה הוֹי עַל קְפָדֶיךָ: קַלּוּ יְמֵי עָנְיִי עֵת אֲחָזֶה עֲנָנַיִךְ שׁוֹמְרִים מְצָאוּךְ וְהֵם נָשְׂאוּ רְדִידָיִךְ: רָחֲפוּ עֲצָמַי עֲלֵי בָּנִים יְקָרִים אֲשֶׁר כַּסִּיד שְׂרוּפִים בְּאוּר אוּדֵי שְׂרִידָיִךְ: שָׁקְדוּ וַיָּקְדוּ גְוִילֵי דָת מְשַׂנְאַי וְאוֹי אֵיכָה מְשׁוּלוֹת אֱלֵי פַטִּישׁ תְּעוּדָיִךְ: תּוֹהֶה לְבָבִי אֲשֶׁר נִרְצָה בְּאֶרֶץ טְמֵאָה לִנְדָבָה לְנִסּוּךְ יֵין תְּמִידָיִךְ: צִיּוֹן עֲדֵי אָן מְשִׁימָה אַתְּ לְפֶה אֶת יָדֵךְ אֵיכָה בְּיַד אוֹיְבֵךְ נָפְלוּ נְגִידָיִךְ: מִמֵּךְ אֲבוּדִים יְלָדַיִךְ חֲמוּדִים כַּפּוֹ עַל זֹאת בְּמֶרֶר בְּכִי יִלְלַת מְרוּדָיִךְ: אֵיכָה מְעֻכָּב זְמַן לְדָתֵךְ וְעַד אָן תְּהִי אַתְּ נִקְשֶׁרֶת בְּחִיל צִירֵי אֲחוּדָיִךְ: יוֹלְדוֹת לְתִשְׁעָה יְרָחִים עֵת נְשֵׁי כֹל וְאֵיךְ רַבּוּ שְׁנוֹתֵךְ אֲשֶׁר הָרִית יְלָדָיִךְ: רְנִּי לְשׁוֹמֵר לְאַיָּלָה חֲבָלִים וְהוּא יַתִּיר לְצִירֵךְ עֲלֵי רֶגֶד רְפִידָיִךְ: חוֹשֵׁב זְמַן יַעֲלֵי סֶלַע לְהַתִּיר וְלֹא חָשַׁב זְמַנֵּךְ לְהָסִיר כָּל חֲרָדָיִךְ: זְמַן בְּיָדוֹ פְּתַח אַרְבַּע נְעוּלִים וְגַם כֵּן יִפְתַּח גִּנְזֵי אוֹצַר זְבוּדָיִךְ: קֹל יַשְׁמִיעַ לְקַבֵּץ הָאֱמוּנִים דְּלָתָיו אָז פְּתַח יַפְקִידֵם עַל קְלִידָיִךְ: צִיּוֹן מְעָשִׂים בְּצַעֲרֵךְ וּבְיָפְיֵךְ מְעֻשָּׁתִּים אֲשֶׁר יִזְרַח חֶרֶס חֲדוּדָיִךְ: צִיּוֹן בְּמִנְחָה יְכַפְּרוּן אֶת פְּנֵי נַעֲמֵךְ אָז יִשְׁתַּחֲווּ לְכַף רַגְלֵךְ חֲרֵדָיִךְ: צִיּוֹן עֲדִי עֲדָיֵךְ רִקְמַת בְּגָדֵךְ וְגַם עֹז וּזְרוֹעַ פְּאֵר בִּגְדֵי חֲמוּדָיִךְ:

ע״ס א״ב ונסוף חתום יוסף בר יעקב הכהן.

מד צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט לְכִי לָךְ עִם מְעוֹנְנַיִךְ. הִתְעוּךְ בְּכָזָב וְלֹא גִלּוּ עֲוֹנָיִךְ: אָכֵן בְּנֵי עַוְלָה עִנּוּךְ וַיִּרָשׁוּךְ נְוֵה צֶדֶק וְהָיִית שְׂחוֹק אֶל כָּל שְׁכֵנָיִךְ: בָּזִית מְלַמְּדֵךְ וְלֹא הִקְשַׁבְתְּ לְמוֹרֵךְ

über deine Zerrüttung rufen. Leicht dünkt mich mein Elend, wenn ich das Deinige sehe, wie dich die Wächter eingeholt und deinen Schmuck dir entrissen haben. Es zittern meine Gebeine ob der theueren Söhne, die wie Kalk gebrannt wurden so daß nur Wenige dem Feuer entrannen. Selbst die Rollen des Gesetzes, das dem zersplitternden Hammer verglichen ist, übergab der Feind den Flammen. Es staunt mein Herz, daß auch unreines Land sich des Segens erfreut der sonst nur den Weinopfern folgte. Zion, wie lange noch hältst du die Hand auf dem Munde, da doch deine Edlen in Feindes Hände gefallen sind? Deine wie Gold geschätzten Kinder sind dir verloren und bittere Thränen und Jammergeschrei sind gefolgt. Ach, wie lange bleibt die Zeit deiner Wiedergeburt aus, wie lange noch bist du von Wehen ergriffen? Wenn alle Frauen zu neun Monaten gebären, warum dauert die Zeit deiner Schwangerschaft so lange? Flehe zu Ihm, der selbst das Kreisen der Hindin beachtet, daß er auch dich von deinen Schmerzen befreie und auf gutem Lager bette. Sollte Er, der die Gemse zur berechneten Zeit werfen läßt, nicht auch deine Zeit beachten und deiner Angst dich entheben? Er, der zu vier Verschlüssen die Schlüssel in Bereitschaft hat*), wird auch die dir bestimmten Schätze öffnen. Zion, die ob deines Leids Betrübten glänzen dann ob deiner Herrlichkeit, wenn die Sonne dir wieder hell aufgeht. Und die dich früher ängstigten, Zion, suchen dann deinen Unwillen mit Geschenken zu besänftigen und werfen sich dir zu Füßen nieder. Zion, du strahlst dann wieder in deinem Schmucke, in deinen Prachtgewändern, Macht, Ansehen und Herrlichkeit sind deine zierliche Kleidung. —

Rechte, Zion, mit deinen Wahrsagern, die dich mit Lügen getäuscht und deine Sünden nicht aufgedeckt haben! Gewaltthätige unterjochten dich und nahmen deine Wohnung der Gerechtigkeit in Besitz und zum Gespötte wurdest du allen deinen Nachbaren. Du hattest deine Führer verachtet, deinen Lehrern nicht gehorcht,

*) Die Schlüssel vom Regen, vom Gebären, von dem Lebensunterhalt und der Auferstehung sind nur bei Gott allein, das heißt die Gewährung dieser 4 Sachen hängt blos von ihm allein ab (Talmud Thaanith 2).

לְטוֹב בִּשְׁכוֹן בְּאַרְצֵךְ קְדוֹשֵׁךְ כִּמְלוֹנָיִךְ: גִּלִּית קְלוֹנֵךְ
וְטֻמְאָתֵךְ בְּשׁוּלַיִךְ וְגַם טֻמְאַת דְּרָכַיִךְ מְאֹד הִרְבֵּית זְנוּנָיִךְ:
דֶּרֶךְ אֲחוֹתֵךְ הֲלֹא הָלַכְתְּ וְזָנִית כְּתַזְנוּתָהּ וְהִזְנֵית בְּנוֹתַיִךְ
וּבָנָיִךְ: הֻכֵּית וְנִגַּפְתְּ לְאֵין מַרְפֵּא וְהָשְׁלַכְתְּ כְּטִיט חוּצוֹת
וְהִנָּךְ שְׂחוֹק לִבְנֵי מְעַנָּיִךְ: וַתְּהִי נְגִינָה בְּפִי זֵדִים מְרִירִים
אֲשֶׁר אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי הָרוֹס לְשִׁנָּיִךְ: זָכְרִי עֲנִיָּה
בְּלֵב נִשְׁבָּר וְזַעֲקִי עֲלֵי מַכֵּךְ וְנוֹגְשֵׂךְ אֲשֶׁר גָּדַע קַרְנָיִךְ:
חַכִּי לְאֵל בֶּאֱמֶת צוּרֵךְ וּבוֹרְאֵךְ וְהוֹחִילִי לְמַלְכֵּךְ לְבַד כִּי
הוּא אֲדוֹנָיִךְ: טַהֲרִי לְבָבֵךְ וְכַפַּיִךְ וְשׁוּבִי עֲדֵי אִישֵׁךְ
קְדוֹשֵׁךְ וְלוֹ הַרְבִּי רְנָנָיִךְ: יוֹמָם וָלַיְלָה תְּנִי קוֹל בִּבְכִי מַר
עֲלֵי קִרְיַת מְלוּכָה וְעַל תֵּל אַרְמְנוֹתָיִךְ: כָּבוֹד וְהָדָר וְרֹב
יֳפִי בְּתוֹכֵךְ הֲלֹא נִמְצָא קְדוֹשֵׁךְ וְהֵן נִתַּן לְעוֹיְנָיִךְ: לָמָּה
לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וּמוֹרַשׁ קְאַת מִדְבָּר וְגַם אַגְמֵי מֵי
מַעְיָנָיִךְ: מֵאַנְתְּ שְׁמוֹעַ לְקוֹל מוּסַר מְיַסְּרֵךְ כְּבֵן שָׁתִית
וּמָצִית שְׁמָרָיִךְ: נֹכַח פְּנֵי עֶלְיוֹן שִׁפְכִי לְבָבֵךְ כְּמֵי
נָהָר וְאַל תִּתְּנִי פוּגַת לְעֵינָיִךְ: סֹבִּי וְהֹמִי בְּעִיר קִרְאִי
מְקוֹנְנוֹת וְכָל נָשִׁים מְבַכּוֹת בְּכִי גָדוֹל מְקוֹנְנָיִךְ: עֲדִי
צְנִיף מַלְכֵּךְ עַד אָן לְמִרְמָס יְהִי עַד מָה בְּיַד צָר בְּנֵי שָׂרִים
סְגָנָיִךְ: פֶּתַח לְבָנוֹן שְׁעָרַיִךְ אֲשֶׁר טָבְעוּ אֶרֶץ נְשִׁיָּה וְאֵין
מָלוֹן לְכֹהֲנָיִךְ: צִיּוֹן עֲלֵיהֶם נְהִי נִהְיָה וְלֹא תֶחֱשִׁי אִסְפִי
וְקִבְצִי זְקֵנוֹת וּזְקֵנָיִךְ: קָרְחִי וְגֹזִּי כְּנֶשֶׁר עַל בְּנֵי תַעֲנוּגָיִךְ
וְעַל כָּל נְשִׂיאַיִךְ וְרוֹזְנָיִךְ: רָמוּ וְגָדְלוּ כְּמוֹ גַלִּים בְּלֶב יָם
מְזָרַיִךְ בְּלֵיל שָׁדְדוּ טוּרֵי אֲבָנָיִךְ: שֻׁדַּד מְלוֹנֵךְ וְכָל
מַחְמַד יְקָרֵךְ בְּאֵין אוּרִים וְתֻמִּים אֲשֶׁר גִּלּוּ צְפוּנָיִךְ: תָּבוֹר

als du noch im Glücke in deinen heiligen Landen wohntest.
Da deckest du deine Schande auf, besudeltest dein Gewand und
verunreinigtest deinen Wandel mit vielerlei Ausschweifungen.
Du betratest den Weg deiner Schwestern, folgtest ihren Buh-
lereien und gabst selbst deine Söhne und Töchter der Ver-
führung hin. Darum wurdest du so unheilbar geschlagen, wie
Gassenkoth hinweg geschleudert deinen Quälern zum Spotte,
zum Spottlied giftiger Tyrannen, die dich niederbeugten und
dir die Zähne brachen. Bedenke dies, Verarmte, und jammere
gebrochenen Herzens über deinen Schlag, dein vom Feinde ab-
gehauenes Glückshorn! Wende dich in Wahrheit zu deinem
Gotte und Schöpfer, hoffe auf deinen König allein, Er ist ja
dein Herr! Reinige Herz und Hände und kehre um zu deinem
heiligen Gemahle, richte zu ihm dein anhaltendes Flehen!
Tag und Nacht erhebe laute, bittere Klage über die Königs-
stadt und deren zu Schutt gewordenen Paläste, über die herr-
liche Pracht und Schönheit, die du besaßest, als dein Heiliger
noch bei dir residirte, die aber jetzt den neidischen Feinden über-
geben ist! — Warum wurde deine Stadt zum Steinhaufen
und Drachennest und Wohnsitz der Pelikane, warum wurden
deine Quellen zu Sümpfen? Weil du dich geweigert hattest
auf die Ermahnung deiner Lehrer zu hören, darum mußtest
du den Leidenskelch bis auf die Hefen trinken. Ergieße dein
Herz wie Wasser vor dem Höchsten, gönne deinen Augen keine
Ruhe, ziehe jammernd in der Stadt umher und rufe die
klagenden Frauen herbei, daß sie ein großen Weinen ver-
anstalteten über deinen Königsschmuck der in den Staub ge-
treten ist, über deine Fürstensöhne die in Drängergewalt
gerathen sind, über die Tempelthore, die in die Erde ver-
sanken, über die Priester, die kein Obdach haben. Ueber
alles dies, Zion, klage ohne Aufhören, versammele deine Alten,
scheere dein Haupt so kahl wie der Adler, über den Verlust dei-
ner anmuthigen Kinder, deiner Fürsten und Herren! Wie die
Wellen des Meeres so nahmen deine Leiden zu seit jener
Nacht wo die Tempelmauern fielen. Deine Wohnung liegt
zerstört, all deine Schätze sind hinweg, hinweg, die Urim und
Tummim*) die die Geheimnisse offenbart hatten! Tabor

*) Das priesterliche Brustschild. III. M. 7, 8. IV. M. 27. 21.

וְכַרְמֶל כְּהָרֵי גִלְבֹּעַ בְּלִי טַלֵּךְ וּמְטָרֵךְ וְלֹא אוֹר בַּעֲנָנָיִךְ:
צִיּוֹן יְגוֹנֵךְ נְשִׁי טַהֲרִי וְהִתְקַדְּשִׁי עֶדְיֵי יְקָר לִבְשִׁי תַּמְרוּק
שְׁמָנָיִךְ: צִיּוֹן וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ בְּשָׂשׂוֹן וְגִיל כִּי תַם עֲוֹנֵךְ
וּמִשְׁנֶה שִׁבְרוֹנָיִךְ: צִיּוֹן סְגֻלַּת מְלָכִים וּמְדִינוֹת תְּהִי עוֹד
יִזְּלוּ מֵי מְנוּחוֹת מַעְיָנָיִךְ: צִיּוֹן פְּדוּתֵךְ צְפִי עוֹד יִקְרְאוּ לָךְ
צְפִירַת תִּפְאֶרֶת בְּפִי שָׂרִים וְנוֹגְנָיִךְ: צִיּוֹן בְּרָכָה וְחַיִּים בָּךְ
אֲבִיר יַעֲקֹב צִוָּה לְעוֹלָם וְעוֹד יֹאמְרוּ בְּאָזְנָיִךְ: צִיּוֹן הֲמוֹן
כֹּהֲנִים הֵמָּה יְשָׁרְתוּךְ וְגַם יוֹסִיף יְיָ קְנוֹת שֵׁנִית קְצִינָיִךְ:

ע"מ חבריו. וכראה כי יסדו גבירול.

מה צִיּוֹן גְּבֶרֶת לְמַמְלָכוֹת מְצִירַיִךְ, רַבֵּי שְׁלוֹמִים שְׂאִי מֵאֵת
אֲסִירָיִךְ: יְחַמֵּץ לִבְכִּי לְקוֹל נָתְנוּ רְאֵמִים בְּנֵי שֵׂעִיר וּמוֹאָב
בְּתוֹךְ הֵיכַל דְּבִירָיִךְ: לִבְסוּם מְשִׁיחֵי בְּדָם קָדְקֹד סְגָנִים
טְרוֹף שׁוֹעַ וְקוֹעַ רְמוֹס עַמִּי בְּחִירָיִךְ: עָרִים בְּצוּרוֹת תְּפוּשׂ
דָּיֵק וְסוֹלֵל שְׁפוֹךְ אַרְזֵי לְבָנוֹן כְּרוֹת מֵעֲצֵי יְעָרָיִךְ: חָזוּ
נְבִיאִים בְּשָׁוְא דַּבֵּר בְּשֵׁם עִיר קְדוֹשׁ יַעֲקֹב לְשָׁלוֹם וְלֹא
חָבְשׁוּ מְזוֹרָיִךְ: יִתַּר לִבְכִּי עֲלֵי אָרוֹן וּמִשְׁכַּן וְצִיץ זָהָב
וְאֵפוֹד וְשֵׁם קֹדֶשׁ סְתָרָיִךְ: אִיִּים יְחַוּוּ לְרָז אוֹתוֹת וּמוֹפֵת
עֲלֵי שִׁבְרֵךְ יְרַפְּאוּ אֱלֵי מִשְׁנֶה שְׁבָרָיִךְ: שֶׁמֶשׁ וְכָל כּוֹכְבֵי
שַׁחַק בְּעֵמֶק דְּמוּ קוֹלֵךְ בְּרָמָה שְׂאִי קוֹל תַּמְרוּרָיִךְ: סַהַר
וְכִימָה וְעָשׁ וּכְסִיל לְזֹאת יִכְבּוּ נָגְהָם אֲשֶׁר אָסְפוּ כּוֹכְבֵי
שְׁחָרָיִךְ: מַטֵּה רְשָׁעִים כְּקָם שָׂרִים בְּיָדָם תְּלוּת שָׁבַת
מְשׂוֹשֵׂךְ וְגִיל וּכְלֵי זְמָרָיִךְ: אָבַל לְבָנוֹן וְגִיל כַּרְמֶל בְּלִי
נִשְׁמַע חָפְרוּ סְגָנִים בְּבֹא צָר בִּשְׁעָרָיִךְ: חָכְמַת נְבוֹנִים
בְּיוֹם אָבְדָה וְאָסְרוּ קְצִינַיִךְ וְשָׁחוּ בְּנֵי צִיּוֹן יְקָרָיִךְ: מִכְלַל

und Karmel sind nun wie die Berge Gilboa's ohne Thau und Regen, kein Licht durchdringt die Wolken. — Zion, vergiß deinen Kummer, reinige und bereite dich, schmücke und salbe dich wieder! Denn deine Trauerzeit ist beendigt, Zion! Wonne und Jubel beginnt; gebüßt ist dein Verbrechen durch dein doppeltes Leiden. Zion, du erscheinst wieder als Auserlesene der Könige und Reiche, der Ruhe Quell fließt dir wieder. Du siehest deine Freiheit, Zion! Dichter und Sänger nennen dich wieder die herrliche Krone. Segen und Heil hat der Mächtige Jacob's auf ewig dir verheißen, Zion, und es wird erfüllt. Zion, Schaaren von Priestern bedienen dich wieder wann der Ewige dich abermals als sein Eigenthum erkauft! —

Zion, die du einst die Herrin der dich jetzt bedrängenden Reiche warst, empfange die vielfachen Grüße deiner Gefesselten! Mein Herz wallt auf ob des Tobens, das jene stolzen Söhne Seïr's und Moab's in dem Innersten des Tempels erhoben. Sie haben meine Großen mit Blut gesalbt, meinen Vornehmen die Schädel gespalten, Freiherren und Edelen, die Erwählten meines Volkes niedergetreten! Die festen Städte wurden erobert, Schanzen und Wälle aufgeschüttet, die Zedern Libanons, die schönsten Waldbäume abgehauen. Falsche Propheten haben dich getäuscht, indem sie dir Frieden verkündeten im Namen des heiligen Jacob's, ohne aber deine Gebrechen zu heilen. Es zittert mein Herz, wenn ich an den Verlust der Bundeslade und des Heiligthums, der goldnen Stirnplatte, des Brustkleides nebst dessen geheimen heiligen Namens denke, des heiligen Namens von dessen Geheimniß in fernen Landen erzählt wird, von seiner wundervollen Heilkraft für deine Wunden. Ob deiner zwiefachen Zerstörung standen die Sonne und alle Gestirne still, Mond und Plejaden, Bär und Orion und der Morgenstern verloren ihren Glanz. Ach, Frevler die empor gekommen, haben deine Fürsten an Händen aufgehenkt, und deine Wonn' und Freude und Lieder hörten auf; der Libanon trauert, der Karmel jauchzt nicht mehr, beschämt stehen die Edlen da beim Einzug des Drängers in deine Thore. Die Weisheit der Verständigen war da geschwunden, deine Anführer lagen in Fesseln, niedergebeugt waren deine Edlen, o Zion!

מְלָכִים לְבוּשׁ בָּנוֹת רְעָלוֹת פְּאֵר רָאמוֹת וְגָבִישׁ וְאַף סַפִּיר גְּזִירָיִךְ: בָּזְאוּ נְהָרִים בְּתוֹךְ קִרְיָה עֲלִיזָה לְאֵין קֵץ לִתְכוּנָה וְסוֹף פָּרְצוּ גְדֵרָיִךְ: גִּבְעָה וְעֵץ רַעֲנָן אֵלָה וְאַלּוֹן מְקוֹם פִּגּוּל מְלֵאִים חֲלָלַיִךְ פְּגָרָיִךְ: יֶהֱמוּ קְרָבַי כַּיָּם יִזְּלוּ דְמָעַי כְּמֵי נִמְרִים לְבָאִים בְּיוֹם טָרְפוּ כְּפִירָיִךְ: יִסְעַר לְבָבִי כְּמוֹ סוּפָה וְסַעַר כְּמֹץ גֹּרֶן יְסֹעַר עֲלֵי אַשְׁמוּת כְּמָרָיִךְ: הֵמַר בְּשָׂרִי לְיוֹם נֹאֵר קְדוֹשׁ יַעֲקֹב מִקְדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ בְּלִי בוֹא בַּחֲצֵרָיִךְ: שׁוֹרֵק נְטַע נַעֲמָן הָיִית וּבֹקֶר כְּצִיץ פֶּרַח וְנִצָּה תְּשַׂגְשֵׂגִי זְמוֹרָיִךְ: שׁוּבִי צְבִיָּה לְאֵל יוֹצְרֵךְ יְכוֹנְנֵךְ לְדוֹר וָדוֹר בְּתוֹכֵךְ שְׁכוֹן בַּעַל נְעוּרָיִךְ: אַרְיֵה בְּנָנֵךְ לְבַל יַעֲלֶה מְסִלּוֹת וְצִי אַדִּיר וְשַׁיִט לְבַל יַעֲבוֹר יְאוֹרָיִךְ: נַפְשִׁי שְׁלוֹמֵךְ דְּרוֹשׁ אוֹתָהּ כְּחֹם צַח עֲלֵי אוֹרוֹת כְּעָב טַל בְּחֹם יוֹם נֵד קְצִירָיִךְ: אֶשְׂמַח וְאָשִׂישׂ בְּיוֹם אֶשְׁמַע מְבַשֵּׂר בְּקוֹל שָׁלוֹם מְנוּחָה דְּרוֹשׁ וּשְׁלוֹם אֲסִירָיִךְ:

קינה זו יאמר הש"ץ או החשוב בקהל.

שקולה ע"מ יתד ושתי תנועות יתד ושתי תנועות גם סדורה ע"פ א"ב רק שהקדים לכל דלת מלת עלי ולכל סוגר מלת ועל.

מו
אֱלִי צִיּוֹן וְעָרֶיהָ· כְּמוֹ אִשָּׁה בְּצִירֶיהָ·
וְכִבְתוּלָה חֲגוּרַת שַׂק· עֲלֵי בַּעַל נְעוּרֶיהָ:
עֲלֵי אַרְמוֹן אֲשֶׁר נִטַּשׁ· בְּאַשְׁמַת צֹאן עֲדָרֶיהָ·
וְעַל בִּיאַת מְחָרְפֵי אֵל· בְּתוֹךְ מִקְדַּשׁ חֲדָרֶיהָ:
עֲלֵי גָלוּת מְשָׁרְתֵי אֵל· נְעִימֵי שִׁיר זְמָרֶיהָ·
וְעַל דָּמָם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ· כְּמוֹ מֵימֵי יְאוֹרֶיהָ:
עֲלֵי הֶגְיוֹן מְחוֹלֶיהָ· אֲשֶׁר דָּמַם בְּעָרֶיהָ·
וְעַל וַעַד אֲשֶׁר שָׁמֵם· וּבִטּוּל סַנְהֶדְרֶיהָ:

Der königliche Schmuck deiner Töchter, die prächtigen Schleier, Korallen, Perlen und Saphiren sind dahin. Ausgetrocknet sind die Ströme in der Wonnenstadt, die Mauern der Kunstgebäude sind niedergerissen, jede Anhöhe, jeder Baum, Eiche und Terebinthe, die zur Abgötterei gedient, sind voll von deinen Leichnamen. Mein Inneres tobet wie das Meer, meine Thränen quellen wie Nimrim's Wasser *), weil man wie Löwen gleich deine Edelen zerriß. Mein Inneres ist wie der Sturm bewegt, wie Spreu der Tenne aufgerüttelt, ob der Schulden deiner Priester, betrübt ist mein Herz, weil der Heilige, Jacobs Tempel und Altar verwarf und nicht mehr einkehren wollte in seine Vorhöfe. Eine Edelrebe, eine anmuthsvolle Pflanze warst du einst, doch kaum triebst du des Morgens Blüthen so wucherten üppig deine Reben. Kehre um, du Edle, zu deinem Schöpfer, damit er dich wieder herstelle, damit er, dein Jugendgemahl, wieder bei dir wohne auf immerdar, daß der Löwe nicht mehr deine Pfade betrete und feindliche Schiffe nicht mehr deine Flüsse befahren. Wie wünscht meine Seele, daß dein Friede komme wie heitere Sonnenwärme nach dem Regen, wie Thaugewölk bei schwüler Ernte. Wie will ich mich freuen und frohlocken wenn ich den Friedensboten höre, der Ruhe dir und Heil deinen Gefesselten verkündet!

Metrum: — ◡ — ◡ — ◡ — ◡

Jamm're, Stadt und Burg von Zion, gleich dem Weib in seinen Wehen, gleich der sackumhüllten Jungfrau um den Trauten ihrer Jugend, — Um den Tempel der verheert ward um des Volkes Laster willen; weil gedrungen Gotteslästrer in das Heiligthum des Tempels — Um den Sturz der Diener Gottes, andachtsvoller Psalmensänger; um ihr Blut, das ward vergossen und in Strömen ist geflossen — Um den Jubel ihrer Reigen, der verstummt in ihren Städten; weil der Sammelplatz verödet, aufgehoben die Sanhedrin — Um das täglich

*) Jesaia 15, 6. Jirmiah 48, 34.

עֲלֵי זִבְחֵי תְמִידֶיהָ. וּפִדְיוֹנֵי בְּכוֹרֶיהָ.
וְעַל חִלּוּל כְּלֵי הֵיכָל. וּמִזְבַּח קְטוֹרֶיהָ:
עֲלֵי טַפֵּי מְלָכֶיהָ. בְּנֵי דָוִד גְּבִירֶיהָ.
וְעַל יָפְיָם אֲשֶׁר חָשַׁךְ. בְּעֵת סָרוּ כְתָרֶיהָ:
עֲלֵי כָבוֹד אֲשֶׁר גָּלָה. בְּעֵת חָרְבַּן דְּבִירֶיהָ.
וְעַל לוֹחֵץ אֲשֶׁר לָחַץ. וְשָׂם שַׂקִּים חֲגוֹרֶיהָ:
עֲלֵי מַחַץ וְרֹב מַכּוֹת. אֲשֶׁר הֻכּוּ נְזִירֶיהָ.
וְעַל נִפּוּץ אֱלֵי סֶלַע. עֲוִילֶיהָ נְעָרֶיהָ:
עֲלֵי שִׂמְחַת מְשַׂנְאֶיהָ. בְּשַׂחְקָם עַל שְׁבָרֶיהָ.
וְעַל עִנּוּי בְּנֵי חוֹרִין. נְדִיבֶיהָ טְהוֹרֶיהָ:
עֲלֵי פֶשַׁע אֲשֶׁר עָוְתָה. סְלוֹל דֶּרֶךְ אֲשׁוּרֶיהָ.
וְעַל צִבְאוֹת קְהָלֶיהָ. שְׁזוּפֶיהָ שְׁחוֹרֶיהָ:
עֲלֵי קוֹלוֹת מְחָרְפֶיהָ. בְּעֵת רַבּוּ פְגָרֶיהָ.
וְעַל רִגְשַׁת מְגַדְּפֶיהָ. בְּתוֹךְ מִשְׁכַּן חֲצֵרֶיהָ:
עֲלֵי שִׁמְךָ אֲשֶׁר חֻלַּל. בְּפִי קָמֵי מְצָרֶיהָ.
וְעַל תַּחַן יְשַׁוְּעוּ לָךְ. קְשׁוֹב וּשְׁמַע אֲמָרֶיהָ:

על משקל עשר עשר תנועות, וחתום בראשי החרוזים שלמה, הוא שלמה גבירול.

שֹׁמְרוֹן קוֹל תִּתֵּן מְצָאוּנִי עֲוֹנַי. לְאֶרֶץ אַחֶרֶת יְצָאוּנִי בָנַי.
וְאָהֳלִיבָה תִּזְעַק נִשְׂרְפוּ אַרְמוֹנַי. וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְיָ:
לֹא לָךְ אָהֳלִיבָה חֲשׁוֹב עָנְיֵךְ כְּעָנְיִי. הֲתַמְשִׁילִי שִׁבְרֵךְ
לְשִׁבְרִי וּלְחָלְיִי. אֲנִי אָהֳלָה סוּרָה בָּגַדְתִּי בְּקָשְׁיִי. וְקָם
עָלַי כַּחְשִׁי וְעָנָה בִי מֶרְיִי. וּלְמִקְצַת הַיָּמִים שִׁלַּמְתִּי נִשְׁיִי.
וְתִגְלַת פִּלְאֶסֶר אָכַל אֶת פִּרְיִי. חֲמוּדוֹתַי הִפְשִׁיט וְהִצִּיל

sühnend Opfer, um die Sühn' der Erstgebor'nen[1]); weil des Heiligthums Gefäße, der Altar entweihet worden — Um der königlichen Prinzen, Davids herrliche Familie, weil ihr Glanz verdunkelt worden, weil gefallen ihre Kronen — Um der Ehre die dahinging bei dem Untergang der Tempel; weil der Zwingherr sie bezwungen und mit Trauer sie umschlungen — Um der Wunden und der Schläge, die erdulbet ihre Frommen; um der Blüthe ihrer Jugend, die zerschmettert ward am Felsen — Um des Jubels ihrer Feinde, die da lachten ihres Unglücks; um der Knechtschaft ihrer Freien, ihrer Edlen, ihrer Reinen — Um der Schuld, da sie verfehlte ihres Weges Bahn zu ebnen; um der Schaaren ihres Volkes, die verschmachtet, schwarz geworden — Um des Lärmens ihrer Lästrer, da die Leichen sich gethürmet, weil gewüthet ihre Schänder in dem Hofe ihres Tempels. — Gott! Dein Name ist entweihet in dem Munde ihrer Dränger; flehend rufen die Bedrückten — ihr Gebet vernimm, erhöre!

Laut ruft Schomron[2]): „mich trafen meiner Sünden Strafen, in fremdes Land wurden mir die Kinder verbannt! „Ahaliba[3]) jammert: „meine Paläste sind niedergebrannt!" und Zion spricht: „ja, Gott hat sich von mir gewandt! — Nicht doch, Ahaliba! Willst du dein Leid dem meinigen gleich stellen? willst du dein Unglück mit meinem Unglück, meinem Elende vergleichen? Ich, Ahala[3]) wich treulos und widerspenstig ab von Gott; drum trat mein Abfall gegen mich auf, zeugte meine Widerspenstigkeit gegen mich und bald mußte ich büßen meine Schuld. Thiglathpileser verzehrte meine Habe, beraubte meiner Kostbarkeiten meines Schmuckes mich, und führte mich gefangen

---

1) Siehe 4. M. 3, 44—51.

2) Samaria, hier metonymisch für das Reich Israel.

3) Ahaliba, Beiname Jerusalem's, metonymisch für das Reich Juda. Ahala, Beiname Samaria's. Siehe Jechesk. 23, 4.

את עדיי. ולחלח ולחבור נשא את שביי. דומי אהליבה ואל תבכי כבכיי. (אני נדתי לרחוק ודילי זודיי.) שנותיך ארכו ולא ארכו שני. ואהליבה תזעק נשרפו ארמוני. ותאמר ציון עזבני יי: משיבה אהליבה אני כן נעקשתי. ובאלוף נעורי כאהלה בגדתי. דומי אהלה כי יגוני זכרתי. נדדת את אחת ורבות נדדתי. אני ביד כשדים פעמים נלכדתי. ושביה עניה לבבל ירדתי. ונשרף ההיכל אשר בו נכבדתי. ולשבעים שנה בבבל נפקדתי. ושבתי לציון עוד והיכל יסדתי. גם זאת הפעם מעט לא עמדתי. עד לקחני טיטוס וכמעט אבדתי. ועל כל הארצות נפצו את המוני. ואהליבה תזעק נשרפו ארמוני. ותאמר ציון עזבני יי: החומל על דל חמול על דלותם. וראה שוממותם וארך גלותם. ואל תקצוף עד מאוד וראה שפלותם. ואל לעד תזכור עונם וסכלותם. רפא נא את שברם ונחם אבלותם. כי אתה סברם ואתה אילותם. חדש ימינו כימי קדמוני. לכו נא ונשובה כי נחם יי. ולא תאמר ציון עזבני יי:

הש"ץ אומר עד אנה בביה והקהל עונים אחריו.

עד אנה בכיה בציון. ומספד בירושלים.
תרחם ציון. ותבנה חומות ירושלם:

ע"ס א"ב.

אז בחטאינו חרב מקדש. ובעונותינו נשרף היכל:
בעיר שחברה לה קשרה המספד. וצבא השמים נשאו קינה:

nach Chalach und Chabor ab[1]). Drum schweige, Ahaliba, du hast nicht, wie ich, zu weinen; ich mußte in die Ferne irren und hatte Leiden die Fülle. Du lebtest lange daheim, doch meine Zeit war kurz." — Ahaliba erwiedert: „Auch ich habe verkehrt gehandelt, war wie Ahala untreu meinem Jugendfreunde. Drum schweige, Ahala, wenn ich meines Kummers gedenke. Nur einmal mußtest du auswandern, ich zu wiederholtenmalen. Ich wurde zweimal von den Chaldäern ergriffen und mußte gefangen nach Babel in's Elend wandern und verbrannt wurde mein herrlicher Tempel. Zwar wurde ich nach 70 Jahren wieder bedacht und kehrte wieder nach Zion zurück und gründete das Heiligthum wieder. Aber auch diesmal da kaum ich festgesetzt mich hatte, nahm mich Titus weg und zerstreute mein Volk in alle Länder und fast wäre ich zu Grunde gegangen." — Der Du der Gebeugten Dich erbarmest, Herr, o erbarme Dich unseres Elends! Siehe herab auf die Verwüstung, die dauernde Verbannung! Zürne nicht so sehr, o schaue die Erniedrigung und gedenke nicht auf immer unsere Missethat und Thorheit! O heile unsere Wunde, o laß Trost den Trauernden werden, denn Du bist ihre Hoffnung und Stärke; erneuere uns der Vorzeit glücklichen Tage! — So kommet und lasset uns zurückkehren zu Gott, er wird uns trösten, und Zion wird nicht ferner sprechen: Gott hat mich verlassen! —

Wie lange noch wird Zion weinen, und Klage sein in Jerusalem? O erbarme Dich Zion's und erbaue wieder die Mauern Jerusalem's!

Damals ward unserer Sünden willen das Heiligthum zerstört, wegen unserer Missethat das Allerheiligste verbrannt. In der Stadt, wo sonst sie sich zur Freud' vereinten, war jetzt nichts als Klage, und selbst des Himmels Heer stimmte Trauerlieder an.

---

1) Siehe 2. Kön. 17, 6.

ג ם בָּכוּ בְּמָרָה שִׁבְטֵי יַעֲקֹב· וְאַף מַזָּלוֹת יִזְּלוּ דִמְעָה:
ד גְּלֵי יְשֻׁרוּן חָפוּ רֹאשָׁם· כִּימָה וּכְסִיל קָדְרוּ פְּנֵיהֶם:
הֶ עְתִּירוּ אָבוֹת וְאֵל כְּלֹא שׁוֹמֵעַ· צָעֲקוּ בָנִים וְלֹא עָנָה אָב:
וְ קוֹל הַתּוֹר צוֹעֵק בְּמָרָה· רוֹעֶה נֶאֱמָן לֹא הִטָּה אֹזֶן:
זָ רַע קֹדֶשׁ לָבְשׁוּ שַׂקִּים· וּצְבָא הַשָּׁמַיִם שַׂק הוּשַׁת כְּסוּתָם:
חָ שַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדַר· וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם:
טָ לֶה רִאשׁוֹן צוֹעֵק בְּמַר נֶפֶשׁ· עַל כִּי כְבָשָׂיו לַטֶּבַח הוּבָלוּ:
יְ לָלָה הִשְׁמִיעַ שׁוֹר בַּמְּרוֹמִים· עַל כִּי בְּכוֹר שׁוֹר שַׁחוּ קָרְעוּ:
כּ וֹכָב תְּאוֹמִים חָלָה מִכַּעַס· כִּי דַם אַחִים נִשְׁפַּךְ כַּמָּיִם:
לָ אָרֶץ בִּקֵּשׁ לִנְפּוֹל סַרְטָן· כִּי הִתְעַלַּפְנוּ צִחֵי צָמָא:
מָ רוֹם נִרְעַשׁ מִקּוֹל אַרְיֵה· כִּי שַׁאֲגָתֵנוּ עָלְתָה לַמָּרוֹם:
נֶ הֶרְגוּ בְתוּלוֹת גַּם בַּחוּרִים· עַל כֵּן בְּתוּלָה קָדְרָה פָנֶיהָ:
סְ בִּב מֹאזְנַיִם וּבִקֵּשׁ תְּחִנָּה· כִּי נִכְרַע לָנוּ כַּף מָוֶת מֵחַיִּים:
עַ קְרָב לָבַשׁ פַּחַד וּרְעָדָה· כִּי בְּעַקְרַבִּים יִסְּרוּנוּ צָרֵינוּ:
פָּ לְגֵי מַיִם הוֹרִידוּ דִמְעָה כַּנַּחַל· כִּי אוֹת בַּקֶּשֶׁת לֹא נִתַּן לָנוּ:
צָ פוּ מַיִם עַל רֹאשֵׁנוּ· וּבִדְלִי מָלֵא חִכֵּנוּ יָבֵשׁ:
קֵ רַבְנוּ קָרְבָּן וְלֹא נִתְקַבֵּל· וּגְדִי פֶּסַח שְׂעִיר חַטָּאתֵנוּ:
רַ חֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן· וּמַזַּל דָּגִים הֶעֱלִים עֵינָיו:
שָׁ כַחְנוּ שַׁבָּת בְּלִבּוֹת שׁוֹבָבִים· שַׁדַּי שִׁכַּח כָּל צִדְקוֹתֵינוּ:
תְּ קַנֵּא לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה· וְתָאִיר לְרַבָּתִי עָם מְאוֹר נָגְהֵךְ:

תְּרַחֵם צִיּוֹן כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ· וּתְכוֹנְנֶהָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ· תְּמַהֵר יְשׁוּעָה וְתָחִישׁ גְּאֻלָּה· וְתָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם בְּרַחֲמִים רַבִּים: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ· לָכֵן כֹּה־אָמַר יְיָ שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַםִ בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וְקָוֶה

זכרי' א'

Ja, bitter weinten Jakobs Stämme, so, daß auch in höhern Sphären man sich der Thränen nicht erwehren konnte. Jeschurun's Lager hatte das Haupt in Trauer verhüllt — und die Plejaden und Orion[1]) verloren ihren Glanz. — Die Väter flehten — Gott hörte nicht, die Kinder schrieen — es antwortete nicht der Vater, die verscheuchte Taube (Israel[2]) klagte bitter — doch der treue Hirte neigte nicht sein Ohr. Mit Säcken umgürtete sich der heilige Stamm und selbst das himmlische Heer legte Trauer an; verfinstert ward die Sonne, dunkel der Mond, strahlenlos die Sterne. Des Thierkreises Widder[3]) blöckte klagend, da man seine Lämmer hin zur Schlachtbank führte; jammernd brüllte der Stier, da seine erstgebornen Stiere[4]) hingestreckt und zerrissen wurden. Es erkrankten vor Kummer die Zwillinge, als der Brüder Blut wie Wasser floß; der Krebs, er wollt' zur Erde fallen, als dahin wir schwanden verschmachtend vor Durst. Der Himmel erbebte vor dem Gebrülle des Löwen, da unser Wehgeschrei in die Höhe stieg. Jungfrauen und Jünglinge wurden gemordet, drum verhüllte die Jungfrau ihr Angesicht. Es drehte sich die Wage und flehte um Erbarmen, als statt des Lebens Tod uns zugewogen ward. Der Scorpion zitterte, zagte und bebte, als mit Scorpionen[5]) uns die Feinde geiselten. Es kehrte sich das Angesicht des Bogenschützen um, als der Fels den Bogen spannte wie ein Feind. Es schrie der Wassermann, als das Gewässer unsre Häupter überfluthete und bei vollem Eimer unser Gaumen trocken war. Trauernd ließ der Steinbock seine Stimme hören, als das Opfer aufgehört und keine Ziegenböcke mehr unsre Sünden tilgen konnten. Angst und Zittern überkam das Bild der Fische, da wie Fische wir im Netz gefangen waren. Wir haben die Feste vergessen und den Sabbath entweihet, darum hat der Allmächtige uns der Hand des Feindes überliefert und uns zerstreut. O bring' doch bald Erlösung uns, beschleunige Deine Hilfe; sprich über Jerusalem aus: „ich kehre wieder erbarmungsvoll zu ihr zurück!"

O erbarme Dich Zion's wieder, wie Du gesprochen, und begründe es, wie Du verheißen hast. Bringe bald die Hilfe, beschleunige die Erlösung und kehre nach Jerusalem zurück in Deiner großen Barmherzigkeit. Wie es heißt: „Fürwahr, so spricht der Ewige, ich kehre erbarmungsvoll nach Jerusalem zurück, mein Haus soll darin wieder gebaut werden, spricht der Ewige Zebaoth; die Bauschnur

---

1) Namen zweier Sternbilder. Amos 5, 8.

2) S. Kimchi zu Ps. 74, 19. Nach dem Chaldäer zu Hohesl. 2, 12, läßt sich auch übersetzen: „die Stimme ihres Fürsprechers erhob sich flehentlich."

3) Der Dichter läßt nun in seiner bildlichen Sprache sämmtliche zwölf Zeichen des Thierkreises (י"ב מזלות) nacheinander um den Sturz des israelitischen Staates klagen.

4) Nach 5. M. 33, 17,

5) Eine dem Scorpionstachel ähnliche Knute. 1. Könige 12, 11.

יְנַטֶּה עַל־יְרוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר. עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד תְּפוּצֶינָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם יְיָ עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר. כִּי־נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה:

עומדים מעל הארץ, ואומרים אשרי, ובא לציון וכו׳ אלא שמדלגים פסוק ואני זאת בריתי.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה
תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:

soll dann wieder an Jerusalem angelegt werden" (Sechar. 1, 16). Ferner heißt es: „Rufe auch noch Folgendes aus: So spricht der Ewige Zebaoth: meine Städte werden noch überfließen vom Guten, und es tröstet der Ewige Zion und erwählt Jerusalem wieder" (das. 1, 17). Ferner heißt es: „Ja, es tröstet der Ewige Zion, tröstet alle ihre Verwüstungen; er macht ihre Wüsten dem Eden und ihre Steppen dem Garten Gottes gleich. Wonn' und Freude wird dann dort gefunden, Dank und Lobgesang" (Jes. 51, 3).

אשרי Heil den Bewohnern Deines Tempels! sie preisen Dich ohn' Unterlaß.

Heil dem Volke, dem es so ergeht; heil dem Volke, dessen Gott der Ewige!

(Psalm 145.) Loblied Davids.

Mein Gott, o König, Dich will ich erheben, Deinen Namen ewig preisen. Täglich lobe ich Dich, rühme Deinen Namen für und für. Groß ist der Ewige und hochgerühmt, unerforschlich seine Größe. Ein Geschlecht rühmt dem andern Deine Werke, und verkündet Deiner Allmacht Thaten. Die Pracht und Herrlichkeit Deiner Majestät, und Deine Wunder will ich besingen. Alles spricht von Ehrfurcht Deiner Allmacht, auch ich will Deine Herrlichkeit verkünden. Alles singt ein Denkmal Deiner großen Güte und rühmet Deine Allgerechtigkeit: Allgnädig, allbarmherzig ist der Ewige, langmüthig und von großer Liebe. Gütig ist der Ewige gegen Alle, und sein Erbarmen waltet über alle seine Werke. Ewiger, Dir danken alle Deine Werke, Dich lobpreisen Deine Frommen, besingen Deines Reiches Herrlichkeit, unterhalten sich von Deiner Allmacht, um kund zu thun den Menschenkindern Deine Thaten, die Pracht und Herrlichkeit Deines Reiches. Dein Reich ist das Reich aller Ewigkeiten, und Deine Herrschaft geht durch alle Geschlechter. Der Ewige stützet alle Fallenden, und richtet auf alle Gebeugten. Aller Augen harren auf Dich, und Du gibst ihnen ihre Speise zur rechten Zeit. Allmilde öffnest Du Deine Hand und sättigst was da lebt mit Wohlgefallen. In allen seinen Wegen ist der Ewige gerecht, in allen seinen Thaten gütig. Der Ewige ist nahe Allen, die ihn anrufen, Allen, die ihn anrufen in Wahrheit. Er thut, was Gottesfürchtigen behagt, erhört ihr Flehen und hilft ihnen.

שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּן מִן־דֵּן וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ, קַדִּישׁ עַל־אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ, קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא · יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּי מְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַי־יְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ (קאם) לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם ׀ יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה · הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן־הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת

Der Ewige behütet Alle, die ihn lieben, und rottet alle Frevler aus. Mein Mund soll Lob des Ewigen singen, alles Fleisch lobsinge seinem heiligen Namen immer und ewig. Wir preisen Jah — von nun an bis in Ewigkeit. Hallelujah!

Es wird ein Erlöser kommen für Zion und für bußfertige Sünder in Jakob, spricht der Ewige! Du, Allerheiligster, thronst unter Lobgesängen Israels! Da ruft (im Seraphim-Chor) Einer dem Andern zu: „Heilig, heilig heilig ist der Ewige Zebaoth! voll ist die ganze Erde seiner Herrlichkeit!" Da*) nehmen sie wechselseitig Erlaubniß, und vereint ertönt der Ruf: „Heilig, im Himmel droben dem Tempel seiner Majestät, heilig auf Erden, dem Werke seine, Allmacht, heilig in alle Ewigkeit der Ewigkeiten ist der Ewige Zebaoth, voll ist die ganze Erde vom Glanze seiner Herrlichkeit!" Da trug mich ein Wind (sagt der Prophet), und ich vernahm hinter mir die Stimme eines mächtigen Getöses: „Gelobt sei die Herrlichkeit Gottes von ihrer Stätte aus!" Da*) trug mich ein Wind, und ich vernahm hinter mir die Stimme eines mächtigen Getöses, das lobpreisend rief: „Gelobt sei die Herrlichkeit Gottes, von der Stätte des Tempels seiner Majestät!" Der Ewige wird regieren immer und ewig! Des Ewigen Reich dauert immer und in alle Ewigkeit. Ewiger, Gott Arahams, Isaaks und Israels, unserer Väter, bewahre solch fromme Gesinnungen im Herzen Deines Volkes immerdar, und richte ihr Gemüth zu Dir empor. Er aber ist barmherzig, vergibt die Schuld und tilget nicht; oft wendet seinen Zorn er ab und weckt nicht seinen ganzen Grimm. Denn Du, o Herr, bist gütig und verzeihend und voller Huld gegen Alle, die Dich anrufen. Deine Gerechtigkeit ist ewiges Recht, und Deine Lehre Wahrheit, Du erzeigst dem Jakob Treue, dem Abraham Güte, die Du diesen unseren Vätern in den Tagen der Vorzeit zugeschworen hast. Gelobt sei der Herr! tagtäglich spendet Er uns; der Allmächtige ist unser Heil, Selah! Der Ewige Zebaoth ist mit uns, Jacobs Gott, ist unsere Veste, Selah! Ewiger Zebaoth, Heil dem Menschen, der Dir vertrauet. Ewiger, hilf! König, erhöre uns am Tage unseres Flehens! Gelobt sei unser Gott, der uns zu seiner Verherrlichung erschaffen und uns von Irrgläubigen gesondert, der uns die wahre Lehre gegeben und das

*) So lautet die chaldäische Uebersetzung des Jonathan, die zur Zeit der Abfassung dieses Stücks, da das Chaldäische Muttersprache war, für die des Hebräischen Unkundigen, mit in den Text aufgenommen ward.

אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קדיש שלם בלי תתקבל.

ואומרים פ׳ קרבו גוים וגו׳ ביצעי׳ סימן ל״ד ול״ה.

קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ תִּשְׁמַע הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ: כִּי קֶצֶף לַיהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־כָּל־צְבָאָם הֶחֱרִימָם נְתָנָם לַטָּבַח: וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם וְנָמַסּוּ הָרִים מִדָּמָם: וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה: כִּי־רִוְּתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל־אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל־עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט: חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם הֻדַּשְׁנָה מֵחֵלֶב מִדַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים מֵחֵלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי זֶבַח לַיהוָה בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם: וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם־אַבִּירִים וְרִוְּתָה אַרְצָם מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁן: כִּי יוֹם נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב צִיּוֹן: וְנֶהֶפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ

ewige Leben in uns gepflanzt. Er schließe unser Herz mit seiner Lehre auf und lege hinein die Liebe zu ihm und die Furcht vor ihm, auf daß wir seinen Willen üben und ihm mit ganzem Herzen dienen, damit nicht unsere Bemühungen dem Nichts, und unsere Kinder nicht dem Entsetzen verfallen. Möge es Dein Wille sein, Ewiger, unser Gott und Gott unserer Väter, daß wir Deine Gesetze hienieden beobachten, damit wir beseligt werden, zu erleben, zu sehen und Antheil zu nehmen an jenen glücklichen und gesegneten Zeiten in den Tagen des Messias und des Lebens in der zukünftigen Welt, auf daß die verklärte Seele Dich ohne Unterlaß besinge: Ewiger, mein Gott, ewig dank' ich Dir! Gesegnet sei der Mann, der auf den Ewigen vertraut, dessen Vertrauter der Ewige geworden! Vertrauet auf den Ewigen immerdar, denn in Jah, dem Ewigen, ist ein Hort der Ewigkeiten. Dir vertrauen, die Deinen Namen erkennen; denn Du verlässest nicht die Dich suchen, Ewiger! — Der Ewige will, um seiner Güte willen, die Lehre groß machen und herrlich.

(Jesaia Kap. 34 u. 35.)

Nahet, ihr Völker, zu hören, ihre Nationen, merket auf! Es höre die Erde und was sie füllt, die Welt und all ihre Erzeugnisse. Denn der Zorn Gottes trifft alle Völker, sein Grimm ihr ganzes Heer, er vernichtet sie, gibt sie der Schlachtbank hin. Ihre Erschlagenen werden hingeworfen, und ihre Leichen — aufsteigt ihr Modergeruch, Berge zerfließen von ihrem Blute. Und es schwindet das ganze Heer des Himmels und es rollen sich wie ein Buch die Himmel; ihr ganzes Heer verwelkt, wie ein Blatt abwelkt vom Weinstock und wie welke Frucht vom Feigenbaum. Denn mein Schwert, am Himmel getränkt, siehe! auf Edom fährt es herab, auf das Volk meiner Vernichtung zum Gerichte. Das Schwert Gottes ist voll Blut, mit Fett gemästet, vom Blut der Lämmer und Böcke, vom Nierenfett der Widder. Denn ein Schlachten hat der Herr zu Bozrah, ein großes Gemetzel im Lande Edom.' Büffel stürzen mit ihnen, Farren sammt Stieren; getränkt wird ihr Land mit Blut, ihr Staub mit Fett gedüngt. Ja, einen Tag der Rache hat Gott, ein Jahr der Vergeltung für den Streit Zion's. Da wandeln Edom's Flüsse sich in Pech und sein Staub in

לְגָפְרִית וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת בֹּעֵרָה׃ לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה
לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ מִדּוֹר לָדוֹר תֶּחֱרָב לְנֵצַח נְצָחִים אֵין
עֹבֵר בָּהּ׃ וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וְיַנְשׁוֹף וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ־בָהּ
וְנָטָה עָלֶיהָ קַו־תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ׃ חֹרֶיהָ וְאֵין־שָׁם מְלוּכָה
יִקְרָאוּ וְכָל־שָׂרֶיהָ יִהְיוּ אָפֶס׃ וְעָלְתָה אַרְמְנֹתֶיהָ סִירִים
קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה תַנִּים חָצִיר לִבְנוֹת
יַעֲנָה׃ וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא אַךְ־
שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ׃ שָׁמָּה קִנְּנָה קִפּוֹז
וַתְּמַלֵּט וּבָקְעָה וְדָגְרָה בְצִלָּהּ אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה
רְעוּתָהּ׃ דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא
נֶעְדָּרָה אִשָּׁה רְעוּתָהּ לֹא פָקָדוּ כִּי־פִי הוּא צִוָּה וְרוּחוֹ הוּא
קִבְּצָן׃ וְהוּא־הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ חִלְּקַתָּה לָהֶם בַּקָּו עַד־
עוֹלָם יִירָשׁוּהָ לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃ יְשֻׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה
וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח כַּחֲבַצָּלֶת׃ פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל אַף
גִּילַת וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן־לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן
הֵמָּה יִרְאוּ כְבוֹד־יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ׃ חַזְּקוּ יָדַיִם רָפוֹת
וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ׃ אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ
הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיֹשַׁעֲכֶם׃
אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה׃ אָז יְדַלֵּג
כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם וּנְחָלִים
בָּעֲרָבָה׃ וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם בִּנְוֵה
תַנִּים רִבְצָהּ חָצִיר לְקָנֶה וָגֹמֶא׃ וְהָיָה־שָׁם מַסְלוּל וָדֶרֶךְ
וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ לֹא־יַעַבְרֶנּוּ טָמֵא וְהוּא־לָמוֹ הֹלֵךְ
דֶּרֶךְ וֶאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ׃ לֹא־יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה וּפְרִיץ חַיּוֹת

Schwefel, und der Boden wird zu siedendem Peche, das Nacht und Tag nicht verkühlet und dessen Rauch ewig aufsteiget; so bleibt öde das Land von Geschlecht zu Geschlecht, wird in Ewigkeiten von keinem Wanderer besucht. Pelikan und Igel besitzen es, Eule und Rabe nisten darin; Er zieht die Meßschnur der Verwüstung darüber, das Senkblei der Verheerung. Seine Vornehmen — keiner ist da, den man zur Herrschaft berufen könnte, alle seine Fürsten sind nicht mehr. In seinen Palästen schießen Dornen auf, Nessel und Distel in seinen Festungen. Es wird eine Wohnung der Krokodille, ein Gehöfe für die Strauße, Marder begegnen den Schakalen, ein Waldteufel grinzt dem andern zu; ja dort rasten Nachtgespenster und finden Ruheplätze. Dort nistet die Pfeilschlange, legt Eier, brütet aus und hegt die Jungen in ihrem Schatten; dort sammeln sich auch die Geier, einer zum andern. — Forschet im Buche Gottes und leset! Nicht eines davon wird fehlen, nicht eines wird das andere vermissen; denn Sein Mund, er befiehlt, und Sein Geist, er sammelt sie. Er wirft ihnen das Loos, und seine Hand theilt es ihnen nach der Meßschnur zu. Bis in Ewigkeit sollen sie es besitzen, von Geschlecht zu Geschlecht darin wohnen. — So freuen sich denn die Wüste und Haide, und die Steppe frohlockt und blühet gleich der Lilie. Blühen, erblühen wird sie und jauchzen, jubeln und singen; Libanon's Herrlichkeit wird ihr gegeben, Karmel's und Scharon's Pracht. Sie, sie werden die Herrlichkeit des Ewigen, die Pracht unsres Gottes schauen. Kräftigt die Hände, die schlaffen, stärket die wankenden Kniee! Sprechet zu den Leichtverzagten: Munter, fürchtet nichts! Siehe, euer Gott. — die Rache nahet, Gottes Vergeltung! Er wird kommen und euch helfen! Da öffnen sich der Blinden Augen und der Tauben Ohren thun sich auf. Da hüpft der Lahme wie ein Reh, und es jubelt die Zunge des Stummen, wenn hervorquellen Wasser in der Wüste und Bäche in der Steppe, wenn der Gluthsand wird zum Teiche, und die Trockniß zu Wasserquellen, und die Stätte, wo Krokodille lagerten, zum Gehöfe wird für Rohr und Schilf. — Dann wird Pfad und Weg dort sein — Weg der Heiligkeit genannt; kein Unreiner wird ihn wandeln, denn er ist für sie; wer da wandelt diesen Weg, selbst Thoren, irren nicht. Es wird darauf kein Löwe sein, kein Raubthier ihn betreten, nicht

כָּל־יַעֲלֶנָּה לֹא תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְּאוּלִים: וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם· וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָה׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום.

dort gefunden werden. Die Erlösten wandeln ihn, die durch Gott Befreiten kehren da zurück, kommen nach Zion mit Jubelgesang, ewige Freude auf ihrem Haupte; Wonne und Freude erreichen sie, Gram und Seufzer entfliehen!

עלינו Uns ist es Pflicht, zu preisen den Herrn des Weltalls, zu verkünden die Größe des Weltenschöpfers, der uns nicht den Völkern der Erde gleichgestellt und uns nicht werden ließ wie die Geschlechter des Erdkreises, der uns nicht gleichen Antheil mit ihnen und nicht gleiches Loos mit dem ihrer Schaaren beschieden. Darum beugen wir das Knie, neigen uns und beten an vor dem König aller Könige, dem Heiligen, gelobt sei Er! Er ist es, der den Himmel ausgespannt und die Erde gegründet, dessen Herrlichkeit thronet im Himmel droben und dessen Allmacht waltet in den höchsten Höhen. Er allein ist unser Gott — sonst Keiner! Das ist die Wahrheit! Er ist unser König — Niemand außer ihm! Wie in seiner Lehre geschrieben steht: „Erkenne es heute, und nimm es wohl zu Herzen, daß der Ewige allein der wahre Gott ist, oben im Himmel und unten auf der Erde — sonst Keiner!"

על Darum hoffen wir zu Dir, Ewiger, unser Gott, bald den Triumph Deiner Herrlichkeit zu schauen, daß alle Greuel von der Erde verschwinden und die Götzen ausgerottet werden; daß die Welt durch das Reich des Allmächtigen vervollkommnet werde, daß alle Menschenkinder Deinen Namen anrufen, und alle Frevler auf Erden sich zu Dir bekehren; daß alle Bewohner des Erdkreises es erkennen und einsehen, daß vor Dir allein jedes Knie sich beugen und jede Zunge bei Dir nur schwören soll. Vor Dir allein, Ewiger, unser Gott, sollen sie knieen und niederfallen, Deinem erhabenen Namen die Ehre geben, und alle insgesammt die Verpflichtung Deines Reiches übernehmen, damit Du über sie herrschest bald und in Ewigkeit. Denn Dein ist das Reich, und immer und ewig wirst Du regieren in Herrlichkeit; wie geschrieben steht in Deiner Lehre: „Der Ewige wird regieren immer und ewig." Ferner heißt es: „Der Ewige wird König sein über die ganze Erde; an jenem Tage wird der Ewige einzig sein und sein Name: Einiger."

למנחה בט׳ באב הולכים לבית הכנסת ומתעטפים בטלית ומניחים תפלין ומברכים עליהם, ואז יש לברך ג״כ ברכת עוטר ישראל שהיו מדלגים בשחרית:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

גם משלימים אז מה שחסרו לומר בשחרית מן תהלים שירים ומזמורים. ואומרים אח״כ פ׳ התמיד (דף 70) אשרי (דף 60) ואומר הש״ץ ח״ק. ומוציאים ס״ת וקוראים פ׳ ויחל לאותם השלשה שעלו לתורה בשחר כדי לתת להם מי שברך.

וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָה יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה: לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם: וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: לוי·

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא: ישרא׳ וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא

Thora-Vorlesung.

Da flehte Mosche vor dem Ewigen, seinem Gotte, und sprach: Warum doch, o Ewiger, entbrennt dein Zorn über dein Volk, das Du mit großer Macht und gewaltiger Hand aus Egypten geführt hast!? Warum sollen die Egypter sprechen: In böser Absicht hat er sie herausgeführt, um sie in den Gebirgen umzubringen und von dem Erdboden zu vertilgen!? O laß ab von deinem entbrannten Zorne und ändre den Rathschluß wegen des Uebels gegen Dein Volk! Gedenke Deiner Diener, Abrahams, Jizchaks und Jakobs, was Du ihnen bei Dir zugeschworen und ihnen zugesagt hast: Ich will euere Nachkommen so viel sein lassen wie die Sterne am Himmel, und dieses ganze Land, wovon ich gesprochen, will ich euern Nachkommen geben, und sie sollen es ewig als Erbgut besitzen. Da änderte der Ewige seinen Rathschluß wegen des Uebels, welches er seinem Volke zuzufügen gedroht hatte.

Der Ewige sprach zu Mosche: Meisle dir zwei steinerne Tafeln, wie die ersten waren, aus; dann will ich auf die Tafeln die Worte schreiben, welche auf den ersten Tafeln, die du zerbrochen hast, gewesen. Sei dann auf den Morgen bereit, steige des Morgens den Berg Sinai hinauf und erwarte mich dort auf der Spitze des Berges. Niemand soll mit dir hinaufgehen, auch soll Niemand auf dem ganzen Berge gesehen werden; selbst das Kleinvieh und das Rindvieh sollen nicht gegen den Berg hin weiden. Mosche meißelte zwei steinerne Tafeln aus gleich den ersten, stand des Morgens früh auf, stieg auf den Berg Sinai, wie ihm der Ewige geboten und nahm zwei steinerne Tafeln mit sich. Der Ewige ließ sich in einer Wolke herab, stellte sich vor ihn hin und rief den Namen: „Ewiger". Die Erscheinung des Ewigen zog an Mosche vorüber und rief:

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר* חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֺן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים: וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: וַיֹּאמֶר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהֹוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: *) נ׳ רבתי.

מי שברך. ומגביהין וגוללין. כשמגביהין הס״ת מביטין כנגד הכתב של ס״ת ואומרין:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה: עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

ישעיה סימן נ״ה.

דִּרְשׁוּ יְהֹוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהֹוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם

„Ewiger, Ewiger, Gott, allbarmherzig und allgnädig, langmüthig, von großer Gnade und Wahrheit, der die Gnade dem tausendsten Geschlechte aufbewahrt, der die Missethat, Abfall und Sünde vergibt, der aber nichts ohne Ahndung hingehen läßt, der die Missethat der Väter heimsucht an Kindern und Kindeskindern im dritten und vierten Geschlechte." Mosche neigte sich schnell zur Erde, warf sich nieder und sprach: Herr, wenn ich Gnade in deinen Augen gefunden, so möge doch der Herr selbst mit uns gehen; es ist zwar ein halsstarriges Volk, allein Du wirst unsere Missethat und Sünde vergeben und uns zu Deinem Eigenthum annehmen! Er (Gott) sprach: Siehe, ich mache einen Bund; vor den Augen deines ganzen Volkes will ich Wunder thun, wie sie auf der ganzen Erde unter allen Nationen nie geschehen sind, auf daß das ganze Volk, in dessen Mitte du bist, erkenne, daß das Werk des Ewigen, das ich für dich thue, wunderbar ist.

Bei'm Aufheben der Thora spricht man:

וזאת Dieses ist die Lehre, welche Mosche den Kindern Israels vorgelegt, auf des Ewigen Befehl durch Mosche. Sie ist ein Baum des Lebens Denen, die an ihr festhalten, und die sie erfassen, sind selig zu preisen. Ihre Wege sind Wege der Wonne und alle ihre Pfade Frieden. Langes Leben ist in ihrer Rechten, und in ihrer Linken Reichthum und Ehre. Der Ewige will, um seiner Güte willen, die Lehre groß machen und herrlich.

Haftarah.

Segensspruch vor der Haftara:

ברוך Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, Weltregent, der Du die herrlichen Propheten erwählt und Wohlgefallen fandest an ihren Worten, gesprochen in Wahrheit; gelobt seist Du, Ewiger, der Du erkoren die Thora und Mosche, Deinen Knecht, und Israel, Dein Volk, und die Propheten der Wahrheit und Gerechtigkeit.

(Jesaia 55, 6. ff.)

Suchet den Ewigen, da er zu finden ist, ruft ihn an, da er nahe ist! Es verlasse der Frevler seinen Weg, der Mann des Unrechts seine Gedanken, und kehre um zu dem Ewigen, daß er sich seiner erbarme, zu unserm Gotte, denn er verzeihet viel. Denn nicht meine Gedanken sind euere Gedanken, und

וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם יְהוָֹה: כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן
גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם: כִּי
כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב
כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע
לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל: כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־
יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ
אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו: כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים
וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף:
תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ *תַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס ק׳ וְתַחַת
וְהָיָה לַיהוָֹה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: כֹּה אָמַר יְהוָֹה
שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא
וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת: אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם
יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע:
וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָֹה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי
יְהוָֹה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ: כִּי־כֹה
אָמַר יְהוָֹה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ
בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי
וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ
אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת: וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָֹה לְשָׁרְתוֹ
וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָֹה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת
מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי
וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־
מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים: נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִֹה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו:

nicht euere Wege sind meine Wege, spricht der Ewige; sondern so viel die Himmel höher sind als die Erde, so viel sind meine Wege höher, als euere Wege, und meine Gedanken als euere Gedanken. Denn so wie herabfällt der Regen und der Schnee vom Himmel und dahin nicht wiederkehret, sondern die Erde tränkt und sie befruchtet und besprießt und Saamen gibt dem Säenden und Brod dem Essenden: so wird auch mein Wort sein, das da geht aus meinem Munde, es kehrt nicht leer zu mir zurück; sondern es thut, was ich gewollt und führt glücklich aus, wozu ich es gesendet. Denn in Freude sollt ihr ausziehen und in Friede geleitet werden, die Berge und Hügel sollen laut vor euch her jubeln, und alle Bäume des Feldes in die Hände klatschen. Statt des Dornstrauchs steige die Zypresse empor und statt der Distel sprieße die Mirthe auf; daß es dem Herrn zum Ruhme sei, zum ewigen Zeichen, unvertilgbar. — So spricht der Ewige: „Beobachtet das Recht und übt Gerechtigkeit, denn nahe ist meine Hilfe zu kommen, meine Gerechtigkeit, sich zu offenbaren!“ Heil dem Menschen, der dies thut, dem Erdensohn, der daran hält; der den Ruhetag beobachtet, ihn nicht zu entweihen, und der seine Hand bewahret, irgend Böses zu thun! — Und der Fremdling, der sich anschließt an Gott, er spreche nicht wie folgt: „Absondern, ja absondern wird mich der Herr von seinem Volke!“ und der Kinderlose spreche nicht: „Siehe, ich bin ein dürrer Baum!“ Denn so spricht der Ewige: „Die Kinderlosen, die meine Ruhetage beobachten, und erwählen, was mir gefällt und fest an meinem Bunde halten: ich gebe ihnen in meinem Hause und in meinen Mauern Antheil und Namen, besser denn Söhne und Töchter; einen ewigen Namen gebe ich ihnen, der nie vertilgt wird!“ „Und die Femdlinge, die sich an Gott anschließen, ihm zu dienen und zu lieben den Namen Gottes, und ihm Knechte zu sein — Alle, die den Ruhetag beobachten, ihn nicht zu entweihen, und fest an meinem Bunde halten: ich bringe sie zu meinem heiligen Berge und erfreue sie in meinem Bethause; ihre Brandopfer und Schlachtopfer sind wohlgefällig auf meinem Altare, denn mein Haus wird ein Bethaus genannt für alle Völker!“ So spricht der Herr Gott, der die Verstoßenen Israels sammelt: Immerfort sammele ich ihm zu seinen schon Gesammelten! —

ויברך המפטיר ברכות אחרונות. ואח"כ מחזירים ס"ת להיכל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן (וְרַחֲמָן) אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ׃ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא־יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

דער פאָרבעטער טראָגט דיא ס"ת נאָך דעם ארון הקודש צוריק.

הש"ץ אומר ח"ק, ועומדים להתפלל שמנה עשרה (דף 10) ואומרים נחם בבונה ירושלם ועננו בשומע תפלה, ואומרים רבון של תענית באלהי נצור. והש"ץ בחזרת התפלה אומר עננו ברכה בפני עצמה בין גואל לרופא, ואומר נחם בבונה ירושלם, ואומר ברכת כהנים קודם שים שלום, ואחר התפלה אומר קדיש תתקבל. ואין אומרים תחנון, ואומרים עלינו, ק"י. ונפטרים לבתיהם.

למוצאי ט' באב מתפללים ערבית ככל שאר לילות. ואם חל ט' באב באחד בשבת מבדילים על הכוס במוצאי ט' באב בפה"ג והמבדיל, אבל אין מברכים לא על הנר ולא על הבשמים. ומקדשים הלבנה במוצאי ט' באב.

הַֽלְלוּיָהּ ׀ הַֽלְלוּ אֶת־יְהֹוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַֽלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃ הַֽלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַֽלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָיו׃ הַֽלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַֽלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַֽלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְֽהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהֹוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָֽאוּ׃ וַיַּֽעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַֽעֲבוֹר׃

כִּֽי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַֽעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָֽנְתָּה׃ מָֽה־אֱנוֹשׁ כִּֽי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶֽנּוּ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים· וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם· חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם· שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת־תַּפְקִידָם׃ שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם· פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת· וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן· הָעֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ· וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים׃

ג״פ בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ· בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ· בָּרוּךְ קוֹנֵךְ· בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ׃

ורוקד כנגד הלבנה ואומר ג״פ. (ויזהר שלא יכרע בברכיו רק זוקף באצבעותיו).

ג״פ כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ· וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגֹּעַ בָּךְ· כָּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל־אוֹיְבַי לִנְגֹּעַ בִּי לְרָעָה׃

ג״פ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן׃ כָּאָבֶן יִדְּמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל׃

דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם׃

ואומר לחברו ג"פ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם: וחברו משיבו ג"פ עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם:
ג"פ סִמָּן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהִי לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא. מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים. מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת: דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ. מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:

תָּנָא דְבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵא'. אִלְמָלֵא לֹא זָכוּ יִשְׂרָא' אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם פַּעַם אַחַת בַּחֹדֶשׁ דַּיָּם: אָמַר אַבַּיֵּי הִלְכָּךְ צָרִיךְ לְמֵימְרָא מְעֻמָּד:

מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי לְמַלֹּאות פְּגִימַת הַלְּבָנָה. וְלֹא יִהְיֶה שׁוּם מִעוּט. וִיהִי אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. וּכְאוֹר שִׁבְעַת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קֹדֶם מִעוּטָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וְיִתְקַיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וּבִקְשׁוּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם אָמֵן:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

ונוהגים לומר מזמור ס"ז, למנצח בנגינות וכו'.